

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA
KÉZIRATTÁRÁNAK KATALÓGUSAI
CATALOGI COLLECTIONIS MANUSCRIPTORUM BIBLIOTHECAE
ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE

5.

Csapodi Csaba

A »MAGYAR CODEXEK« ELNEVEZÉSŰ
GYŰJTEMÉNY (K 31 — K 114)

BUDAPEST, 1973

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA
KÉZIRATTÁRÁNAK KATALÓGUSAI
CATALOGI COLLECTIONIS MANUSCRIPTORUM BIBLIOTHECAE
ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE

5.

Csapodi Csaba

A »MAGYAR CODEXEK« ELNEVEZÉSŰ
GYŰJTEMÉNY (K 31 — K 114)

BUDAPEST, 1973

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

mb. igazgató:
Rejtő István

Készült a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára Kézirattárában
Osztályvezető: Csapodi Csaba

Lektorálta:

Stoll Béla
és
Szabó Dénes

CSAPODI Csaba

A „Magyar Codexek” elnevezésű
gyűjtemény (K 31 — K 114).

Bp. 1973. 133 p. 24 cm.

[A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára
Kézirattárának Katalógusai — Catalogi Collectionis
Manuscriptorum Bibliothecae Academiae Scientiarum
Hungaricae. 5.]

Német kivonat

ETO 017.1 (439.151) MTA:091.14=945.11

Alak B/5 — Terjedelm 11,75 (A/5) ív
Megjelenés 1973 — Példányszám 800
Felelős kiadó: az MTA Könyvtárának igazgatója
1361 Bp: V., Akadémia utca 2.
A Kossuth Nyomdában készült szedésről
nyomtatta az MTA Könyvtára
házi sokszorosító részlege

TARTALOM

Bevezetés	5
A gyűjtemény leírása	7
K 31. Besztercei Szójegyzék	7
K 32. Nagynyedi-kódex	8
K 33. Vér András menedéklevele	10
K 34. Guary-kódex	10
K 35. Glosszák	12
K 36. Piry-hártya	12
K 37. Máriabesenyői Töredék	13
K 38. Magyar növénynevek	14
K 39. Gyöngyösi-kódex	14
K 40. Virginia-kódex	16
K 41. Lázár Zelma-kódex	17
K 42. Czech-kódex	20
K 43. Lányi-kódex	22
K 44. Drágffy János végrendelete	23
K 45. Érsekújvári-kódex	23
K 46. Thewrewk-kódex	27
K 47. Kriza-kódex	31
K 48. Zalogoslevél	32
K 49. Szőkefalvy János és Gyulay Mihály oklevele	32
K 50. Pekry Lajos oklevele	32
K 51. Fruzsina asszony, Galaczy Istvánné oklevele	33
K 52. Palásthy Benedek végrendelete	33
K 53. Horvát-magyar emlékek	34
K 54. Felnémeti Névtelen	38
K 55. Szenczi Molnár Albert versei és glosszái	39
K 56. Némely ötvösi jegyzések	40
K 57. Református katekizmus	41
K 58. Szikszai Fabricius Balázs: Nomenclatura Latino-Ungarica	41
K 59. Szlovák orvosi könyv	42
K 60. Szacsay Mihály versei	43
K 61. Ecsedi Báthory István kézírata	43
K 62. Wathay Ferenc: Énekes könyv	44
K 63. Pribizer Márton iskolai jegyzetei	46
K 64. Detsi-kódex	48
K 65. Bettffalvi János énekeskönyve	51
K 66. Jancsó-kódex	52
K 67. Csíksomlyói prédikációs gyűjtemény	56
K 68. Beniczky Péter három verse	56
K 69. Kuun-kódex	57
K 70. Hercegszöllősi kánonok	61
K 71. Rimay János imádságoskönyve	62
K 72. Csoma-kódex	63
K 73. Vergilius: Georgicon	65
K 74. Kecskeméti Gradual	66
K 75. Fábián-kódex	76
K 76. Gyöngyösi Latin—Magyar Szótártöredék	78
K 77. Heltai Gáspár: Krónika	79

K 78. Veresmarti Mihály ajánlólevele a debreceniekhez	79
K 79. Lorántffy Zsuzsanna végrendelete — I. Rákóczi György levele	80
K 80. Tahy Emánuel küldeménye	80
K 81. Gyöngyösi Kiss Antal küldeménye	81
K 82. Golessényi Pantaleo küldeménye	81
K 83. Wittnyédy István leveleskönyve I-II.	82
K 84. Árkosi Benedek: Imádságos könyv	83
K 85. Gyulai Pál: Tanácsí tükör	84
K 86. Zrínyi Miklós: Az török fatum ellen való orvosság	84
K 87. Zrínyi Miklós: Adriai tengernek syrenaia	85
K 88. Vietorisz-kódex	85
K 89. Vietorisz II.-kódex	88
K 90. Szentiványi Márkos Dániel: Úrvacsorai agendák	90
K 91. Gyöngyösi István: Palinodia	90
K 92. K. F[ráter] I[stván]: Paraphrasis rithmica	91
K 93. Kőrmendi-kódex	91
K 94. Keöpeczi N. György imádságai	93
K 95. Gyógyszerek. I.	94
K 96. Gyógyszerek. II.	94
K 97. Petrőczy Kata Szidónia versei	95
K 98. Unitárius Passionálék	97
K 99. Kóródy-énekeskönyv	97
K 100. Cserei Mihály Históriaja	99
K 101. Pósházi János: A Heidelbergai katekizmusnak rövid magyarázatja	99
K 102. Egynéhány szép imádság	100
K 103. Cserei Mihály jegyzőkönyve. I.	100
K 104. Cserei Mihály jegyzőkönyve. II.	101
K 105. Cserei Mihály jegyzőkönyve. III.	102
K 106. Lányi Eleonóra-kódex	103
K 107. Koháry István: Sok ohajtás közben szerzett versek	104
K 108. Izidor-kódex. (Péchi Simon imádságoskönyve.)	105
K 109. Kőrmöztzi József: Prédikációk	105
K 110. Péchi Simon szombatos imádságoskönyve.	106
K 111. Uzoni Fosztó István: Unitárius vagy-e?	106
K 112. Pap Mihály melodiáriuma	107
K 113. Böződujfalusi szombatos kódex. (Péchi Simon imádságoskönyve.)	109
K 114. Rohonci-kódex	109
A tulajdonosok (possessorok) mutatója	111
A scriptorok mutatója	113
Névmutató	115
Rövidítések jegyzéke	123
Konkordancia-jegyzék	125
Zusammenfassung in deutscher Sprache	131

BEVEZETÉS

A „Magyar Codexek” elnevezésű gyűjtemény kéziratárunk legrégibb gyűjteménye. A gyűjtemények közé kell soroznunk annak ellenére, hogy forma szerint a régi kéziratári szakok egyike. Csakhogy míg a többi szakok a kéziratoknak tartalmi alapon való szétválasztásából jöttek létre, a „Magyar Codexek”-et tartalmilag nagyon vegyes anyagokból gyűjtötték egybe, már eredetileg is, a későbbi gyarapodás során még inkább. Hogy miként, milyen szempontok alapján állt össze ez a kéziratcsoport, erre csak magából az anyagból következtethetünk, mert olyan utasítás, hogy az egyes kéziratári szakokba milyen anyagot kell beosztani, nem készült —, legalábbis eddig nem találtuk nyomát. Úgy látszik, az általában jól megválasztott szakcsoportok világos elnevezését elegendőnek tartották részletesebb magyarázat nélkül is. Mégis idővel sok következtetés származott ebből a hiányosságból. A következtetés a „Magyar Codexek” szakban volt a legnagyobb, mert itt kezdettől fogva nem felelt meg az elnevezés a tartalomnak.

Eredetileg valószínűleg a magyar nyelv régi emlékeit akarták összegyűjteni ebben a szakban, tekintet nélkül arra, hogy eredeti kéziratokról, vagy az Akadémia számára készült másolatokról volt-e szó és anélkül, hogy valamilyen időhatárt állapítottak volna meg arra vonatkozólag, mit tekintenek a magyar nyelv régi emlékének. Így azután egyáltalán nem csak magyar kódexek kerültek ide, hanem sokkal nagyobb mértékben családi és megyei levéltárak XVI.—XVII. századi iratairól készített másolatok (kevés eredetivel együtt), máshol őrzött kódexek másolatai, későbbi énekeskönyvek, imádságoskönyvek, teológiai tartalmú munkák stb.

Mikor azután a kéziratár új berendezésének elkészültekor (1950) végre sor kerülhetett az állományvédelmi szempontok érvényesítésére, természetes, hogy a régi magyar nyelvemlékeket és a régi magyar irodalom kiemelkedő értékű kézirateit tartalmazó „Magyar Codexek”-et a kéziratár úgynevezett páncélszobájában helyezték el. Ez az elhelyezés azonban azzal a következménnyel járt, hogy el kellett választani a másolatokat az eredeti daraboktól. A páncélszoba kis méretei folytán ugyanis indokolatlan volt abban őrizni kéziratokról, oklevelekről a múlt század első felében készült kézírási másolatokat, amelyeknek a fényképezés alkalmazása óta már alig volt tudományos értékük. Viszont állományvédelmi szempontból a „Magyar Codexek” közt kapott helyet fokozatosan néhány különlegesen értékes régi magyar kézirat, amely addig más kéziratári szakokban, főleg a „Régi és újabb irodalom” (RUI) elnevezésű szakban volt.

A nagy mennyiségű másolat kiiktatásával és átszámozásával nagyon hiányossá vált és egyébként eredetileg is nehezen kezelhető, komplikált jelzetek (2°, 4°, 8°, kis 8°, 12°, 16°) megtartása nem felelt meg többé a gyakorlati követelményeknek. Annál kevésbé, mert az időközben más szakokból a „Magyar Codexek” közé áthelyezett kéziratok régi jelzetüket az áthelyezés után is megtartották, csak őrzési helyük volt azok között. A gyűjteményt ezért beállítottuk a K-sorozat (gyűjtemények) folyamatos számsorába: K 31—K 114. A gyűjteményen belül az egyes darabokat időrendi sor-

rendbe rendeztük. Előzőleg azonban — hogy befejezzük a már előbb megkezdett állományvédelmi célkitűzés megvalósítását — néhány darabbal kiegészítettük a gyűjteményt, olyan darabokkal, amelyeknek logikusan itt volt a helyük. Mindenekelőtt, hogy együtt őrizzük a régi magyar nyelvemlékeket, ide tettük át az Oklevélgyűjteményből az 1550 előtti magyar nyelvű okleveleket, egy régi magyar nyelvemléket tartalmazó latin kódexet és két olyan ősnymotatványt, amelyben 1550 előtti magyar nyelvű bejegyzések vannak. Az 1550-es év felel meg ugyanis a mai könyvtári gyakorlatban általában a régi magyar nyelvemlékek fogalmának és ez felel meg az akadémiai hagyományoknak, amennyiben ezt az időpontot választották már a Régi Magyar Nyelvemlékek kiadói olyan határpontul, ameddig minden magyar nyelvű szöveget fölvettek közlésre. Áttettük még az ősnymotatvány-gyűjteményből a Gyöngyösi Latin—Magyar Szótártörödéket tartalmazó kötetet. Ez a szótárrészlet csak XVII. századi másolat ugyan, de ismeretlen eredetije még a régi nyelvemlékek korában készült és így a nyelvemlékek közt szokták számontartani. Egy másik ősnymotatvány viszont azért került ide, mert egy nevezetes XVI. századi verses munka, az úgynevezett Felnémeti Névtelen munkája van beleírva. Ide helyeztünk néhány olyan kéziratot, amelyet már korábban is a K sorozatba helyeztek át (Petrőczy Kata Szidónia, Cserei Mihály munkái), de olyan szám alá, ami zavarta a további beszámozás logikáját. Itt kapott helyet két XVI. századi könyv, mert az egyikben Szenczi Molnár Albert, a másikban Beniczky Péter autográf versei vannak bejegyezve. A jövőben azonban természetesen ezt a gyűjteményt sem kívánjuk fejleszteni, hiszen ezt a folyamatos számjelzetek rendszere nem is engedné meg.

A „Magyar Codexek” elnevezésű gyűjtemény mai állapotában — ha van is benne néhány jelentéktelen darab, mert az öröklött állományból semmit sem tettünk ki —, a régi magyar nyelvemlékeknek és a régi magyar irodalomnak egyik legértékesebb gyűjteménye, kéziratárunk legféltettebb egysége. Ennek megfelelően a katalógusban a kéziratok teljes részletességgel és pontossággal való leírására törekedtünk. Természetesen a részletesség fokában különbség van a XV. és XVIII. századi kéziratok leírása közt, ugyanígy bizonyos elnevezésekben (írástípusok nevei).

Meg kell még jegyeznünk, hogy a gyakrabban előforduló címek rövidítése tekintetében (l. Rövidítésjegyzék) a következő eljárást követtük: periodikumok (folyóiratok) esetében természetesen a könyvtárakat és tudományos kiadványokat kötelező szabvány előírásaihoz alkalmazkodunk (MSZ 3404—51). Önálló művek esetében lehetőleg a „Magyar nyelv történeti- és etimológiai szótára” I. kötetében összeállított rövidítésjegyzéket használtuk föl. — A kódexek nevének írásában az irodalomtörténetben ma szokásos gyakorlatot követtük: kötőjel és kis k betű (tehát pl. Kriza-kódex és Nagyenyedi-kódex) és nem a nyelvtudományban szokásos megoldást: személynévvel kapcsolatos kódexet kötőjellel és kisbetűvel, más névvel kapcsolatos kötőjel nélkül és nagy K-val (tehát Kriza-kódex, de Nagyenyedi Kódex). Egy katalóguson belül egyébként is zavaró lenne a kétféle írásmód használata. — A kéziratokon belüli egyes tételeket általában arab számmal jelöltük. Római számokat ott alkalmaztunk, ahol az illető kéziratban egymástól teljesen független darabok találhatók, kettős számozást (római és arab) viszont akkor, ha fő és alcsoportok megkülönböztetése volt szükséges. A szövegvégzódések (explicit) jelölésére az X jel szolgál.

A GYŰJTEMÉNY LEÍRÁSA

K 31 (Régi jelzete: Magyar Codex 4° 33.)

BESZTERCEI SZÓJEGYZÉK [c. 1380—1410.] — Latin és magyar nyelven.

Papír. — 210×142 mm. — (10) fol. — 1^r—8^v (6. sorig) 1 hasáb, 17 sor (egy esetben 18), 8^v (7. sortól)—10^v 2 hasáb, 34 sor (a 10^v utolsó 14 sora ismét egyhasábos.) — Folio-számozás, signatura, custos nincs. Egy ívfűzet [a₂—a₁₁], az elején és végén valószínűleg egy-egy levél hiányzik.

Írás: bastarda, a címek gothica textualis formata. — A magyar szavak a megfelelő latin szó fölé vannak írva. — „p[er] manus Georgij De regno dicto Sclauonye” (8^v).

Díszítés: 19 díszes, tollrajzú iniciálé.

Kötés: aranyozott egészborító téka, XIX. sz.

Készült: Magyarország valamelyik városi iskolájában, valószínűleg Erdélyben.

A kézirat első, nagyobb része, a „Nominal”, forgalmi csoportokba rendezett latin—magyar szójegyzék, nomenclator. — Második darabja, a „Sapientia Salamonis”, abc-rendbe szedett latin nyelvű bölcs mondások gyűjteménye.

I. [Hiányzik I. fol.] 1^r—8^v (5. sorig) Nominal. [Besztercei Szójegyzék.] „ember terpe idem bis Hundus” (!) („undus” áthúzva) X „tribus lignis associet[ur]”

II. 8^v (6. sortól)—10^v Sapientia Salamonis. „sequit[ur] sapiencia salamonis. Abstinencia dignit” X „Spes vincit om[n]ia. [Christ]us regnat in celis etc”

Tulajdonos: Beszterce-Naszód vármegye levéltára. Itt fedezte fel 1891-ben Berger Albert tanár. A megye ajándékozta az Akadémiának 1895-ben. (Gyarap. Napl. 70/1895.)

Kiadás: Finály Henrik: A Besztercei Szószedet. Budapest 1892. AkNyÉrt XVI/1. (Facsimile kiadás, de csak a Besztercei Szójegyzék.)

Bibliogr.: Akad. Ért. 1 (1891), 688. l. — A Besztercei Szójegyzék. Akad. Ért. 2 (1892), 659—662. l. — Simonyi Zsigmond: A Besztercei Szójegyzék. Nyelvtud. Közl. (1890/1892), 523—526. l. — Tagányi Károly: A Besztercei Szószedet kultúr-történeti jelentősége. Századok 27 (1893), 305—327. l. — Melich János: A Besztercei Szójegyzék. Magyar Nyelvőr. 22 (1893), 117—124, 173—182. l. — Kalmár Elek: A Besztercei Szójegyzék. Nyelvtud. Közl. 23 (1893), 230—236. l. — Zolnai: Nyelvemlékeink. 1894. 25, 78—85. l. — Melich János: A magyar szótárirodalom. Nyelvtud. Közl. 35 (1905), 127—151. l. — Laczkó Géza: A magyar nyelv régi szótára. Magyar Nyelv 2 (1906), 402. l. — Sági István: A Besztercei Szójegyzék kiadása. Nyelvtud. Közl. 37 (1908), 111—116. l. — Melich János: Adatok a Besztercei Szójegyzék eredetéhez. Magyar Nyelv 17 (1921), 40—41. l. — Jakubovich Emil—Pais Dezső: Ó-magyar olvasókönyv. Pécs 1929. 252—255. l. — Tamás Lajos: A Besztercei és a Schlägli Szójegyzék néhány latin—magyar szópára. Magyar Nyelv 34 (1938), 44—53. l. — Haluszka Margit: Az U és O hangokkal kapcsolatos magyar hangtörténeti kérdések megvilágítása a Besztercei, Schlägli és Soproni Szójegyzék alapján.

Budapest 1943. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai. VII/68.) — Gáldi László: Középkori szójegyzékeink új kiadásáról. Magyar Nyelv 46 (1950), 28—36. I. — Szabó: Nyeml. 59—61. I. — Hayeková, Matilda: Doplnjuje poznámky k Besztercei Szójegyzék-u. Jazykovedné studie. IX. 115—135. I. — Gregor Ferenc: A Besztercei Szójegyzék szlovák elemei? Magyar Nyelv 64 (1968), 496—501. I. Mikrofilm: Mf. 357/VI.

K 32 (Régi jelzete: Latin Codex 4° 12.)

NAGYENYEDI-KÓDEX 1462. — Latin nyelven, kevés magyar szöveg.

Papír. (Az előzők pergamen.) — 190×145 mm. — (I + 112 + II.) fol. — 1 hasáb, a sorok száma változó (23—45). — Folio-számozás, signatura, custos nincs, reclamation: 12^v, 23^v, 55^v—[a₈, b₃₋₈, c₈, d₈, e₈, f₅₋₄, g₈, h₈, i₈₋₅]. Hiányok: a 77. fol. után 2 kivágott levél csonkja, a kötet végén 9 kivágott levél csonkja.

Írás: gothica cursiva, bastarda és textualis. — 5 kéz. I.: „Ista cronica est incepta p[er] thomam clericum de N.” — 2.: „et finita est p[er] me Anthonium de Endreffalwa nat[us] pauli ffeh ... Sum Anno domi[ni] Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo Secundo.” (66^r)

Díszítés: számos, többé-kevésbé díszes, tollrajzú kezdőbetű. A legtöbb iniciále helye azonban üresen maradt.

Kötés: gotikus, vaknyomásos egésszbőr. XV. sz. második fele.

Készült: Magyarország (Tiszántúl) „de cronica dezpoti [G. Brankovics] de scripta (!) qua[m] Illustrissimus princeps rex fra[n]cie eidem domino despoto in precalrum munus pretullerat (!)” (66^r)

A Képes Krónika szövege. — Magyar nyelvű csízió. — János Presbyter levele Indiáról. — Nagy Sándor története.

I. 1^r—66^r „Cronica de gestis hungarorum.” „[P]er me reges regnant ... Anno d[omi]ni MCCCLVIII ... [P]er me reges” X „discere [n]t et docerent, q[ua]t[en]us”. Bejegyzés XVIII. századi írással: „Hunc librum chronices auctum edidit ... Johannes de Thúroz Anno 1483.”

66^v üres.

II. 67^{r-v} Csízió magyar nyelven. „pater noster, qui es in celis. Kys karachontol kerezeth vyz” X „ap tamas sil.”

III. 68^r—77^v Iohannes Presbyter: Epistola de ritu et moribus Indorum. „Presbiter Joh[an]n[e]s potencia de virtute” X „cum vene[r]itis ad nos dicetis ip[su]m ve[r]um” A vége hiányzik.

IV. 77^r—112^v Leo Archipresbyter: „Historia Magni Allexandri.” „[S]apientissimi quippe egypty” X „Explicit historia gestorum Alexandri Regis sc[ilicet] de Natiuitate et actibus et morte ipsius.” [Első nyomtatott kiadása: Köln c. 1472. GW 873.]

Bejegyzések az előzőeken: „Georgius ... (?) Heltensis” levélfogalmazványai, 1547. — Csonka, talán időjárás feljegyzés, 1532. — Erdélyi események, török támadások 1493—1531. (Mind latin nyelven.) — Két sor tabulaturás hangjegy, 1530 tájáról.

Tulajdonos: „Scripsimus q[ue] (!) domino Benedicto plebano de Zowath [Hajdu-szovát, Hajdú megye] nacione de Senpetherwasara”. 1462. (66^r) — „Codicem hunc possidet Ioanes de Peterfalwa, rector scholae helten[sis] [Nagydisznód = Heltau? (Szében megye).] Quem sibi legauit v[e]n[er]ab[i]lis d[omi]nus Nicolaus Lucz sacellanus et organista de ead[em], qui pestifero morbo correptus, uitam cum morte

finiuit Anno 1531” (I^r) — 1537-ben is még Péterfalvy Jánosé. (II^r) — „ex Theca C. I. Teleki 1739.” [Teleki III. János kővári kapitány, Torda megye főispánja, megh. 1770.] (I^r) — Bánffy Farkas. — A Nagyenyedi Ref. Koll. könyvtára. — Valószínűleg 1860-ban szerezte meg az MTA.

Megjegyzések: A kódex első részét, a *Chronica Hungarorum*-ot, régebben tévesen a Thuróczy-krónika másolatának tartották. Jakubovich Emil állapította meg (Nagy Lajos király oxfordi kódexe, a Bécsi Képes Krónika kora és illuminátora. *Magy. Könyvszle.* 37 (1930), 387—389. l.), hogy a másolat a Képes Krónikáról készült, amely akkor Brankovics György rác fejedelem birtokában volt. Brankovicsnak a Tiszántúlon, Debrecen vidékén nagy birtokai voltak, így kerülhetett a Krónika lemásoltatásra a (hajdú)szováti plébánoshoz. Hogyan jutott a Nagyenyedi-kódex, több erdélyi kézen keresztül, Teleki Jánoshoz, nem tudjuk. Kazinczy Ferenc, aki 1816-ban látta a kódexet a nagyenyedi könyvtárban, úgy tudta, hogy br. Bánffy Farkas kincstartó (†1794) ajándékozta a könyvtárnak. (Kazinczy F.: *Erdélyi levelek.* Kolozsvár 1944. II. köt. 97. l. Erdélyi Ritkaságok 17.) Mindenesetre már a XVIII. század végén Nagyenyeden volt, mert Cornides Dániel (megh. 1787) itt készített róla leírást. (MTAK Kt. Tört. 4° 33.) Erre a könyvtárra vonatkozik a kötet hátsó táblájának belső oldalán olvasható, megcsönkult följegyzés: „Codex hic rarissimus jacebat in tenebris inter abjecta alia nonnulla B[ibli]othecae S---pta, nulli notus, ad annum usq[ue] 1796, quo jussus ego infrascriptus, o[mn]es ut an[t]iquitates et raritates, si qua in B[ibli]otheca laterent, perquirerem, impro[vis]o offendi, quem illico Supr[em]o B[ibli]othecae [ins]pector tradidi ... L. Br. N. 1798.” — Toldy Ferenc 1851-ben (*A magyar nemzeti irodalom története.* Pest. 82. l.) a magyar csíziót említi, mint amely a „nagyenyedi ref. collegiumnak egy 1462-ki deák codexében” található, ugyanígy emlékszik meg erről két év múlva (*Akad. Ért.* 13 (1853), 38. l.) Ugyanő irodalomtörténetének 3. kiadásában, 1862-ben (101. l.) már azt mondja, hogy a csízió „A m. akadémiának egy 1462-ki deák codexében” van. Minthogy az MTAK Gyarapodási naplójában 1860. július 7-én 372. sz. alatt egy „*Chronica Hungarorum*”-ról mint vételről van szó, valószínűleg ez a kérdéses kódex. Minthogy azonban a kódex részletes leírása a kézirattári katalógusban nem történt meg, Heinrich Gusztáv a magyar csíziókról írt tanulmányában (*EPHK* 4 (1880), 247. l.) csak Toldy Ferencre hivatkozva ismerteti, mert „a codexet mindeddig nem sikerült megtalálni.” A következő évben Jakab Elek (*A kalendáriumokról.* *AkTörtÉrt.* IX/4. 1881. 36—41. l.) egy másolat alapján arra következtet, hogy a szóbanforgó csízió egy nagyenyedi töredék. — Az eredeti első előzők, — amelyen ugyanaz a kéz, mint a hátsó előzőken, a kódex leírását adja —, Toldy Ferenc hagyatékából, Cornides jegyzetei közt, a főnt-megjelölt helyen található.

A kódex az irodalomban hol Thuróczy-, hol Teleki-kódex néven fordul elő. Az MTAK régi kézirattári katalógusában „Magistri Thuróczy: *Chronica*”-ként található. Egyik nevet se használhatjuk. Thuróczy-kódex azért nem lehet, mert nem annak a krónikának a szövege van benne, a Teleki-kódex név pedig azért nem alkalmazható, mert ez a név már le van foglalva a marosvásárhelyi könyvtár egy nyelvemlék-kódexe számára (Nytár 12. köt.). Minthogy a kódex a nagyenyedi könyvtárból került az Akadémia birtokába, a Nagyenyedi-kódex nevet adtuk neki.

Tábláiból kiemelt töredékek: XIII. századi liturgikus kézirat egy leveléből származó 4 db töredék. (T 249. sz.)

Kiadás: Csak a Csízió: Szilády Áron RMKT II. 367—368. l. (modern átírásban). — Jakab Elek főntebb i. m. 37—41. l. — Melegdi [Melich] János: A legrégebb magyar csízió. *Magyar Nyelv* 14 (1918), 136—137. l. (betűszerinti közlés). — Horváth Cyrill. RMKT³ 459—463. l. (betűszerinti közlés.)

Reprodukció: csak a Csízió első lapjáról Szabó D. XIII. t.

Bibliogr.: a megjegyzésekben és a kiadásoknál említetteken kívül: Szentjóni Sándor: A legrégebb magyar csízió. Magyar Nyelv 14 (1918), 184—187. l. — Horváth János: Ősi nyolcas szerkezetek időrendje. Magyar Nyelv 14 (1918), 52. l. — Zolnai: Nyelvemlékeink. 1894. 26. l. — Kanyaró Ferenc: Az első magyar disztichon. Erdélyi Múz. 16 (1899), 591—594. l. — Zolnai: Nyelvemlékeink. 1905. 4. l. — Szabó: Nyeml. 51—52. l.

Mikrofilm: Mf. 3604/I.

K 33 (Régi jelzete: Magyar Codex 8° 8.)

VÉR ANDRÁS MENEDÉKLEVELE 1493. — Magyar nyelven.

Papír. — 209×95/105 mm. — 1 fol. — 9 sor.

Írás: gothica cursiva. — Vér András autogr.

Kötés: egészbőr (XIX. sz), rajta téves évszám „1423”.

Készült: Magyarország, Kisjenő (Arad megye).

Vér András nyugtája Erdőhegyi Balázs tartozásának törlesztéséről.

1^r „en ver andras” X „adatot yenevben kys karacson estin, 1, 4, 9°, 3. ennek masya (!) erdvhegy balasnak adtam.”

Tulajdonos: Gr. Teleki család gyömrői levéltára. — 1835 és 1840 közt ajándékozta Teleki József az MTAK-nak.

Megjegyzések: Horvát István még a gyömrői levéltárból használta Teleki József szívességéből, 1840-ben Döbrentei már mint az Akadémiai Könyvtárban levőről ír (RMNye II/2. XIII. 1.)

Kiadás: Zolnai: Nyelvemlékeink. 1894. 156. l. (facsimile is).

Bibliogr : Schedius L.: Zeitschrift von und für Ungern. 3 (1803), 390. l. — Horvát István: A magyar nyelv régi maradványairól. Tud Gyűjt. 19. (1835), 5. köt. 97—99. l. — R[ómer Flóris]: Vér András. Archaeol. Ért. 1 (1869), 128. l. — Szilágyi Sándor: Magyar nyelvemlékek. Századok 6(1872), 477—478. l. — Nagy Iván: Vér András menedéklevele keltéről. Századok 8 (1874), 654—657. l. — Zolnai: Nyelvemlékeink. 1894. 27., 155—156. l. — Zolnai: Nyelvemlékeink 1905. 6. l. — Iványi Béla: Nyelvemlékek a gróf Teleki-család gyömrői levéltárában. Magyar Nyelv 9(1913), 442—445. l. — G. M.: Vér András menedéklevele. Magyar Nyelv 13 (1917), 22. l. — Kniezsa: Helyesírásunk. 101. l. — Szabó: Nyeml. 51. l.

Mikrofilm: Mf. 296/IX.

K 34 (Régi jelzete: Magyar Codex 4° 25.)

GUARY-KÓDEX [XV. sz. vége.] — Magyar nyelven.

Perg. — 200/204×145 mm. — (67) fol. — 1 hasáb, 22 sor. — Folio-számozás, signatura, custos, reclamationis nincsen. [a—b₁₀, c₁₂ d₈, e—f₈, g₈₊₁, h₈]. Eleje, vége hiányzik.

Írás: gothica bastarda (fekete és vörös). — Egy kéz, emendálás ugyanattól.

Disztítés: nincs.

Kötés: vaknyomásos egészbőr, XVI. sz. első fele, a két zárócsat (a pántok nélkül) megvan. Bekötés alkalmával a lapokat körülvágták, ezáltal egyes szavak megsérültek.

Készült: Magyarország. Valószínűleg az óbudai mariánus ferencesek kolostorában,

Vallásos elmékedések gyűjteménye. Latin eredetiből készült fordításnak talán valamelyest átdolgozott másolata.

1. [Hiányzik I—X. fol.] 1^r—6^r Bűnnek zsoldja, a pokolnak kínjáról. „nec gálazatt'a” X „hog' ne[m] pocolba.”

2. 6^r—11^r Tanulság a rágalmazásról. „Mel' atkozot bín” X „zerzotte vilhelmos new doctor es vağon meg iruan bínrol zerzot kőnebe . . . erős bizonsagoth” [Paraldus seu Peraldus, Guilelmus (1471—1505): Summa virtutum et vitiorum. Tractatus IX. de vitio linguae felhasználásával.]

3. 11^r—16^r A rágalmazásról. „Immar edeala zol mi at'anc zent bernardinus ez atkozot ragalmassagrol” [Bernardinus Senensis, S. (1380—1444): Sermones de evangelio aeterno. S. XXIX. fölhasználásával.]

4. 16^v—33^r Az eleve-elrendelésről. „Vrnac neuëbe kezdetnec neminemű iegők” X „labokhoz bekelkőggēc”

5. 33^r—50^r Hét szent jószág. „Vrnac neuëbe kezdessec . . . valaminemu zent iozag.” X „ha iduozülñi acaronc Amen.” [Herolt, Iohannes (?—1468): Sermones Discipuli de tempore 13—14. beszéde alapján.]

6. 50^r—63^v „Vrnac neuëbe kezdetic az zent imadsagnac dicerete” X „orőkke vallano[n]c ame[n]”

7. 63^v—67^v „Vrnac neuëbe kezdetic tanolsag az zent bekeseğrol kit zent Agoston doctor igon fel magaztal” X „vtaltatt'a az kinec”

Tulajdonos: A kódex valószínűleg az óbudai klarisszák számára készült. — „Emencia Mesztreczki” (esetleg Mešurecki?) (XVII/XVIII. sz., az első tábla belsején.) — Guary-család levéltára. — 1835-ben ajándékozta az MTA-nak Guary Miklós.

Megjegyzések: 1450 előtt nem készülhetett, mert az 1450-ben kanonizált Bernardinus Senensist már szentnek nevezi. 1508-nál viszont nem lehet későbbi, mert az ebből az évből származó Nádor-kódexet belőle másolták. (Codices Hungarici 3. XII. 1.) A közelebbi datálások bizonytalanok. Szabó D. Döbrentei alapján elfogadja, hogy mivel a Nádor-kódex az 1482-ben szentté avatott Bonaventurát már szentként említi, a Guary-kódexet is ennél az időpontnál későbbre kell tenni. Csakhogy a Guary-kódexnek ez a része elveszett és nem tudjuk, hogy már ez szentként említette-e Bonaventurát, vagy pedig ezt a jelzőt csak a Nádor-kódex másolója tette hozzá. Bizonytalan az a datálási kísérlet is, hogy az 1492-ben elkezdett kolostori reform következtében készült. Katona Lajos szerint írása a XV. század végére, a XVI. század elejére utal, de nyelve közelebb van a XV. század közepéről származó kódexekéhez, mint a Nádor-kódex nyelvéhez. — A szerző kétségtelenül ferences, mert „atyánk szent Ferenc” és „mi atyánk szent Bernardinus” van a szövegben. Katona Lajos szerint, aki a kötetet még restaurálás előtt látta, a kódex hiánya elől-hátul egy-egy ívfüzetre (10-10 fol.) tehető. — Bejegyzés a tábla belsején: „Az Giermekék hazaban valo kőniu . . . Senki el ne vegie az ki el veszi megh agia” (XVII. sz. eleje).

Kiadás: RMNye IV/1. 1846. (Döbrentei Gábor) — Nytár XV. 1906. (Katona Lajos) — Codices Hungarici. 3. 1944. (Szabó Dénes. Facsimile-kiadás.)

Bibliogr.: Horvát István: A magyar nyelv régi maradványairól. Tud. Gyűjt. 19 (1835), 3. köt. 99—104. l., 7. köt. 87. l., 9. köt. 119. l. (L. még uo. 8. k. 110—111. l.) — Jelenkor. 1835. 54. sz. — Magyar Tudós Társaság Évkönyvei. 5 (1837), 21. l. — Zolnai: Nyelvméleink. 1894. 157—160. l. — Zolnai: Nyelvméleink. 1905. — Pusch Ödön: Vallásos elmékedések kódexeinkben. Kolozsvár 1910. — Karácsonyi János: Sz. Ferenc rend története. 2. köt. 1926. 591—592. l. — Tímár Kálmán: Adalékok. ITK 36 (1926), 48—51. l. — Tímár Kálmán: Kódex-családok. ITK

37 (1927), 60—67. l. — Szabó: Nyeml. 41. l. — Döbrentey Gábor: Guary-codexhez jegyzetek. (Kézirat) MTAK Kt. M. Nyelvtud. 4° 23. — RAL 12/1835.
Mikrofilm: Mf. 3753/I.

K 35 (Régi jelzetei: Hellebrant 325. — Inc. 374.)

GLOSSZÁK [c. 1499.] — Magyar és latin nyelven.

(Nyomtatott könyvben: Temesvári Pelbárt: Sermones pomerii de sanctis. Pars I. Hagenau 1499. H. Gran. 4°. Hain 12555. — Kötés: félvászon, XIX. sz.)

Készült: Magyarország.

1. A Szent István vértanúról szóló beszéd négy sorának magyar fordítása. Fol. g₈^r (3 sor) „Cristoshoz hasonló” X „fenessegnek tis etc” (vörös tintával, gothica cursiva.)

2. Egy-egy magyar szó. Fol. g₇^v, m₂^r

3. „Sermo de p[rae]paratione ad scusceptio[nem] (!) Sp[irit]us S[an]cti.” A 2. „Tabula” után.

4. „Sermo bonus contra p[rae]uaricantes In lege[m] ewan[geli]ca[m] et de excellentia p[ro]missionis legis Ewan[geli]ce resp[ect]u legis Mosayce.” (Az utolsó üres lapon.)

5. Latin nyelvű glosszák. (Több különböző kéztől, vörös és fekete tintával, az egész kötetben.)

Tulajdonos: „Payor” (három helyen, XVI. sz.; címlapon, VI.^r fol. és ff.^r.) — Gróf Kemény József ajándékozta az MTA-nak 1841-ben.

Megjegyzések: Az 1. sz. ugyanazzal a vörös tintával készült, mint a nyomtatvány rubrikálása és díszített vörös kezdőbetűi. Ebből következtethető, hogy nem sokkal későbbi, mint a kötet megjelenésének időpontja (1499. febr. 20.).

Kiadás: Hellebrant Árpád: Magyarországi vonatkozású ősnymtatványok a M. T. Akadémia Könyvtárában. Budapest. 40. l. (Kny.: Magy. Könyvszle. 1880. 320. l.) — Hellebrant 325. sz. — Szilády Áron: Temesváry Pelbárt élete és munkái. Budapest 1880. 64. l.

Bibliogr.: Akad. Ért. 1 (1841), 52. l. — MTAK Kt. Kisgy. jk. 1841. ápr. 26. — RAL 162/1841. — Tímár Kálmán: Temesvári Pelbárt glosszái. Magyar Nyelv 31 (1935), 328. l.

Mikrofilm: Mf. 3604/II.

K 36 (Régi jelzetei: Vegyes 2° 7. — Magyar Codex 4° 37.)

PIRY-HÁRTYA [XV/XVI. sz. fordulója.] — Magyar nyelven.

Perg. — 174 × 122 mm. — (2) fol. — 1 hasáb, 19 sor.

Írás: gothica textualis formata.

Díszítés: nincs.

Kötés: egészvászon tokban.

Készült: Magyarországon, talán valamelyik ferences kolostorban.

Kódextöredék. Krisztus kínszenvedésének és halálának szükséges voltáról szóló misztériumdráma részletének látszik.

1^r „es monda” X „cak atte hal”

Tulajdonos: Egy Horváthné nevű, „Pázmán-társaságabeli” színésznő dobta szemébe Érsekújváron. Ugyanitt egy ismeretlen nevű tanuló kezéből került 1843-ban Piry Cirjék ferencesrendi tanárhoz, aki 1850-ben az MTA-nak ajándékozta. (Gyarap. Napl. 309/1952.) A Pázmán-társasága vándor színjátszó társaság volt (M. Császár Edit szíves közlése), ezért semmiféle támpontunk nincs arra nézve, hol kerülhetett a kódextöredék Horváthné kezébe.

Megjegyzések: Tímár Kálmán (Jakubovich Emil szóbeli közlésére hivatkozva) és Szabó D. szerint ugyanannak a kódexnek a töredéke, mint a Máriabesnyői Töredék. Az összetartozás nem egészen kétségtelen, mert bár tartalmilag mindkét töredék ugyanarra a munkára vall, azonkívül hasonló írású, vörös vonalozású, vörössel keregetett lapok, 19-19 sorral, de a tükörméretben eltérés van: M. T. 130×80, P. H. 135×83 mm. Viszont az is elképzelhető, hogy a Máriabesnyői Töredék pergamenje a ragasztástól és a leáztatástól összezsugorodott (mivel kötéstáblához használták föl), a Piry-hártya pedig hibátlan, tiszta pergamenlevél.

Kiadás: Akad. Ért. 10 (1850), 89–90. l. — Nytár 15. köt. 1908. 357–360. l. (Katona Lajos).

Bibliogr.: Piry Cirjék levele az MTA-hoz, 1850. MTAK Kt. Tört. 2° 23. — Toldy Ferenc: [A Piry-hártya.] Akad. Ért. 10 (1850), 89–91. l. — Teleki József: Hazafiúi tett és hála. Új Magyar Múzeum 1(1851), 404. l. — Zolnai: Nyelvemlékeink. 1894. 28. l. — Zolnai: Nyelvemlékeink. 1905. 7. l. — Katona Lajos i. h. XLII–XLIII. l. — Heinlein István: A Piry-hártya történetéhez. Magyar Nyelv 6 (1910), 87. l. — Tímár Kálmán: Magyar kódexcsaládok. ITK 37 (1927), 62. l. — Szabó: Nyeml. 42–43. l.

Mikrofilm: Mf. 3753/II.

K 37 (Régi jelzete: Magyar Codex 4° 37.)

MÁRIABESNYŐI TÖREDÉK [XV/XVI. sz. fordulója.] — Magyar nyelven.

Perg. — 143×93, 94×72 mm. (2) fol., az egyik csak féllevelnyi töredék. — 1 hasáb, 19 sor.

Írás: gothica textualis formata (fekete és vörös).

Díszítés: nincs.

Kötés: két üveglap közt, egészvászon tokban.

Készült: Magyarországon, talán valamelyik ferences kolostorban.

Kódextöredék. Krisztus kínszenvedésének és halálának szükséges voltáról szóló misztériumdrama részletének látszik.

1^r „a pokol telik” X „kerde az zyz maria” — „az pokolban meg” X „mondhassad a”

Tulajdonos: Valószínűleg a máriabesnyői kapucinusoké volt, mert az a könyv, amelynek a javítására használták, 1765-ben az övék volt. — Nagyszombati jezsuita rendház. — Budapesti jezsuita rendház, 1909. — Pécsi jezsuita rendház. — 1921-ben ajándékozta a jezsuiták magyar rendtartománya az MTA-nak. (Gyarap. Napl. 308/1952.)

Megjegyzések: Lehetséges, hogy ugyanabból az kódexből való töredék, amelyből a Piry-hártya. (L. a megjegyzést annál.) — A könyv, amelynek javítására használták, a Magnum speculum exemplorum Major János átdolgozta kiadása 1611-ből. (A nagyszombati jezsuita könyvtárban jelzete II. 1310. volt.) — Mellékelve Jablonkay Gábor leírása 1909-ből, rajta az adományozó sorok is.

Kiadás: Jablonkay Gábor: A máriabesnyői töredék. Magyar Nyelv 6 (1910), 20—25. l.

Bibliogr.: Timár Kálmán: Kódex-családok. ITK 37 (1927), 62. l. — Szabó: Nyeml. 42—43. l.

Mikrofilm: Mf. 3753/III.

K 38 (Régi jelzetei: Hellebrant 125. — Inc. 114.)

MAGYAR NÖVÉNYNEVEK [c. 1500—1550.] — Magyar és latin nyelven.

(Nyomtatott könyvben: Crescentiis, Petrus de: Ruralia commoda. Strassburg 1486. [G. Hussner.] 2°. GW 7824. 2—6. fol. hiányzik, — fv. kötés 1900 tájáról. Bekötés alkalmával a bejegyzések egy része megcsönkült.)

Készült: Magyarország.

Mintegy 50 magyar növénynév és néhány egyéb magyar szó, valamint latin glosz-szák, több különböző kéztől.

Tulajdonosa: MTAK „G. Telekiek alapítványa”.

Megjegyzések: A glosszák nagy része valószínűleg a XVI. század elejéről vagy leg-alább első feléből való, mert a fol. n₄^v-n a latin bejegyzésben az 1495-i pestisben sikeresen használt gyógynövényről van szó, u. a. kéztől, amely magyar növényne-veket is jegyzett be.

Kiadás: nincs.

Mikrofilm: Mf. 1747/VIII.

K 39 (Régi jelzete: Magyar Codex 8° 3.)

GYÖNGYÖSI-KÓDEX [XVI. sz. első negyede.] — Magyar és latin nyelven.

Papír. — 188×135 mm. — (35) fol. — 1 hasáb, a sorok száma változó (20—24). — Folio-számozás, signatura, custos, reclamans nincs. Az ívfüzetek megállapítása az átkötés miatt bizonytalan.

Írás: gothica bastarda és cursiva (fekete, kevés vörös és zöld). — Több kéz írása; utólagos bejegyzések a XVI. századból. A 3^r-v-n hangjegyek.

Díszítés: csak a 4^r és 5^v-n van egy-egy egyszerű iniciálé, a többinek a helye üresen maradt.

Kötés: egész bőr, XIX. sz. közepe (MTA).

Készült: Magyarország.

Imádságoskönyv, valószínűleg apácák számára; közelebből meghatározatlan.

1. 1^r-v Ének Szent László királyról. „[S]alue benigne rex ladzlae (!) . . . Iduez legy kegelmes.” X „cor[r]ige sapie[n]ter finis.” [Ch. 17839. — RMKT² 222. l.] — Az 1^v haránt írva.

2. 2^r „Salue m[ate]r mis[eri]co[r]die” [Ci. 18031.] Előtte latin bejegyzés: „Dicen-dum q[uod] propria Nomi[n]a . . . numerum.” — A 2^v haránt írva.

3. 2^v „Ne hay (!) walo yo mathyas kyrál” X „Imar nugodalmas” [RMKT² 480—481. l.]

4. 3^r „De castitate [con]iugali loquit[ur] Crisostom[us]” [Aranyszájú Sz. János] X „vacet[ur] or[at]i[on]i”

5. 3^r „Claru[m] decus ieiunij” [Ch. 3362.] Hangjegyekkel.
6. 3^v „Im[m]ense ce[l]i condito[r]” [Ch. 8453.] Hangjegyekkel. Fölötte vegyes latin bejegyzések „No[n] comouebitur...”
7. 4^r–12^v Szent Brigitta 15 imádsága. „Ez ymadsagokra ... tyzen ewth yeles ymadsag kyt Zent Brigida ... mond wala.” X „errekul erreke amen” [Oratio Sanctae Brigittae fordítása a Hortulus animae-ből.]
8. 13^r–14^v Rövid imádságok. „Myndenhatho erek eelev ysten” X „jduessegere waloth amen”:
- 13^r „idwezleeg dicheseges zwz chyllag” —
- 13^v „O dychesegnek azzonya” —
- „Fenessehed (!) vram i[es]us” —
- 14^r „Iduezleg ez vilagnak wigassaga” —
- „Zerelmes azzonyom maria: tengernek chyllaga” —
- „Irgalmassagnak annya maria”
9. 14^v „Sequitur de sancto augusti[n]o [Ágoston] O megh fezevth i[es]us” „En Vram mendehatto (!) isten: en vettem” X „hallalat en kezettem.”
10. 15^r–16^v „De novem p[er]c[us]s[i]o[n]ib[us] alienis” X „Sed aliqui dicu[n]t q[uo]d cu[m] aliqua”
11. 17^r „Peccata in spiritu[m] sa[n]ctum” X „die[m] clausurit”
12. 17^v „Quatuor p[er]c[us]s[i]o[n]ib[us] clamancia in c[ar]n[e]l[u]m” X „effusio sang[ui]n[i]s”
13. 18^r–20^v „De septem donis spirituj sa[n]cti” X „deletacione (!) cor maculas”
14. 20^v „Fraudem face[re] solent mercatores” X „decipiu[n]t p[ro]ximos”
15. 21^r „Vr i[es]us cristus the bynekrel bankodoknak” X „telyesyhedmeg” (!)
- 21^v–22^r üres.
16. 22^v–26^r Pálbíró imádsága a jó halálért. „Zenthsseges attyanak es fynak (!) ... neuebe en palbiro” X „ereklv ereke amen”
17. 26^v Imádság jó halálért. „Irgalmas isten ky minden emberi thermeseethet” X „myatha amen”
18. 27^r–v „Hit vallas Elsew ez ho[gy] ygen erylem” X „byzonssagnak istenne”
19. 28^r–v „De octo beatitudinibus” X „coronatus est”
20. 29^r–v „Regula Viduaru[m]” X „custodiam oris sui”
21. 29^v–30^r „Sequit[ur] Somniale Que S[an]ctus Joseph[us] co[m]posuit, In-carcere (!) dum captus fuit a rege farahone” X „venis et dierum. f.”
22. 30^v „De uita seuu (!) de morte” X „ducere vxorem”
23. 31^r–32^v „Modus confitendi En zerethw lwlky athyam” X „ydwessegess peny-the[n]ciat”
24. 32^v–33^r Imádságok. „Commendac[i]o (!) Albi Rosary o benignissim[a]” — „Com[m]endac[i]o Rubri Rosary. Suscipe o clem[en]tissim[a]” — „Com[m]endac[i]o Aurei Rosary Suscipe o clem[en]tissim[a] et nobilissima” X „Aue Ma[ria] etc”
- 33^v üres.
25. 34^r Vegyes latin bejegyzések. „De uita” X „In plurali Numero”
26. 34^v–35^r Imádság a Szentlélekhez. [Kezdeté a 35^r-n, folytatása 34^v-n.] „O diche Zenth Lelek kynel iob” X „ereke ellyek amen”
27. 35^v Vegyes latin bejegyzések. „Gregorius si Inquit” X „[con]spicit”

Tulajdonos: Talán bencés vagy premontrei apácáké volt eredetileg. A gyöngyösi ferencesek ajándékként 1851-ben került az MTAK-ba.

Megjegyzések: Régebben kolligátum volt, amely a következő részekből állt: 1. 3 levél kézirásos szöveggel, ez ma a Gyöngyösi-kódex első 3 levele. — 2. Nyomtatvány: Turrecremata, Iohannes: Meditationes. Roma 1498. Planck. Hain 15. 728.

Elején bejegyzés: Conuentus Gyöngyösiensis. Ma: MTA Inc. 358. — 3. Nyomtatvány: Hugo de Sancto Caro: Expositio missae cum aliis tractatibus. [Nürnberg c. 1494/5. Hochfelder.] Hain 8988. Ma: Inc 357. — 4. Nyomtatvány: Iacobus Philippus Bergomensis: Confessionale. Venezia [c. 1498] Benalius. Hain 2814. Ma: Inc. 356. — 5. Nyomtatvány: Poeniteas cito. Nürnberg [c. 1490/1] P. Wagner. Hain 15.169. Ma: Inc. 359. — 6. Gyöngyösi-kódex 4—35. fol. — Döbrentei Gábor még ebben az állapotban használta és másoltatta le 1836-ban. Akkor még megvolt a kötet erősen rongált fatáblás bőrkötése. Mikor másolásra adta, az első két leszakadt levelet és az első táblát magánál tartotta. A kéziratot a másoló eladta és csak „főszolgabíró 's eskütt közbenjöttére került az vissza”, a tábla maradványa nélkül. Sajnos az Akadémiára kerülése után az öt részt külön-külön kötötték be; a Gyöngyösi-kódexet a „Magyar Codex”-ek, a többi az ősnymtatványok közé helyezték.

Kiadás: Nytár II. 239—262. l. (Volf György, 1874.) — a 2^v-ról facsimile: Zolnai: Nyelvm emlékeink. 1894. 224—225. l. közt.

Bibliogr.: Horvát István: A magyar nyelv régi maradványairól. Tud. Gyűjt. 20 (1836), IX. 107—110. l. — RMNye II/2. 5—7, 365—366. l. (Döbrentei Gábor, 1840.) — Akad. Ért. 11 (1851), 127. l. — Zolnai: Nyelvm emlékeink. 1894. 39, 223—225. l. — Codexekink forrásai. ITK 6 (1896), 199—203. l. — Timár Kálmán: Kódex-családok. ITK 38 (1928), 62., 71., 72. l. — Császár Elemér: A középkori magyar vers ritmusa. ITK 39 (1929), 41. l. — Gerézdi Rabán: A magyar világi líra kezdetei. Bp., 1962. 140—210. l. (és az ott idézett irodalom a Szent László énekről.).

Mikrofilm: Mf. 3753/IV.

K 40 (Régi jelzete: Magyar Codex 4° 24.)

VIRGINIA-KÓDEX [1510—1522 közt.] — Magyar nyelven.

Papír. — 225 × 167 mm. — (92) fol. — 1 hasáb, 27 sor (egy szakaszon 34). [a—h₈, i₁₂, k—l₈]. Végén egy kivágott levélpár csonkja. Custos, folio-számozás, signatura, reclamans nincs.

Írás: bastarda (fekete és vörös). — Valószínűleg egy kéz írása, az 57^r, eredetileg üresen hagyott lapra a XVII. században írt 34 sor kivételével.

Díszítés: egyszerű vörös iniciálék.

Kötés: egykorú, vaknyomásos, magyar reneszánsz bőrkötés, két csattal (Mária-szalagrészből), a zárópántok hiányoznak. Sárga (arany?) metszés nyomaival.

Készült: Magyarország. Valószínűleg a margitszigeti domonkos apácák kolostorában.

Apácáknak szóló, vegyes tartalmú kódex: gyónási lelkitükör, Szent Ferenc, Szent Egyed élete, szerzetesi szabályok.

1. 1^r—7^r Gyónási lelkitükör. „Urnak neube kezdesek kwzewnsegel valo gyonasnak abrazatyarol” X „embwnwm attyam”

2. 7^r—43^v Asszisi Sz. Ferencről és első társairól szóló írások. „Vrnak neuben kezdetik boldogsagos zent ferencznek zentseges dyczerety” X „mind wrwkel wrwke. Amen” [Fordítás a következő művek alapján: Speculum perfectionis, Actus B. Francisci, Bartholomaeus de Pisis: Liber conformitatum, Temesvári Pelbárt: Sermones pomerii de sanctis. Pars aestivalis, sermo 73, Vitae patrum.]

3. 43^v—50^r Szent Egyed élete és tanításaiból vett szemelvények. „Kezdetik frater egiednek sentseges meg terese” X „bines ember akarangia” (1) [A Speculum vitae és Bartholomaeus de Pisis i. m. fölhasználásával készült fordítás.]

4. 50^r—56^v Szent Ferenc rövidebb legendája. „Vrnak neuben kezdetyk ... zent ferencznek rwuideden elete” X „pokolbely wrdög” [befejezetlen]. [Kivonatos fordítás a Legenda aurea 149. fejezete, a Sz. Bonaventurától származó nagy legenda, a Speculum vitae és a Vitae partum alapján.]

5. 57^r Az eredetileg üresen hagyott lapon, XVII. századi írással: „Szent Ferencz Atyánk Napiara ualo Epistola [és evangélium]”

57^v—64^v üres lapok.

6. 65^r—68^r Prédikáció az Utolsó ítéletről. [T]vnc videbu[n]t filiu[m] hominis ... Azkoron az az itelet napian” X „az en draga” [csonkán végződik]. [Fordítás: Herolt, Iohannes: Sermones Discipuli de tempore 5. beszédéből.]

68^v—76^v üres lapok.

7. 77^r—92^v „Zent apaczaknak eletekre rwuyden valo regula” X „Ez az meg” [csonkán végződik.] [Szent Jeromos: Regula monachorum kivonatos, átdolgozott fordítása.]

Tulajdonos: Margitszigeti domonkos apácák. — „Sorores Conuentus Poseniensis de veteri buda” (XVII. sz. Első tábla belsején.) — Tiszalöki plébánia (Szabolcs megye). — 1851-ben ajándékozta az MTA-nak Bartakovics Albert egri püspök.

Megjegyzések: Eredete, datálása, forrásai Tímár K. alább idézett művei alapján. A kódexet lemásolásra Gróf Dessewffy Virginia küldette be az MTA-nak 1844-ben, innen kapta a nevét.

Kiadás: Nytár III. köt. 258—352. l. (Komáromy Lajos, Király Pál 1874.)

Bibliogr.: Akad. Ért. 4 (1844), 238. l. — Katona Lajos: A Virginia-codex Ferencz-legendái. Akad. Ért. 14. (1903), 569—581. l. — Szily Kálmán: A Virginia-codex. Magyar Nyelv 16 (1920), 131—134. l. — Tímár Kálmán: Adalékok. ITK 36 (1926), 264—268. l. — Zolnai: Nyelvelmékeink. 1894. 38. l. — Tímár Kálmán: Kódex-családok. ITK 37 (1927), 217. l. — Tímár Kálmán: Domonkosrendi magyar kódexek. ITK 40 (1930), 268., 400—402., 410. l. — Szabó: Nyeml. 45. l. — MTAK Kt. RAL 134/1845, 10/1851., 69/1851.

Mikrofilm: Mf. 3753/V.

K 41 (Régi jelzete: Magyar Codex 16° 4.)

LÁZÁR ZELMA-KÓDEX [1510—1520.] — Magyar nyelven.

Papír. — 104×74 mm. — (155) fol. — 1 hasáb, a sorok száma változó (11—17 sor). — 1 előzők + 5 számozatlan levél, + 1—152. számozott levelek. Hibás számozás következtében hiányzik: 71., 91., 111., 146. fol., számozás nélkül egy levél a 92—93 fol. közt, a 152. számozott levél a hátsó tábla belső oldalára van ragasztva. Új számozás folyamatosan az előzőlekvélről a hátsó táblára ragasztott levélre (1—155). A továbbiakban a hivatkozások mindig az új számozásra történnek. — Signatura, reclamans nincs, custos csak részben van. [a—g₈, h₈, l—k₈, l₈, m—u₈]. A 10—15. fol. csonka.

Írás: bastarda (fekete, vörös), kevés gothica cursiva. — 6 kéz.

Díszítés: néhány jelentéktelenül díszített vörös kezdőbetűn kívül teljesen dísztelen, az első néhány levél rubrikálva.

Kötés: egykorú, vaknyomásos, magyar reneszánsz bőrkötés, egy csat megvan, a zárópánt hiányzik.

Készült: Magyarország (Erdély?), valamelyik ferences kolostorban, apácák számára.

Imádságoskönyv ferencrendi apácák számára: különböző eredetű latin szövegekből fordított imádságok, példák, olvasmányok.

1. 2^r—6^r „Bodogazzonnak tiztesseghere valo Imachagh ... Idwezlegh zenth Haromsagnak Leyanya” X „zwkseghben Amen” [Három imádságból összeállítva: 1. „Ave Maria ancilla Trinitatis” Ch. 35.538., fordítása az Antidotarius animae-ből. L. ITK 6 (1896), 379. 1. — 2. Ismeretlen. — 3. Az „Oratio de nativitate Domini. Sancta Dei genitrix virgo gloriosa” fordítása az Antidotarius animae-ből.]

2. 6^r—10^v „Bodogazzontol es zent Janostol Ayetatus Imachag. O zeplötelen” X „orokke amen” [Az „O intemerata et in aeternum benedicta” fordítása az Antidotarius animae-ből.]

3. 10^v—11^v Imádság Úrfelmutatásra. „Ez ymachyagot kel Akoron monDanya mikorta az oltary zenthsegoth fel mutathyak Uram ie” [csonka levél]. X „maria” [csonka levél]. [Fordítás ismeretlen eredetiből.]

4. 11^v—12^r Imádságtöredék. „yz Maria---Gaude” X „Cristosna[k]” [csonka levél]. [A „Gaude Dei genitrix” breviáriumi antifona — Ch. 6757. — fordítása.]

5. 12^r—13^r Imádságtöredék. „Kouethko[zik] --- O Asz---” X „Amen” [csonka levél]. [Az „Alia commendatio ad beatissimam virginem Mariam” fordítása az Antidot. animae-ből.]

6. 13^v—18^v Áldozás előtti imádságok. „zic az” [az első három levél csonka] X „el ne hagy: Amen”: 13^v „zic az vris---ekes vere” [Aquinoi Sz. Tamás: Omnipotens et misericors Deus-ből és valamely más, ismeretlen imádságból készített fordítás.] — 15^v „Masodic imatsag En vram iesus cristus irgalmassagos attya” [A „Domine Jesu Christe pater misericordissime” fordítása az Antidot. animae-ből.] — 17^r „O irgalmassagnak kuthfeye” [Az „O fons totius misericordiae” fordítása az Antidot. animae-ből.]

7. 19^r—20^r „Az komunikalas vta [n] valo hala adasokh” X „oroke valo orom Amen” [A „Gratias ago immensae maiestati” fordítása a Breviarium Strigoniense-ből.]

8. 20^v Reggeli imádság. „Ez imatsagot akkor kel mondaný ... Halakat adok” X „tehessek theneked Amen” [Fordítás az Antidot. animae-ből.]

9. 21^r Esti imádság. „Ez imatsag mon[n]dando ... Halakat adok” X „zolgalatoth Amen” [A „Gratias tibi ago” fordítása az Antidot. animae-ből.]

10. 21^v—22^r Bűnbánati imádság. „O kegiesseges vram iesus” X „hathassalak (!) Amen” [A „Domine Jesu Christe memento” fordítása az Antidot. animae-ből.]

11. 22^r—23^v Áldozás utáni imádság. „Ez es az komunkalas vtan űalo. Halakat adok neked” X „zent orzagodat Amen” [Ismeretlen eredetiből való fordítás.]

12. 24^r—37^r Antiochiai Szent Margit élete. „olvastatik ez iras az dy<cho>chosseggos [az első „cho” áthúzva] yz zent marghit azzonnak eletirol” X „orokee amen” [Fordítás a Legenda aurea 88. fejezetéből.]

13. 37^r—43^v „oluastatik ith egy pelda az ziz marianak ky ielonthetetlen nagy irgalmassagarol” X „orokke amen” [Forrása ismeretlen.]

14. 44^r—46^r „oluastatik egy pelda az dichosseggos yz zent kalara azzonyrol” X „orokee amen” [Fordítás: Temesvári Pelbárt: Sermones pomerii de tempore. Pars aestiv. Sermo XLVI. L. Exemplum de Sancta Clara.]

15. 46^r—48^r „oluastatik egy pelda az cristusnak valo kellemetos zolgalatrol” X „amen ... aue ma[ria]” [Pelbárt u. o. Sern.o XLVII. bővített fordítása.]

16. 48^r—55^v „oluastatik egy pelda az dichosseggos zent albert pispekröl” X „orokke elz amen” [Forrása ismeretlen.]

17. 55^v—61^r „Kouetkozyk ez iras ... yz marianak ... keserwssegyrol” X „yz mariat” [Közvetlen forrása ismeretlen. Legközelebb áll: Discipulus [Herolt, Iohannes]: Promptuarium exemplorum. De miraculis Beatae Virginis. Ex. XII.]

18. 61^v—71^r „oluastatik ith ez iras az halalnak meg gondolassarol. Igen hamar lezon” X „mind orokwl orokke amen” [Fordítás: Kempis I. 23.]

19. 71^v XVII. századi bejegyzések. Egyik kéztől levélfogalmazványok, másik kéztől „Martinus Lazar Liber generationis Lazar”

20. 72^r—76^v Olvasmány Asszisi Sz. Ferenc stigmatizációjáról. „It oluastatik ... aluerna hygen” X „orokee amen” [Fordítás: Pelbárt i. h. Sermo LXXIV. De S. Francisco.]

21. 76^v—98^v „It kœuetközük az zent Brigida azzonnak tizen oth imatsaga” X „igen illik hozzáia ozton az aianlast az vtan mondanak meg de nem lehet mert nich (!) meg irua” [Fordítás a Hortulus animae-ből. L. Codexeink forrásai. ITK 6 (1896), 200—203. l.] — Közben: 96^v „engemet te ... zolgalo leianodat katerinat” — 97^{r-v} „Tabulla. Bodogazzontul” [=az eddigi rész tartalomjegyzéke.]

22. 99^r—101^r „Oluastatik ... az aytatossagnak malaztyanak megnyeresserol. O Vram iesus cristus” X „vilagra zylettenem amen” [Fordítás: Kempis III. 3. második része.]

23. 101^v—106^r Canterburyi Szent Tamás jelenése és imádsága Szűz Mária mennyei örömeiről. „olvastatik ... zent tamas erseknek ... aytatossaga ... oryly en nemes azzonyom” X „malastyat amen” [A legenda közvetlen szövege nem ismeretes. Az imádság a „Gaude de flore virginali” Ch. 6808—6810. prózai fordítása a Hortulus animae vagy Pelbárt Stellariuma alapján. Latinul: Katona: Ujabb adalékok. ITK 16 (1906), 341. l.]

24. 106^v—107^r „aytatos imatsag az zentseges anna azzonyrol Idueszlegy maria ... aldot legyen az te anyad zent anna” X „aue maria p[ate]r n[oste]r” [Ismeretlen eredetű. Más kódexekben is megvan. Latinul közli Katona Lajos: A Teleki-codex legendái. Bp. 1904. 62. l.]

25. 107^r—109^r Hajnali és esti harangszóra mondandó imádság. „az zeplötelen zyz marianak idwezletiröl ... estwe es holwal czenditetkoron” X „bodogsagot amen” [A fordítás eredetije ismeretlen.]

26. 109^r—112^r Szent Gergely bucsuimádsága. „aitatos jmatsagh kit zerzet zent hergoly” X „aue maria” [Az „Oratio S. Gregorii fordítása a Hortulus animae-ből.]

27. 112^r—116^r „Bodogh azzonnak tiztessegere valo aytatos imatsag” X „oroke amen” [Ugyanaz, mint az 1. sz.]

28. 116^r—117^r Imádság Urfelmutatásra. „ez i<törlés> imatsag akkoron mondando” X „aue maria” [Ugyanaz, mint 3. sz.]

29. 117^r—121^r „diczosseges zyz mariarol” X „oroke amen” [Ugyanaz, mint a 2. sz.]

30. 121^r—133^r „oluastatik ith az iras az halalnak gyakorta meg gondolassarol” X „oroke amen” [Ugyanaz, mint 18. sz.]

31. 133^v—143^v „oluastatik it az iras az iteletrol ... Minden te dolghaidnak” X „s minketes amen” [Fordítás: Kempis I. 24.]

32. 143^v—151^v „Olwastatyk ith az ira (!) embornek onnon maganak alazatossan meg eresrol” X „az zent irass” [Kempis I. 2. bővített átdolgozása.]

33. 151^v—155^r „Oluastatyk ith az iras az zeplötelen zyz marianak bwczw vetelerol az o zent fyatol” X „[ne]wedben amen” [Forrása ismeretlen.]

Tulajdonos: Katalin apáca (?) „Katerina” (96^v). — „Martinus Lazar” (XVII. sz., 71^v). — „Sum possessor huius libri Gregorius Thamas Anno Domini 1638 die Aprilis 9 Anno aetatis suae 19 vertendo.” (155^r) — Lázár Zelma ajándékozta az MTA-nak 1896-ban. (Gyarap. Napl. 1/1896.)

Megjegyzések: A kódex korát Tímár Kálmán határozta meg azon az alapon,

hogy a 24. sz. imádságba befoglalt Údvözlégy Mária második része nem az a hivatalosan elfogadott szöveg, amely először a ferencrendi breviárium 1521. évi párizsi kiadásában fordul elő.

Kiadás: Nytár XV. (Katona Lajos, 1906.) 295—341. l.

Bibliogr.: Szily Kálmán: Jelentés a Lázár-codexről. Akad. Ért. 7 (1896), 139—142. l. — Az I. osztály második ülése. Uo. 162. l. — Katona Lajos: Újabb adalékok codexeink forrásaihoz. 3. ITK 16 (1906), 341. l. — Tímár Kálmán: Adalékok. ITK 36 (1926), 172—173. l. — Tímár Kálmán: Kódex-családok. ITK 37 (1927), 62., 210—211. l. — Tímár Kálmán: A Lázár-kódex forrásai. ITK 41 (1931), 277—284, 1932. 32—40. l. — Szabó Flóris: Hóraskönyvek. ITK 71 (1967), 165. l.

Mikrofilm: Mf. 3753/VI.

K 42 (Régi jelzete: Magyar Codex 12° 2.)

CZECH-KÓDEX 1513. — Magyar nyelven.

Perg. — 120×91 mm. — 98 fol. — 1 hasáb, 15 sor. — Folio-számozás, custos, reclamans nincs. Signatura 1—16 mindig változó (a—q), 17—44 quaterniónként változó (R—z) betűk mellett folyószámmal, 45-től kezdve csak folyószám: [a₈, b₇, c—l₈, m₆, n₄, o₃.] Hiányzik az 1. levél, egy levél a 61. és 62. fol. közt és valószínűleg a végén egy üres levél.

Írás: gothica textualis formata (fekete, vörös, kék). — Egy kéz: „F[rater] M”

Díszítés: Iniciálék: 3^v., 4^v., 6^r., 7^r., 8^v., 9^v., 10^v., 11^v., 12^v., 13^v., 14^r., 15^v., 17^r., 18^v., 22^r., 23^v., 25^r., 27^v., 28^r., 29^r., 34^v., 35^r., 37^v., 41^r., 44^v., 45^v., 46^v., 47^v., 49^r., 50^v., 51^v., 52^v., 59^v., 61^v., 63^r., 63^v., 69^r., 71^r., 72^v., 73^v., 75^r (2)., 75^v., 77^r., 78^v., 79^v., 81^r., 82^r., 83^r., 84^r., 85^r., 87^v., 88^v., 89^v., 91^r., 93^v; ebből 3^v., 4^v., 8^v virágos lapszéldísszel.

Kötés: aranyozott egész bőr, arany metszéssel (XIX. sz. közepe, MTA). Bekötéskor erősen körülvágták, a díszek is megcsonkultak. Eredeti kötése akkor már hiányzott.

Készült: Magyarország. Nagyvázsony (Veszprém megye), pálos kolostor.

Imádságoskönyv (szombati Mária-officium stb.). Latin szövegeknek pálos szerzőktől készített magyar fordításaiából szerkesztett kompiláció.

1. [Hiányzik az első levél] 1^r—21^v Szent Brigitta tizenöt imádsága. „zomorosagodorol kyt te” X „öröke Amen” [Fordítás a Hortulus animae-ből. L. — Codexeink forrásai. ITK 6 (1896), 200—203. l.]

2. 22^r—34^r „Kowethkozyk ymmar zent Bernald doctor ymadczaga Idwozlegy ez wylagnak ydwossege” X „nagy yom: Amen” [Pseudo-Bernardinus = Arnulphus de Lovanio + Iosephus Hermann: Salve mundi salutare” Ch. 18.073. átdolgozott fordítása.]

34^r „Igon zeep Imaadsaagh: Kogyelmes atya”

3. 34^r—44^r „kowetkoznek meeg ys ygon zeep ymadzagok Idwozeyteneknek kennyarol halaalaarol” X „örökee. Amen”

34^v „Uram myndonhato isten agyad nekem” — 35^r „Uram myndonhato ysten. ky az mondhatatlan” — 37^v „Uram myndonhato ysten. mynd ez fellwl” — 41^r „O Vram Jesus kristus örök dyczosegnek kyralya”

4. 44^v—63^v Imádságok Szűz Máriához. „Kezdetnek ymar azzonyonk” X „krystusnak myatta Amen”

44^v „zyz marianak oth epesegyrol” — 50^v „embornek vtolso orayarol walo: O zenczegos azzony” — 51^v „O Bodogsagos labak” — 52^v „Zent maria. örök zyzek-

nek zyze" [Fordítás a Hortulus animae-ből. — Katona Lajos: Újabb adalékok. ITK 1906. 338—340. l.] — 61^v „Bodog azzonnak walo ayaanlas. O En azzonyom” — 62^v „Anthyffona. Te oltalmad alaa fwtamonk” [„Sub tuum praesidium” fordítása.] — 65^r „Oltalmazyad vram te zolgaydath”

5. 63^v—68^v Mindenszentek litániája. „Letanya: Kyrieleyson (!)” X „Aue mariath olwass”

6. 69^r—82^v „Ymmaar keztesyk Azzonnyonk marianak weczernyeye” X „myndonkor my welonk: Amen”

69^r „Dixit dominus. Monda athya isten” [111. zsoltár] — 70^r „Laudate pueri. Istennek alaazatos zolgai” [113. zsoltár] — 71^r „Letatus sum. Orwendozonk azokba” [122. zsoltár] — 72^v „Nisi dominus. Ha vr ysten nem epeythendy” [127. zsoltár] — 73^v „Laudate ih[e]r[usa]lem. Iherwsalem dyczeeryed.” [147. zsoltár 12—30.] — 75^r „O decus virg[initatis] O zyzesseegnek eekosseeg” — 75^v „Aue maris stella. O Istennek kogyelmes annya. [Ch. 1889.] — 77^r „Magnificat. Nagyeythya en lelkom vrath” — 78^v „Engedyed keeronk mynket” — 79^r „Zent haaromsaag ymadsaga: Anti[phona]: Theegod hywonk” — 79^v „Ewrok myndonhato ysten. ky engetted” — 80^r „Zent Anna azzonrol walo ymadsag ... Menyey ayandok zaalla” — 80^v „Zyz zent katheryna azzony Imadsaga. Antifona. Zyz zent katheryna gorog orzaghbely gyongy” — 81^r „Ur ysten ky adaal thorwenth moysesnek” — 81^v „az poganok ellen” ... Thorð meg vram ysten” — 82^r „Ewrok myndonhato vr ysten. kynek kezyben wannak”

7. 83^r—90^v Imádságok. „Zent Mihál arkangyanrol (!)” X „byneymbol. Amen”

83^r Ur kristus Jesusnak arkangyala” — „Ur ysten kynek feenossegenek” [Fordítás a Hortulus animae-ből. — Codexeink forrásai. ITK 6 (1896), 498. l.] — 84^v „Ez alatt meg yrth ymadsagoth zorzotte ... zent Agoston doktor ... Ur ysten leegy kegyelmes” [Fordítás a Hortulus animae-ből. — Codexeink forrásai ITK 6 (1896), 500. l.] 87^v „kowethkoznek ymaar bodog azzony soltaranak ... ayanlaasy ... Haalaath adok” — 90^v „Ez az weege ... Ez konyweth yrtha. F.M. Nadsaagos Benygna azzonnak. Nyhay kenesy paal thaarsanak, o nadsaaga klastromaban waasomban. Mykorth yrnanak kristus zyleteesenek vtaanna. ezor oth zaaz. thyzon haarom eztendoben”

8. 91^r—98^v Imádságok. „Meeg ees thob ymadsaagh kowetkozyk bodog zyz mariarol” X „Amen.:1. 5. 13.”

91^r „Idwozlyek tegodet zentsegos zyz maria angyaloknak kyalne azzonya” — 93^v „Igaz byro Jesus kristus” [„Iuste iudex.” Ch. 9910. fordítása. — Katona Lajos: Adalékok. ITK 11 (1901), 444—455. l.] — 96^v „Mykoron le akarz fekonnye” — „En vram Jesusnak zentsegos koroztfayanak yegye” — „Jesus Kristusnak zent koroztfayanak gyozodelmenek myatta” — „O Vram Jesus Kristus wesd az aldomaasth”

Tulajdonos: Magyar Benigna 1513. — [Margitszigeti domonkos apácák, 1531.] — [Nagyszombati klarisszák.] — „Ez a könyu Mienk S[oro]r Maria Victoriay” [= Gr. Balassa Mária Erzsébet Viktória apátnő, XVII. sz.] — Érsekújvári ferencesek. — 1851-ben ajándékozta az MTA-nak Golessényi Pantaleo, a mariánus ferences rendtartomány főnöke.

Megjegyzések: A kódex a Festetich-kódex tartalmi kiegészítője. Nevét Czech Jánosról kapta, aki megtalálta és az Akadémia számára lemásolta.

Kiadás: RMNye II. 1840. (Döbrentei Gábor, 4 lap facsimile is.) — Nytár XIV. 299—350. l. (Volf György, 1890.) — A 2. sz. alatti rész külön kiadva, modern helyesírással RMKT I. 12—21. l. és betűhíven RMKT² 160—168. l.

Bibliogr.: Magyar Tudós Társ. Évk. 2 (1835), 8—11., 64. l. — Akad. Ért. 11 (1851), 20. l. — Zolnai: Nyelvemlékeink. 1894. 198—202. l. (1 facs. melléklettel.) — Horváth Cyrill: Világiak régi magyar imádságoskönyvei. ITK 5 (1895), 257—279. l. — Codexünk forrásai. 3. ITK 6 (1896), 498—500. l. — Katona Lajos: Adalékok codexirodalmunk forrásaihoz. ITK 11 (1901), 447—455. l. — Boros Alán: Zsoltárfordítás a kódexek korában. Bp. 1903. 75—78. l. — Bárdos Gy. József: Szent Brigitta tizenöt imádsága codexeinkben. Bp. 1903. — Katona Lajos: Újabb adatok. 3. ITK 16 (1906), 332—334., 338—340., 342., 346. l. — Gondán Felicián: Kinizsyné Magyar Benigna imádságos könyvei. (= Dolgozatok Békefi Remig egyetemi tanári működésének emlékére. Bp. 1912. 196—211. l.) — Gondán Felicián: A középkori magyar pálosrend és nyelvemlékei. Festetich- és Czech-kódex. Pécs 1916. — Szily Kálmán: Hogyan ejtsük ki a „Czech-codex” nevét? Magyar Nyelv 13 (1917), 15—16. l. — Szily Kálmán: Három régi codexünk újabbkori történetéhez. Magyar Nyelv 16 (1920), 29—30. l. — Timár Kálmán: Kódex-családok. ITK 37 (1927), 217—218., 1929. 147—148. l. — Timár Kálmán: Domonkos-rendi magyar kódexek. ITK 40 (1930), 266—268. l. — Timár Kálmán: Domonkos-apácák birtokába jutott kódexek. ITK 41 (1931), 69—71. l. — Timár Kálmán: Dunántúli magyar kódexek sorsa. Pannonia 2 (1936), 129—132. l. — Szabó: Nyeml. 43—44. l. — Szabó Flóris: Hóráskönyvek. ITK 71 (1967), 164—167. l. — Czech János: Észrevételek (kézirat), MTAK Kt. M. Nyelvtud. 8° l.

Mikrofilm: Mf. 1243/II.

K 43 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 11.)

LÁNYI-KÓDEX 1519. — Magyar nyelven.

Papír. — 138×106 mm. — (436) fol. — 1 hasáb, a sorok száma változó (10—18). — Eleje és vége hiányzik. — Folio-számozás, custos, signatura nincs, reclamans elvétele. Az ívek összeállítása az átfűzés miatt nem állapítható meg pontosan.

Írás: bastarda (fekete, vörös). — Három kéz írása, a harmadik scriptor: „P[er] me ladislau[m] p[res]b[ite]r[u]m de kalma[n]chey” — Hangjegyekkel.

Díszítés: csak vörös iniciálék.

Kötés: egykorú, vaknyomásos, magyar reneszánsz bőrkötés (a hát új; két hiányzó csat nyomai, zárócsatok hátsó lemezei még megvannak. Sárga metszés nyomai.

Készült: Magyarország. Somlóvásárhely (Veszprém megye).

Ordinarium premontrei apácák számára, a franciaországi Prémontré anyakolostor előírásai alapján. Másolat nem sokkal korábbi magyar szövegről.

1. [Eleje hiányzik.] 1^r—100^v Téli rész. „Benedictus az thewb” X „Veeghe vagyon az tely Ordinariomnak”

2. 100^v—162^r Nyári rész. „Kezdetyk az masodyk reze az az ordinariomnak nyary Reeze” X „wege wagyon az ordinario[mn]ak Finis ... vnica virgo maria”

162^v—165^v üres.

3. 166^r—218^v Premontrei szertartások. (Betegek szentségének kiszolgáltatása, temetés, noviciának a rendbe való fölvétele. Latin imádságok, magyar nyelvű utasításokkal.) „In Nomine patris ... kezdetyk az beteggh” X „meg yrth zenth”. Vége csonka. — 207^v „P[er] me ladislau[m] ... kalma[n]chey ... 1519”

Tulajdonos: Somlóvásárhelyi apácák, akik 1566 után a pozsonyi klarisszákhöz költöztek, s ezek örökölték tőlük. — „Anno 1689 Die 27 Decembris Adom Szent

Prophessioia Napian Ezt a könyvet Soror Catharina Franciska Vlassichnak Emlekezettől, hofi Sorgalmatossan tanullia Oluasny Sor[or] Maria Victoria Balassa Ordinis S. Clarae" (első előzők belseje). — 1782-ben a rend fölosztatásakor eladták. — Jos. Ign. Dajka" (1^r) — Lányi Károly ajándékozta 1855-ben az MTA-nak.

Kiadás: Nytár VII. 317—387. l. (A latin szövegek nélkül, Volf György, 1878.) — A latin szövegek és 4 lap facs.: Gábríel Asztrik: Breviárium-típusú kódexek. Függelékül a Lányi-kódex latin szövege. (= Szent Norbert emlékkönyv. Bp. 1934. 109—176. l.)

Bibliogr.: Akad. Ért. 11 (1851), 20. l. — Akad. Ért. 15 (1855), 333. l. — Karácsonyi János: A Lányi-codexet nem ferenczrendiek, hanem premontreiek írták. Magyar Nyelv 17 (1921), 149—151. l. — Zolnay: Nyelvemlékeink. 1894. 32—33. l. — Timár Kálmán: Pannonia. 1. Premontrei-kódexek. Kalocsa 1924. — Timár Kálmán: Kódex-családok. ITK 38 (1928), 70—71. l.

Mikrofilm: Mf. 3753/VII.

K 44 (Régi jelzetei: Vegyes 2° 38. I. — Okl. 643.)

DRÁGFFY JÁNOS VÉGRENDELETE 1524. — Magyar nyelven.

Papír. — 297×220 mm. — (4) fol.

Írás: gothica cursiva. — Csak az aláírás és dátum autogr.

Díszítés: nincs.

Kötés: félbőr téka.

Készült: Magyarországon.

1^r—2^r Jesvs Maria: Athyanak fywnak es Zenth leleknek newebe: En dragffy Janos Themeswary Espan" X „fe[r]ia tercia ante festum b[ea]ti barnabe ap[osto]li Anno do[mi]ni. 1.5.2.4. [junius 7.] Iohannes Dragffy de belthek ma[nu] p[ro]p[ri]a" 2^v—4^r üres.

Kívül (4^v) XVII. századi írással: „Drághfi Janos testamentoma" ... — Különböző levéltári jelzetek. Vörös viaszpecsét maradványai.

Tulajdonos: 1847-ben br. Mednyánszky József. — Toldy Ferenc. (Az ő hagyatékával került az MTAK-ba: Kt. Vegyes 2° 38. I. katalóguslapja szerint.)

Kiadás: Mészöly Gedeon: Drágffy János 1524-iki végrendelete. Magyar Nyelv 13 (1917), 121—124. l.

Bibliogr.: MTAK Kt. RAL 358/1847.

Mikrofilm: Mf. 3752/I.

K 45 (Régi jelzete: Magyar Codex 2° 81.)

ÉRSEKÚJVÁRI-KÓDEX [1529] — 1531. — Magyar, kis részben latin nyelven.

Papír. — 279×209 mm. — (291) fol. — Fol. 1^r—13^v., 37^v., 132^r, 272^v—275^r., 276^r—288^r egy hasáb, 13^v—37^r., 38^r—131^v., 132^v—272^r., 275^v., 289^r—291^v két hasáb. A sorok száma változó (31—54). Folio-számozás, custos, signatura nincs, reclamans az utolsó rész kivételével van. — Ívfüzetek: 1—25, 36, 38—44 terniók; 28—33 quaterniók; 34—35 biniók; 26: 3+2 levél; 27 és 37: 1+2 levél. A 45-től kezdve a reclamansok hiánya, illetve az átkötés miatt nem állapíthatók meg. — Fol. 7^v, 222^v, 288^v üres, a 35. fol. más papíron későbbi pótlás. A 48. és 49. közt egy levél ki van tépve. Ez a levél Szalay László másolatának (MTAK Kt. Ms 865.) készítésekor, 1835-ben még megvolt, Volf György kiadásakor már hiányzott, Volf ezt a szövegrészt Szalay

másolatából vette. — A fol. 214. hibás kötés folytán került ide, eredeti helye 211. és 212. közt van. Hibás helyen van a 289—291. is, eredeti helye talán 214. után lenne.

Írás: bastarda és gothica cursiva (fekete, vörös, elvéve kék és zöld.) — „sewenhazy soror marta” és több apácátarsa kezével. (Volf Gy. szerint 3 kéz írása, de ennél valószínűleg több.)

Diszítés: 1. Képek: 39^r: Jézus bevonulása Jeruzsálembe. 40^r: Az árusok kiűzése a jeruzsálemi templomból. 43^r: Jézus találkozása anyjával. 44^r: Utolsó vacsora. 45^r: Jézus az Olajfákhegyén. 47^v: Jézus Pilátus előtt. 48^r: Jézus Heródes előtt. 48^v: Jézust megostorozzák. 49^r: Jézus a keresztfán. 50^v: Jézus sírbatétele. 51^r: Jézus föltámadása. 146^r: Utolsó ítélet. — 2. Figurális iniciálék: 10^r, 37^v, 132^r, 145^r (mindegyik a szenvedő Krisztus, az első kettő csak fej, a másik kettő mellkép). — Igen sok nagyobb és kisebb, egy- és többszínű iniciále. Az iniciálék helye néhol üresen maradt.

Kötés: egykorú, vaknyomásos, magyar reneszánsz bőrkötéséből megmaradt a két tábla nagyobb, középső része, valamint 8 veret. Ezeknek fölhasználásával és 2 veret-pótlással készült új, egész bőr kötése, színezett metszéssel, a XIX. sz. közepén.

Készült: Magyarország. Margitszigeti domonkosrendi apácák.

Vegyes tartalmú kódex: evangéliumok, prédikációk, elmélkedések, példák, legendák.

1. 1^r—9^v Evangélium-részletek. „In principio erat ... Kezdehben wala yghe” [Ján. I. 1—14.] „Kezdehnek ewangeliomok kyk beytben naponked olwastatnak” X „hogy keezen thalalthassathok amen ame[n]” [Máté VI. 16—21., VIII. 5—13., V. 43—48., VI. 1—4., 47—56., IV. 1—11., XXV. 31—46., XII. 38—50., XV. 1—2., 17—18., Lukács XVI. 19—31., XV. 11—32., IX. 9—13., Ján. V. 1—15., Máté XVIII. 1—8., XXV. 1—13.]

2. 10^r—37^r Elmélkedések és imádságok Krisztus szenvedéséről. „Capitulu[m] primum e[t]c Jesws marya Kezdetyk az my nemes ydwezytenknek zent kennyanak zent halalanak go[n]dolyattyanak haznaltossaga” X „It ymmar el wegezettetenek ... amen” [Részben Ludolphus de Saxonia: Speculum humanae salvationis fordítása.]

3. 37^v—39^r „siketh pentekre walo predykacyo. Egy Nemynemø kor” X „meg yelenthenejek”

4. 39^r—50^v Magyar passió. „Passio d[omi]ni ... s[ecundu]m mattheu[m]. Ees ymmar mykoron” X „ewteth amen ame[n]” [Evangelium Nicodemi XIV—XXVI. = Acta Pilati vel Gesta Pilati + Descensus Christi ad inferos átdolgozott fordítása.]

5. 51^r—61^r „Hwswetnak zentseges yneperø ualo p[re]dicacio” X „el ennyezek ø eløle amen ame[n]”

6. 61^r—63^r Evangélium a húsvét utáni napokra. „Ez ewangelywmot yrya zent lwczas” X „zent neweeben”

7. 63^r „Zent Janos yrya ken’wenek tyzed rezeeben” X „egy paztor ame[n]” [Ján. X. 11—16.]

8. 63^r—71^v „De Ascensione domini” „Ez Zent epystola” X „Weghe waygon ame[n]”

9. 71^v—80^r „De sumpma festiuitate sp[iritu]s s[an]cti (!) vi[deli]c[et] penthecostes Ueni sancte sp[iritu]s” X „Wege waygon e[t]c”

10. 80^r—131^v Példák, tanítások, a bűnökről és erényekről. „Zol it az iras az zerzetsekrel ... ” — 81^r „pater noster”. — 82^v „Wrwnk Jeswsnak crystwsnak zent testenk weetelerewl”. — 84^r „gyonasrol.” — 84^v „penytencyarol.” — 88^r „commonycalasrol.” — 90^r „gondolathrol.” — 91^r „veztegseghrol.” — 92^r „Hazwkrol.” — 92^v „Hamysyhythrol.” — 93^r „Raghalmassagrol.” — 93^v „Iregyseghrol.” — 94^r „haragossagrol.” — 94^v „Gywleseeghrol.” — 95^v „Kewelseghrol.” — 96^r „Magha-

hanyasrol." — 97^r „Halazathossaghrol." — 98^r „Bekeseghrewl." — 98^v „Egyesseghrewl." — 100^r „Zenwedetteseghrewl." — 101^r „Betheghseghrewl." — 103^r „fesweenseghrol." — 103^v „Kewansaghrol." — 104^r „Zegensegrol." — 105^v „Zwghodasrol." — 107^r „Egyenlo banathrol." — 107^v „Irgthalmassaghrol." — 108^r „Zenteknek peldayrol." — 110^v „wethekewdessewl." — 112^v „Thanwsaghrol." — 114^v „Engedelmesseegrol." — 116^v „Zomorwsaghrol." — 118^v „Isteny Zeretethrol." — 120^r „Attyafywy zeretethrol." — 122^r „Az el kezdewkrewl." — 124^v „Az Zyzeseeghrewl." 125^v „Isteny dyczeerethrol." X „oneky dyczerety Amen." — 127^v „Zent Albert pyspekrol." — 128^v „zentseges elethnek mog'a" — 130^v „Nemes azonywnk zyz Maryanak" — „Zent bona ventura (!) azt mo[n]g'a" — 131^r „Arystotiles irya vilag biro zandornak" [Secreta secretorum LXV. fordítása.] — 131^v „pelda Egy wy barat" — „Egy nyha[n] yozagok" X „az erek dyczewseghben amen"

11. 132^r—145^r Képes Ars moriendi, bevezető imádsággal és elmélkedéssel. „Ezök az wallasok" X „wr ysten amen"

12. 145^r—153^r „Halalnak Rettenetes es zernyw uolatarol" X „wege wagyon Amen" [Memoria improvisae mortis c. névtelen, XVI. századi munka fordítása.]

13. 153^r—154^v Példa Titus császárról. „Titws czazar" X „Ez yrasnak wege wagon vr fyw Zyletethnek wtanna ezer qth zaz Harmyncz eztendewben wyz kerez t octawayan. sewenhazy soror marta keze myath . . . zenth newe am[en]" [A Gesta Romanorum 53. elbeszélése alapján.]

14. 155^r—157^v „Immar kezdetik zent yeronymos . . . eleti" X „Wege wagion Amen legen"

15. 158^r—160^r „Arrol walo predicacio . . . hwsweh napyan" X „dicat omnia et[c]"

16. 160^r—165^v Karácsonyi prédikációk. „Ez az karacson eestyn" X „erek ysten amen" [Vincentius Ferrer: Sermones hyemales-ból vett, rövidített fordítás.]

17. 165^v—171^r Szent Jeromos élete. „Ezenkepen yr wala zenth agoston" X „wege wagyon ymmar enek" [Pseudo-Augustinus: Vita divi Hieronymi fordítása.]

18. 171^r—176^r „lth kezdetyk Zenth Marton pwspeknek ew elethy" X „zenth lelek amen"

19. 176^r—177^r „dwczewseges zenth floryan elete" X „eletre wyzy amen"

20. 177^r—180^r „wrnak neweben . . . zent adoryan . . . martyromsagarol walo yraas" X „ysten amen [e]tc"

21. 180^r—190^v Tanulságok, példák. „Zep tanwsagh ez Zerzethes embereknek" — 181^r „pelda egy artatlan gyermekrewl" — 182^r „Zerzeteseknek eletekrewl" — 188^v „egy pelda Ugy olwastatyk" — 189^r „Kylencz fog garadycz" X „fogadak be ewtet amen" [Rövidített fordítás Vincentius Ferrer: Sermones aestivales-ból, De Sancta Trinitate.]

22. 190^v—211^v, 214^{r-v} Sienai Szent Katalin élete. „Az felseges atya" X „Vege wagion" [Antoninus Florentinus: Chronicon. Pars III. Tit. XXIII. c. 14. alapján készült fordítás. — A hibás bekötés folytán a 214. fol. két hellyel hátrább került.]

23. 212^r—213^v „Kezdetyk ymmar Zent egypciaca maryarol walo legenda" X „zentnek ele[tinek]"

24. 213^v, 215^{r-v} „Kezdetik Zent marina legiendaia" X „amen legyeen" [Hibás bekötés, l. a 22. alatt mondottakat.]

25. 215^v—222^r „Zent Maria megdalenanak legiendaia" X „ewreke amen"

26. 222^r Példa egy kalmárról. „Wala egy nemynemq" X „morhaert ewrewk" 222^v üres.

27. 223^r—259^v Alexandriai Szent Katalin verses legendája. „Prologus Istennek kegyelmessege" X „wege wagyo[n] am[en]"

28. 259^v—260^r „Kezdetyk az edes Zyz maryanak neweben walo dyaky bõtwkrõl egy kwsded predycacyo” X „peldabol megh tetczyk”

29. 260^r—275^r Példák, olvasmányok, tanulságok. „pelda azzonywnk maryanak yo teterõl.” — 262^r „eg’ pelda.” — 263^r „Zenth Agostonnak profecyaya ltheletnek napyarol.” — „Zenth agoston . . . az Idwezwlõ leelõkrõl.” — 263^v „Az leleknek õ nemessegerewl.” — 264^v „ordõgnek kesertety ellen walo tanwsag” — 266^v „az õt yozagokrol walo ygen zeep thanwsagh.” — 270^r „az lelky ysmeret” — 271^v „Ez yrasnak weege wasyon wgyan azan ydõben mykoron wr fyw zyletetnek wtana ezer õt zaz harmycz egy ezendoben yrnanak.” — 271^v „Arta enim et angusta est via” (magyarul). — „Paciencia in aduersis” (magyarul). — „Kezdetnek ydwesseeges peeldak.” — X „. . . az zyz maryanak.”

30. 275^v—287^r Prédikációk. „Ez may zent ewangelyomoth . . .” — az iragalmaságrõl. — 277^r „wr napyarol walo . . . predycacyo.” — 280^r húsvéti prédikáció — 283^r „Az rettenetews yteletnek napyarol” — 286^v „zenth haromsag napyarol”. — X „. . . walo latassa Amen.”

31. 287^v—288^r Nagyböjti elmélkedés és prédikáció. — „In nomine domini amen Pars quadragesimalis modo wlgari” — 288^r „Sermo primus secunda feria quinquagesimale.” — X „. . . kyrewl meg emlekeezwen.”

32. 289^r—291^v „Kezdetyk zwz zent wrswlaa azzonnak elety.” — X „Wege wasyon Amen.”

Tulajdonos: Margitszigeti domonkosrendi apácák. — 1541 után a szentjánosi (Nagyvárad mellett) kolostor. — A XVII. sz. közepén valószínűleg a (nagyyszombati?) klarisszáké. — Gólessényi Pantaleo, a mariánus ferences rendtartomány főnöke 1851-ben ajándékozta az MTA-nak.

Megjegyzések: A kódex nem első összeállítás és fordítás, hanem már másolat, erre vall a másoló kezek váltakozása.

Kiadás: Nytár IX—X. 1888. (Volf György). — Részletek: Toldy Ferenc: Alexandriai Szent Katalin verses legendája ugyanazon szentnek két kisebb prózai életével együtt. Pest 1855. — RMKT I. 1877. (Szilády Áron). — Toldy Ferenc: Régi magyar passio rajzokkal. Pest 1857. — Szüz Sz. Orsolya legendája. (= Viertes Programm der städtischen Ober-Realschule in Pest auf das Schuljahr 1857/58. 5—18. l. Szabóky Alajos adta ki.)

Bibliogr.: Magyar Tudós Társ. Évk. 2 (1835), 8—12. l. (Czech János 1832-ben beküldött tájékoztatójának kivonata.) — Akad. Ért. 11 (1851), 20. l. — Lázár Béla: A Gesta Romanorum hatása a magyar műköltészetre. ITK 1 (1891), 152. l. — Zolnai: Nyelvméleink. 1894. 266—274. l. (egy lapról facs. is.) — Horváth Cyrill: Codextanulmányok. II. A tizenegyezer szűz legendája. ITK 4 (1894), 64—66. l. — Katona Lajos: Adalékok. ITK 9 (1899), 246—249. l. — Katona Lajos: Alexandriai Szent Katalin legendája középkori irodalmunkban. Bp., 1903. (AkNyÉrt. XVIII. 5.) — Katona Lajos: Újabb adalékok. 2. Sienai Sz. Katalin élete az Érsekújvári-codexben. ITK 16 (1906), 191—199. l. — Vargha Damján: Speculum humanae salvationis és a magyar codex-irodalom. Akad. Ért. 23 (1912), 429—449. l. — Vargha Damján: A Szent Domonkos-rend és a magyar kódexirodalom. (=A Szent Domonkos-rend múltjából és jelenéből. Bp., 1916. 222—256. l.) — Timár Kálmán: Adalékok. ITK 36 (1926), 53., 268—270. l. — Waldapfel József: Legrégibb bibliafordításunk. ITK 37 (1927), 98—99. l. — Timár Kálmán: Domonkos-rendi magyar kódexek. ITK 40 (1930), 266—273., 399—412. l. — Király György: Világbíró Sándor mondája régi irodalmunkban. ITK 28 (1918), 142. l. — Timár Kálmán: Domonkos-apácák birtokába jutott kódexek. ITK 41 (1931), 69—71. l. — Horváth J.: Irod. műv. kezd.

234—238. l. — Szabó: Nyeml. 49—50. l. — Szabó Flóris: Források kódexeink halál-szövegeihez. ITK 68 (1964), 683—687. l.

Mikrofilm: Mf. 1243/I.

K 46 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 17.)

THEWREWK-KÓDEX 1531. — Magyar, kis részben latin nyelven.

Papír. — 130×93 mm. — (A—E, 158, F—S) fol. — 1 hasáb, a sorok száma változó (9—24). — Folio-számozás, signatura, custos, reclamans nincs. — Az ívfüzetek megállapítása a későbbi átkötés miatt bizonytalan. — Az első 5 és utolsó 13, betűkkel foliált leveleket a XVII. század táján történt átkötéskor fűzték hozzá. Ugyancsak későbbi betoldás a 83—92. fol. (és talán a 62—63. is.)

Írás: bastarda (fekete, vörös, csekély kék és zöld). — 3 kéz írása, az egyik Tímár K. szerint Sövényházi Márta. (ITK 40 (1930), 404—405. l.). Ezeken kívül későbbi betoldások 7 kéztől.

Diszítés: sok, többé vagy kevésbé díszes, egyszínű (vörös vagy kék) kezdőbetű, a 141—151. foliókon összesen 10 kétszínű (vörös-kék) egyszerű iniciálé.

Kötés: Síma egész bőr kötés, egyszerű vonalas kerettel, két csat maradványával, vörös metszéssel, a XVII. századból.

Készült: Magyarország. Valószínűleg a margitszigeti domonkos-apácák kolostorában.

Imádságoskönyv apácák számára.

1. B^{r-v} Imádág Szent Borbálához. „Oh Istenek kedvese” X „Udvöztömhoz, Amen. S[oro]r EZ” [XVII. századi bejegyzés.]

C—E üres.

2. 1^r—17^v „Jesus Maria amen kezdetyk Jesusrol walo tyzenewth yeles ymaczaagh” [Az „Oratio Sanctae Brigittae” fordítása. — ITK 1896. 200—203. l.] X „Aue maria”

3. 18^r—22^r „Atyanak es fywnak ... kezdetyk bodogh azon letanyaya magyarwl” [Loretoi litánia.] X „wronknak myatta ame[n] wege wagyon etc”

4. 22^r—23^v „Kezdetnek wr Istennek Aythathos ymaczaagh. En edes ydwezeythem” X „orzagodath ennekem amen”

5. 23^v „Quicunq[ue] hanc oracionem ... Kerlek Wram Isten legy kegyelmes” X „bantottalak, p[ate]r n[oste]r aue e[t]c”

6. 23^v—24^r „Tempore eleuacionis or[at]i[o] Wram iesus az the zenth kenoderth” X „orzagodtwl, amen ... agone mortis et[c]”

7. 24^r „pro remissione peccati or[at]i[o] Kerlek Wram Jesus az weres” X „oracia” (!)

8. 24^v „pro remissione pene. Kerlek Wram Jesus az három was zegh” X „menendo wolnek ... aue”

9. 24^v „pro impetracio[n]e regnu[m] c[oe]loru[m] Kerlek ... az nagy zerethedeert” X „Wege Wagyon”

10. 25^r—30^r „Etth el kezdetyk az nagy hethy ymaczaagh kyth zertzeth zenth damokos zerzeteiben egy ferencz new atya ... Oh Ereke Mendenhatho atya” X „Wege Wagyon”

11. 30^v Búcsúimádság. „Ez alath Megy yrth ... Idwezlegy kegyelmes Wram” X „aue ma[ri]a”

12. 30^v—32^r „aytatos ymaczaag kezdetyk O felsegews wr ... ky az három sydo gyermekeketh” X „ystenemhez ... aue”

13. 32^r—34^r „Zenth Agoston Zerzette ez ymaczagoth ... Isten legy yrgalmas” X

„neweben ... aue” [Szent Ágoston: Oratio a Spiritu Sancto revelata fordítása. ITK 6 (1896), 500. l.]

14. 34^r–38^v „Kedzetnek wr ystennek tyz wtarul walo aytatos ymaczagok” X „Wege Wagyon”

15. 39^r–41^v Vásárhelyi András: „Angialocnak nagysagos azzonya” X „az bodos-gocnac Amen” [Versfőkben: ANDREAS DE SASARHL (!)]

16. 41^v–44^r „Ez ymaczagban ... Idwezlegh Myndeneknek felelmes” X „erekke Amen” [A „Salutationes ad omnia membra Christi” fordítása a Hortulus animae-ből. XXXVIIa. — ITK 6 (1896), 377., 1906. 337. l.]

17. 44^r–^v „Cristusnak kennyarol” X „tawoztathassok am[en]”

18. 44^v–46^r „Eth el kezdetyk azzonyonk zwz mariarol walo ahytatos zent ymaczagh” X „maria am[en]” [Az „Oratio aurea de Beata Virgine” Ch. 2084. fordítása a Hortulus animae-ből. LXXXb. — ITK 6 (1896), 378., 1906. 340. l.]

19. 46^r–47^r „Ez ymaczagoth yelentette megh azzonyonk maria zent bernald dottornak e[t]c Idwezlegy Maria zent haromsagnak” X „zyz maria”

20. 47^r–52^r „Ez ymaczagoth zerzette zent agoston doctor azzonyonth (!) zwz marianak yeles ahytatossagarol e[t]c Vagyon Mondaso[m] az te edes zywedhez” X „erekke amen”

21. 52^r–^v „Eth lezen emlekezeth azzonyonk zwz marianak heeth keserwsegerwl” X „fwtal syrwan”

22. 52^v–55^v [Későbbi. XVI. századi bejegyzés az üresen maradt lapokra: Imádság] „Kegielmes vrom ieszus” X „zent kezedbo[n]”

Közben 53^v üres.

23. 56^r–61^v „Jesus Maria ... kewetkeznek zeep ... ymadczagok ydwezeyten-kenek (!) zenth kenyarol” X „aue maria”

24. 61^v–63^v [Későbbi bejegyzések, XVII. sz. eleje:] „sent ana asoni imacaga” „O edeseges sent ana” X „öröke amen” — 62^v „Zent barbara jmachaga Idvez leigi zent” X [Végén bekötéskor félbevágott szavak nyomai, az utolsó olvasható szó „halalonknak”] [A „De Sancta Barbara ... Ave martyr gloriosa” Ch. 1915. fordítása a Hortulus animae-ből. CXXIVb. — ITK 16 (1906), 343–344. l.] — 63^v „Idvezleigi maria titasagnak (!) lilimmanak” X „teremtvie ame[n]”

25. 64^r–68^v Imádságok. „In Nomi[n]e patris ... Wygaztalo zenth leleknek malaztya ... Wetkoztem en zenthseghes” X „Credo in deu[m]” — 65^v „Kegyes i[es]us ... ne akary enghemet” — 66^r „O zeghensegben elewknek ystene” — 66^v „O Cristus ky wag wylagossagh” — 67^v „Oh aldoth meg walto”

69^r üres.

26. 69^v–78^v „Wrnak Newebe kezdetyk azzonyonk zyz marianac tyzennyolcz keserwesegherewl walo aytatos ymadsaagh” X „ydeyen amen e[t]c e[t]c”

27. 78^v–82^r [Későbbi bejegyzések a XVI. sz. végétől:] „Oh en edes es zerelmes teremtem” X „ereke amen” [Az „Oratio ante communionem. O dulcissime atque amantissime Domie” fordítása a Hortulus animae-ből. CXLVib. — ITK 16 (1906), 344. l.] — 80^r „Oh en edeseges wram yesus” X „testedeth es weredeth”

82^v üres.

28. 83^r–92^v [Későbbi bejegyzések a XVII. sz. végétől:] „Mind Szent Apostolokhoz Rithmusokban foglaltatot ayétatos Imadsagh. Apostolok Feiedelme Szent Peter” [A „De omnibus apostolis” Cn. 13.397. fordítása a Hortulus animae-ből. XCIXa. — ITK 16 (1906), 342–343. l.] — 85^r „Az leólky ismerettwl valo zamuetelnek Formaia Soror Iustinanak” — 89^r „Reggely Elmélkedés ... Halat adok the neked én menibeli zent Atiam” — 90^r „Az lölky ésmerettwl ualo számuételnek Tablaia” — 91^v „Szenth Katalin ... Imadsagha. Iduezlegy szenth Katalin” — 92^r „Szent Maria Magdol-

narwl. Eóruendez kegies Magdolna" [A „De S. Maria Magdalena. Gaude pia Magdalena". Ch. 6895. fordítása a Hortulus animae-ből. CXXb. — ITK 16 (1906), 343. l.] — 92^v „Szent Ferencz Atiank Imadsagha. Oh Szentséghes Ferencz Attiam" X „Maria. e[t]c"

29. 93^r—99^r „Aytatos Imaczagh wronk iesusnak eleteről es zenwedese rewł ... Oh aldoth Wr ih[es]us" X „zerent fyzetny e[t]c" [Az „Oratio S. Ambrosii de singulis articulis passionis Domini" fordítása a Hortulus animae-ből. XXIXa. — ITK 16 (1906), 334—336. l.]

30. 99^r „ymaczaagh ... Kerlec mynd erekre" X „gondolkodom"

31. 99^r—100^r „Imaczagh Kerlec esmegh az zenth zerettetre" X erőkke amen e[t]c"

32. 100^v—103^r „Ez ymaczaagoth zerzette zenth agoston dottor ... Oh foghatatlan es weghetetlen" X „erőkke amen"

33. 103^r—105^r „Wala ky ez heeth ymaczagot ... Oh en edes Wram" X „maria e[t]c" [Az „Orationes dicendae ante imaginem Pietatis" fordítása a Hortulus animae-ből. XXXIIIa. — ITK 6 (1896), 378., 1906. 337. l.]

34. 105^r—108^r Búcsúimádságok. „Ez ymaczagot ha ky ... Oh en Es (!) edes wram" X „erőkke amen e[t]c e[t]c" — 105^v „Ez ymaczagot zerzette tyzenketted Janos p[a]pa ... Vethkeztem" — 107^r „Ez ymaczagot Benedek papa zerzette ... Oh kegyesseges wr"

35. 108^v—109^r „Ez ymaczagot zerzette az wylaky zenth atya [Kapisztrán Sz. János] ... Megh sebeswltehek az my wetkeynkert" X „az fezwleth előth"

36. 109^r—110^r „Ez ymaczagot zerzette Janos papa ... Oh en edes wram ... te emberseged" X „maria e[t]c"

37. 110^r—v „Ez ymaczagot zerzetthe azon Janos papa ... Oh en Edes wram ... ky wag' ez wylagnak" X „maria"

38. 110^v—112^r „Ez ymaczagot zerzette egy aytatos frater ... Oh mynden Wylagoknak aldoth teremteye" X „p[ate]r n[oste]r"

39. 112^r—113^r „Ez ymaczagh wagon wrwnk iesusnak ergalmassagarol ... Oh aldoth wr ysten zegennyeknek elete" X „aue ma[ria]"

40. 113^r—114^v „Wrwnk Jesusnak engedelmessegerewł walo ymaczaagh ... Oh en edes Wram ... te nag' chodalatos" X „aue ma[ri]a"

41. 114^r—v „Atya wr ystennek kegyelmessegeről walo ... ymaczaagh ... Tekench Megh kegyesseges" X „folyasy amen e[t]c"

42. 115^r—116^r „Wrwnk Jesusnak kegyessegerewł walo ymaczaagh ... Oh en edes kegyesseghes" X „aue maria e[t]c"

43. 116^r—v „Wrwnk Jesusnak hozyank walo nagh zerelmeről Oh En zywnnek kedwes" X „aue ma[ria]"

44. 116^v—119^v „Ez ymaczagh wagon halalatos ayanlasrol ... Oh Erőkke elew Es halhatatlan" X „maria e[t]c"

45. 119^v—121^r „Ez ymaczagot zerzette bonifacius papa ... Oh En edes Wram" X „maria" [Az „Oratio immediate post elevationem dicenda" fordítása a Hortulus animae-ből. CLIIa. — ITK 16 (1906), 346. l.]

46. 121^r—122^v „Mykoron zenth mysseben [Christ]usnak zent teste aldatyk Idwezlegy edesseges wr" X „n[oste]r a[v]e" [A „Quinque laudes" fordítása a Hortulus animae-ből. XXXVIIIb. — ITK 16 (1906), 338. l.]

47. 122^v „Ez ymaczagot kel mondany az fezwleth elewth ... Kegyes Jesus zenth Jesus" X „aue maria e[t]c"

48. 123^r „Zenth aldozath koron e[t]c Oh Cristus ... zent teste, ez wylagmak ydwessege" X „Wege Wagon e[t]c"

49. 123^v—125^r „Ez heeth zentseghes ygheketh ... sathan yelente megh zenth

bernald doctornak" X „aue ma[ria]" „Az „Octo versus S. Bernardi" fordítása a Hortulus animae-ből. CLIXb. — ITK 16 (1906), 347. l.]

50. 125^r—126^r „Wrwnk Jh[es]usnak zenth kerezt fayarol walo aytatos oracio Oh en edes wram ... te aldoth zenth kereztfadnak" X „maria"

51. 126^r—128^r „Wrwnk iesus kerezhfayanak ydwezlety ... Idwezleghe dychew-seghes es fenesseghes zenth kerezh" X „aue maria" — 127^v „Azonrol. Oh En edes wram" X „p[ate]r n[sote]r"

52. 128^v—129^r „Ez ymaczagot zerzette zent Celestin[us] p[a]pa ... Kerlek teghede zentseges maria" X „aue maria" — 129^r „1.5.3.1"

53. 129^v—132^v „Ez ymaczagoth zerzette zent ambrws es ze[n]t agoston dottor azzonywnk zyz marianak dycheretyre ... Teghed ystennek anya dycherwnk" X „aue maria e[t]c"

54. 132^v—138^r „Eth el kezdehnek azzonywnk zyz marianac heeth eremerol walo aytatos ymaczagok. Oh bodoghsagos zenth zyz" X „aue maria e[t]c e[t]c"

55. 138^r—141^r „Ighen zeep ymaczaagh azzonywnk zyz mariarol Oh Maria ystennek zentseghes annya" X „amen aue maria"

56. 141^r—v „Idwesseghes ... ymaczaghe En edes ydwezeythem" X „byneymeth amen"

57. 141^v—149^r „Zenth bernald dokthornak ymaczyga Idwezlegy Ez wylaghnak ydwessege" X „nagy yom Amen" [Pseudo-Bernhardus: Rhytmica oratio ad unum quodlibet membrum Christi patientis. Salve mundi salutare. Ch. 18.073. fordítása.]

58. 149^r—151^v „Negyedyk syxtws papa ez ala yrt aytatos ymaczagokat kewlde ferandws newo kyralnak ... Idwezlegy my nemes Wrw[n]k" X „edes zeretettel"

59. 152^r—v „Ez ymaczagot kel mondany ystennek zent testenek ... fel mwttatasa koron ... Oh en edes wram" X „myd (!) oroke amen" [Oratio post elevationem. „Anima Christi sanctifica me". Ch. 1090. fordítása a Hortulus animae-ből. CLIIa. — ITK 16 (1906), 345—346. l.]

60. 152^r—154^r „ayttatos oracio Oh felsegews wr Isten" X „aue maria"

154^v üres.

61. 155^r—158^v [Későbbi bejegyzések. Imádságok. XVI. sz.:] „en edes wram yo yesus crystws en alok te elotet" — 157^r „nekem mesteryme es zolgaloma (!)" 157^v „Jarwlok en edes wram" X „mynd ereke amen"

F—S később hozzáfűzött üres levelek.

Tulajdonos: Először valószínűleg a margitszigeti domonkos apácáké volt, akik 1541-ben a Nagyváradi melletti szentjánosi klarissza kolostorba menekültek. A XVII. században a nagyszombati klarisszáké. — „S[oro]r EZ" (XVII. sz., fol. Bv) — „imagi eretem edes leaniom ivstina" (63v) — „Soror Justinanak. Soror Kata" (85r) — Az érsekújvári ferences kolostorból ajándékozta az MTA-nak 1851-ben Golessényi Pantaleo provinciális és 1854-ben adta át az MTA-nak Koppan Jenő provinciális. (K 857: 55/1859.)

Megjegyzések: A kódex készítési helyét és vándorlását a Czech- és a Gömör- kódexszel való összefüggések alapján Timár Kálmán állapította meg. (ITK 41 (1931), 69. l.)

Kiadás: Nytár II. 263—355. l. (Volf György, 1874.)

Bibliogr.: Akad. Ért. 11 (1851), 20. l. — Zolnai: Nyelvemlékeink. 1894. 36. l. — Szilády Áron: Codexek forrásai. ITK 6 (1896), 199—203., 377—379., 498—500. l. — Kátona Lajos: Újabb adalékok. 4. A Hortulus animae imádságai kódexekben. ITK 16 (1906), 332—347. l. — Timár Kálmán: Kódex-családok. ITK 37 (1927), 63—64., 217. l. — Császár Elemér: A középkori magyar vers ritmusa. ITK 39 (1929), 41. l. —

Timár Kálmán: Domonkos-rendi magyar kódexek. ITK 40 (1930), 267—268., 403—405. l. — Timár Kálmán: Domonkos-apácák birtokába jutott kódexek. ITK 41 (1931), 69—71. l.

Mikrofilm: Mf. 3752/II.

K 47 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 14.)

KRIZA-KÓDEX 1532. — Magyar nyelven.

Perg. — 130×83 mm. — (43) fol. — 1 hasáb, a sorok száma változó (11—19) — Folio-számozás, signatura, custos, reclamans nincs. [a₆, b₇, c—g₈] — A 8. és 9. fol. közt egy levél hiányzik. A szöveg csonkán kezdődik az 1. levél versóján. A recto vagy teljesen le van vakarva, vagy a szöveg díszes kerettel tervezett eleje el sem készült. Helyette XVII. századi írás.

Írás: bastarda (fekete, vörös), egy kéz: „frater pal Garay predicator zorzetbely”

Díszítés: Díszes, többszínű lapszélkerettel és iniciáléval ellátott lapok: 3^r, 7^r, 10^r, 12^r, 14^r, 16^r, 17^v, 19^r, 20^v, 21^v, 22^v, 25^r, 26^v, 30^r, 33^v, 35^r, 38^r. Záródísz: 33^r.

Kötés: aranyozott egérszőr kötés, XIX. sz. közepe (MTA).

Készült: Magyarország. Valamelyik domonkosrendi férfikolostorban.

Imádságok apácák számára.

1. 1^r „Anno 1532 Pro bene esse Praeambulu [m] Nékem kedves olvasó barátom” X „megh nem czalatkoztam” [XVII. századi bejegyzés.]

2. 1^v—34^r Szent Brigitta 15 imádsága. [csonkán kezdődik:] „terdre eswen aheta-tossaggal” X „orokkol orokkol. Amen.” [Az „Oratio Sanctae Brigittae” fordítása a Hortulus animae-ből. — ITK 6 (1896), 199—203. l.]

3. 34^v—37^v Szent Bernardinus imádsága. „Ez kowetközendo ymatsagot ... O yo Jesus” X „orokkol orokke. Amen.” [„Az „Oratio, quam S. Bernardinus confessor ordinis minorum quotidie dicitur orasse” fordítása a Hortulus animae-ből. CLIXa. — ITK 16 (1906), 346—347. l.]

4. 37^v—43^v „Ez kowetközendo ymatsagot zent Tamas doktor [Aquinoi] zorzotte azzonyonk mariarol: Bodogsagos es edosseges” X „Ezer ot zaaz harmyntz kettod eztendoben ez konwechket vegeztem zent priska napyan [január 18.] frater pal Garay predicator zorzetbely”

Tulajdonos: Valamelyik magyarországi domonkos apácakolostor számára készült. — Kriza János ajándékozta 1853-ban az MTA-nak. (RAL 113/1853.)

Kiadás: Nytár II. 357—371. l. (Volf György, 1874.) — Reprodukció: 3^r és 43^v Vargha D. alább i. m. 247., 246. l.

Bibliogr.: Akad. Ért. 13 (1853), 53. l. (Toldy Ferenc.) — Zolnai: Nyelvemlékeink. 1894. 36. l. — Codexeink forrásai. ITK 6 (1896), 199—203. l. — Katona Lajos: Újabb adalékok. ITK 16 (1906), 346—347. l. — Vargha Damján: A Szent Domonkos-rend és a magyar kódex-irodalom. 231. l. — Timár Kálmán: Kódex-családok. ITK 37 (1927), 217. l. — Timár Kálmán: Domonkos-rendi magyar kódexek. ITK 40 (1930), 265—268. l. ; Timár Kálmán: A Lázár-kódex forrásai. ITK 42 (1932), 35. l.

Mikrofilm: Mf. 3752/III.

K 48 (Régi jelzete: Okl. 681.)

ZÁLOGOSLEVÉL 1532 [október 3.] — Magyar nyelven.

Papír. — 319—212. mm. — 1 fol.

Írás: gothica cursiva.

Kötés: félbőr téka.

Készült: Magyarország. Páncélcseh (Szolnok-Doboka megye.)

Szantpáli András, Dobokai Miklós és Fodorházi Péter „közbírák” oklevele: More Ferenc Páncélcsehen fekvő kőházát, malmot és tavat, amelyet Dragfi Ferencről váltott vissza, elzálogosítja Vitez Tamásnak és Andrásnak.

1^r „En Zenth pali Andras, En Dobokai Miklos derzei, En fodorhazi Peter” X „Ez keoz Birak uitettek peczetekek az leuelnek Erossigire. A. d. 1532 Ez leuel keolth panczel chehen, Zenth Mihalj nap uta [n] ualo chotorteokeon.” — A hátlaon régi levéltári jelzetek: Fasc. 24° Nro 12° — Fas. S. nro 13. — Num. 8. 12.

Tulajdonos: Lukács Ferenc ajándékozta 1853-ban az MTA-nak.

Megjegyzések: Az oklevél régi palliumán Jakubovich Emil írásával: „Valamivel későbbi másolat. Az eredetin a bírák pecsétjei is rajta voltak. Így hát nem nyelvemlék”. Csakhogy az oklevél maga megmondja, hogy a bírák csak bemutatták „vitették” pecsétjüket a levél hitelesítéséül, nem pedig rányomták.

Mikrofilm: Mf. 3600/I.

K 49 (Régi jelzete: Okl. 738.)

SZŐKEFALVY JÁNOS ÉS GYULAY MIHÁLY OKLEVELE 1546. július 17.

— Magyar nyelven.

Papír. — 430×325 mm. — 1 fol.

Írás: gothica cursiva. — Aláírások nincsenek

Kötés: félbőr téka.

Készült: Magyarország. Jánosfalva (valószínűleg Homoródjánosfalva, Udvarhely megye).

Walkay Borbara és Nag[y] Sebestyén egyik részről és Jankaffy Magdolna nevében Zylwasy [Szilvásy] András másik részről megegyeznek, hogy per helyett választott bírák ítéletének vetik alá magukat, a koppányi kőház ügyét kivéve.

1^r „My Zewkefalwy Janos, Ees Gywlay Myhal” X „kwltth Janos falwan XII apastuloknak Innepe vthan walo zombathon 1546 Eztendewben” — Két rányomott gyűrűspecsét viaszlenyomata (különvált papírszeleten.) A hátlaon régi levéltári följegyzések: Fasc. 22° Nr.^o. — Fasc. I. nro 106. — Num: 25 (áthúzva) 45. — stb.

Tulajdonos: Lukács Ferenc ajándékozta az MTA-nak 1853-ban.

Mikrofilm: Mf. 3600/II.

K 50 (Régi jelzete: Okl. 755.)

PERKY LAJOS OKLEVELE 1549. február 14. — Magyar nyelven.

Papír. — 319×206 mm. — 1 fol.

Írás: gothica cursiva. — Aláírás nincs.

Kötés: félbőr téka.

Készült: Magyarország. Likava vára (Liptó megye).

Perky Lajos liptói főispán és királyi főasztalnokmester rendelkezése: Lykawa wara, [Liptó]wywar és minden birtoka főtisztartójává Vsaly Pétert tette meg. Horanzky András, Orehoczy Gáspár, Horwath András és Wasady Pál porkolábok tartsák meg minden birtokát anyjának, Bochkaj Erzsébetnek, feleségének, Bathory Erzsébetnek és Perky Jánosnak.

1^r „En Perky Layos Pethrowynarol” X „kewlt lykawa waraba zenth Balenth Napyan ezer ewth zaz Neghwen kylencz eztendebe” — Rányomott viaszpecsét. Hátlapon: régi levéltári jelzet Ad Fasc. 173 = N 19.

Tulajdonos: Az MTA-ba kerülésének időpontjáról nincs adat.

Mikrofilm: Mf. 3600/III.

K 51 (Régi jelzete: Okl. 756.)

FRUZZINA ASSZONY, GALACZY ISTVÁNNÉ OKLEVELE 1549. november 30. — Magyar nyelven.

Papír. — 290×217 mm. — 1 fol.

Írás: gothica cursiva. — Aláírás van, pecsét nincs.

Kötés: félbőr téka.

Készült: Magyarország. Galac (valószínűleg Beszterce-Naszód megye).

Az ismeretlen címzettet arra kéri a levélfő, hogy ne vegye el tőle a kisdevecseri (Szolnok-Doboka megye) jószágot.

1^r „Zolgalattomath Irwm mynt en kegelmes wra[m]nak ... kys dewecherben” X „Ez lewel kwlt galachyon zent andras napyan 1549 frwsyn azzon galachy estwanne”

Tulajdonos: Gróf Kemény József küldte az MTA-nak 1839-ben.

Megjegyzések: Galac, illetve Galacs négy is volt Magyarországon: Fogaras, Hunyad, Krassó-Szörény és Beszterce-Naszód megyében. Ezek közül legvalószínűbb a beszterce-naszódi Galac, másként Galacfalva, Heeresdorf, mert ez van legközelebb Kisdevecserhez (légvonalban 30 km). — A kéziratot csak 1844-ben adta be a nagygyűlésen az Akadémiának Döbrentei Gábor, miután kiadta a RMNye-ben (Döbrentei jegyzete a kéziron).

Kiadás: RMNye III. 2., 8. 1. (1842.)

Bibliogr.: Tudós Társ. Évk. 5 (1841), 239. 1.

Mikrofilm: Mf. 3600/IV.

K 52 (Régi jelzete: Okl. 767.)

PALÁSTHY BENEDEK VÉGRENDELETE 1553 (1551). -- Magyar nyelven.

Papír. — 166×102 mm. — (I + 6) fol. — Eleje és vége csonka. Az elejéhez hozzáragasztva egy latin nyelvű elismervény, 1551. évszámmal, versóján „Benedictj Monachj”.

Írás: folyóírás.

Kötés: félbőr téka.

Készült: Magyarország. Hont megye (?)

1^r „Ezeket mind el agyak” X „a keeth Rezyt tharchak a keet Arwanak”

Tulajdonos: Baloghy István ajándékozta az MTA-nak (a régi palliumon levő jegyzet szerint).

Megjegyzések: A végrendelet csonka lévén, a végrendelező neve hiányzik róla, személye a tartalomból állapítható meg: A végrendelező végrehajtókul Palásthy Mihályt, Csery Balázst és Pécsi Jánost jelöli ki. Palásthy Mihály P. Benedek testvére. A végrendeletben szereplő helyek Hont megyére és magára Palástra utalnak: „az palasthy zent Egyhaznakys ados vagyok atyam testamo [n]toma (!) zerynth”. Század, Dacsófalva (Hont megyében van Dacsókeszi és Dacsólám), [Ipoly-]Nyék, Szuhány. A végrendelező felesége Anna (P. Benedek felesége Kóvári Anna). A végrendeletben részesülő gyerekek „Soka”, „Janchy” „Bencze” és „cristhoph”, Nagy Iván szerint P. Benedek gyerekei Benedek, Márta, János; másik helyen viszont Jánost, Benedeket és Zsófiát említi. A végrendeletben szerepel még Kóvári László is. — A végrendelethez ragasztott papírlevél hátán olvasható „Benedictj Monachi” a végrendeletnek a következő kitételével kapcsolatos lehet: „Nyekre az frater Benedek attyafyaynak”

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Nagy Iván. 9. köt. 24—25. l.

Mikrofilm: Mf. 3600/V.

K 53 (Régi jelzete: RUI 4° 241/I—III.)

HORVÁT—MAGYAR EMLÉKEK. (I—III.) 1556—1753. — Magyar és latin (kevés görög) nyelven.

Papír. — I—III. kötet. 225×170 mm. — Aranyozott bőrkötések, 240×180 mm méretű közös bőrtokban.

I. „CONSTANTINUSNAK ÉS VICTORIANAK EGYMÁSHOZ VALÓ IGAZ SZERELMEKRÜL ÍROTT COMEDIA.” 1648. — Magyar nyelven.

Papír. 207×159 mm. — 82 fol.

Írás: folyóírás, egy kéz: „A. L.”

Készült: Magyarország. Valószínűleg a Draskovich, Erdődy, Batthyány, Zrínyi családok körében.

Esküvőre készült dráma.

1^r üres. — 1^v—3^r későbbi bejegyzések:

1^v—2^r, 3^r Latin nyelvű levélcímzés minták. (Utólagos bejegyzések két különböző kéztől. Nem valószínű, hogy kapcsolatban lennének a drámával. A címzettek: „Paulo de Battyan”, „Erdődy Györginek ... Nekem szerelmes Fiamnak”, „Comiti [Nicolao] ... a Zrinio”, „Christophoro de Battyan”. „Nicolao ... a Zrinio”. — 2^v Draskovich János magyar nyelvű levélfogalmazványa (nem autográf) ismeretlenhez „Comes et Frater ...” Klenovnik, 1662. dec. 21.

3^r—81^v „Constantinusnak” X „otben lészen a’ mennyegző. A^o. 1648. Die 10. Junij. A. L. Mpria”

82^r Levél-fogalmazványok folytatása: „Comiti Stehpano de Czák” [Csáky], „Stephano Juniorj de Czák”, „Magistris Prothonotarijs Joanni Szakmardi et Francisco Nagybesenyey” „Groff Erdődy Ersebeth kys Azonnak” 1662. dec. 21.

82^v üres.

Tulajdonos: Draskovich IV. János

Megjegyzések: Az utólagos levélcímzések és fogalmazványok (a kiadás jegyzeteivel ellentétben) nem a dráma elküldéséhez tartozó ajánlások, hanem pusztán különböző Draskovich-rokonokhoz 1662. dec. 21-én küldött újévi üdvözletekkel kapcsolatosak.

Kiadás: Régi magyar drámai emlékek. Szerk. Kardos Tibor. 2. köt. Bp., 1960. 105—182. l.

Bibliogr.: Mészöly Gedeon: Egy ismeretlen régi magyar dráma. Magyar Nyelv 16 (1920), 19—23., 66—72. l.

II. „CARMINA NICOLAI ISTHWÁNNFFY . . . A. 1564—1602.” 1564—1602. — Latin nyelven.

211 × 153 mm. — (85) fol.

Írás: folyóírás, autográf.

Készült: Magyarország (Pozsony, Nagyszombat) és Bécs.

1. 1^r—2^r Utólagos bejegyzések Istvánffy Miklóstól: „Pasq[ui]llus] de Pon[tificibus] Leone et Clemente . . . Roma diu Medijs” — „Tho[mae] Mori Anglj. Magne pater clamas” — „Animula vagula” — „Hieronymi Florelly Romani. Hoc Phaebo quesitae” — „Defle ho[m]ini uitam” — „Roma vetus veteres cum te” — „N[icolaus] I[stvánffy]: Ista Sigismundi Tordae tegit vrna” — stb.

2^v üres.

2. 3^r—31^v „Ad Ill[ustrissimu]m . . . Nicolaum Olahum . . . Carmen: exhibitum Calendis Januarij. Anno Domini M.D.LXiiiij. Praefatio. En iterum Iani festae” X „poliatur Olympo”

3. 31^v πολλοῦτε θεῶν καλλίστε „Optime cunctoru[m] es pulcherrime Plute” X „integritate uiris”

4. 32^r—v „Ad Stephanum Radetium . . . Radeti pater elegantiarum” X „rebus anteponam”

5. 32^v—34^r „Ad Iohannem Sambucum . . . Sambuce optime” X „canant nepotes”

6. 34^r—35^r „Ad . . . Nicolaum Olahum . . . Iam non vana” X „luna polo”

7. 35^v—36^r „Ad Stephanum Radetium . . . O illi male Dij” X „et Dearum”

8. 36^r—v „Epitaphium Catarinae de Frangepanibus Vxoris Do[mini] Comitis de Zrinio . . . Hic Catarina iacet” X „membra sepulchro”

9. 36^v—37^r „Epitaphium] Georgij Bonae . . . Te quoque iam” X „abripuere Deae”

10. 37^r „Epitaphium] Nico[la]i Desith . . . Terra parens” X „in omne dies”

11. 37^v „De Geor[gio] Bydy et Balth[asare] Zalay. Vt rosa” X „alma sinu”

12. 38^r „Epitaph[ium] Pauli Zarka . . . Nec tibi funereis” X „astra feret”

13. 38^r—v „Epitaph[ium] Ioannis Fekete . . . Hic mihi Ioanni” X „possideam tumulum”

14. 38^v—39^r „Franciscus Naguathy . . . Vt mestae extinctum” X „saecla negent”

15. 39^r „Λεονίδου. Vos septa ac rupes” X „νεοπτολέμου”

16. 39^v „Lusus Pastorales. Defessus longa[ue] senex” X „insidias”

17. 39^v „Cara Amarylli” X „flectere Hamadryadas”

18. 40^r „De Fratre Fran[cis]co Zeghedino . . . Dum pia Franciscum” X „eruis e tenebris”

19. 40^v „Fons bona” X „laeta feret”

20. 40^v „Vos venti, vos” X „officys”

21. 40^v—41^v „Hoc speculum tibi” X „esse Pales”

22. 41^r „Saeuit atrox Boreas” X „ignibus Alcinoe”

23. 41^r „Has ego ex materno” X „cecidere meis”
 24. 41^v „Gradiue (!) armipotens” X „munera temporibus”
 25. 41^v „Hespere sic caelo” X „viuere coniugio”
 26. 42^r „De Jano Pannonio ... Iane pater, nostrum qui” X „vatibus esse parem”
 27. 42^r „de S[anc]to Medardo ... Quod nulli in terram” X „ire diem”
 28. 42^v—43^r „Nuda pedem” X „pericla necis”
 29. 43^r „Splendidior vitro” X „leuabis ope”
 30. 43^v—44^v „Ad Nicolaum Telegdinum ... et Stephanum Radetium ... Saluete
 unanimes” X „simiam iubetis”
 31. 44^v „De Sebastiano Tinody ... Pannonici heroes” X „omnes in suis”
 32. 45^r—v „Epitaphium D. Nicolai Comititis de Zrinio ... Pannoniæ decus” X
 „radiabit olympos”
 33. 45^v „Heu Giulaine [Gyulai János] iaces” X „sæcula ceruae”
 34. 45^v—46^r „Ad Mathiam Ebeczky ... Mathia generis Ebecciani” X „canat
 uenustiores”
 35. 46^v—47^v „Ad Pium Quintum Papam ... Quinte Pater” X „progeniemq[ue]
 trahit”
 36. 47^v—48^v „In Petrum Illicinum ... Parens supreme” X „moribus”
 37. 48^v „Fama leuis” X „ire vys”
 38. 49^r—53^r „Ad ... Georgium Drascouith ... Tv mihi Caelicolum” X „reddite
 vitam: finis”
 39. 53^v—56^v „Ad Ioannem Sambucum ... Quod mihi Musarum” X „Cynosura
 polo”
 40. 56^v—59^r „Psalmus 29 ... Rex hominum” X „venerabor honorem”
 41. 59^r „Praedita est mentem” X „dissoluar cineres”
 42. 59^r „Epitaphium Andreæ de Bator ... Batoreum Andream” X „tulere manu”
 43. 59^v „Epitaph[ium] Petri Erdeody ... Dalmatiæ, Illyrici[que] decus” X „que-
 runtur”
 44. 59^v „Bacche, uinosus” X „habet illo”
 45. 60^r „Bruma vides riget” X „alba niue”
 46. 60^r „Aspicis vt passim floret” X „nobilior violis”
 47. 60^v—61^v „Psalmus CXIII. Vos innuptarum cætus” X „Tollite:”
 48. 61^v „Epit[aphium] St[ep]hani Dobo’ ... Hoc tumulto” X „uiuitt in astris”
 49. 62^r—63^r „In tiliam ... quae est Posonij in horto ... Radetij ... Hanc tiliam”
 X „nulla tuam”
 50. 63^r „In discessu De noua Ciuit[a]te Austrie ... Vrbs noua” X „vale”
 51. 63^v—66^v „R[everendissi]mo Domino Stephano Radetio ... Pieridum Phae-
 biq[ue] descus” X „vitam”
 52. 66^v „Epitaphium Georgy Thury ... Miliciae, Martisq[ue] decus” X „hydrae”
 53. 66^v—67^r „Epitap[hium] Fran[cis]ci terek de Enningh [Török Ferenc] ... Te
 Francisce” X „honorem”
 54. 67^r „Epitaphium ... Nicasij Ellebodij ... Terrarum Oceaniq[ue] uias” X
 „Ausonij”
 55. 67^v „Nicasij Ellebodij ... Quales per mare” X „prece”
 56. 68^r „Epitaph[ium] Io[hann]is Listhy ... Martia Roma” X „Oceano”
 57. 68^r „Epitaph[ium] Pauli filij ... Tecum amor” X „parentes”
 58. 68^v „Sannazarij. De Veneris puero ... Id Graece” X „κυκνός ἔσται”
 59. 69^r „Io[hann]is Leonis Mutinen[sis] MDXXXVIII. Quis colit” X „esse sua”
 60. 69^v—71^v „Hymnus in Deiparam ... Virgo decus caeli” X „Czestacouiae ...
 Ex voto”

61. 72^r—73^v „Diuo Stanislao ... Nam quae te Eumenides” X „Ex voto”
 62. 74^r „Epitaphium ... coniugis meae ... Debueras superesse” X „sequar”
 63. 74^r „Iam in alio latere. Nicoleos iacet” X „amore” —
 74^v üres.
 64. 75^r—79^r., 80^r—82^r., 83^r—85^r. [Későbbi írással] „Nomina Veterum Romanorum.” X „Scoeua”. [Közben bejegyezve számadások az 1646—1662. évekből, Klenovnikon (?), valószínűleg Draskovich IV. Jánostól.]
 65. 79^v Naplószerű följegyzések: „Tragedia duplex Vespertina et matutina 6. Octobris [1645] ... 11. Febr. 1646. In Praunek nuptiae Com. Nicolai a Zrinio”
 66. 82^{r-v} Négy zenedarab, német lanttabulaturás írású hangjegyekkel. „Padoana”. — „Wo sol ich mich” — „El burato”. — „Kinchbe nagioib kinch ninch kinek ziue banatba ninch.” [Lilienkron, L. R.: Deutsches Leben im Volkslied um 1530. Berlin—Stuttgart 1884. 69. sz. — Keresztúry Dezső: A magyar irodalom képekönve. Budapest, 1956. 32. l. (facs.) — Szabolcsi Bence: Adatok a XVI—XVII. század magyar irodalom- és zenetörténetéhez. Új Zenei Szemle 3 (1952) 3 sz. 11—13. l.]
 67. 85^v Bejegyzések: „Nic[ola]o Isthuanffÿ Mathias Ebechkij. Vt te magni Dei vates” X „unus eris.” stb.
 68. 86^r N[icolaus] I[stvánffy] de quadam pictura. Qualis monstror[um]” X „vincitur obsequijs.” — stb.

Tulajdonos: „Hic liber Dono datus Nicolao de Kys Warda per me Johanne[m] Krechmer”. — „Anno D[omi]ni 1561 ... Wienę Austrię.” — Istvánffy Miklós. — Draskovich IV. János.

Kiadás: Istvánffy, Nicolaus: Carmina. Ed. Iosephus Holub, Ladislaus Juhász. Lipsiae 1935. (Bibliotheca Scriptorum Medii Recentisque Aevorum.)

Bibliogr.: Holik Flóris: Istvánffy Miklós mint költő. ITK 32 (1922), 140—145. l.

III. LEVELEK, OKIRATOK. 1566—1753. — Magyar nyelven.

Papír. — 295/320×160/220 mm (összehajtv). — 34 fol.

1. Gersei Pethő Péter 1556-i végrendeletének megerősítése. 1566. „pethew peter gerssey” autogr. Rányomott viaszpecséttel. (2 fol.)

2. „Sinan vaida” levele Gersei Pethő Pálhoz. „Zigetben 10 die Ivny iuxta vetus Calendarium 1593.” Külzetén utólagos följegyzés Fodroczy-tól, 1793. (1 fol.)

3. Nádasdy Anna levelei Mihliovicz György medvevári és bosiakói provisorához: Bosiakouina 1613. nov. 11. sk. aláírás, rányomott viaszpecsét (1 fol.) — Csáktornya 1614. júl. 13. sk. aláírás, a pecsét letörött. (1 fol.) Bosjako 1614. dec. 1. sk. aláírás, rányomott viaszpecséttel (1 fol.) — U.o. 1614. dec 9. ugyanúgy (1 fol.) — In Termis Varasdien[sibus] 1614. nov. 16. sk. aláírás, rányomott viaszpecséttel. (2 fol.)

4. Thurzó Szaniszló levele Zágráb városához. Sempte 1624. okt. 18. sk. aláírás, a rányomott pecsét elveszett. (2 fol.)

5. Pálffy Imre levele Erdődy Ferenchez. Ex Castello Vepp. 1625. szept. 1. sk. aláírás, rányomott viaszpecséttel. (1 fol.)

6. „Eva Poppel a Lobkouics” [özv. Batthyány Ferencné] levele Zágráb városához. Rohonc 1629. jan. 10. sk. aláírás. (2 fol.)

7. Özv. Nádasdy Pálné Révay Judit levele Zágráb városához. Keresztur 1634. máj. 8. sk. aláírás. (2 fol.)

8. Özv. Batthyány Ferencné Bánffy Kata oklevele. Boghdanocz 1634. jún. 4. Aláírás helyett csak B. K., rányomott viaszpecsét (1 fol.).

9. A légrádi őrség levele a zágrábi városi tanácshoz. 1636. jan. 2. Viaszpecsét töredékeivel. (2. fol.)

10. Darabos Gergely levele a zágrábi tanácshoz. Légrád 1636. jan. 23. autogr., a rányomott pecsét letört. (2 fol.)

11. Standli Pál levele Musinich Ferenchez. Komárom 1692. szept. 9., autogr. (2 fol.)

12. Gróf Batthyány Lajos egyességelevele, Nagy- és Kiskanizsa városok lakosaival, 1753. Egykorú másolat. (10 fol.)

A levélírók a Draskovich — Zrínyi rokonságból valók.

Kiadás: nincs.

Tulajdonos: Mindhárom kötetet Kukuljevics Iván ajándékozta az MTA-nak 1860-ban.

Mikrofilm: Mf. 3600/VI.

K 54 (Régi jelzete: Inc. 360.)

FELNÉMETI NÉVTELEN [1565 utáni évek.] — Magyar nyelven.

(Nyomatott könyvben: Kolligátum: 1. Henricus de Hassia: Secreta sacerdotum. [Wien 1493-nál nem előbb, Johann Winterburg.] Hain 8376., BCM III. 812.1. — 2. Hugo de Sancto Caro: Expositio missae. [Nürnberg c. 1494/1495. Caspar Hochfeder.] Hain 8988., BMC II. 475. 1. — 3. Guido de Monte Rocherii: Manipulus curatorum. Strassburg 1493. [Martin Flach. Hain-Copinger 8205.] — Kötés: egykorú, reneszánsz, vaknyomásos, fatáblás bőrkötés, valószínűleg magyarországi. 204 × 144 mm. 2 zárócsattal, a pántok hiányoznak.)

190 × 138 mm. — (2) fol. A 2. sz. kolligátum utolsó üres levelének és a 3. sz. kolligátum címlapjának mindkét oldalán.

Írás: kurzív könyvírás.

Készült: Magyarország. Talán Eger vidékén.

Protestáns papokat támadó szatirikus ének. Közel egykorú másolat.

„Cancio Ad notam halaadasonkban [Sztárai Mihály]. Jer my emlekezzwnk az Lwter Papokrol ...” X „Ez kyzded Eneketh nem regen zerzettek az cyaza [?] menteben hyres felnemeten hogy mykor yrnanak ezer es ot zazban es Annak felette meg az hatwan othben. Finis”

Tulajdonos: „Okulicsan 1840” [Okolicsnó, Liptó megye.] — „L[iteráti] Nemes Sámuel 1840.” — Jankovich Miklós. — „Horovitz Fülöp antiqu.” (1852. — MTAK Kt. RUI 4° 248/5.) — Hogy mikor került az MTAK-ba, arra nézve nem találtunk adatot, de föltehetően 1886 után, mert Hellebrant ősnymtatvány-katalógusában még nem szerepel.

Megjegyzések: Közel egykorú másolat lehet. Felnémet Heves megyében van, az egri járásban, Eger közvetlen közelében, de egyáltalán nem bizonyos, hogy ez a másolat is ott készült. — Az éneket Literáti Nemes Sámuel találta meg 1840-ben Okolicsnón és szerezte meg a maga számára. Toldy Ferenc írt róla először; a szerzőt ő nevezte el Felnémeti Névtelennek. Lelőhelyéről csak annyit ír, hogy „egy régi könyvbe beírva találtam, s mely egyéb hasonlókkal együtt nyomatlan maradt, miután ilyek terjesztésére az ez időben kirekesztőleg protestáns nyomdászok sajtóikat egyáltalában nem használhatták.” (Toldy: A magyar költészet története. 1. köt. Pest,

1854. 193. 1., ugyanígy a 2. kiadásban 1867. 175. 1.) Horváth János félreértette Toldy szavait (Reformáció 444. 1.), mintha ebben a kötetben lenne több hasonló kézirat. Szilády, nem tudjuk, milyen másolatokból közölte, Dézsi is csak annyit mond, hogy mivel Toldy nem mondja meg a címét annak a munkának, amelyben a szöveget találta, „a lappangó eredetivel a kiadás szövege nem vethető össze.” A kéziratra az MTAK ősnymtatvány-gyűjteményének katalogizálásakor bukkantunk rá, így került említésre Stoll B. bibliográfiájában. — A három ősnymtatványt a XV. sz. végén, vagy a XVI. sz. elején kötötték egybe, valószínűleg Magyarországon.

Kiadás: RMKT VII. 293—296. 1. (Szilády Áron, 1912.) (Modern helyesírással.)

Bibliogr.: Szilády Áron — Dézsi Lajos: Jegyzetek a Régi Magyar Költők Tára hetedik kötetéhez. Bp., 1926. 415—418. 1. — Stoll 426. 1.

Mikrofilm: Mf. 3604/III.

K 55 (Régi jelzetei: Uj lat. Qu. 276. — RM III. 88b.)

SZENCZI MOLNÁR ALBERT VERSEI ÉS GLOSSZÁI 1597. — Magyar nyelven.

(Nyomtatott könyvben. Kolligátum: 1. Philelphus, Franciscus: Satyrarum liber. Venetiis 1502. Bernardinus Vercellensis. — 2. Ianus Pannonius: Sylva panegyrica ad Guarinum Veronensem ... et Epigrammata. Basileae 1518. Frobenius. — 3. Octavius Cleophilus: De coetu poetarum. Basileae 1518. Frobenius. — 4. Pictorius: Sacra et satyrica epigrammata. Verinus, Michael: Quaedam. Dardanus, B.: Epigrammata. [a kötet többi része hiányzik]. [Basiliae 1518. Frobenius.] — 5. Ursinus Velius, Caspar: Epistolarum et epigrammatum liber. [Ed. Georgius Logus Silesius.] Viennae (1517.) Singrenius. — 6. Glareanus, Henricus: Duo elegiarum libri. Basileae 1516. Frobenius. — 7. Cantalycius: Iudicium Paradis. Mantuanus, Baptista: Elegia contra amorem. Wittenbergae 1512. Gronenberg. — 8. Bigotius, Gulielmus: Catoptron. Basileae 1536. — 9. Constantinus Magnus. Joanne Reuchlin interprete. Tubingae 1513. Th. Anshelmus Badensis.)

A kötet együttes terjedelme (335) fol.

Írás: autográf.

Kötés: Vaknyomásos német reneszánsz bőrkötés. 2 csattal. Rányomva: G. AEMYLVIS 1540.

Készült: Németország, Heidelberg.

Szenczi Molnár Albert magyar nyelvű versei:

82^r „Ritka az oly üdö” X „karra hailando.” — 144^r „Vaiha az wr Isteri kegielmesen — Velem ezt mielné nagj kegiessen etc.” — 160^r „Oh en edes hazam te jo Magiar orzag” X „minden szerentseden.” „Irtam Haidelbergaban hazank pusztulasarol szomorú hirt halvan. 1597. Albert. Molnar Hoggiai Martonnak szegen barátia.” — 171^v „Mint Jaacobnak fiai közt” X „löl szerelmesbik.” — 240^r „Jer mi kerjük” X „Ez igassagat.” — 253^r „Az nagj urak udvaraban” X „nem marat. Vale Haidelb. Tuus A. M.” — 335^r „Az szent iras mongja” X „ember az vigassagra.” — Sz. M. A. magyar nyelvű glosszái: 39^r., 47^r., 68^v., 72^v., 73^r., 76^v., 77^v., 80^r., 82^r., 84^r., 85^v., 86^r., 92^r., 98^r., 114^r., 124^r., 129^r., 129^v., 134^r., 137^r., 144^v., 147^v., 152^r., 168^v., 178^r., 180^r., 185^r., 194^v., 294^v., 331^r., 333^r. — Ezeken kívül még Szenczi Molnár Albert, Aemilius és más tulajdonosok latin nyelvű glosszái, kevés magyar, német, görög glossza.

Tulajdonos: „G[eorgii] Aemyly 1537.” — Hoggiai Márton 1597. Heidelberg. „Ennek az könyvnek ura Marton uram joll tette . . . Tuus A. M.” [Sz. M. A. tehát barátja könyvébe irogatott, nem az övé volt a könyv.] — „Su[u]m me fecit Jo[hannes] Nagy Thurj Albe Julic Anno 1599.” — „Accepi dono a . . . Georgio Györi Cive Waradiensi Debrecini commorante . . . 1606 Petrus Ersek Somosuyfalui.” — „Basilius Literati al[ia]s Ferenczfi.” — „G. Telekiek alapítványa.”

Bibliogr.: Kerecsényi Dezső: Szenczi Molnár Albert lapszéli jegyzetei. *Protestáns Szemle* 39 (1930), 393—397. I. (Részben közli a szövegeket.)

Mikrofilm: Mf. 3604/IV. + 3601/VI.

K 56 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 15.)

NÉMELY ÖTVÖSI JEGYZÉSEK [XVI. sz. vége.] — Magyar nyelven.

Papír. — 145 × 88 mm (haránt). — (43) fol.

Írás: könyvírás, kis részben folyóírás. 4. kéz, de háromtól csak kevés, a 3. és 4. kéz XVII. századi.

Kötés: XIX. sz. első fele, félbőr.

Készült: Magyarország.

Receptgyűjtemény főleg festékekről és mustrák, ötvösök számára.

I. 2^r—19^v Ötvös-receptek. „Jo parisi festek aranra.” X „le hull ot (!) az aranj.”

II. 20^r—43^r Rézmetszetű ötvös-mustrák.

Tulajdonos: Lugossy József ajándékozta 1840-ben az MTA-nak.

Megjegyzések: Magában a kéziratban semmi adat nincs a készítés helyéről és idejéről. Datálásában fontos az ö hang ő jelölése, ami miatt a reformáció kora elé nem tehetjük (Kniezsa: *Hir. Tört.* 101. I.) és a cukor szó, amelynek első ismert előfordulása 1587. (A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára I. Bp. 1967. 460. I.) A helyesírás következtetlensége (az ö hang ugyanabban a kézírásban o, ó, ő, ő, ő, eo, ő; a gy jelölése g, gi, gy) és az írás jellege miatt viszont XVII. századi már nem igen lehet. A datálást a vízjegyek is megerősítik. A következtetlen helyesírás egyébként annak is a jele, hogy több helyről másolták a recepteket. A rézmetszetű táblák egészen más, vékony papíron vannak. A szúrágásokból láthatólag eredetileg nem tartoztak a kézirathoz, de a körülvágás és a metszés azt bizonyítja, hogy hosszú időn keresztül már együtt használták az egész kötetet. Ugyancsak a szúrágások alapján meg lehet állapítani, hogy a későbbi bekötéskor a táblásorrendjét, sőt állását is fölcserélték. A mustrák Mihalik Sándor szóbeli közlése szerint 1600 tájáról valók, Dél- vagy Nyugat-Németországból. — Az ajándékozás időpontja, az ajándékozó neve az előzőeken olvasható, ugyanekkor kapta a kézirat a „Némely ötvösi jegyzések” nevet. A régi kéziratári katalógus viszont „Lugosy-Codex”-nek nevezi, ami tarthatatlan, mert Lugossy-kódexnek mást nevezünk.

Kiadás: Rómer Flóris Ferenc: Adalék a magyar ötvösség történetéhez. I. Századok 11 (1877), 222—235. I. — A mustrákat közli Ballagi Aladár: Kecskeméti W. Péter ötvöskönyve. Budapest 1884. 185—192. I.

Mikrofilm: Mf. 3759/I.

K 57 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 16.)

REFORMÁTUS KATEKIZMUS [c. 1600.] — Magyar, kis részben latin nyelven. Papír. — 135×90 mm. — (17) fol. Folio-számozás nincs, custos van. A 15. és 16. fol. közt néhány lapnyi hiány van, vége csonka.

Írás: kurzív könyvírás, az utólag beírt első levélén kívül egy kéz.

Kötés: félvászon, XIX. század.

Készült: Magyarország, (Erdély?)

Nagyobb részt Úrvacsorára készülő gyermekeknek szóló katekizmus.

1. 1^{r-v} [Későbbi beírás:] „Precatiuncula pia tempore matutino dicenda” X „reperiat, Amen”

2. 2^r—5^r [Szikszai Hellopoeus Bálint:] „Az egri anyaszentegyházna tanvsagara irattatott röuid Cathechismus Valentinus Heltay e[t]c” X „uagyon az Christusnac”

3. 5^r—17^v „Az kereszteny gyermekektől valo keresec” X „az öröc eletre”

4. 17^v „Regveli imadsag” X „teneked kedues legyen. Mert”

Tulajdonos: „G. Telekiek alapítványa”

Megjegyzések: A 2. sz. majdnem szószerint megegyezik Szikszai Hellopoeus katekizmusának 1574-i kiadásával. A Valentinus Heltay téves másolás eredménye. — Az első levélén van egy rövid bejegyzés is 1686-ból.

Kiadás: nincs.

Mikrofilm: Mf. 3759/II.

K 58 (Régi jelzete: Magyar Nyelvtud. 16° 6.)

SZIKSZAI FABRICIUS BALÁZS: NOMENCLATURA LATINO—UNGARICA [c. 1600.] — Magyar és latin nyelven.

Papír. — 122×75 mm. — (4) 151 (152—157) fol. Hibás bekötés folytán a számozatlan 2. és 4. a számozott 1. fol. után, a számozott 151. a 156. és 157. közt található. Hiányoznak: számozatlan 3., címlap és számozott 3., 67—68., 71—74., 77—80., 89—90., 115—118., 123—126. Üres: 4. és 5. közt 1 levél és 155^r.

Írás: könyvírás, egy kéz.

Kötés: vászonkötés, XIX. század.

Készült: Magyarország.

Latin—magyar szójegyzék (nomenclator, vagyis fogalmi csoportok szerinti összeállítás).

[1^r] „Praefatio clarissimo ... Scholae Sarospatakinæ Rectori Demetrio Kracouio [Krakkói Demeter] Translyuano ... Ante Annos fere tres et uiginti proposuit Nomenclaturam Latino Ungaricam ... Basili[us] Fabrici[us] Zikzovi[us] ... coepi de nova editione ... cogitare” X „Deb[receni] Nonis Julij An[n]i Chri[sti] 1597 ... Emer[icus] Z. Uyfaliunus (!)”

1^r „Dictionariu[m] Latino Ungaricum. Neves könyu, Deakul s Magyarul” X „Acus. Pelyua”

Tulajdonos: Beniczky Antal 1822. — Kalmár István 1844, ő ajándékozta az MTA-nak 1856-ban.

Megjegyzések: Szikszai Fabricius B. 1574-ben írt szótára negyedik, Ujfalvi Imre

által átdolgozott kiadásának (Debrecen, 1597. SzK I. 291., RMNY 802.) egykorú, némileg kivonatos másolata. A másolás diktálás alapján történt (iskolában), mert olyan félreértések vannak benne, amelyek diktálás után való írásra vallanak. Az Ujfalvi-féle 2. index nincs benne.

Bibliogr.: Nagy Iván: Ujfalvi Imre XVI. századbeli szótáríró. Akad. Ért. 16 (1856), 98—104. 1. — Melich János: Szikszai Fabricius Balázs latin—magyar szójegyzéke. Bp., 1906. AkNyÉrt. XIX/9.

Mikrofilm: Mf. 3600/VII.

K 59 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 20.)

SZLOVÁK ORVOSI KÖNYV [XVI. sz. vége—XVII. sz. első harmada] — Cseh (szlovák) és latin, kis részben magyar nyelven.

Papír. — 154×100 mm. — (332) fol. [Eredeti lapszámozás: 8 számozatlan levél, 34., 260. (közben tévesen kimaradt 124., 161.), 207. (tévesen kétszer 98., hiányzik 161—162. lev. számozatlan mellékletek: fol. 238. és 247.), 81. (tévesen kétszer 25.) 1. Az utolsó 32 levél számozatlan.] Hiányzik egy levél fol. 7. után és egy levél fol. 234. után. — Custos a legtöbb helyen van.

Írás: folyóírás, legnagyobb része egy kéztől (a szerzőé), jóval kevesebb egy második kéztől, bejegyzések másik két kéztől.

Kötés: egykorú, vaknyomásos bőrkötés, rajta többször: FP.

Készült: Magyarország. Liptó megye.

Főleg herbarius és receptkönyv.

1. 2^r—154^v „Ex Herbario Joan[nis] Jacobi Manlij de Bosco de qualitib[us] et utilitatib[us] Herbarum deprompta” X „reconditur” [Előzőleg 1^v orvosi bejegyzések, közben 8^r—^v receptek, 9^r—13^v „Predmluwa” — 14^r—25^v Különböző orvosi ismeretek: „Sequuntur nobiliss[im]a documenta” — „De Signis ex Urinis” — stb.]

2. 155^r—259^v Receptkönyv. „O krwy a Pussteny z Žyl” X „excitatis. Finis” [Közben kiegészítések a Herbarius-hoz.]

3. 260^r—300^v „Plinii Na[tur]alis Historici (!) Miscellanea Medica” X „creditur. Finis” [Hozzácsatolva: Aphorismi politici de mulieribus — „Problemata Aristotelis” — Receptek. — Pótlás a Herbarius-hoz. — „Ex Chiromantia Rodolphi Goelani”]

4. 301^r—327^r „Exercita[ti]ones Phisiognomiae” X „Modo”

327^v., 328^r., 331^v., 332^r. bejegyzések.

328^v—331^r üres.

Tulajdonos: FP. — Gabriel Csemiczky — Pastinszky Miklós — 1951-ben vásárolta az MTAK (Gyrap. Napl. 39/1951.)

Kiadás: nincs, csak néhány lap facsimile Décsy alábbi munkájában.

Bibliogr.: Décsy Gyula: Eine slowakische medizinische Handschrift aus dem 17. Jahrhundert. Bp., 1956. (Magyar nyelvű kivonattal.) (Magyarországi Szláv Emlékek. 2.)

Mikrofilm: Mf. 3752/IV.

K 60 (Régi jelzete: RUI 4° 125.)

SZACSVAY MIHÁLY VERSEI [c. 1600.] — Magyar nyelven.

Papír. — 264×188 mm. — (3) fol.

Írás: folyóírás, Szacs vay autogr.

Kötés: félpergamen, XIX. század.

Készült: Erdély (Székelyföld, Háromszék megye?)

Két vallásos vers.

1. 1^{r-v} „Aldot az the Neved” X „Michael Szaczvay Nobilljs Compossuit suvo(!) empore senectutis”

2. 2^v—3^r „eletem Folljassa” X „Nyavalljat szerzžeőt, Amen”

Tulajdonos: Kriza János. — Jakab Elek. Tőle vette az MTA 1892-ben. (Gyrap. Napl. 4/1892.)

Megjegyzések: Egy 1586-ban a krakkói Lazar nyomdában készült katolikus „Agenda” töredékre írt szöveg. A könyv tulajdonosa „Cziakoj Balas”. — Szacs va község, Háromszék megyében.

Bibliogr.: Jakab Elek: Egy ismeretlen költő verse. Magyar Salon 1892. 274—276. l.

Mikrofilm: Mf. 3600/VIII.

K 61 (Régi jelzetei: RUI 2° 9. — K 532.)

ECSEDI BÁTHORY ISTVÁN KÉZIRATA 1603—1605. — Magyar, kis részben latin nyelven.

Papír. — 300×193 mm. — (166) fol. (Hiányos kézirat.)

Írás: folyóírás — Báthory I. autogr. (a 166. lev. kivételével).

Kötés: félbőr téka, új. — A kézirat valamennyi levele átragasztással konzerválva. (Sasvári Dezső munkája.)

Készült: Magyarország, Ecsed várában.

Imádságok és teológiai értekezés.

1. 1^r—121^v Református imádságok, zsoltárszerű prózai költemények. „Myndaz altall, ha ez uylagnak” — Közben két vers: 57^r „Segelly uram zentlekedell, agjak halatt” [RMKT XVII. l. 245—246. l.] — 57^v „Noue faat kezit barka[jan]lak” [RMKT XVII. l. 246—249. l.] — 119^r „Ezt enn az kóniuechikett el keztem uala irni uaranay hazamnall nag niomorusagomnak ideinn: vegeztem ell 1582 eztendó-benn ... Eched uarabann itt ujobann irtam az menire lehetett corrigaltam is ... irni ujoban keztem uala utolzor 1603 eztendőben.” — 119^v „Es ime mostann el uegeztem ... 1605 eztendőbenn.” — 121^r „Scriptum in arce mea Eched Anno 1605 mense Janu[ario]”. — 121^v „Comes Stephanus [de] Bathor [i]udex curiae ... manu sua p[ro]p[ri]a.”

2. 122^r—165^v Teológiai értekezés, főleg a Szentháromságról. „Miert legenn zükseg embernek” X „az fiuroll, uagj az zentlelekróll ... Esaías.”

3. 166^r Vallásos ének ismeretlen szerzőtől. „Megh szabadulttham uram en az testi halaltul” X „hozzad therek uram therd haythassymmal.” [RMKT XVII. l. 579. l.]

Tulajdonos: A szabadságharc idején feldúlt oláhfenesi Jósika-kastély kápolnájából hozta el az MTA számára Tompa Imre 1850-ben.

Kiadás: az imádságokat részben kiadta Toldy Ferenc: Adalékok a régebbi magyar irodalom történetéhez. Pest. 1869. 70—101. l. AkNyÉrt. I. — A két vers kiadását l. főntebb.

Bibliogr.: Akad. Ért. 10 (1850), 389. l. — Akad. Ért. 14 (1854), 19 l. — Toldy i. m. 49—70. l. — RMKT XVII. 1. 574—580. l. — Stoll. 16. sz.

Mikrofilm: Mf. 3600/IX—3601/I.

K 62 (Régi jelzete: Magyar Codex: 4° 29.)

WATHAY FERENC: ÉNEKES KÖNYV 1604—1606. — Magyar nyelven.

Papír. — 195×143 mm. — (133) fol. — Folio-számozás nincs, custos van.

Írás: kurzív könyvírás és folyóírás (a címek írása piros, zöld, kék, sárga, arany) — Wathay autográf.

Diszítés: Színezett képek: 2^r., 7^v., 9^r., 9^v., 10^r., 23^v., 24^r., 27^r., 27^v., 30^v., 31^r., 31^v., 33^v., 35^v., 37^v., 42^r., 44^r., 44^v., 45^r., 52^v., 71^r., 72^v., 74^v., 80^v., 83^v., 86^r., 87^v., 91^v., 100^r., 101^r., 106^v. Színezett iniciálék: 4^r., 6^r., 8^r., 11^r., 15^r., 25^r., 28^r., 32^r., 34^r., 36^r., 38^r., 42^v., 45^v., 53^r., 54^v., 57^r., 71^r., 73^r., 76^r., 77^r., 78^v., 81^r., 82^r., 84^r., 86^v., 88^r., 92^r., 103^r. Színes záródíszek, szalagdíszek: 5^v., 6^r., 103^r., 107^r. Üresen maradt iniciálé-helyek: 98^r., 99^v.

Kötés: félbőr, XIX. század.

Készült: Törökország, Konstantinápoly, (a galatai börtönben).

Wathay Ferenc fogságában írt versei és önéletrajza, gazdagon illusztrálva.

1^r Bejegyzés: „Ezen könyvet az ki szakadozott állópottal vala, compingáltattam Nemes Köszöghi ... Városban ... 1706. Polány Sándor”

1^v üres.

2^r Kép: Wathay-címer. 1605. „Scripta Manu F. Wathaj mp.”

2^v „Anno 1605. Prope est Dominus o[m]nibus inuocantibus eum in Veritate. Fran[ciscus] Wathay scribebat mp.”

I. 3^r—105^v „Enekes keőnw, melyet en Wathay Ferentz az Fekete tenger mellet, az Fekete toronyban Constantinapolion keőuwl ualo Niomorult Rabsagomban szerezuen, Galatha Varasaban czinaltattam, Es punctrull punctra eg' uonietasig, minden uyonnán magamtull szerzett Enekekuell, magam tulaydon kezeyuel irtam. Anno. 1604.” (3^v üres.)

1. 4^r—5^v Ajánlás. „Az olvaso baratinak köszönetitth ayanlia.” X „1605 ... Szegen Rab Watthay Ferentz mp.” — 2. 6^r—7^r „Első enek következik. Notaia. Gonduiselő Isten. etc.” „Fenies ditsősegeben lakoza” [Versfőkben: FRANCISCVS WATHAJ. ...] X „Török Orzag Torkaban. Finis.” — 3. Kép: vár, talán Wathay vági vára. — 4. 8^r—v „Notaia. Az witezek kardgiainak.” „Elel induluan nekin mondom” X „itt kezdett aad. Finis.” — 5. 9^r Kép: Székesfehérvár ostroma, Wathayt fogságba viszik. — 6. 9^v Kép: sas. — 7. 10^r Kép: hegyes-dombos táj, fa alatt oroszlán, róka.

10^v üres.

8. 11^r—23^r „Vers feiek: Szekes Feiervar vezeserwl valo historia az Nagisagoss Wrnak Enyngi Tőreok Istuannak egy rab az Tenger melleth Galata Tornyaban irrha ... Notaia. Szerthelen uezedelem reank szalla. auagj Sok czudak koszwll.” „Szegeny Magyarorzag mar ha alhatz Labra” X „ot uezesben. Finis.” [Versfőkben az ének egész címe megvan.] 1603. — 9. 23^v—24^r Kép: Nándorfehérvár.

24^v üres.

10. 25^r—27^r „Negiedik enek. Not: Zent Janosnall Christus.” „Vegh es kezdettnekwll”

X „kalodan wltében. Finis.” [Versfőkben: VATTHAI FERENCZ SZEGENI RAB.] 1603. — 11. 27^r Kép: vár, rabokkal. — 12. 27^v Kép: vár a Temes folyónál, Wathayt rabként kísérik. — 13. 28^r—29^v „Eotodik. Notaia Szannia az ur Isten hiueynek.” „Fordecz mar Istenem” X „mellett Dudolam. Finis.” [Versfőkben: Franciscws Vathaj] 1604.

30^r üres.

14. 30^v—31^r Kép: Temesvár. „Ig’ napkelet, s Delrwl” — 15. 31^v Kép: Wathay megkínzása. „Ill’ az Ferhat” — 16. 32^r—33^r „Hátodik. Notaia oh en kegielmes Istencöm.” „Uram ha köniörlwysz raytam” X „ha kinlodom. Finis.” [Versfőkben: Uathaii Ferentzee.] — 17. 33^v Kép: vár, török lovasok kísérik a fogoly Wathayt. — 18. 34^r—35^v „Hetedik enek.” „Oh keserues Löлкеөm myerth ig’ Sıranlkozoll” X „halakatt adnod. Finis.” — 19. 35^v Kép: rabokat visznek szekéren. „Illy frissen” — 20. 36^r—37^r „Notaia. Mintt kiuan kozik az Szaruas.” „Uerben be borult Sziuem” X „Isten ell.” [Versfőkben: Uathai Ferentz.] — 21. 37^v Kép: kisázsiai tengerparti vár, a tengeren gálya.

38^r—41^v [Hibás kötés folytán került ide, eredeti helye a 49. és 50. fol. között.] 22. 42^r Kép: Konstantinápoly. — 23. 42^v—44^r „Kilentzedik. Notaia. Ez szeles Vilagon.” „Asianak földé” X „Salamonnak. Finis.” — 24. 44^r Kép: teveháton rabnőket visznek. — 25. 44^v—45^r Kép: tatárdúlás. — 26. 45^v—52^r [közbe való: 38^r—41^v] „Szinan es Ibrahim bassa ideiben let tatar rablasrvl valo histhoria ... versekben ... Nothaia. Az Cyrus Enekere.” „Forgo szelnell forgobb” X „bekesegben, finis laus” ... [Versfőkben: FRANCISCVS VATTHAJJ] — 27. 52^v Kép: gálya a tengerpart előtt. — 28. 53^r—54^r „XI. enek notaia. Asianak földé.” „Feöld hog’ tıwrhed” X „tarsasagokban. Finis.” — 29. 54^v—56^v „XII enek notaia Az Thobias Enekere” „Lassuk nyomorultak” X „Fekete Torniott bira. Finis.” — 30. 57^r—70^v „Capita verswm: Hısthorıade (!) popvlo İvdaico in tertio Machabeorvm scripta: per Franciscum Vathay in Versos Hungaricos translata ... Ad notam. Wajha Dedalvs ez Wilagban uolna.” „Halaadas az feöb Istenheöz” X „Versfeiekben. Finis.” — 31. 71^r Kép: Fortuna. — 32. 71^r—72^r „XIII enek notaia Asianak feölde.” „Chalard Ezerhatzaz s ueled mas ketth szamzas” X „Poharokra.” — 33. 72^v Kép: Szarvas. „Tempora labvntvr” — 34. 73^r—74^r „XV: enek.” „Ohh the az Bolond Elmem” X „lölkömon. Finis.” — 35. 74^v Kép: Wathay a börtön ablakában. — 36. 75^r—v „Ez szeles uilagh Notaia.” „Cczalard (!) Ezerhatszaz.” [ugyanaz, mint 31.] — 37. 75^v „Wgian azonra.” „Aldott Filemile” X „Bolondultam.” — 38. 76^r—77^r „XVI: enek notaia Asianak feölde.” „Aldott filemile” [Kevés változással ua., mint az előző]. — 39. 77^r—78^r „XVII enek.” „Aldott Vensegh” X „Eletedben Finis Cantionis.” [Versfőkben: AZ IO SJTKEI GEORGINEK] — 40. 78^v—80^r „XVIII: enek.” „Oh thy keserues Eözuegiek” X „karhozatban eycze. Finis.” — 41. Kép: medve és oroszlán. — 42. 81^r—82^r „XIX enek. Notaia. Mast ada Viragom.” „Szeles ez feöld hatan Vitezek” X „... ezekett Eneklöm. Finis” — 43. 83^v—83^r „XX: enek. Notaia Diczertessell Attia Isten.” „Magasztallak szent Vrr” X „ky kyaltlak, Finis.” — 44. 83^v Kép: Wathay sír börtönében. — 45. 84^r—85^v „XXI. enek. Notaia. Oh the en Bolond Elmem.” „Soha En mar nem” X „magatoll ... 1604.” — 46. Kép: meztelen férfi homokórával, koponya „o homo memento” ... — 47. 86^v—87^r „XXII enek. Nemet Notara.” „Hozad Seregek Vra, kialtok” X „İrua uadnak. Finis.” — 48. 87^v Kép: Utolsó ítélet. — 49. 88^r—90^r „XXIII enek: Notaia: Viri uenerabilis” „Eörwllietek az Wrban” X „İra Nemett Ritmusbul, Wathay ... 1605” ... 90^v—91^r borítópapír mintázott oldala. — 50. 91^v Kép: virág. — 51. 92^r—97^r „XIII enek mely az Magyar Nemzetsegnek, niomorult, mult, es ielen ualo Allapattiat Tractallia. Not.: nehanis lehet es” „Aldott Magyar nemzeth keues maradekia” X „Ezerhatzaz 4ben iram ez

nihan szokot ... 1605" ... 97^v üres, csak valami elkezdett rajz részlete, vagy toll-próba. — 52. 98^r—99^v „XXV enek Notaia. Az ky az Istent megh ismer:” „Isten aldotta Ohh szép kikeleth” X „Ablakrul nesze. Finis ... 1605.” — 53. 99^v—101^r „XXVI. Vgian azon Notara.” [üresen maradt hely az iniciálénak.] „[E]g' kyetlenben, minap” X „Czedulaban Finis.” — 53. [Közben] 100^r kép: erdő, szarvas csapdában, férfi, róka, holló. — 54. 101^r Kép: major, baromfiudvar, leselkedő róka. — 101^v—102^r borítópapír mintázott oldala. — 102^v üres oldal, vörösre festve. — 55. 103^r—104^r „XXVII enek. Notaia. Banath keserűsegh.” „Banath s- Niomorgasra” X „ne uergy megh. Finis ... Budarúl masod izben ualo Nandorfeyeruarban hozattatasomkort irtam ... 1606” ... 56. 104^v—105^v „Giötrelme Lölkömmek” X „1606.”

106^r üres.

57. 106^v Kép: vár, előtérben sas, megölt őzön „Sic transit” ...

II. 107^r—131^v Wathay Ferenc önéletrajza. „Következik az en io battiam Wathay Ferentznek, az attiam es magam Eleteknek ... Historiakepen megh Iras” X „Irtam en Wathay Ferentz ezen keze[m]mell ... 1605” ...

III. 132^r—133^v Wathay jegyzetei.

1. 132^r „Az teőreők Chazar Soldunar Nepenek megh irasa, menny es minemeőknek ad wlefett az az fizetest.” X „hallottam” — 2. 132^v „Item. Constantinapolitul Nandorfeieruarigh hany szallasokatt keöll halny.” X „Nandorfeieruar etc” — 3. 133^r Venetia. Viszen 400 Lega, Constantinapolihoz ... Algier ... X „lega” ... — 133^v borítópapír mintázott oldala.

Tulajdonos: Wathay Ferenc (1606-ban szabadult ki konstantinápolyi fogságából.) — „Kisfaludi Pál Lopta el” (7^v). — Polány Sándor, 1706. — Guary család. — Ponori Thewrewk József fedezte fel 1835-ben, kölcsönvette a Guary család vági levéltárából, azután nála maradt, Guary Károly 1842-ben visszaszerezte és az MTA-nak ajándékozta. (RAL 142/1842.) A könyvtár azonban csak 1872-ben kapta meg az MTA Főtitkári Hivatalából (Gyarap. Napl. 1/1872.)

Kiadás: RMKT XVII. 1. 141—242., 538—552., 555—556. 1. (A képek reprodukcióival.)

Bibliogr.: Dézsi Lajos: Wathay Ferenc. Századok 48 (1914), 1—16. 1. — Angyal Endre: Wathay Ferenc énekeskönyve. ITK 59 (1955), 51—61. 1. — Stoll 18. sz. 33—34. 1. — Szabó T. A. II. 374. sz. — Pótlás 63. sz. — RMKT XVII. 1. 552—573. (Teljes bibliogr. itt.) — Benda Kálmán: Adalékok Wathay Ferenc életéhez. ITK 72 (1968), 211—213. 1.

Mikrofilm: Mf. 696/IV.

K 63 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 1.)

PRIBIZER MÁRTON ISKOLAI JEGYZETEI 1606—1612. — Magyar és latin, kis részben német nyelven.

Papír. — 160×108 mm. — (232) fol.

Írás: folyóírás, javításoktól és utólagos bejegyzésektől eltekintve valószínűleg Pribizer különböző típusú írásai.

Kötés: pergamen.

Készült: Magyarország. Kőszeg (?)

Legnagyobb részben magyarból latin nyelvre készített fordítási gyakorlatok, javításokkal, (kevés német—latin fordítás is). A fordítások tárgya a legkülönbözőbb:

ókori irodalom, vallási kérdések, magyar történelem, természettudomány, levél-minták stb.

1^r elkezdett hangjegyzés — 1^v néhány sor számadás, 2 sor hangjegy — 2^r „Augustin[us]: Secularis laetitia est impunita neq[ui]tia. Martin[us] Pribizerus. Anno Domini 1606. Jambor ember.” — 2^v P. Horanski levelének másolata 1624. (Utólagos bejegyzés idegen kéztől).

1. 3^r—132^v Magyar—latin (kisebb mértékben német—latin) fordítási gyakorlatok. „Attiadnak halalan tettetett” X „tibi responsum dederim”

2. 133^r—134^v Latin siratóversek. (Későbbi bejegyzés, úgy látszik eredetileg üresen maradt lapokon.) „Nobilissimae matronae D[omi]nae Elisabethae Soldnerianae ... Joannis Soldneri piaae memor[iae] dilectae conjugi” — „In obitum eximij juvenis Joanni Szanthai” — „In discessum Stephani Winnai ... scriptu[m] ... a Mathia Zoliomino” — „Tempore discess[us] ... Georgi (!) Uilakien[is] Patachino exeuntis 4. May scribebam 1610” — „Casparo Basiro (!) ad regimen Scholae Thokainae vocato, Patachini scribeba[m] ... alumnus scholae .N.” — „Monumentu[m] ... Joannis Biharii ... 1607 ... scrib[ebam] Patatach[ini] ... In perpetuam Moecenatis sui memor[iam] Zoliomin[us] N.”

3. 135^r—150^r [Bocius János]: „Relatio vel: Epistolica commemoratio Conventus inter ... Transylvaniaeq[ue] (!) Principem et inter Mahumetem Vezarium habiti. In campo Rakos ... 1605.” X „Datum Carponae ... 26. Novemb[ris] A[nn]o 1605.” [Bél: Adparatus. 318—336. l.]

150^v üres.

151^r „Sum ex libris Martini Pribiceri Neozolin[i] Pannon[ii].

151^v üres.

4. 152^r—195^v Magyar—latin fordítási gyakorlatok. Köztük egy levél „Kembergaban” „Chamnicij” 1612.

5. 195^v—228^v Vegyes, főleg latin nyelvű, teológiai tartalmú jegyzetek. „De festis diebus” — „Exemplum vituperationem ebrietatis [con]tinens” — „Refutatio Papistarum” — Német—latin fordítási gyakorlatok stb. X „Amen” — 229^r 24 szepesi község neve és néhány kisebb bejegyzés.

229^v—230^r üres.

230^v „Liber Richter. Ich kan”

6. 231^r—232^v Számtani jegyzetek. „De experientijs” X „1123.”

Tulajdonos: Pribizer Márton (Kőszeg?) — Martinus Zolominus (Sárospatak?) — Az MTAK-ba kerülésének időpontjára eddig nem sikerült adatot találnunk.

Megjegyzés: A jegyzetek valamelyik evangélikus iskolában készültek, mert a katolikus és református vallást Luther tanításával cáfolja. A szövegekben sok dunántúli vonatkozás van (Veszprém, Rába, Oroszvár, Kányavár, Gyöngyös patak). A kőszegi iskolát valószínűsíti a következő jegyzet a fordítási gyakorlatok közt: „Hinc ubi Gyengyesias poto aquas mittit salutem Ginsien[is] electus magister scholae”. (69^v)

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Stoll. 20. sz.

Mikrofilm: Mf. 3759/III.

DETSI-KÓDEX 1609—1613. — Magyar nyelven.

Papír. — 140×95 mm (haránt). — 8—204 fol. (1—7., 12. és 43. fol. hiányzik. Eredeti folio-számozás csak 60-ig — az első lapokon leszakadt —, azután új pótlással. A 185. fol.-tól kezdve a lapok bekötésének sorrendje hibás.) — Custos következetenül van.

Írás: könyvírás, részben kurzív könyvírás. Több kéz. — Részint Detsi autogr.: több helyen bejegyzés „Stephanus Detsi scribebat”, „finis per S. D.”

Díszítés: Tollrajzú, többnyire díszes kivitelű iniciálék: 11^{v.}, 14^{r.}, 16^{v.}, 20^{r.}, 26^{r.}, 28^{r.}, 30^{v.}, 32^{v.}, 35^{r.}, 40^{r.}, 41^{v.}, 47^{v.}, 50^{r.}, 55^{v.}, 57^{v.}, 61^{r.}, 68^{r.}, 70^{v.}, 95^{v.}, 97^{r.}, 99^{r.}, 101^{r.}, 116^{v.}, 141^{r.}, 143^{r.}, 145^{r.}, 151^{r.}, 152^{v.}, 158^{r.}, 162^{v.}, 169^{r.}, 176^{r.}, 178^{r.}, 181^{r.}, 183^{v.}, 184^{v.}, 187^{v.}, 192^{v.}, 193^{r.}, 196^{r.}, 200^{v.}, 201^{v.}, 202^{v.}. Záródísz: 25^{v.}, 42^{v.}

Kötés: új, pergamen.

Készült: Magyarország. Decs (Tolna megye?)

Vallásos (protestáns) és históriás énekek gyűjteménye.

1. [1—7. hiányzik. A 137. zsoltár átdolgozása: Izráelnek megszorodott nemzet-sége] 8^{r.}—11^{r.} „risten te iol latod” X „uagion megh irua soltar kóninek (!) rónidiben szaz es harmincz hetedikben — 1609. finis p[er] S[tephanum] D[etsi].

2. 11^{v.}—13^{v.} „Psalmus LVII. Irgalmaz Vristen immara[n]” X „Angialokal eneköllionk móniben.” [Megvan az 1566-i Váradi Énekeskönyvben, ahol a versfők: „Istvan Deak keze”. Itt hiányzik a 12. fol., a megmaradt versfők: IS ... AKKESE. — RMKT VIII. 4—6. l.]

3. 14^{r.}—16^{v.} [Barát István:] „69 Psalmvs: Ad notam Tudni hatta nilua[n] sz[ent] pal. — Syes nagi Vristen en segitsegómre” X „az sz[ent] haromsagban mind óróke Amen.” [Versfők: STEPHANVS B. . A. — a hiányzó három betű a sorkezdetekkel leszakadt. — RMKT VI. 245—246., 377. l.]

4. 16^{v.}—19^{v.} [Szegedi Gergely:] „Psalmvs XXXVII. [38.] Nagi banatban dauid mikoron vala ... Vram ne fegi megh engóm haragodban” X „ezóket enekle egi io kedueben. finis. Stephanus Detsi scribebat Detcini. 1609.” [RMKT VI. 228. l.]

5. 20^{r.}—25^{v.} „103. Psalmvs. Az ki az Istent megh ismerheti ... Sz[ent] Daud ... imillien modon el keszde eneket Diczerd en lelkem” X „az ezór ótt szaz negiuen niolczban szórzek.” [RMKT IV. 71—74. l.]

6. 26^{r.}—27^{v.} „117 Psalmvs. Iint (!) most minket dauid propheta ... Ditsrietók az Vristent ti pogani nepek” X „batoritsad szuónket ... finis per me Stephanum Detsty. A. D. 1609.”

7. 28^{r.}—30^{v.} Harsányi Imre: „Psalmvs Davidis LI. Haborusaga Daud Kiralinak ... Attia Vr isteN kónióreüli” X „diczeretiben eszt be irta vala. Finis.” [Versfőkben: HARSIANI IMREHHVS. — RMKT VIII. 3. l.]

8. 30^{v.}—32^{r.} Sztárai Mihály: „Psalmus 23 ... Szent David Propheta ... Tudom hagi pasztorom vezéróm ennekóm” X „az örök boldogsagban.” [Versfőkben: STARAI MIHAL. — RMKT V. 80—81., 344—345. l.]

9. 32^{v.}—34^{v.} Sztárai Mihály: „Psalmvs 65. Sok io tetemenin nagon tsudalkozua[n] ... Tegódet Vr isteN illet az ditseret” X „enekló kóniuének et uen hat (!) reszeben.” [Versfőkben: STRINVS FETJS (!) — RMKT V. 99—101., 347—348. l.]

10. 35^{r.}—39^{v.} Palatich Gergely: „Vram benned megh az en remensego[m]” X „Ezór óott szaz es het uen eztendóbón csonka toroninak erős tómlóczeben az ki szörze ... 1609 finis huius operis.” [Versfőkben: VPALATITH GERGISZ SZER-SZEMTTECHAE. — RMKT VIII. 169—172., 462—465. l.]

11. 40^r—41^v [Pap Benedek:] „Cantio Elegans. Oh en ket szómeim ti az vrra nez-zetók” X „mint Daidtul megh hallak.” [RMKT VI. 241—242. l.]

12. 41^v—42^v „124 Psalmvs. Az kik biznak az istenben” X „Az Szent Daid ... irta ditseretiben. finis p[er] me Steph[anum] Deczi.” [A 125. zsoltár alapján készült ének.]

13. [43. fol. hiányzik. Lakatos Péter: Paradicsomnak kegyes szép hajléka] 44^r—47^r „ha edrómlóttam ualaha ezóket” X „Saros var megie nagi Vy faluiaban az kinzo hazban plenger alat kinban ezkepen ira eü kin uallasaban. Ezór ótt szazban es kilenczuen óttben ... szebeni [Kisszeben] polgar neue uers feiekben ... 1609 ... p[er] me Stephanum Detsi”. [Versfőkben: ... EKATOS (!) — RMKT XVII.1. 43—47. l.]

14. 47^v—49^v Sztárai Mihály: „Psalmus 10 ad nota[m] Sz. Daid Kiraly beüney ellen.” „Megh niomoroduan ellensegiteül szent Daid ... Istenem vram myert en teülem” X „siruan kyalta. finis 1609.” [Versfőkben: MICHAEL STARINVS FECIT. — RMKT V. 75—77., 342—343. l.]

15. 50^r—55^v Batizi András: „De matrimonio. Iambor hazasok megh halgassatok” X „Ezóket szerze szeven versókben Batizi Andras ... ezór ót szazban es negiuen hatban.” [RMKT II. 120—124., 426. l.]

16. 55^v—57^v „122. Psalmvs. Boldog az ferfyu ki feli az istent” X „boldog leszen istennek orszagaban”

17. 57^v—60^v [Rimay János:] „Az io hiteü ember” X „Ezók az Daidnak ... imat-sagi ... hagi niomorusagban ... 1609. Hunc lege ... leuis” [Rimay 62—63. l. sok tekintetben eltérő szöveggel.]

18. 61^r—67^v Decsi István: „Alia ... ad nota[m], Szent Daid Kiraly beüney ellen igy pa[nasz]koda] Szent seregnek vra” X „Ezór hat szaz es kilentz eztendóban ... szörze ... Detsben neuet megh lelód ... az versók feieben” [Versfőkben: STEPHA-NVS DETSI] [RMKT XVII. 1. 331—334. l.]

19. 68^r—70^r „Praecatio Pioru[m] Pro Pluuia. TTekints (!) reank Vrsten” X „io uoltodert. 1610.” [RMKT XVII. 1. 467—469., 645. l.]

20. 70^v—95^r Tardi György: „Historia Szikzoviensis. Giakran halliuk” „Ezór ót szaz niolczvan niolcz eztendóban ... Lizkan [Olaszliszka] szörzek ezóket be versók-ben ... bodrognak mόνteben” [Versfőkben: GEORGIVS TARDI] [Thaly: Isme-retlen históriás énekek. Századok 1871. 104—130. l.]

21. 95^v—97^r [Kanizsai Pálfi János:] „Psalmvs 148. Laudate — Diczóult heliókón” X „szallion aldas. finis 1611.” [RMKT XVII. 2. 271. l.]

22. 97^r—99^r „Induli föl lelkóm” X „lelkómnek niugodalmaual mind óróke Amen” [RMKT XVII. 1. 470—471. l.]

23. 99^r—101^r „Cantio ad notam izraelnek” Adonyi Péter: „Ooh en kógielmes istenóm” X „óróke amen f[in]is” [Versfőkben: ... ADONI PEETRK. — Balassi énekének átköltése. — RMKT XVII.1. 471—473. l.]

24. 101^r—116^r Históriás ének. 1594. „igón szep historia, mikeppen az arulo vrak el akartak az erdely vaidat arulni, es egez erdeli orzagot pogan kezben akartak eyteni ... Ad notam sok ideie hagi csak halgatonk.” „Szüksegh ezt megh irnom” X „Az ezór ót zazban kilenczuen negiben ... Colos Varban ualo haza leteben egi gondolat-taiaban szörze versókben finis” [Versfőkben: SERDAHELI MIHALI ATTIA...] [RMKT XVII. 1. 31—43., 503—510. l.]

25. 116^v—140^v „Notaya sok fele ezre is Lehet az hatalmas Isten Kiraliok Kiralia” Sztárai Mihály: „Mastan emlekósszónk az kórósztienókról” X „Ezór utan ót szaz es neguen kilenczben az starai Mihali szörze ... finis laus A[nn]o D[omi]ni 1611” [RMKT V. 114—135., 349—352. l.]

26. 141^r—143^r „Cantio optima Boczkaidys Batorsagh lelkómben” X „Az ezór hat szazban es het eztendőben io feiedelmónkhöz ualo kóniórgesben ... szórzék ezt versókben az sz. iobnak napian” [Versfőkben: BOCZKAI ISTVANA] [RMKT XVII. 1. 369—371., 620—621. 1.]

27. 143^r—144^v „Budosuan en elmem imme mire iutek ... megh foztatank mi kedues attianktul az Boczkaitul” X „Az ezór hat szaz es hat eztendőben ... szórzem ... finis” [RMKT XVII. 1. 378—379., 624. 1.]

28. 145^r—150^v Tinódi Lantos Sebestyén: „Az Janos kiral fiarol ualo zep Cronica” X „Az ki zórze megh talalliatok neuet vers feieben ... ira ... az kinczós budaban” [Versfőkben: SOBOSTIEN De] [RMKT III. 365—370. 1.]

29. 150^v—152^v „Cantio optima ad nota[m] az órók istennek czuda nagi” „En katai Mihali uelagnak nagi pelda” X „az io feidelmet” [RMKT XVII. 1. 371—372. 1.]

30. 152^v—157^v Decsi István: „Cantio optima Fólsegós istennek aldót sz. serege” X „neuet vers feiekben ó el befoglala ... ezór hatzaz es tízón egiben ira” [Versfőkben: ESTEPHANUS ISTED (!) FECIT] [RMKT XVII. 1. 335—338., 604. 1.]

31. 158^r—162^r Bencsencsi Imre: „Solutis Verbis Psalmi: 100 Nota : Sok historiakat” „Egi szep iduóssegós tanusagot” X „Az ezór hat zazban es het eztendőben ... rónódle uersókben ... reitókben” [Versfőkben: EMERICVS BENCSENCSIÓÁ] [RMKT XVII. 1. 389—391., 675—676. 1.]

32. 162^v—169^r Daróczi Király Imre: „Cantio optima ... Ez uilagnak utolso uege fele” X „Irtá ezt egi barátwnk orosziban ezór hatzazban es negi eztendőben ... regula főrógh tórók keszeben ... ez enókót cziapan ferencz deiaknak haltóm utan hagiom testamentómban finis p[er] me” [Versfőkben: EMERICVS DAROCI FRANCISCO LITERATO IN OROSZI FECIT (Oroszi, Valkó megye)] [RMKT XVII. 1. 349—354., 610. 1.]

33. 169^r—176^r [Szkhárosi Horváth András: Panasza Krisztusnak.] „Psalmvs: Ad notam Ja[m]bor haza”. „Mind ez uilagnak im eszeueszót” X „Tallian (Tállya, Zemplén megye) ez kele vy eztendőben, ezór ót zazban negven kilenczben ... ne ellión mar tevőlgesben” [RMKT II. 221—227., 461. 1.]

34. 176^r—178^r Pécseli Király Imre: „Cantio optima. Paisa szegeni feiemnek” X „en lelkóm eli iesus f[i]nijs” [Versfőkben: PECELI IMREH IRAA] [RMKT XVII. 2. 10—12., 273. 1.]

35. 178^r—180^v „Cantio optima ad nota[m] induli fól lelkóm” „Banatos szivem tekincz az egre” X „az nagi fenóssegeben” [Versfőkben: BDEMETRIUS TOTH DED] [RMKT XVII. 1. 475—478., 646. 1.]

36. 181^r—183^r „Cantio optima Czillagos egnek szelós földnek te[n]górnek istenet” X „ament mondgiom” [RMKT XVII. 1. 473—475. 1.]

37. 183^v—184^v „Probara vetót feiem” X „hatszaz egi eztendő irta megh bóit elő kemeny hideg idő irta meg finis” [RMKT XVII. 1. 343—344., 606. 1.]

38. 184^v., 189^{r-v}., 187^r [Hibás bekötés] „Móli czalard ez vilagh” X „viszi mindónóstwl” [RMKT XVII. 1. 479—480., 646. 1.]

39. 187^v., 185^{r-v}., 190^{r-v}., 188^{r-v}., 186^{r-v}., 191^{r-v}., 195^{r-v}. [Hibás bekötés] „Cantio De Transylvania et de Consilio Paparu[m] Contra Haydones Equitum. Ad notam Meg giazolhatatlan.” „Kerek kek eg alat buidosso nemzetseg” X „Magiar orzagh vegre kit megh ne sirasson ... 161³” [RMKT XVII. 1. 428—432., 647—648. 1.]

40. 195^v—199^v., 192^{r-v} [Hibás bekötés] [Illésházy István:] „Az Erdelinek siralmas eneke: nota Puztasagban merült gialazatban fordult. Oh keserves szível ki most vezni tertel” X „sok szel vezben. finis” [RMKT XVII. 1. 356., 358., 614. 1.]

41. 192^v—194^v Homonnay Bálint: „Holdnak az szep napnal” X „Nagi tengórt”

[Vége csonka. Versfőkben: HOMONNAII BALI- -] [RMKT XVII. 1. 102—104., 527—528. 1.]

42. 202^v—203^v, 200^r [Hibás bekötés] [Budai Péter:] „Bizodalmam ur I[ste]n” X „ezór hat szazban es tizón egiben ... Giarmaton rónódle szamos mőnteben ... vers feiekben azert ielőnte nevet” [Versfőkben: BUD ... ER DEA ..] [RMKT XVII. 1. 451—453., 640. 1.]

43. 200^r—201^v „Nota oh en kegielmes Istenóm” Bakos János: „Izrael igazgatoia” X „mind erőkre” [Versfőkben: IOAN .. KOSIVS] [RMKT XVII. 1. 483., 647—648. 1.]

44. 201^v, 204^r—^v [Hibás bekötés] „Szelós tengór habia” X „fel emely Uram” [Vége csonka. Versfőkben: ST ... ANVS] [RMKT XVII. 1. 485—486., 648. 1.]

45. 202^r—^v Csonka ének. „giermókóm farban rugot” X „szabadulasat lathassam hazamnak finis” [RMKT XVII. 1. 344—345., 607. 1.]

Tulajdonos: Johannes Szerdahely fon (?) Legradiensis (112^v) — Andorka Gyula (Somogy megye) ajándékozta az MTA-nak 1864-ben. (K 857: 351/1864.)

Kiadás: Részletek: Thaly és Dézsi alább i. m. és RMKT i. h.

Bibliogr.: Thaly Kálmán: Ismeretlen históriás énekek a XVI- és XVII-ik századból. Századok 5 (1871), 31—43., 94—130., 256—271., 310—329. 1. — Dézsy Lajos: Régi magyar verseskönyvek ismertetése. VII. A Decsi-kódex. ITK 37 (1927), 68—76., 225—243.1. — Stoll. 26—27. 1.

Mikrofilm: Mf. 3759/IV.

K 65 (Régi jelzetei: RUI 4^r 127. — Díszművek 243.)

BETTFALVI JÁNOS ÉNEKESKÖNYVE. 1613—1616. — Magyar nyelven.

Papír. — 200 × 155 mm. — (10) fol.

Írás: legnagyobb része folyóírás, kisebb részben könyvírás. — Bettffalvi (többféle típusú) autográf.

Díszítés: tollrajzú iniciálék 1^r, 3^r.

Kötés: félvászon, XIX. század.

Készült: Magyarország, Erdély.

1. 1^r—2^r „In Die Passionis Domini Canenda ... Jesus Tanytuanynek labokatt megh m[os]ogata.” X „Jutata. finis.” [Utána Bethlen Gábor „Nobilis Agilis Laurentius Botth de Ze ... ” ügyében kiadott oklevele első részének másolata.]

2. 2^v [Batizi András:] „Inuocatio Paschalis. Eorwly es eorwendezz kereztyenek [n]jek giwlekezety.” [RMKT II. 65. 1.] [A lapon vegyes bejegyzések után és mellett B. neve háromszor: „Joannes Bettffalui ... Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Decimo Tertio.” — „Joannes Bettffalui parabat Anno 1613.” stb.]

3. 3^r—10^v Apollonius királyfi históriája. „Igen szép Historja Mikepen Apollonius” X „Az 1000 Eót 100[n]jak es az 88[n]jak ketseges Elejb[en] ... Anno 1616 Vltima di[c] Junij Johannes Bettffalui.” [Megjelent: Kolozsvár 1591. RMK I. 241.]

Tulajdonos: Jakab Elcktól vásárolta az MTAK. (Gyarap. Napl. 3/1892.)

Megjegyzés: Kötéstáblából kiáztatott töredék.

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Alszeghy Zsolt: Az Apollónius históriájának bibliográfiájához. IT 4 (1915), 315. 1. — Stoll 26.

Mikrofilm: Mf. 82/IV.

JANCSÓ-KÓDEX 1615—1618. — Magyar nyelven.

Papír. — 305 × 198 mm. — (161) fol. — A sorok száma változó (29—36). — Folioszámozás nincs, custos a 45. levéltől kezdve van. — Eleje és vége csonka. Közben hiányzik egy-egy levél a 18., 48., 71., 124., és 160. folio után. A jelenlegi 1. fol. a 49. elé való, a hiányzó levél után.

Írás: kurzív és félkurzív könyvírás. 5 kéz: 1—51. fol. ismeretlen, 51—105 Gábor Deák, 106—108 Váradi János, 108—145 Tolnai István, 108—161 Zak Péter.

Díszítés: Az egyes versek kezdetén díszesebb kezdőbetűk és szerény, tollrajzú iniciálék.

Kötés: félpergamen, XIX. század.

Készült: Magyarország, Erdély. Kissolymos (Udvarhely megye.)

Szombatos zsoltárfordítások és énekek.

I. 1^r—105^r Bogáthi Fazekas Miklós zsoltárfordításai. [Eleje csonka, a tévesen idekötött, helyesen a 49. fol. elé való levéllel kezdődik] „ha egy madarat” X „Finis adest operis, perfecti Tempore Veris ... Autor, scriba Libri vita[m] cu[m] pace perenne[n]t ... Vegeszte el ez Soltart Nagy Solymoson niomorgo Gabriel Deak az eo jo akaro ... Uranak Kws Solymoson lakoza[n]do Matefi Palnak hazanal, eltesse Iste[n] ez köny[v]nek Urat”

105^v üres.

II. 106^r—161^v „Az Istenteől rendeltetett zent igaz innepeknek meg zentelesere czienaltatot (!) eneknek, az igaz uallason ualo ... firfiaktol. Irattatot Kis Solymoson Anno 1615 el kezduen 25 die May Varadi Janos által”

106^v üres.

1. 107^r „Szombathon reggelj tanitas eleőt ualo. Notaia. Elbe (!) megíwnk nagy eoreommel” „Eözue giwltwnk nagy erőeömmel” X „Attia Isten. Finis” [RMKT XVII. 5. 17—19. l.]

2. 107^v—109^r „Zombat meltosagara ualo enek. Dudgia Netek emlekezem ha megh halgatnatok Jo Huniadij” [nótájára]. „Szent teörueny keöniueben” X „aggia megh minden ioknak” [RMKT XVII. 5. 19—23. l.]

3. 109^{r-v} „Notaya Erös varunk nekwnk az Isten” „Varuan szent Vr te innepedet” X „töllwnk aldassek” [RMKT XVII. 5. 23—24. l.]

4. 109^v—110^r „Not[aja] Az ki veti segedelmet az Istennek hatalmaban” „Mar be allot az szent szombat” X „uezere feiwnknek” [RMKT XVII. 5. 25—27. l.]

5. 110^r—111^r „Notaia. Emlekezzwnk ez napon” „Most kezdetik az szombat” X „Vr nepenek” [RMKT XVII. 5. 27—31. l.]

6. 111^r—112^r „Not[aja] Jer minnyaian örüllwnk” „Serkenniwnk fel minnyaian” X „ayanliuk nedek” [RMKT XVII. 5. 31—35. l.]

7. 112^r—113^r „Not[aja] Chr[i]stus fel tamada mi bwnwnket el mosa” „Teremtó Vr szombattia” X „neuednek ditsiretire” [RMKT XVII. 5. 35—37. l.]

8. 113^r—114^r „Notaya. Hala adasunkban rollad emlekezzwnk” „Aldas töllwnk nedek” X „mindenwt teryedeu” [RMKT XVII. 5. 37—39. l.]

9. 114^{r-v} „Notaya Jer dieziriwk ez mai napon” „Zentseges nagi napiat” X „keduet tölthesswnk” [RMKT XVII. 5. 39—42. l.]

10. 114^v—115^r „Notaya Viri venerabiles sacerdotes” „Kegiessegnek szent Attiat” X „szent Orszaganak” [RMKT XVII. 5. 42—43. l.]

11. 115^{r-v} „Not[aja] Jer ditsiriwk ez máj napon az nagi Vrist[ent] bizoni melto”

„Jer ditsitw̃k ez mai napon az nagi vristent, ki maganak ez szent innepet” X „oltottad belenk” [RMKT XVII. 5. 43—45. 1.]

12. 115^v—116^r „Not[aja] Megh szabadultam mar en az testi halaltol” „Zent Attiank Vristen meny föld erós Istene” X „melisegess iosag” [RMKT XVII. 5. 45—46. 1.]

13. 116^{r-v} „Notaia. Mikoron Daid nagi Busultaban barati miat” „Mi kegies Attiank edes Istenw̃nk, kit vidam” X „az ó fiainak” [RMKT XVII. 5. 46—48. 1.]

14. 116^v—117^r „Not[aja] Oh Israel szerető nepem” „Istennek szent nepe most intlek” X „szenteseges utban” [RMKT XVII. 5. 49—50. 1.]

15. 117^{r-v} „Not[aja] Czak te benned Vram Isten vagion bizodalmunk” „Jer ditsiriw̃k az hatalmas kegielmes Vristent” X „io tetelidert” [RMKT XVII. 5. 51—52. 1.]

16. 117^v—118^r „Notaya. Chr[istu]s fel tamada igassagunkra” „Felseges Vristen hozzad kialtunk” X „adua legien” [RMKT XVII. 5. 52—54. 1.]

17. 118^v—119^v „Not[aja] Irgalmaz Vristen immaron” „Felseges Vristen menynek földnek Vra, fiaidnak igen hattad” X „nagi uigiazasodert” [RMKT XVII. 5. 54—57. 1.]

18. 119^v—120^r „Not[aja] Jambor uala de sok haborut lata” „Egy szíuel most minden” X „hiueknek” [Versfökbën: ENOK ALVINCI] [RMKT XVII. 5. 58—59. 1.]

19. 120^r—121^r „Not[aja] Atkozot irigiek” „Valaztot szenteknek Kegies őrzője” X „artatlansagban” [RMKT XVII. 5. 60—62. 1.]

20. 121^{r-v} „Not[aja] Kóniórogiw̃nk Istennek mi szent Attianknak” „Oh nagisagos felseges Attia” X „mongiuk Amen” [RMKT XVII. 5. 63—64. 1.]

21. 121^v—122^r „Not[aja] Nagi halat aggiunk” „Felseges Isten Menynek földnek Vra, kj hiueidnek” X „minden Vrasagh” [RMKT XVII. 5. 64—66. 1.]

22. 122^{r-v} „Not[aja] Ved el vristen rollunk haragodat” „Serkeny fel ember” X „kőuethessw̃nk” [RMKT XVII. 5. 186—187. 1.]

23. 122^v „Not[aja] Nekw̃nk szw̃letek mennyei kiralj” „Eltóltóttw̃k az szent szombatot” X „boldogsagot” [RMKT XVII. 5. 70—71. 1.]

24. 122^v—123^r „Not[aja] Czudalatas nagi bóltsegeh” „Egesz het mar tolt szeppen el” X „diczertessel menyben” [RMKT XVII. 5. 71—73. 1.]

25. 123^v—124^r „Not[aja] Az ki az Istent megh Ismerhetj” „Mindenhato Vr felseges Isten, kiuagi hatalmas teremto” X „minden helieken” [RMKT XVII. 5. 74—75. 1.]

26. 124^{r-v} „Notaya Egesz Israel Daid fel giw̃te” „Dicziret az mw̃ Istenw̃nknek mongiunk mostis” X „uigazua talallia” [RMKT XVII. 5. 76—77. 1.]

27. 124^v „Dallia. Jer Emlekezzw̃nk Kerestien nepek” „Szombatnak napia kit szent Vr hagia” X „hagi ugi legien” [RMKT XVII. 5. 80—81. 1.]

28. 124^v—125^r „Not[aja] Oh te kerestien” „Seregeknek Istene szenteknek vezere” X „felseges Isten” [RMKT XVII. 5. 82—84. 1.]

29. 125^{r-v} „Not[aja] Eznap nekw̃nk dicziretes nap, bizony vigassagnak napia” „Tekintsw̃k megh Isten io uoltat” X „lehessw̃nk neked” [RMKT XVII. 5. 88—89. 1.]

30. 125^v „Notaya. Szerentsenek forgasrol” „Dicziretet eneklessel mondunk” X „aldasodert” [RMKT XVII. 5. 90—91. 1.]

31. 126^{r-v} „Not[aja] Ne hagi el esnem felseges Isten” „Hatalmas gazdag bó kezw̃ szent Vr” X „mindenkor niughassunk” [RMKT XVII. 5. 91—92. 1.]

32. 126^v—127^v „Not[aja] Meny sokat szolt Isten” „Vtat minden teremtet allat tartia” X „ne kellien” [RMKT XVII. 5. 92—95. 1.]

33. 127^v—128^r „Not[aja] Ditsiretes az giermek ki nekw̃nk szw̃letek” „Dicziretes ez szent nap ki Vy hold innepe” X „gonduisselesedet” [RMKT XVII. 5. 96—97. 1.]

34. 128^{r-v} „Not[aja] Gongia kőzót egi fő gongia embernek, ki bizonnial” [Pécsi Simon:] „Semmi nynts ez földi allatok” X „remenlw̃nk” [Versfökbën SIMON PEPTSIN = Pécsi Simon] [RMKT XVII. 5. 241—242. 1.]

35. 128^v—129^r „Not[aja] Mindenhato Vristen” „Vilagh biro szent Isten seregek kiralia” X „Űduessegnek” [RMKT XVII. 5. 97—99. 1.]

36. 129^{r-v} „Not[aja] Emlkezzel Vristen Hiueidról” Pankotai Tamás: „Tizteld ember az te teremtdet” X „ez űdóben” [Versfőkben: THOMAS PANKOTAI] [RMKT XVII. 5. 99—101. 1.]

37. 129^v—130^r „Not[aja] Viri venerabiles, sacerdotcs Dej” „Pusztain Oreb hegynek” X „hatalmason” [RMKT XVII. 5. 101—103. 1.]

38. 130^{r-v} „Not[aja] Halgas megh minket Vristen” „Ióuendó boldog eletnek” X „mindenekbe[n]” [RMKT XVII. 5. 103—104. 1.]

39. 130^v—131^v „Not[aja] Illien fogadast tón az szent Daid az órók Istennek” „Istennek innepi szentelő” X „Christusunknak szinet” [RMKT XVII. 5. 104—107. 1.]

40. 131^v—132^v „Not[aja] Sok Czudaj kózt halliatok egi czudat” „Sok tsudai kózt Isten illien tsudat” X „aldasat” [RMKT XVII. 5. 107—110. 1.]

41. 132^v „Not[aja] Te benned biztam en Istene[m]” „Menniei felsegnek mi kik iauat variuk” X „twl nezi” [RMKT XVII. 5. 110—111. 1.]

42. 132^v—133^r „Not[aja] Szűksegh megh tudnunk űduessegnek dolgat” „Czudalatos az nagi Istennek dolga” X „Attianknak” [RMKT XVII. 5. 111—112. 1.]

43. 133^{r-v} „Not[aja] Regen uala az Nemes Persia” „Emlkezőnk az nagi Isten dolgarol” X „vrasagh” [RMKT XVII. 5. 112—115. 1.]

44. 133^v—134^r „Not[aja] Mi Vrnk Jesus Chr[istu]sna” „Az Vristen io uoltarol” X „magasztaltassek” [RMKT XVII. 5. 115—119. 1.]

45. 134^{r-v} „Not[aja] Mostan vristen hozdad kial[tunk]” „Romlot vilagnak meg epűleset” X „bizik” [RMKT XVII. 5. 117—118. 1.]

46. 134^v—135^r „Not[aja] Jollehet nagi sokat szol” „Iollehet nagi sokat szoltunk Sidokrol” X „órókke Ame[n]” [RMKT XVII. 5. 118—120. 1.]

47. 135^r—136^r „Not[aja] Kerlek es intlek mostan teged” [Pécsi Simon:] „Sion Hegieról szabaditodat” X „ualtsagara” [Versfőkben: SIMON PECI BOEM] [RMKT XVII. 5. 243—244. 1.]

48. 136^{r-v} „Not[aja] Ne hagi el esnem felseges Isten” „Teremtő Attiat Eghek szent Vrat hiuek diczirietek” X „lelkűnk” [RMKT XVII. 5. 120—122. 1.]

49. 136^v „Not[aja] Jer mi ditsiriűk algiuk” „Iakob maganak rendelt” X „iusson lelkűnk” [RMKT XVII. 5. 122—123. 1.]

50. 137^r „Not[aja] Ditsirlek tegedet en edes Istenem” „Sok draga iouait az felseges Isten kózlótte” X „iusunk” [RMKT XVII. 5. 123—124. 1.]

51. 137^v—138^r „Notaia, Chr[istu]s fel tamada igassagunkra” „Jót be vj esztendő” „szenteltessek” [RMKT XVII. 5. 124—127. 1.]

52. 138^{r-v} „Not[aja] Regen uala az Nemes Persiaban” „Nincz Egh alat Ember” X „mondhassunk neki” [RMKT XVII. 5. 127—129. 1.]

53. 138^v—139^r „Not[aja] Diczird az Istent mostan” „Ill’ parantsolat Isten törue nyenieben (!)” X „mindenben” [RMKT XVII. 5. 129—131. 1.]

54. 139^r—140^r „Nota: Mindenhato Vristen” „Isten törue nye szerint maj napunk” X „mondunk neked Ament” [RMKT XVII. 5. 131—135. 1.]

55. 140^r—141^r „Not[aja] Szerentsenek forgasarol nektek” „Vy eztendót az nagi vrnak” X „erős hűttel” [RMKT XVII. 5. 135—137. 1.]

56. 141^{r-v} „Not[aja] Erős varunk nekűnk az Isten” „Wy eztendő napin (!)” X „aldhassunk” [RMKT XVII. 5. 137—139. 1.]

57. 141^v—142^r „Not[aja] Chr[istu]s fel tamada, mi bűnűnk el mosa” „Sido szentek innepit” X „satort. Sereg” [RMKT XVII. 5. 139—141. 1.]

58. 142^{r-v} „Not[aja] Nekűnk szűletek Mennyei kiraly” „Eózsze giűtes innepe uagion” X „igaz nagi felsegh” [RMKT XVII. 5. 141—143. 1.]

59. 142^v—143^v „Notaya. Jer minnyaian órwlliwnk” „Ózze giwtes innepe” X „algiak” [RMKT XVII. 5. 144—147. 1.]
60. 143^v—144^r „Not[aja] Jambor hazasok” „Giarlo embernek földön elete” X „Vram órókke Ame[n]” [RMKT XVII. 5. 147—149. 1.]
61. 144^r—145^r „Not[aja] Nektek emlekezem ha megh” X „Vrunk Istenwnknek óruendetes napia” X „uigadozzunk” [RMKT XVII. 5. 149—152. 1.]
62. 145^r—^v „Not[aja] Bodogh ez illen ember az Istenben” „Szwnek es szemnek uilagos uezere” X „Finis per me Stephanum Tolnaj Anno 1. 6. 15. die 13 Decembris in aedibus ... Pauli Mathefi in minori (!) Solymos existenti” [RMKT XVII. 5. 152—153. 1.]
63. 145^v—146^v „ad Notam az ki akar wduezulnj elletet kel iobbitanj” „Vduezwlendo embernek penitentiat kel tartani” X „Istensegednek Amen” [RMKT XVII. 5. 181—184. 1.]
64. 146^v—147^v „Nota Zent David profeta Eneklo konuenek” „Ezt lad niughatalan (!)” X „zeoleienek” [RMKT XVII. 5. 269—271. 1.]
65. 147^v—148^v „Nota Oh Izrael zereto nepem halgass” „Latod uram mi zandekunkat” X „zent nayba (!)” [RMKT XVII. 5. 271—275. 1.]
66. 148^v „Nota Mostan uristen hozzad kialtunk” „Emlekezel megh te giarlo” X „zent neuet”
67. 148^v—149^v „Nota Eorok attia Isten az migh ellek” Bekény János: „Irgalmas uristen zent neuedert halgas megh” X „eoreókkon finis” [Versfőkben: IOHANNES BEOKENI] [RMKT XVII. 5. 259—261. 1.]
68. 149^v—150^r „Nota Az ki uettj Segedelmet az Istennnek hatalmaban” Bekény János: „Boldogsagunk zent uristen benned uagion” X „tórueniet” [Versfőkben: BEOKENI IANOS] [RMKT XVII. 5. 261—263. 1.]
69. 150^r „Nota Diem Sabba’ Magaztallak en Istenem” „Keoniorgiunk az Istennek kiegielmezen” X „zent neuedert” [RMKT XVII. 5. 281—282. 1.]
70. 150^v „Nota Ved el uristen rolunk” „Vr mi istenunk edes lako heliunk” X „Eoreokke amen” [RMKT XVII. 5. 105—107. 1.]
71. 150^v—151^v „Nota Jer dichiriuk az Istennek fiat” „Emlekezel zent ur zabadicz megh” X „dwczhoseg” [RMKT XVII. 5. 285—286. 1.]
72. 151^v—152^r „Nota Jer Emlekezzunk kereztien nepek” Mikor Istennek az eo zemei” X „dwczhoseg” [RMKT XVII. 5. 287—289. 1.]
73. 152^r—153^v „Nota Emlekezel uristen hiueidrol” „Szolok az alamisnalkodasrol” X „dicziretire” [RMKT XVII. 5. 190—193. 1.]
74. 153^v—155^v „Nota Irgalmaz uristen Immaron” „Christus urunk mondgia minden” X „finis per me petr[um] Zak Juniorem ... Kús Solmosini ... Anno 1618”
75. 155^v—157^v „Nota Nehagi (!) elesnem” „Honnet vagion ez nagi artalmas es uezedelmes dolog” X „meniben” [RMKT XVII. 5. 163—167. 1.]
76. 157^v—159^v „Notaiara” [Mint az előző] „Tekincz megh uram az pogansagnak” X „zeretik” [RMKT XVII. 5. 167—171. 1.]
77. 159^v—160^v „Vy zeouetsegrol hald megh te ember” X „hamis kozeot” [RMKT XVII. 5. 171—173. 1.]
78. 160^v—161^r „Nota Jer mi dicziriuk algiuk” „Elualaztodtad uram mind az tydet” X „az artatlansagban” [RMKT XVII. 5. 175—177. 1.]
79. 161^r—^v „Nota Jer minian” „My dicziriuk az urat eotot fel magaztalliuk” X „Az ember” [Vége csonka] [RMKT XVII. 5. 178—181. 1.]

Tulajdonos: Jancsó Imre gyűjteményéből 1850-ben került az MTAK-ba.

Kiadás: nincs, csak az egyes versszövegek a megnevezett helyeken.

Bibliogr.: Lugossy József: A Jancsó-kódexről. Akad. Ért. 1850. 91—130. l. — Új Magyar Múzeum 1 (1850—1851). 2. C—CXLVII. l. — Erdélyi P. 33. sz. — Thury 3. sz. — SzTA I. 59. sz., 78. l. — Stoll 31. sz.

Mikrofilm: Mf. 3764/I.

K 67 (Régi jelzete: Magyar Codex 8° 14.)

CSÍKSOMLYÓI PRÉDIKÁCIÓS GYŰJTEMÉNY 1617—1648. — Magyar és latin nyelven.

Papír. — 150/163 × 100/103 mm (különböző méretű egységekből). — (333) fol.

Írás: folyóírás és kurzív könyvírás. Sok kéztől.

Kötés: félbőr, XIX. század.

Készült: Magyarország. Erdély, valószínűleg Csíksomlyó.

Magyar és latin szentbeszédnek utólag egybekötött gyűjteménye. Összesen 52 beszéd Sz. András apostol, Sz. Tamás apostol, Szeplőtelen fogantatás, Sz. István vértanú, Sz. János evanglista, Aprószentek, Újév, Vízkereszt, Sz. Pál fordulása, Gyertyaszentelő Boldogasszony, Gyümölcsható B. A. ünnepére.

1^r Tartalomjegyzék: „Andrea Apost.” — 2^r „In festo S. Andreae ... A' miképpen Dávid Király” X „conceptione[m] et Incarna[tio]nem” — Üres lapok: 1^v., 7^v—9^v., 20^r—21^v., 33^r—v., 39^v., 45^r—v., 55^r—v., 69^v., 84^v., 88^r., 116^v., 117^v., 142^r—v., 146^v., 152^v., 158^r—v., 164^v., 194^r—v., 206^r—v., 211^r—212^v., 222^v., 256^v., 262^r—v., 270^v., 278^v., 282^v., 288^v., 293^v., 299^r—v., 304^v—305^v., 318^v., 329^v. — A vége csonka, közben is van hiány a 306. lap előtt. A tartalomjegyzékhez képest a két utolsó csoportból 3 beszéd hiányzik.

Tulajdonos: Csíksomlyói ferencesek. — Az ő ajándékként 1841-ben hozta el Döbrentei G. az MTA-nak (27^v). (RAL 184/1841., 73/1842., 154/1842.)

Megjegyzések: Az eredetileg külön darabokból álló gyűjteményt valószínűleg még a XVII. század végén kötötték egybe, ekkor készült a tartalomjegyzék. A beszédek legnagyobb részét a „monostor”-ban tehát valószínűleg Csíksomlyón tartották, másokat különböző helyeken: Lázárfalva (Csík vm.), [Székely-]Udvarhely (Udvarhely vm.), [Görgény-]Adorján (Maros-Torda vm.), Bethlen (Szolnok-Doboka vm.), [Mező-]Méhes (Torda-Aranyos vm.), Gyalu (Kolozs vm.), Szerencs (Zemplén vm.), Fehéregyháza (Nagy-Küküllő vm.) stb. Egyes beszédeket később máshol is elmondtak. A készítés és elmondások idejét a beszédek elején följegyezve találjuk. — A gyűjtemény eredeti címe ez lehetett: „Conciones manuscriptae de sanctis”, mert az Akad. Évk. 1842-ben még így említi.

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Akad. Ért. 1 (1841), 100. l.

Mikrofilm: Mf. 3769/II.

K 68 (Régi jelzete: Nyelvt. F. 45.)

BENICZKY PÉTER HÁROM VERSE 1619—1623. — Magyar és latin nyelven. (Nyomtatott könyvben: Λεξικόν ελληνισμῶναικόν: Hoc est Dictionarium Graeco-

co-Latinum. Basileae 1584. Henricpetri. (8) 1473, 50 (2) p. 2°. — Egykorú, fatáblás, vaknyomásos egész bőrkötés. A zárópántoknak csak a felső kapcsai maradtak meg, a mostaniak új kiegészítések.)

Írás: Beniczky autográf.

Készült: Magyarország.

1. Az első tábla belsején: „Memento Morj. — Vljia qui quondam miseris” X „certa tenaxq[ue] Loco. Petrus Beniczky. M[anu pro]pria Anno 1623: die 25 July:”

2. Az első előzéken: „Az En Banatimban Vygastaly megh Istenem” X „ne hagy esnem ketsegeben. Beniczky Peter Anno 1619. M[anu pro]pria”

3. „Jay Niaualias Fejem” X „el kel vezny Fejemnek”

Tulajdonos: „TST 1588” (a kötetstáblán) — „Stephani Rasoris Tholnensis. F. 3. 1596.” — „Stephani Literati Ueörösmartini. F. 4. 1608 Tholnae emt[us] — „S. W. [=Stephanus Wörösmarti] 1612. 24 Nouembris” (Az első tábla belsején). — „Franciscus Beniczky de eadem et in Miczinie. Eques Auratus ... Supremus Capitaneus Wacziensis Anno Domini. 1614.” (Az első előzék versóján.) — „Fra[n]ciscus Beniczky ... Eq[ues] Aurat[us] dono obtulit Joh[anni] Duchoni R. L. C. Rectori Sch[olae] N[eosoliensis]. d. 12. Jun[ii] Anno 1632.” (A címlapon.) — Gróf Teleki Domonkos ajándékozta az MTAK-nak 1853-ban.

Megjegyzések: Az első tábla belső oldalán Wörösmarti István bejegyzései olvashatók a görög nyelv ismeretének fontosságáról.

Kiadás: Kovács Dezső: Beniczky Péter élete és költészete. ITK 1891. 388. l. (modern helyesírással).

Bibliogr.: Akad. Ért. 13 (1853), 111—112. l. — Toldy Ferenc: Beniczky Péter kora, Új Magyar Múzeum. 3 (1853), 352—356. l. — Stoll 426. l.

Mikrofilm: Mf. 3601/VII.

K 69 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 6.)

KUUN-KÓDEX. 1621—1647. — Magyar nyelven.

Papír. — 147/149 × 93/98 mm. A—B fol., 202. p. (79. lapig eredeti, azután új paginálás. Custos a kódex egy részében van, de nem mindenhol. Az 59—62. p. csak téves számozás folytán hiányzik, a valóságos terjedelem tehát 101 fol. Sorok száma változó. — A 79—82., 95—96., 113—114., 131—132., 192—193. p. üres.)

Írás: kurzív írás és kurzív könyvírás. 16 kéz írása. Az 1—78. p. Nicolaus Nagy, 83—87. p. Petrus Czatory, a többi ismeretlen.

Díszítés: tollrajzú, részben figurális iniciais: 1., 19., 21., 23., 26., 28., 30., 32., 40., 41., 42., 44., 46., 49., 51., 52., 55., 62., 64., 66., 69., 71., 72., 74., 78., 83., 86. (színezett), 97., 101., 118., 120., 128., 134., 135., 138., 140., 159., 165., 183. p., tollrajzú, színezett záródísz: 67. p. — A kódex második felében a legtöbb iniciálé helye üres.

Kötés: félbőr, XIX. sz. közepe.

Készült: Magyarország, valószínűleg Erdély.

Énekeskönyv: vallásos (katolikus és protestáns) vitézi és históriás énekek, szép-história.

A^r „Ingenium probitas Artemq[ue] modestia vincit”, alóla az aláírás kiszakítva. — Öszövétségi idézet. — Az ajándékozásra vonatkozó bejegyzés. — A^v üres. — B^r „Index folionum” [Tartalomjegyzék az első 78 lapról.] — B^v üres.

1. 1—19. p. „Igen szép Historia Az szent Eleazar Papnak az I[ste]n Teörueniének megh tartasaert Ualo Martiromsagh szeniuedesereöl . . . Börnemisza Miklos alltall.” X „Az ki ez eneket szerze uersekben neuet el be ira uersek feieiben az ezer eöt szazban es hatuan niolczban.” [... SCRIPTVM PER NICOLAUM BORNEMISZA ...] [Nyomtatásban megjelent a XVI. században hely és év nélkül. RMNY App. 59. — SzK I. 356. sz. — RMKT VIII. 22—36. l.]

2. 19—21. p. „Oh felseges nagi ur mindeneknek I[ste]ne” X „egi Isten finis est.” [Dézsi 57—58. l.]

3. 21—23. p. „Mostoha aniatul pogani daikasagha iutotal magyarorszag” X „uestünket finis est.” [Versfökbén: MARTINVS GIUS.] [Dézsi 58. l. — RMKT XVII. 1. 361—362., 618—619. l.]

4. 23—25. p. [Sárközi Máté:] „Cantio De Millitibus (!) Sok szép hadak maid indulnak” X „Ezer eöt szaz kilenczuen hetben, szerze ezt . . . finis est.” [Dézsi 59. l. — RMKT XVII. 1. 85—86., 524. l.]

5. 26—28. p. Balassi Bálint: „Boczasd megh ur I[ste]n iffiasagomnak uetket” X „Eördeoghtol finis laus Deo.” [Versfökbén: BALASSJ BALINTHE]. [BB I. 36. sz.]

6. 28—30. p. „Oh en ket szemeim ti ura nezetek” X „megh hallak finis est iam.” [Bornemisza 1582. CCLVIv.]

7. 30—32. p. Sárközi Máté: „Segitsegül az nagi I[ste]nt ki hia” X „hatalmassagh uelünk finis est.” [Versfökbén: SARKESZI MATEHT (!)]. [Dézsi 59—60. l. — RMKT XVII. 1. 83—84., 524. l.]

8. 32—40. p. „Cantio De Millitibus (!) Pulchra. Eemlekezünk (!) az kirali uegh hazarul . . . uegh Giulia Uararul.” X „iartok uala finis est.” [RMKT VII. 175—180., 383—385. l.]

9. 40—41. p. „Te uagi ennekem en I[ste]nem” X „kitül feltünk finis.” [Dézsi 60—61. l. — RMKT XVII. 1. 348., 607. l.]

10. 41—42. p. [Balassi Bálint:] „Puztaban sidokat uezerlő io I[ste]n” X „io ked- uemben finis.” [BB I. 74. sz.]

11. 42—44. p. „Diczirtessek Uram Eöröke szent neued” X „szerelmes fiadert finis.” [Versfökbén: DIOGJERBEN.] [Dézsi 61. l.]

12. 44—46. p. „Keserü kinomban es iaigatasimba[n]” X „Hatszaz es tizen egi eztendőben szerzem ez eneket . . . ui uar teömlöczében . . . peldat uehet ebben fi[nis].” [Dézsi 62. l. — RMKT XVII. 1. 453—454., 640. l.]

13. 46—49. p. Mikes György: „Gondolkodasimat es sok banatimot” X „Ez eneket szerzem en nagi banatimban neuemet megh irtam uersek foliasaba[n] Ezer hat szaz kilencz esztendő forgasban . . . finis est.” [Versfökbén: GEORGJUS MIKES DE]. [Dézsi 62—63. l. — RMKT XVII. 1. 396—398., 628—629. l.]

14. 49—51. p. „Az ur Istent mostan aldgia az en lelkem” X „uigasztali minket Amen finis.” [Versfökbén: ALBERTVS JÖSZ = Stoll B. szerint Jó Albert.] [Dézsi 63—64. l.]

15. 51—52. p. [Rimay János:] „Oh ki kesen futok lelkem oruosahoz” X „... bol- dogulast finis.” [Rimay 44. sz.]

16. 52—55. p. „Varom uram I[ste]n feiemre keduedet” X „elődben finis.” [Vers- fökbén: VS BALINT VHAD. — Balassi—Rimay 1670. 352. l.]

17. 55—58. p. Tóth Demeter: „Banatos szüem tekencz az eghre” X „feniesseghben finis.” [Versfökbén: B DEMETRIVS TOTH DED] [RMKT XVII. 1. 475—478. l.]

18. 58—64. p. „Magaztallak en I[ste]nem ura[m] es attia[m]” X „fiaual finis est.” [Versfökbén: MATTHA CZEMEKI] — [Balassi—Rimay 1670. 345. l.] Közben téves lapszámozás miatt 58. p. után 63.

19. 64—66. p. „Diczirtessel attia I[ste]n menieghben” X „eöreök Isten finis.” [Bornemisza: CCLVI^v—CCLVII^r.]
20. 66—68. p. „Igassaghnak ura es felső Sionnak lakozoia” X „Finis per me Nicolavs Nagy Anno Do[mi]nj 1621.” [Dézsi 64—65. 1.]
21. 69—71. p. „Az muzak szalasi nimfak hü forrasi” X „szent Daidnal talaltam finis.” [Az iniciáléban N N = Nicolaus Nagy.] [Balassi—Rimay 1670. 287. 1.]
22. 71—72. p. „Remensegem nincz mar nekem, nalad nélkül en Istenem” X „szent neued finis.” [Dézsi 65. 1.]
23. 72—74. p. „Oh magos Egek[ne]k, s, nagi meli tengerek[ne]k igazgato uezere.” X „felkeölt napiat finis.” [Az iniciáléban F. H. F. betűk.] [Dézsi 65—66. 1.]
24. 75—78. p. „DE LVCAS KEÖRMENDI [Körmendi Lukács]: „Szarandok-sagimnak teh uagi kaluhuza” (!) X „Igi diczire istent egi iffiu magaban ... az 161 negiedikben [1614] ... Eletben finis.” [Versfőkben: SVM LVCAS KEÖRMENDI. — Az iniciáléban N. N. = Nicolaus Nagy.] [Dézsi 66—67. 1.]
25. 78. p. „Gondolkogial ember az te büneidrül” [A 2. versszakban megszakad] X „gondod legien neked.” [Dézsi 52—53. 1.]
- 79—82. p. üres.
26. 83—85. p. „Jay szegin noenak buidoso barkaia” X „országodban Amen Finis” [Dézsi 67—68. 1.]
27. 86—87. p. „Szegin Feiem uramhoz ohait” X „finis per me petrum Czatory Anno domini 1630” [Balassi—Rimay 1670. 275. 1.]
28. 88—90. p. Szerémy Illés: „Emlkezzel megh te gyarlo ember” X „Ezer eőt szazban es hatuan negyben mikoron irnanak szeremenj lles mikor eszt szerze ... Finis” [RMKT VII. 96—97., 349—350. 1.]
29. 90—93. p. [Fráter Gáspár?] „Geőniörködgiel Szüz Maria magos meniorszagban” X „eörökke var. Amen Finis” [Versfőkben: GAAPAR FRAEJRTE] [Kájoni 286—287. 1.]
30. 93—94. p. „Geőniörködgiel Jesusnak szent Annia” X „vilagos czillagha” [Dézsi 68—69. 1.]
- 95—96. p. üres.
31. 97. p. [A szöveg eleje csonka] „Az seraphinoknak sereghi szolgálnak” X „menieghben” [Hiányzó kezdete: Mária, dicsőségnek anyja. L. Dézsi 53. 1.]
32. 97—100. p. „Keseruemet nagy Vr I[ste]n” X „allando, Finis” [Dézsi 69—70. 1.]
33. 101—103. p. [Szegedi Gergely:] „Daid prophetanak imadkozasarul, magosz-talliuk I[ste]nt” X „teged Dichirnj” [RMKT VI. 222—232. 1.]
34. 103—104. p. „[D]iczirtessel kegyes szüz Maria” X „Boldogsagban. Amen Finis” [Dézsi 70. 1.]
35. 105—107. p. „[Ü]düözlet leőn az üdüössegh” X „dichössighet. Finis” [Dézsi 70—71. 1.]
36. 107—108. p. „[M]indenek[ne]k teremptőie hiueknek eörök uilagha” X „eörök-ke Amen Finis 1634” [A Sz. Ambrusnak tulajdonított „Conditor alme siderum” Ch. 3733—4. fordítása. — Dézsi 71. 1.]
37. 109—111. p. „[D]ichiretes uagy szep Szüz maria rad tekinte menieknek kirallia” X „I[ste]nnel. Amen Finis” [L. Dézsi 54. 1.]
38. 112. p. „[M]aria düchössighnek Annia” X „mo[n]dam az eghben” [Vége hiányzik. — L. Dézsi 54. 1.]
- 113—114. p. üres.
39. 115—116. p. [Csonkán kezdődik] „Mikoron azirt eszt szíuek szerint gyakorta mondanak” X „Marianak Amen Finis” [Hiányzó kezdete: Nagy szívvel várják vala régentén] [L. Dézsi 54. 1.]

40. 116—118. p. „[T]engernek fenies czillaghia” X „Haromsaghnak. Finis” [L. Dézsi 54. l.]
41. 118—120. p. „Eőrűly düchössighes szep szüz” X „eőrőkke Amen” [L. Dézsi 54. l.]
42. 120—122. p. „Angialognak nagy Aszonja, Vr Jesusnak szent szülőie” X „Istennek. Finis” [Dézsi 71—72. l.]
43. 122—124. p. [Vásárhelyi András:] „[A]ngyaloknak nagysagos Aszonja” X „Jesussal Finis” [Vásárhelyi énekének változata. — Hajnal Mátyás: A Jézus szívét szerető szívek. Póson 1642. 237—239. l.]
44. 124—127. p. „[M]i Vrunk Jesus christusnak szerelmes Attia” X „eőrőkke! Amen Finis”
45. 128—130. p. „Ad notam Mi Vrónk Jesus” „Emlekezzel megh Vr I[ste]n az mi nagy giarlosaginkrúl” X „felenek. Finis” [L. Dézsi 55. l.]
- 131—132. p. üres.
46. 133. p. „Aldot uagy te Boldogh Szüz Maria szent Attiaknak viragzot istapja” X „Jesussal. Finis” [Dézsi 72. l.]
47. 134. p. „Nagy szíuel uariak uala regenten” X „ualtonkat” [L. Dézsi 55. l.]
48. 135—138. p. „Mikint aegiptusban kis Pellicanj” X „ueletlen. Finis” [Balassi—Rimay 1670. 349. l.]
49. 138—140. p. „Szeginy feiem Vram hoz (!) ohait” [= 27. sz.]
50. 140—142. p. „Szent dauid kiraly haborusaghaban panaszkodik” X „eletünkben Amen, Finis” [L. Dézsi 55. l.]
51. 143—146. p. „[T]egedet Vram uala mikor (!) lölköm kezd kialtani” X „pusztasagara. Finis” [Versfőkben: [T]EPHANWS MARUS] [Balassi—Rimay 1670. 283. l.]
52. 146—158. p. [Pseudo-Bernardus. S.] „Jubilus Bernardi Iesu dulcis memoria etc. Iesus szent szűnek arannya” X „aldot légy. Finis 1639” [Ch. 9541. ford. L. Dézsi 55. l.]
53. 159—165. p. „Cantio Nova Palatini. Nem regen keuelien Groff ur Eszterhas” [Eszterházy Miklós] X „lepesb[en]. Finis” [Dézsi 72—73. l.]
54. 165—168. p. „Sok bum es faratsagim vtan” X „boczata[m]. Finis” [RMKT XVII. 3. 76—77. l. — Dézsi 73—74. l.]
55. 169—171. p. „[K]egies gond viseleő köeönyeörwleő aldot es beolcz” X „Finis. Anno Cristi 1642.”
56. 171—174. p. „Psalmus 74. Hogi Jerusalemnek draga Timplomat (!)” X „intetek” [L. Dézsi 56. l.]
57. 175—176. p. „O Pater sancte mitis ... O Mi Szent Attyank” X „Finis huius operis. Laus Deo” [Ch. 13.376. fordítása. — L. Dézsi 56. l.]
58. 177—178. p. „Ad eleuatione[m] Oh aldot Manna” X „Laus Deo 1643.” [L. Dézsi 56. l.]
59. 179—182. p. „Az mirigyrol valo szep enek 1647. Sok szomorussaggal meg rakodot Idő” X „Ezer hat szaz vtan negiuen hatra iutuan, Dög halal hajoian keseruen foroguan ... Irta[m] ... Finis.” [Dézsi 74. l.]
60. 183—189. p. „Könyvem forrasai arradasi indulliatok” X „örökke Amen” [Balassi—Rimay 1670. 340. l.]
- 190—193. p. üres, csak a 109. zsoltár kezdete latinul: „Dixit Dominus Domino” későbbi, XVIII. századi írással.
61. 194—195. p. „Jesus szent halálának meg halál” X „kálváriája” [L. Dézsi 56. l. — XVIII. századi írással.]

62. 196—197. p. „Ne szally pörben én velem” X „malasztyával Amen” [Vásáry: Péczeli Király Imre énekei. 54—55. l.]

63. 198—199. p. [VI. zsoltár] „Meg ne fedgy engemet” X „Aamen” [RMKT XVII. 2. 91—92. l.]

64. 200. p. „Más Enekek. Sequuntur kirie ... cum ungaricis ... Kerünk teged atya Isten” X „malasztyával.”

65. 201. p. Ráolvasás? „Dei + Albertum + ab + omnibus ... Abrachadabra” X „finis” [L. még 85. lapon egy szó titkosírással?]

202. p. üres, csak kevés latin, magyar bejegyzés.

Tulajdonos: Gróf Kuun Géza ajándékozta az MTA-nak 1858-ban. (Gyarap. Napl. 28/1858.)

Kiadás: Az egész együtt kiadva nincs, az egyes részek kiadását l. a megfelelő tételek alatt.

Bibliogr.: Akad. Ért. 18 (1858), 99. l. — Dézsi Lajos: Régi magyar verseskönyvek ismertetése. V. A Kuun-codex. ITK 26 (1919), 50—74. l. — SzTA II. 179. sz. — Stoll 40. sz.

Mikrofilm: Mf. 3767/I.

K 70 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 8.)

HERCEGSZŐLLŐSI [ÉS EGYÉB REFORMÁTUS] KÁNONOK XVII. sz. — Magyar és latin nyelven.

Papír. — 142 × 90 mm — (56) fol. (Eredeti lapszámozás csak az elején: 184—204. p.)

Írás: könyvirás és folyóírás, 3 kéz.

Díszítés: a fő cím fraktur betűkkel, az első részben néhány díszesebb kezdőbetű.

Kötés: 1950-es évek, Sasvári Dezső, restaurálás ugyancsak tőle (minden lap kézi munkával átragasztva.)

Készült: Magyarország, Alsóörs (?) (Veszprém megye.)

Református kánonok és prédikációk.

1^{r-v} utólag beragasztott levélen Czech János ajánlása az MTA-nak és a Lampe-féle kiadásra vonatkozó bejegyzés.

1. 2^r—10^v Hercegszöllősi kánonok. „Az also es felső Baranyaban levő Ecclesiaknak Articulusi az mellek Herczegszwlwsen irattanak ... 1576 16 Augusti” X „meg' buntetni”

2. 10^v—11^v „Admonitiones quaedam publicae 1. Canon monitorius Art. 27. Minde[n] falurul avag' varosrol” X „9 Canon ... büntetesset varja”

3. 12^r—14^r „Index Canonum Ecclesiasticorum Classis Ima ... Classis 2da de Seniorib[us] ... Classis 3. de vocatione ministrorum Dei ... Classis 4. de Scholis ... Classis 5 de concilijs” X „ibide[m]”

4. 14^v—18^r „Az eg hazi [1] irot twrvenyeknek mutato tablaia. 1 Rész az igaz hitnek meg tartasrol es az Puspekeknek valasztasokrol es felsz[en]telesekről es tisztekről ... 2 Resz az Seniorokrol ... 3 Resz az Ecclesianak Praedikatoriról ... 4 Resz az Scholakrol ... 5 resz az gyulesekről” X „17 Ez törvények ala mindenek ala irjak 180 102.”

5. 18^r—19^r „Az also es felső Baranyai Ecclesiaknak irot twrvenyeknek mutato tablaia.” X „46 Ez türvények ala mindenek neveket ala irjak. 202.”

6. 19^r—24^r „Sequunt[ur] alij Canones qui sunt editi in partiali Synodo also Eör-

siensi sub Diaecesis Comitatus Veszperimiensis [!] Tim 3. Oportet Episcopum ... Canon 9 Minde[n] falu vagy város ... „[10—44 Canon, 45—54 csak a szám, 55 ismét szöveg.] X „hadtuk mind ezeket ... Jacob B Galgoczi M E G.”

7. 25^r—52^v Egyházi beszédek. „Contio Joan ... Az mj barátunk ...” X „... Kit adgyon. e[t]c. Amen.”

53^{r-v} üres.

8. 54^r—56^r különböző kezeztől származó latin bejegyzések: „Templarii ...” „Phisiognomia Theologica ... S. D. 1745.” „Cardinal Bembo ...” — az 56^r-n szlovák nyelvű bejegyzés: „Gako More ...”

Tulajdonos: Czech János ajándékozta az MTA-nak.

Megjegyzés: Egy nagyobb kánon-gyűjtemény töredéke. A gyűjtemény elveszett része a megmaradt index szerint a következő két részt tartalmazta: 1. „Canones ecclesiastici” 5 fejezetben (5—91. p.) — 2. Ugyanaz magyarul (92—184. p.). Itt csatlakozott a megmaradt rész: a Hercegszöllősi kánonok, az „Admonitiones” és a mutatótáblák. (Valószínűleg a XVII. sz. elejéről, a következő rész innen kezdve később, valószínűleg a XVII. század végén került a meglevő szöveghez. A bejegyzések még későbbiek: XVIII. sz.)

Kiadás: nincs. A Hercegszöllősi kánonok szövege sem egyezik szószerint a kiadott szöveggel.

Bibliogr.: A Hercegszöllősi kánonok. Más egyházi kánonokkal egybeveté Mokus Gyula. Bp., 1901. (A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság Kiadványai. — A XVI. században tartott magyar református zsinatok végzései. Kiadta Kiss Áron. Bp., 1881.) A Magyarországi Protestánsok Egyesülete Kiadványai XIX. — Protestáns Theológiai Könyvtár XV./674—685. l.

Mikrofilm: Mf. 3767/II.

K 71 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 13.)

RIMAY JÁNOS IMÁDSÁGOSKÖNYVE. XVII. sz. első harmada. — Magyar és szlovák nyelven.

Perg. — 138×81/84 mm. — (6) 212 (4) p. — Elöl 3 számozatlan levél, melynek új paginálása A—F. Az eredeti paginálás 1—209 (közben 11—12 lap hiányzik), 210—212 új paginálás, végén 2 számozatlan papírlévél.

Írás: 1—178. p. nyomtatást utánzó, rajzolt betűk, 179. p.-tól kezdve folyóírás. — 5 kéz.

Díszítés: Minden oldal arany vonallal és finom tollrajzzal keretezve. Az „E” lapon egész lapos arany díszítés. Nagyszámú arany és fekete tollrajzú kezdő és záródísz. Nagybetűk és kezdő szavak arany betűkkel.

Kötés: egykorú, aranyozott bőrkötés, színezett metszéssel.

Készült: Magyarország, Rimay J. számára.

Evangélikus imádságoskönyv.

I. E—178. p. „Egy néhány rendbeli szükségért való buzgó imádságokat magába foglaló könyvecske ...” [Folytatása olvashatatlan, Ferenczi Z. olvasata téves.] X „... mind örökösen Amen.”

II. 179—191. p. Szlovákból fordított magyar nyelvű vallásos énekek.

1. 179—182. p. „Istenes Enek. [Ledniczky, Jer.] W Uskostj gsa Postawenj. Midőn nagy keserűségben busul Lelked ...” X „... adgy boldogulast.” [Eredetije:

Tranovsky 598. sz. — Kiadva: Szilády J. 91. 1.] — 2. 182—185. p. „Más Estvéli. Giž slunce prisslo k zap[adu]. Ime az nap nyugodni ment...” X „... el nyugszom.” [= Herzog, Johann Friedrich: Nun sich der Tag geendet hat. Szlovákul: Tranovsky 736. sz. — Szilády 91—92. 1.] — 3. 185—191. p., „Melancholiában avagy Szomorúságban mondandó Ének. Nota: [Motessiczky, Casp.:] Komu Pan Buch ttal. A’ kit az Ur kegyelmében meg áldott ...” [Tranovsky 575. sz. — Szilády 92—93. 1.] X „... után is Amen.” A 188—189. lap tévedésből üresen maradt, a 187. lap szövege az őrszó szerint a 190. lapon folytatódik. Eckhardtnál tévedés, hogy itt az egyik ének vége, a másik eleje ki van vakarva. Az üres helyre, bevezető sorok után, a 109. zsoltár szövegének kezdete van beírva: „Sequentem Psalmum recitans ...” Eckhardt ezt Rimay J. sk. írásának tekinti.

III. 191—212. p. Szlovák nyelvű egyházi énekek és imádság. „Tak Buch milowal swet’ že si.”

1. 192—197. p. [Milaarow, Elias:] „Gežisspowi Zasrubena Duse ... Ach gak dluho Pane ...” [Tranovsky 416. sz.] — 2. 197—200. p. „Ma Lasko Gežissi mŭg Vkrížowani ...” [Szilády 94—95. 1.] — 3. 201—202. p. „Gina Pisička o Vtrpenj Newinost premila ...” — 4. 202—203 „Gina Pisen. Ach! ach čloweče ...” [Szilády 95. 1.] — 5. 204—212. „Modlitba Zarmuceneg Wdowj. Ach ti wernj ...” X „... Amen.”

Tulajdonos: Rimay János „Ex libris Joannis Rimay emanatus Anno MDCXLII. Mihi per Gen[erosam] D[omi]nam Magdalenam Madacz dono datus et oblatu in perpetuum ejus memoriam 1° aprilis (?) 1745 Georgio Czesznek.” [Eckhardt szerint az 1642 vagy elírás 1742 helyett, mert az írás a XVIII. századra vall, vagy pedig a Rimay hagyatékából való kikerülés időpontját jelzi.] — Madách Magdolna. — Csesznek György.

Megjegyzések: A és B és D lapon családi bejegyzések 1775—1840. — A könyvnek Rimay halála, 1631, előtt kellett készülnie. Ferenczy Zoltánnak azt a föltevését, hogy a könyv Rimay sk. írása lenne, Eckhardt cáfolja. Hogy a szlovák énekek szerzője, illetve fordítója Rimay-e vagy sem, az vitatott kérdés. Szilády bizonyítja, Eckhardt cáfolja. Annyi mindenesetre feltűnő, hogy Tranowsky első két (1636-ban és 1638-ban megjelent) kiadásában még nincsenek benne.

Kiadás: nincs, az egyes kiadott részeket l. a megfelelő tételek alatt.

Bibliogr.: Tranowsky, G.: Cithara sanctorum. Pjsne Duchownj. Számtalan kiadása közül a lőcsei 1638-i és a pesti 1832-i kiadást használtuk. Hivatkozási számok az utóbbi kiadásból. — Ferenczy Zoltán: Rimay János. Budapest, 1911. 203—205. 1. — Szilády Jenő: A magyarországi tót protestáns irodalom 1517—1711. Budapest, 1939. 90—96. 1. — Rimay János összes művei. Összeáll. Eckhardt Sándor. Budapest, 1955. 166—167. 1. — Stoll 65. sz.

Mikrofilm: Mf. 3767/III.

K 72 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 7.)

CSOMA-KÓDEX 1638. — Magyar nyelven.

Papír. — 143×97 mm. — (AB) 122 fol. — Sorok száma változó (24—29). — Folio-számozás és custos van. — Hiányzik az első üres levél, az 5. és 67. fol., a kötet vége csonka, a 117. és 118. fol. fölcserélve.

Írás: kurzív könyvírás, Csoma István autogr.

Díszítés: egész lapos tollrajz: B^v, nagyméretű, díszes, részben kifestett, tollrajzú

iniciálék: 1^r., 6^r., 27^r., 68^r., 85^r., 89^v., 94^r., 99^v., 104^r., 106^v., 108^r., 118^r., 119^r., 120^v.; hasonló kezdő és záródíszek: A^r., 84^v., 99^r., 106^r., 116^v., 118^v., 117^r.

Kötés: egésvázson, MTA, XIX. sz.

Készült: Magyarország. Páty (?)

Bibliai történetek, széphistóriák, imádságok, feddő és vallásos énekek.

A^r „Iure tenet no[m]i[n]e stephanus Czoma Patyn[us] Anno Dom[ini] 1638, 28 die Nov: Cum tua non Cernis” X „in aeternum.” — A^v üres — B^r „Index cantionum”. — B^v egészlappos dísz.

1. 1^r—4^v [Erdélyi Máté:] Az Szent János Baptistának feje vételéről való szép ének. [c. 1560.] „De Ioanne Baptista. Nota: Meny sokat szol az I[ste]n ...” X [Az 5. fol. hiánya miatt csonkán végződik.] „vigadgion.” [Versfőkben: SZEDT GRATIANUS METTHÖVSS.] [Megjelent a XVI. században. SzK I. 328. sz. — Kiadás: Nagy Sándor: Adalékok a XVI—XVII. sz. elbeszélő költészetünk irodalmához. EPhK 9(1885), 167—182. 1. — RMKT VII. 3—9. 1.]

5. fol. hiányzik.

2. 6^r—27^r Lévai névtelen: Historia ... excidii Troiani. [1570.] „Incipiuntur historiae: Historiaia az Priamus kirali fianak Parisnak ... Szollok szerelem dolgarol” X „kerültt eben, Finis.” [Megjelent: Kolozsvár 1576. SzK I. 120. sz. — RMNY 367. sz. — RMKT VIII. 139—168. 1.]

3. 27^r—66^v Hunyadi Ferenc: „Historiai a Troia elromlasanak. Historiak immar” [1569.] X [A 67. fol. hiánya miatt csonkán:] „Rablottak vala, Szegeny” [Versfőkben: FRANCISCVS HUNIADI] [Megjelent: Kolozsvár 1577. SzK I. 130. sz.]

67. fol. hiányzik.

4. 68^r—84^v Drávai névtelen: „Historia az Rustan czaszarrol ... scriptu[m] An[no] sal[utis] 1638 25. di[e] Octorbris. Emléközünk en Urayim” X „Ez eneket Roma[i]-sagnak irt könyveből ira az ki irta ... az mint erte az Deakbol magiarra forditta, egy Faluban Drava mellet versekben foglalja. ... Finis hujus operis.” [Kiadás: Mikó László: Rusztán császár historiája. Budapest, 1910. 41—78. 1.]

5. 85^r—89^r Dobai András: „Az utolso Iteletről, Az hatalmas Isten” X „örvendezne ... decembris.” [1540.] [Versfőkben: ANDREAS DOBAI] [RMKT II. 140—150., 441—445. 1.]

6. 89^r—93^v „Peni[t]entiara (!) intő historia ... Rettenetes Istennek nagi haraghia” X „boldogsagh, Amen, Finis.” [1553-nál nem később. — RMKT VI. 75—81., 314—317. 1.]

7. 94^r—99^r Dézsi András: „Moises es Josue hadarol az Amalek ellen. Gondom nagi volt” X „igien iedze mostan ennek ideiet, ezer ot szaz ötvenbe vegezset. Finis.” [Versfőkben: GEORGIO KADAS ANDRIAS DASI (!)] — [RMKT V. 50—57, 289—290. 1.]

8. 99^v—104^r [Szkhárosi Horvát András:] „Panasai Christusnak. Mind ez vilagnak mar esze veszet” X „Tallyan ez kele uy Esztendőben ezer öt szazban negiven kilenczben ... tevőligesben, Finis.” [RMKT II. 221—227., 461. 1.]

9. 104^r—106^r „Édes vigasztalas az bűnnek nehességi alatt. Menibeli Ur-Isten halgas megh” X „boldogsagban Amen.” [Thaly: Vit. én. I. 377—384. 1.]

10. 106^v—108^r [Temesváry István:] „Azon nota: Iarulok elődben szerelmes Jesusom” X „vezellesedből. Amen Finis.” [Versfőkben: ISTVAN DEAKH]. — [Thaly: Vit. én. I. 352—357. 1.]

11. 108^r—1016 [116]^v Kákonyi Péter: „Historia Astiagis regis. Hatalmas Urakrol” X „Az ezör öt szazban es negiven kilenczbe[n] ... szerzette az ő vigh kedveben, nevet megh ielenti verseknek feieben, Finis.” [Versfőkben: ... PER PETRVM]

KAKONI FACTA." [Megjelent: Lócse, 1574. SzK I. 571.sz. — RMKT II. 301—314., 476. l.]

12. 1017 [117^{r-v}] „Oh mint kesereghnek most” X „öröke, Amen Finis.” [Thaly: Vit. én. I. 87—88. l.]

13. 1018 [118^{r-v}] „Sequit[ur] Alia, Siralmas beszédem, halgasd meg Istenem” X „mind örökke Amen.” [Thaly: Vit. én. 390. l.]

14. 1019 [119^r]—1020 [120^r] „Tekincz reánk Ur Isten” X „Amen. Finis hujus operis.” [Thaly: Vit. én. I. 89—93. l.]

15. 120^v—122^v Szendrei névtelen: „Silagi Mihali es Haimasi Laslo historiaia. Egi szep dologrol ...” X [Vége csonka:] „ajanlom” ... [RMKT VII. 370—382. l.]

Tulajdonos: Csoma István. — 1818-ban Gr. Schönfeld-gyűjtemény, Wien. — 1841-ben vásárolták meg az MTA számára Bécsben.

Megjegyzések: Dézsi Lajos szerint a MNM-ban található másolata a Csoma-kódexnek akkor készült (Quart. Hung. 237.), amikor a kódex még teljesebb volt, mert ebben a Jankovich Miklós részéről készítettett másolatban több szöveg van a mostaninál. Dézsi föltevése azonban tévedésen alapszik (l. Stoll 58. l.), a kódex eleje nem csonka, ez kiderül az indexből. Jankovich a másolatba a többletet az OSzK Oct. Hung. 237. sz. kéziratból íratta be. (Stoll 120. sz.) — 1818-ban a kódexnek már nem volt kötése, vége akkor is hiányzott.

Kiadás: nincs, az egyes részek kiadását l. a megfelelő tételek alatt.

Bibliogr.: Akad. Ért. 1 (1840/41), 47., 59. l. — Erdélyi Pál: Énekeskönyveink a XVI. és XVII. században. Magyar Könyvszemle 1899. 263. l. — Dézsi Lajos: A Csoma-kódex és a M. N. múzeumi másolata. Magyar Könyvszemle 1916. 77—84. l. — Stoll. 59. sz.

Mikrofilm: Mf. 3767/IV.

K 73 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 5.)

VERGILIUS: GEORGICON (latin eredeti és magyar fordítás) 1641 előtt. — Magyar és latin nyelven.

Papír. 135×95 mm. — (66) fol.

Írás: folyóírás (a latin szöveg kis részben könyvírás.) Az ismeretlen fordító autográf javításaival.

Díszítés: két díszesebb kezdőbetűtől eltekintve nincs.

Kötés: egészvásznon tokban (XIX. sz. közepe.)

Készült: Magyarország, Debrecen?

1^r „P. Vergilius Maronak Georgiconrol valo negy Könyveinek 1. Könyve.” X [Töredékes foslányok.]

Tulajdonos: Lugossy József ajándékozta az MTA-nak 1854-ben. „Talaltatott Kis-marjai Veszelin Pál Oktató és vigasztaló Tanításainak Debr. 1641. 8° bőrfedelékében.”

Megjegyzések: Igen rossz állapotban van. Lugossy datálja 1641 előttre, azon az alapon, hogy a könyv, amelynek táblájában találta, 1641-ben jelent meg.

Kiadás: nincs.

Mikrofilm: Mf. 3767/V.

K 74 (Régi jelzete: Magyar Codex 2° 76.)

KECSKEMÉTI GRADUÁL 1631—1681 — Magyar nyelven.

Papír. — 295×190 mm. — (306) fol. (Eleje csonka, közben hiányok. Csonka levelek: 1—18., 229., 237.) + (21) fol. töredék.

Írás: könyvírás, 4 kéz. Szegedi István 1637—1638. — B. K. 1652. — Verboi István 1677 — Ismeretlen, 1681.

Diszítés: színes iniciálék: 1^v., 2^r., 3^r., 4^r., 4^v., 5^r., 6^r., 7^r., 15^r., 41^r., 50^r., 61^r., 61^v., 62^r., 62^v., 63^r., 64^r., 64^v., 65^v., 66^r., 116^r., 126^v., 150^r., 152^r., 153^r., 153^v., 154^r., (2), 154^v., 155^r., 156^r., 157^r., 158^v., 159^r., 161^r., 161^v., 162^v., 163^r., 164^v., 166^r., 167^r., 168^v., 170^r., 171^r., 171^v., 172^r., 172^v., 173^r., 173^v., 174^r., 174^v., 175^r., 175^v., 176^r., (2), 176^v., 177^r., 177^v., (2), 179^v., 180^v., 181^r., 181^v., 183^r., 184^r., 184^v., 185^v., 186^v., 187^r., 187^v., 188^r., 188^v., 189^r., 189^v., 190^v., (2), 191^v., 192^v., 193^r., 193^v., 194^v., 195^r., 195^v., 196^r., 196^v., 197^r., 197^v., 198^r., 198^v., 199^r., 200^r., 200^v., 201^v., (2), 202^v., 204^r., 205^r., 206^v., 207^v., 208^r., 208^v., 209^r., 210^r., (2), 211^r., 212^r., 214^r., 215^r., 216^r., 216^v., 217^r., 218^r., 218^v., 219^v., 220^v., 222^r., 224^r., 225^r., 226^v., 227^r., 228^r., 228^v., 229^v., 230^v., 232^v., 233^v., 234^v., 237^r., 240^r., 240^v., 241^v., 243^r., 244^v., 246^r., 247^v., 248^v., 249^v., 250^v., 251^r., 252^v., 253^v., 254^v., 255^v., 257^r., 257^v., 259^v., 260^r., 261^v., 263^v., 265^r., 266^v., 268^r., 269^r., 270^v., 271^v., 273^v., 275^r., 277^r., 277^v., 279^v., 281^v., 282^v., 283^v., 285^r., 287^v., 290^r., 291^r., 291^v., 292^v., 293^r., 293^v., 294^r., 294^v., (2), 296^v., 298^r., 299^v., 300^v., 301^r., 302^v., 303^v. Töredék: 1^v., 2^v., 3^v., 4^v., 7^r., 8^r., 9^v., 10^r., 10^v., 12^r., (2), 13^r., 13^v., 14^r., 15^r., 16^r., 16^v., 17^v., 18^v., 19^r., 19^v. — Díszes tollrajzú iniciálék: 8^r., (2), 8^v., (2), 9^r., (2), 9^v., 10^r., 10^v., 11^r., 11^v., 12^r., 12^v., 13^r., 13^v., 14^r., 15^r., 15^v., 16^r., 16^v., 17^v., 18^r., 18^v., 20^r., 23^v., 33^v., (2), 39^r., 39^v., 40^v., 47^r., 47^v., 51^r., 52^r., 53^r., 54^r., 58^r., 58^v., 59^r., 67^v., 70^r., 70^v., 71^v., 72^v., 73^r., 73^v., 74^v., (2), 75^v., 76^v., 78^v., 79^v., 80^r., 81^r., 81^v., 82^v., (2), 83^v., 84^r., 85^r., 86^r., 87^v., 88^r., 89^r., 89^v., 90^r., 90^v., 91^r., 92^v., 93^r., 93^v., 94^v., 96^r., 96^v., 97^v., 98^r., 99^r., 99^v., 101^r., 103^r., 105^r., 106^r., 108^r., 111^r., 112^v., 114^r., 137^v., 144^v., 145^v., 146^v., 147^v., 148^r., 235^v., 238^v. Töredékek: 5^v., 6^v., 12^v. — Ezenkívül sokszáz díszes kezdőbetű. — Tollrajzú záródíszek: 59^r., 226^r. — Színes záródísz: 263^r.

Kötés: 1953. (Sasvári. Restaurálás, laponkénti teljes átragasztással ugyancsak tőle.)

Készült: Magyarország. Kecskemét (?)

Református graduál.

I. 1^r—19^r Himnuszok.

1. 1^r—^v [Eleje hiányzik: „Szenteknek te vagy Krisztus ékossege es mindön kö-rösztienoknak oltalma” X „Ugy legyön.” [Hangjegyekkel. — Christus sanctorum decus. Ch 3004. fordítása. — Nytár XIV. 163—164. l.] — 2. 1^v—2^r „Az Christusnak szenuedese mindönoknak” X „Ugy legyön.” — 3. 2^r—3^r „Mostani nagy innep es ez ielös örömök” X „Ugy legyön.” [Hangjegyekkel. — Festum nunc celebre. Ch 6264. ford. — CsT 674. l.] — 4. 3^r—^v „Ez ielös innep napokon, mikor Christus magas mönyben föl mene” X „Ugy legyön” — 5. 4^r—^v „Iöuel szent Lelök Ur Isten, latogasd megh hiueidet” X „Ugy legyön” [Hangjegyekkel. — Veni Creator Spiritus. Ch 21.201—21.205. ford. — CsT 673. l.] — 6. 4^v—5^r „Iöuel szent Lelök Ur Isten bana-tinkban vigasztaly megh” X „Ugy legyön” [Nytár XIV. 168. l.] — 7. 5^r—6^r „Ad Primam in die Pentecostis. Iöuel szent lelök Ur Isten, ki Attyaual uagy egy Isten” X „Ugy legyön” [Nytár XIV. 168—170. l.] — 8. 6^r—7^r „Iöuel uigasztalo szent lelök Isten es az te hiueidnek sziuoket betölczed” X „Ugy legyön” [Hangjegyekkel. — Veni Creator Spiritus. Ch 21.201—21.205. ford. — Nytár XIV. 167—168. l.] — 9.

7^{r-v} „Jöuel sz[ent] Lelök Ur Isten szally be az mi szüüünkben” X „Ugy legyön” [U. a. mint az előző. Nytár XIV. 170. l.] — 10. 8^r „Immar az nap föl iöuen könyörögiünk az Istennek” X „Ugy legyen” [Hangjegyekkel. — *Iam lucis orto sidere.* Ch 9269—9273. ford. — Nytár XIV. 183. l.] — 11. 8^{r-v} „Immar mostan oh szent Lelek, egy Attyaual” X „Ugy legyen” [Hangjegyekkel. — *Nunc Sancte Spiritus.* Ch 12.586. ford. — Nytár XIV. 184. l.] — 12. 8^v „Igaz biro nagy Ur Isten” X „Ugy legyen” [Rector potens, verax Deus. Ch 17.061. ford. — Nytár XIV. 184. l.] — 13. 8^r—9^r „Verus deus, Allatoknak megh tartoia” X „Ugy legyen” [Ch 17.328., 32.878., 32.880. ford. — Nytár XIV. 185. l.] — 14. 9^r „Latod Isten szüieinket” X „Ugy legyen[n]” [Hangjegyekkel. — Nytár XIV. 185—186. l.] — 15. 9^{r-v} „Mindönkor teged Ur Isten” X „Ugy legyen” [Hangjegyekkel. — Nytár XIV. 186—187. l.] — 16. 9^v—10^r „Konyorögiunk a [z Istennek] Christus altal” X „Ugy legyen” [Nytár XIV. 191—192. l.] — 17. 10^{r-v} „Fölseges Attya Ur Isten, ez napnak” X „Ugy legyen” [Nytár XIV. 189—190. l.] — 18. 10^v—11^r „Oh fölseges áldot kiraly, te szentidnek” X „Ugy legyen” [Nytár XIV. 187—188. l.] — 19. 11^{r-v} „Oh menniei mi szent Attyank, tekincz menyből” X „Ugy legyen” [Nytár XIV. 188—189. l.] — 20. 11^v—12^r „Oh mi Szent Attyank, kegyes es kegyelmes” X „Ugy leg[ye]n” [Hangjegyekkel. — *O pater sancte mitis atque pie* Ch 13.376. — Nytár XIV. 195—196. l.] — 21. 12^{r-v} „Oh áldot Attya Ur Isten, ki Uralkodol” X „Ugy legyen” [Hangjegyekkel. — Nytár XIV. 196. l.] — 22. 12^v—13^r „Hymnus de Sanct[a] Trinitate. Iduözlegy örök Attya Isten” X „Ugy legye[n]” [Hangjegyekkel. — Nytár XIV. 171—172. l.] — 23. 13^{r-v} „Alius ad notam oh áldot Attya uide infra, o lux beata Trinitas. Oh diczőseges szentháromsagh” X „Ugy legyen” [Hangjegyekkel. — Ch 13.150. ford. — Nytár XIV. 170—171. l.] — 24. 13^v—14^r „Biriad Ur Isten az mi szüieinket” X „Ugy legyen” [Hangjegyekkel. — CsT 670. l.] — 25. 14^{r-v} „Sok nyaualyankban Attyankhoz kialczunk” X „Ugy legyen” [Nytár XIV. 202—203. l.] — 26. 14^v—15^v „Egesz hetedtzaka az Istennek terömteseröl mindön napra ... ualo Hymnusok ... Fölsegös Isten men[n]lek fölnek (!) Ura” X „Ugy legyen” [Nytár XIV. 175—176. l.] — 27. 15^v—16^r „Martis. Mennek es földnek nemes teremptöie” X „Ugy legyen” [Nytár XIV. 176—177. l.] — 28. 16^{r-v} „Die Mercurii. Ez szeles földnek nagy bölcz teremptöie” X „Ugy legyen” [Nytár XIV. 177—178. l.] — 29. 16^v—17^r „Hymnus quarta (!) Diei. Oh magas menniek szentczeges Istene” X „Ugy legyen” [Nytár XIV. 178—179. l.] — 30. 17^{r-v} „Hymnus quintus Quinti Diei. Oh nagy hatalmu fölseges Ur Isten” X „Ugy legyen” [Nytár XIV. 179—180. l.] — 31. 18^r „Jesus Christus mi mennyei egy Mesterünk” X „Ugy legyen” [Hangjegyekkel. — CsT 671. l.] — 32. 18^r—19^r „Hymnus az Urbs beata Hyerusalem notaiara. Ier diczeriük keresz[tyének]” X „Amen” [Nytár XIV. 200—202. l.]

19^r Bejegyzés 1715-ből adósságokról. „Akkor Város Samarjáb[an] Lakoza Hugicscek Andrásnál vagion Zalogb[an] az Armalisom” ...

19^v üres.

II. 20^r—35^v Antifónák. „Sequantur (!) Antiphonae dominicales simul Ferialibus(!)” „Regön el mult idökben megh ertöttük” X „Ugy leg’ön” [Hangjegyekkel. — Legnagyobb részét lásd. Nytár XIV. 217—223. l., a többi: Öreg Graduál 19—20., 23—24., 35—41., 73—74., 77—78., 88., 206—207., 220. l.]

III. 35^v—38^r „Te Deum laudamus. Tegöd Isten diczerünk” X „Stephan[us] Szegedj 1638” [Ch 20.086 ford. — Nytár XIV. 173—174. l.]

38^v üres.

IV. 39^r—40^v Himnuszok folytatása. [Valószínűleg hibás bekötés folytán került ide, helyesen a 17—18. fol. közt kellene lennie.]

1. 39^{r-v} „Sexti Diei (!) Emberi nemnek teremttő Istene” X „Ugy legyen” [Nytár

XIV. 180. 1.] — 2. 39^v—40^r „Septimi dieii (!) Fölseges Isten mennek földnek” X „Ugy legyen” [Nytár XIV. 181—182. 1.] — 3. 40^v „Hymnus. Iam luis (!) orto. Mi keresztienek te neked” X „Ugy legyen” [Ch 9270—9273. erősen átdolg. ford. — CsT 671. 1.] — 4. 40^v „Hymnus ad notam Aue maris stella” [Csak ennyi, a folytatása hiányzik.]

V. 41^r—47^r „Lietania maior. Vr isten Irgalmaz nekünk” X „Ur Isten kegyelmez” [A Mindenszentek litániájának eleje. Hangjegyekkel. Nytár XIV. 144—146. 1.]

VI. 47^v—60^r Imádságok. [Hangjegyekkel.]

1. 47^v—50^r „Prosa Poenitentiae. Nagy siralommal fohaszkodgyunk” X „eleueno-
ket, Ug’ l[egyen]” [Nytár XIV. 281. 1.] — 2. 50^r—51^r „Prosa ad Coenam in festo
Paschatis. Oh iduőségös aldozath” X „megh mentel” [Öreg Gradual 244—247. 1.] —
3. 51^r—52^r „Szent az Attya Isten” X „mi Istenünk” — 4. 52^r—53^r „In die Res[ur]-
rectionis Mi körösztienök aldozunk” X „Allelija (!) [Nytár XIV. 278. 1.] — 5.
53^r—54^r „Introitus in Festo R[esurrectionis] [Batizi András?:] Örüly és öruendöz
körösztienöknek gyülekezety” X „igaz hitben” [CsT 65. 1.] — 6. 54^r—55^r „Domi-
nica Palmaru[m] in intr[oit]u dice[n]do Diczössegh es diczeret te neköd” X „iok
kellenek” — 7. 55^v—56^r „Kyrie Pueroru[m] Irgalmaz nekünk Ur Isten” X „megh
romla” [Öreg Gradual 271—272. 1.]

56^v üres.

8. 57^r—59^r „Lamentatio Adámi [H]ogy Adám ki Űzetek az Paradicsombul” X
„Scripta est per Stephanu[m] Verboy alias Sártor Ovariens[is] In anno 1677 Die
12 Marty” — 9. 59^r—v „Telyes szivel órvendgiünk es Lélekb[en] vigadgiunk” X
„Finis huius operis” [CsT 682. 1.] — 10. 60^r „[C]hristus Urunknak áldot szulletessen
Angiali verse[t] mongjunk” X „vigassagh” [RMKT XVII. 2. 34—35. 1.] — 60^v
Eredetileg üres volt, később családi bejegyzések kerültek ide 1654—1661.

VII. 61^r—100^v Zsoltárok. [Legtöbbnyire a Károli Gáspár-féle fordításból, vagy
azok variánsai.]

1. 61^r „Psalmus I. Boldogh embör az” X „el uezs” — 2. 61^v—62^r „II. Miert döhös-
ködnek az pogányok” X „benne biznak” — 3. 62^r—v „III. Ur Isten mely igen megh
sokasultanak” X „te aldasod” — 4. 62^v—63^r „IV. Mikoron kialtok halgas megh” X
„batorsagos lakast” — 5. 63^r—v „V. Uram az en beszedemet” X „környül uezsed őket”
— 6. 64^r—v „VI. Uram az te busulasodban” X „szeg’enyöllyenek megh” — 7. 64^v—65^v
„VII. En Uram Istenem tebenned uetem” X „Istennek neuenek” — 8. 65^v—66^r
„Ps[a][mus] VIII. Mi Urunk Istenünk mely igen czodalatos” X „földön” — 9.
66^r—67^v „Psalmus IX ... Vallast teszek teneköd” X „magokat” — 10. 67^v—69^v
„Psalmus XXII. ... En Istenem en Istenem” X „czeleködöth” — 11. 70^r „Psalmus
CX. Monda az Ur az en Uramnak” X „ö feieth” — 12. 70^v—71^v „Psalmus X. ...
Miert tauozal el Ur” X „földi embör” — 13. 71^v—72^r „XI. ... Az Ur Istenben bizom”
X „orczaia” — 14. 72^v—73^r „XII. ... Tarcz megh Ur Isten” X „igaz emberek” —
15. 73^r—v „III. [X.] ... Meddigh leszek el feledue” X „adta ennekem” — 16. 73^v—74^r
„XIII ... Monda a bolond” X „Izrael” — 17. 74^v „XV ... Vr Isten kiczoda
lakozik” X „örökkenn” — 18. 74^v—75^v „XVI. ... Oriz megh engemet Uram” X
„örökké” — 19. 75^v—76^v „XVII. ... Halgasd megh Ur Isten” X „hasonlatossa-
godra” — 20. 76^v—78^r „CXVIII. ... Diczerietek az Ur Istent” X „örökken ualo” —
21. 78^v—79^r „LXXXVI. ... Eneköllyetök az Urnak” X „hivseggell” — 22. 79^r—
80^r „XCVII. ... Az Ur Isten uralkodik” X „emleközetitt” — 23. 80^r—v „XCIV
[XCVIII.] ... Enekellyetek az Ur Istennek” X „nepek közöt” — 24. 81^r—v „Magni-
ficat anima mea Domini[m]. Canticum Marie etc. Magasztallya az en eletem az
Urat” X „örökken” — 25. 81^v—82^r „Psalmus. CXIII. ... Diczerietek Istennek szol-
gai” X „teszi” — 26. 82^v „CXVII. ... Diczerietek mindön poganok” X „örökken” —

27. 82^v—83^r „CXXXXVI. ... Diczeried en lölköm Az Ur Istent” X „nemzetsegre” — 28. 83^v—84^r „XXIV. ... Az Ur Istené az föld” X „kiraly” — 29. 84^{r-v} „Canticum Zachariae ... Zacharias betelek szent lelökkel” ... [A]ldot az Ur Izraelnek Istene” X „beköseghnek utara” — 30. 85^r—86^r „XLV. ... Az en sziuem valamit iot” X „örökke” — 31. 86^r—87^r „LXXII. ... Isten az te iteletedet adgyad” X „egesz föld” — 32. 87^v—88^r „Psalmus. 132. Emlkezzezzel megh Uram Daidrol” X „koronaia” — 33. 88^r—89^r „CXXXX. ... Szabadicz megh engemet” X „szined előtt” — 34. 89^{r-v} „XXXI. ... Te benned biztam Ur Isten” X „igassagnak Istene” [Csak az első 6 versszak.] — 35. 89^v „CXXXIII. [CXXXIV.] ... No aldgatokat az Urat” X „Ugy legyen” — 36. 89^v—90^v „LVII. ... Irgalmazz Ur Isten ennekem” X „örökken” — 37. 90^v—91^r „CXI. ... Halat adok az Ur Istennek” X „megh maradd” — 38. 91^r—92^v „Psal[mus] 113 ... Izraelnek Aegyptombol” X „adhassanak” — 39. 92^v—93^r „CXII. ... Boldogh embör az, ki az Urat feli” X „tellyesödik” — 40. 93^{r-v} „Psalmus XLVII. ... Mindön nepek tapsollyatok” X „hatalmasb” — 41. 93^v—94^v „XXXIII. ... Orüllyetek igazak az Urban” X „benned biztunk” — 42. 94^v—95^v „CXXXXV. ... Föl magasztallak teged” X „örökke” — 43. 96^{r-v} „LXVII. ... Az Isten irgalmazzon nekünk” X „földnek határi” — 44. 96^v—97^r „CXLIV. Folmagasztallya az en eletem az Urat. Aldot az Ur az en öröksegem” X „Isten Ura” — 45. 97^v „CXXX. ... Az uezedelemnek mellységéből kiáltak” X „alnoksagibol” — 47. 98^r—99^r „LI. ... Irgalmazz ennekem Ur Isten” X „tulykokatt” — 48. 99^{r-v} „Psalmus 148. ... Diczerietek az Urat” X „közelgetnek” — 49. 99^v—100^v „Psalmus LXIX. Szabadecz megh Ur Isten” X „Ugy legyen”

VIII. 101^r—103^r „Symbolum Athanasii” „Valamely embör iduözülni akar” X „öröken” [Némileg eltérő fordítás mint az Öreg Graduálban.]

IX. 103^r—104^v [Erdélyi Máté:] „De Passione Sancti Stephanj Martyris Historia” „Szent Istuannak halalat” X „Scripta per me B. K. Anno 1652” [RMKT VII. 10—13. l.]

X. 105^r „Cantio Optima” [Szerémi Illyés:] „Emlkezzezzel meg te giarlo ember” X „finis Ego Sum Stephanus Verboi” [RMKT VII. 96—97. l.]

105^v üres.

XI. 106^r „Responsoria” [Hangjegyekkel.] „Jesus Christ[us] elő I[ste]nnek Sz[ent] fia” X „Jesus” [Részben: Nytár XIV. 211. l.]

XII. 106^v—110^v „Versiculi et Benedictiones” [magyarul, részben hangjegyekkel.] „Tamadgy föl Ur Jesus” X „örökke”

XIII. 111^r—114^r Énekek.

1. 111^r—112^r „Ad Diem Parasceves. Nota: Fölseges I[ste]n Menynek föld[ne]k etc” [Pécseli Király Imre:] „Paradiczomnak te szép élő fája” X „idvösségönknek. Amen” [Versfőkben: PÉCELJ KIRALJ IMRE ...] [RMKT II. 13., 30—32., 273—279. l.] — 2. 112^v—114^r „Ad Notam, Jer diczerjük az I[ste]nnek fiát” [Fáy Mihály:] „Magas hegyén im az olay-fának” X „szent Haromsagnak” [Versfőkben: MIAI E FAI ...] — 3. 114^r „Föl támat az mi életünk” X „Scripsit Stephan[us] Werboy Anno 1681” ...

114^v—115^v üres.

XIV. 116^r—137^r „Passio Domini nostri Iesu Christi secundum Matthaeum ... Descripta Anno 1637. Az mi Urunk Iesus Christusnak kinszenvedeset így irta meg” X „hagyan” [Hangjegyekkel.] X „Scriebat Stephanus Szőgedjn[us] ... Amico Basiljo Mező Szilossjo ... 1637.” [Hangjegyekkel.]

XV. 137^v—149^r „Oratio Jeremiae Prop[h]etae. Jeremias Prophetanak imatsaga” „Emlközzezzel megh Uram Isten” X „Wradhoz Istenödhöz” [Hangjegyekkel. — Öreg Graduál 249., 270. l., de fordított sorrendben.]

149^v üres.

XVI. 150^r—207^r Énekek.

1. 150^r—151^v „Szep diczeretok mellyeket reggel az Tem[plom]ban kel el mondany ... Nota Nagy hala adassal magasztallak” „Halat adunk neköd mindenható” X „keresünket” — 2. 152^{r-v} „Diczertessel Attya Isten Mennyegben” X „örökken. Amen” [Bornemisza CCLVI—CCLVII.] — 3. 153^{r-v} „Nosza Isten felö szent hiuek Nota” „Teneked Uram halat adok” X „El Veszne” — 4. 153^v „Az Ur ennekem öríző Pasztorom. Ad notam” „Halat adok neköd Menybeli Isten” X „hatalma ne löhessen. Amen” — 5. 154^r „Estueli Enek” „Halat adok neked menybeli Isten” X „löhessem” — 6. 154^{r-v} „Christus ki uagy nap es uilagh” X „orokke Amen” [Christe qui lux es. Ch 2932—2934. ford. — CsT 697. l.] — 7. 154^v—155^r „Asztali Aldasz (!)” „Adgyunk halat az Urank” X „mondgyuk Amen” [Bornemisza CXLIV—CXLV.] — 8. 155^r—156^r „Az Ave Jerarchia Notajara” „Az Keresztysenigben igaz vallas” X „eletömet” [Bornemisza XXXIII.] — 9. 156^r—157^r „Az Attya Ur Isten Adamot” X „örökken” — 10. 157^r—158^r „Minnyaion eörullyünk” X örökken. Amen — 11. 158^v—159^r „Az Attya Ur Isten Adamot hogy terempte” X „Haromsaghnak” — 12. 159^r—161^r „Batizi Andrase. Nota: Legy irlalmas mi nekünk Ur Isten” „Ier diczeriük az Istennek fiat” X „Isten” [RMKT II. 61—64., 417—418. l.] — 13. 161^{r-v} „Puer natus in Bethlehem ... Gyermekek születnek Bethlehemben” X „szent lelek” [Ch 15.784—15.787, 32.017. ford. — Bornemisza XIII.] — 14. 161^v—162^v „Menyből iöuok most hozzatok” X „mi bennünk” — 15. 162^v—163^r „Dies est laeticiae. Diczeretös az gyermek ki ez nap születek” X „napian” [Ch 4610—4612. ford. — Bornemisza IX.] — 16. 163^r—164^v „Az Modulismus notajara. Ier mi diczeriük aldygük” X „örökké” — 17. 164^v—166^r „A Christus Születesenek Historiaia. Lucae” [Batizi András:] „Ier diczeriük ez may napon” X „mondhassünk” [RMKT II. 58—60., 417. l.] — 18. 166^r—167^r „Ex eodem capite Lucae” „Mikor ez szeles uilagh kárhozatban eset uolna” X „Ur Isten” — 19. 167^r—168^v „Esaiasnac IX es XI. Reszeből. Szent Esaias így ír Christusnak szent születeséről” X „Istennek” — 20. 168^v—170^r „Az Vitam quae faciunt etc. Notajara” [Huszár Gál:] „Mindnyaion örullyünk” X „egyetömben” [RMKT VII. 107—110. l.] — 21. 170^r—171^r „Jam cantemus Notaiara” „Ier mindnyaion örullyünk” X „hitben” [Bornemisza X.] — 22. 171^{r-v} „Christus Iesus születek Attya Istentől küldetek” X „Istensegheben” — 23. 171^v—172^r [Sztárai Mihály:] „Mi Attyank Attya Isten” X „bekösegh” [Versfökb: MICHAEL] — [RMKT V. 109—110., 348. l.] — 24. 172^{r-v} „Az Puer natus Notaiara” „Dauidnak ö uarosaban születek” X „örömdben” — 25. 172^v—173^r „Iesus születek iduössegünkre” X „Istennek” — 26. 173^{r-v} „Ez nap nekünk diczeretös nap” X „születek” [Bornemisza IX—X.] — 27. 173^v—174^r „Natus est nobis hodie” „Ur Isten uelötök körösztienek ti örullyetök” X „Haromsaghnak” [Bornemisza X—XI.] — 28. 174^{r-v} [Sztárai Mihály:] „Msemiből (!) terömté az Ur Isten” X „eletöt uezünk” [Versfökb: STARINVS] [RMKT V. 108—109. l.] — 29. 174^v—175^r „Az Ier minnyajan örullyünk Notajara” „Ur Istennek szent fia ez nap nekünk születek” „szent Lelöknek. Amen” [Bornemisza XII.] — 30. 175^{r-v} „No mindön nepek örüendözzetök Notajara” „Ma uigadgyatok kik hiuek” X „mondgya Amen” — 31. 175^v—176^r „Ez esztendöt megh aldygad” X „kirallya” — 32. 176^r „Grates nunc omnes etc. Halat adgyunk minnyaian az Ur Istennek” X „magassagban” [Ch 7390., 27.418. ford. — Bornemisza XV.]

XVII. 176^r—180^r „Kis karacson, avagy uy esztendeő napiara valo Diczeretok”

1. 176^r „Puer natus” „Gyermekek születnek Bethleben” (!) X „föl ueue, e[t]c lasd meg oda föl folio 40” [= fol. 161.] — 2. 176^r—177^r „Mikor Christus Bethlehemben Notajara” „Mennyei Kiraly születek” X „uy esztendöben” — 3. 177^r „Az Natus est

nobis Rex gloriae Notajara” „Nekünk születek mennyei Kiraly” X „uigadgyünk” — 4. 177^v [Tuba Mihály:] „Megh tellyesite az Attya Isten szent igeretit” X „imadgyünk” [RMKT VII. 201—202. 1.] — 5. 177^v—179^v [Erdélyi Máté:] „Mikor christus Bethlehembem születetek szegenyseghben” X „uralkodgyunk” [Versfőkben: MATTHEUS SENTGRAHIANZS . . .] [RMKT VII. 14—18. 1.] — 6. 179^v—180^r „Mi diczeriök ez mai napon” X „uigadgyunk”

XVIII. 180^r—189^r „Urvnc Christvsnac szenvedesereöl valo diczeretec”

1. 180^v—181^r „Patris sapientia. Atyanak bölcsege” X „halalunknak oraian” [Ch 14.725—14.726. ford.] — 2. 181^{r-v} „Hymnum dicamus Domino. Diczeretöt mondgyünk” X „Irgalmaz” — 3. 181^v—183^r „Surexit (!) Christus Pridie Notaiara” [Meliusz Juhász Péter:] „Czodalotos nagy bölcsegegh” X „Istennek” [RMKT VII. 291—296. 1.] — 4. 183^r—184^r „Emlekúzzunk ez napon Urúnknak halalarol” X „nekünk” — 5. 184^{r-v} „A Christus Surexit (!) Notaiara” „Christus föl tamada, mi bünunket el mosá” X „szoszolok” [Bornemisza XVIII.] — 6. 184^v—185^v „Christust megh feszitek” X „nekünk” [Bornemisza XXII.] — 7. 185^v—186^v „Christus föl tamada, ki ertünk megh holt uala” X „irgalmaz nekünk” [RMKT II. 414—415. 1.] — 8. 186^v „Batizi Andrase. Christus föl tamada, nekünk örömet ada” X „Nyery irgalmat” [RMKT II. 65—67., 414—416. 1.] — 9. 187^{r-v} „Christus föl tamada, mi bünunket el mosá” X „Ur Iesus” [Bornemisza XIX.] — 10. 187^v—188^r „Christus föl tamada (mi bünunkat el mosá) igassagunkra utat szörze” X „örökké Amen” [Bornemisza XIX—XX.] — 11. 188^r „Oh Iesus, mi üduözitünk, kikben uagyon hitünk” X „minekünk” — 12. 188^v—189^r [Erdősi Sylvester János:] „Christus föl tamada, ki embörre löt uala” X „fiadert” [RMKT II. 131—132., 439. 1.] — 13. 189^r „Christus föl tamada, mi bünunket el mosá” X „halalual” [Bornemisza XXIII.]

XIX. 189^v—196^r „Urvnc Christvsnac mennybe fel meneseröl [és pünkösdről] valo Diczeretök”

1. 189^v—190^r „Christus mönyben föl mene nekünk helyet szörzeni” X „Uralkodik” — 2. 190^{r-v} „Az Surrexit Christus pridie Notajara” „Az Christus mönyben föl mene, halalegyön az Istennek” X „Istennek” — 3. 190^v—191^v „Az Christus menyben föl mene, hogy nekünk helyet szörzene” X „magasztallyatok” — 4. 191^v—192^v „Pünkösd Napiara ualo Enek. Az pünkösd innep napian” X „Irgalmaz nekünk” — 5. 192^v—193^r „Az pünkösdnek ielös napian szent lelok Isten küldetek” X „örökken. Amen” — 6. 193^{r-v} „Az szent lelek Istennek kegyelme” X „boldoghsagh” — 7. 193^v—194^r „Pinkösd napia be teluen” X „be tellyesödek” — 8. 194^v—195^r [Batizi András:] „Iöuel (uigasztalo) szent lelek Ur Isten lölkünknek uigassaga” X „Isten” [RMKT II. 67—68., 418. 1.] — 9. 195^{r-v} „Az punkösdnek ielös napian Hala legyen az Istennek” X „örökke Amen” — 10. 195^v—196^r „Regi pinkösdnek ideien iöue Sysnbol” X „szent Haromsaghnak”

XX. 196^r—199^r „Az Sent (!) Haromsagrol valo diczeretek es Hymnus”

1. 196^{r-v} „Hiszünk mind egy Istenben” X „örök boldoghsagot” — 2. 196^v—197^r „Aaldot (!) Atya Ur Isten, ki Uralkodo (!)” X „oltalma” — 3. 197^{r-v} „Az ki akar iduözülni eletet köl iobbitani” X „kegyelmessegh” — 4. 197^v—198^r „Idvözlegy örök Ur Isten” X „örökké” [Bornemisza XXXVIII.] — 5. 198^{r-v} „Imadunk mi teged szent Haromsagh” X „Utünkatt (!)” — 6. 198^v—199^r „Szent Haromsagh es czak egy Istensegh” X „hitben” [Bornemisza XXXIX.]

XXI. 199^r—201^v „Az Mi Atyankrol valo diczeretek. Enekek”

1. 199^r—200^r „Mi Atyank ki uagy mönnyegben, kik uagyunk ismeretödben” X „mondhassunk” [Bornemisza XLV—XLVI.] — 2. 200^{r-v} „Mi kegyes Atyank kit uallunk hitünkben” X „megh hitünkben” [Bornemisza XLV.] — 3. 200^v—201^r „Könyörögiünk Istennek hitből” X „bizonnyal Amen” [Bornemisza XLVII—XLVIII.]

– 4. 201^v „Nota, En hiueim en szent nepe[m]” „Diczeret legyen Istennek, Atya, Fiu” X „öröкке”

XXII. 201^v–203^v „Az Tiz parancsolatrol valo diczeretek es enek”

1. 201^v–202^v „Oh Izrael szerető nepe[m]” X „paranczola” [Bornemisza XLI–XLII.] — 2. 202^v–203^v „Szűksegh megh tudnunk iduőségnek dolgat” „tertel”

XXIII. 204^r–207^r „Az Urnak szent vacsoraiara valo diczeretek es enek”

1. 204^r–205^r „Valaki christusnak uaczoraiat ueszed” X „öröкке” [Bornemisza XLIX–L.] — 2. 205^r–206^v „Notaia. Virgo Dei genitrix” „Mélius Petere [Szegei Gergely:] Gyakran nekünk köllene Istennek halakat adnunk” X „fölseghnek” [Versfőkben: GREGORIOS SEEGEDINOS FECI ...] [RMKT VI. 216–218. l.] — 3. 206^v–207^r „Mindönható Ur Isten mi bünös embörök” X „mondgyúk. Amen”

XXIV. 207^v–238^r „II. Masodik Rend. Melyben közönseges időben praedikazo (!) tayba ... eneklendő közönseges Isteni diczeretek foghlaltatnak be”

1. 207^v–208^r „El be megyunk nagy örömmel” X „Isten” — 2. 208^r–v „Mennyei Atyank Ur Isten, halat adunk neked” X „Atyank ezert” — 3. 208^v–209^r „Szegei Istuane. Oh mindönható Isten, ki az te kegyessegedből” X „nekünk” [RMKT VI. 5. l.] — 4. 209^r–v „Ier dicseriük mindnyaian Urunkat” X „Urunknak” — 5. 209^v–210^r „Nota: Fölseges Isten hozza” „Oerül mi szüünk” X „öröкке” [= Szegei Gergely 122. zsoltár. RMKT VI. 236. l.] — 6. 210^r–v [Sztárai Mihály:] „Hala adasunkban rolad emleközünk” X „öröкке” [RMKT V. 107–108. l.] — 7. 211^r–212^r „Tekincs reank immar, nagy Ur Isten” X „testünkben” [Bornemisza LII–LIII.] — 8. 212^r–214^r „Mikor az sido nemzet tartatnek” X „országunknak” [Bornemisza LXVI–LXVIII.] — 9. 214^r–215^r „Jesus christus mi kegyelmes hadnagyunk” X „mondgya” — 10. 215^r–216^r „Istenunkhöz fohazkoduan könyörögyünk” X „Isten” [RMKT VIII. 12–13. l.] — 11. 216^r–v „Emlekezzel megh menybeli Isten” X „raytunk” [Bornemisza LXVIII.] — 12. 216^v–217^r „Halgasd megh mostan fölseges Isten” X „raytunk” [Bornemisza LXVIII.] — 13. 217^r–218^r „Nagy Ur Isten ne hagy minket” X „dicsőseghben” [Bornemisza CXXXVIII.] — 14. 218^r–v „Nez mi reank Ur Isten kegyelmessen” X „mönyben” [Bornemisza CCLII–CCLIII.] — 15. 218^v–219^v [Dávid Ferenc:] „Adgyunk halat mindnyaian” X „elhessenek” [RMKT VII. 103–104. l.] — 16. 219^v–220^v „Notaia Segetsegul huiuk Az mönybeli” [Szkhárosi Horváth Mihály:] „Semmit se bankodgyal christus sz[ent] serege” X „ketseghben” [Versfőkben: SHKAROSINVS H] [RMKT II. 161–162. l.] — 17. 220^v–221^v „Sies nagy Ur Isten en segetsegemre” X „öröкке, Amen” [Versfőkben: STEPHANVS BARAT] [Bornemisza CIX–CX.] — 18. 222^r–224^r Szántó György: „Gyarlo embörökkel fedőzik Isten” X „Istenseghnek” [Versfőkben: GEORGIVS SANTO FACIEBAT] — 19. 224^r–225^r „Tanully megh te az uton el mönny” X „Isten” [Bornemisza LXXV–LXXVI.] — 20. 225^r–226^r „Kerlek es intlek mostan tegödet” X „fölyhöben” [RMKT VIII. 9–11. l.] — 21. 226^v–227^r „Segetsegul huiuk az menybeli Istent” X „melleltünk” [Bornemisza CXXXVIII–CXXXIX.] — 22. 227^r–228^r „Notaia Nagy hala adassal” „Orök Atya Isten kerlek tegedet” X „örököse” [Bornemisza CXLI.] — 23. 228^r–v „Nota Fölseges Isten Mennec földnek Ura” „Mennek es földnek nemes terömtöie” X „öröкке Amen” [Bornemisza LI.] — 24. 228^v–229^v „Ne szaly pörbe en uelem” X „malasztyaual” [A lap sarka hiányzik.] — 25. 229^v–230^r „Nota: Kegyelmez megh nekunk” [Szegei Lajos:] „Legy irgalmaz (!) Ur Isten” X „szinöded (!) [Versfőkben: L[VD]UVICVS] [RMKT VIII. 6–7. l.] — 26. 230^v–232^v „Hogy panaszkodik az Anya szentegyhaz” „Halgasd megh engömet en Uram” X „ennekkel” [231 és 232 közt hiány van.] — 27. 232^v–233^v Sztárai Mihály: „Menni sokat szol Isten az embernek” X „maradhas” [Versfőkben: MICHAEL STARINVS] [RMKT V. 112–114. l.] — 28. 233^v–234^v

„Cur mundus militat sub uana gloria etc. Mit bizik ez uilagh” X „ueszendő” [Ch 4146. ford. — Bornemisza CXLIX.] — 29. 234^v—235^v „Nota. Felseges Isten mennek földnek” „Mi kegyös Attyank bölcsesegnek Ura” X „hitünkben” [Bornemisza CXLIX—CL.] — 30. 235^v—237^r „Oh melly igön rövid uolt” X „Isten” [Bornemisza CXLVII—CXLVIII.] — 31. 237^r—v „Diczerd az Isten (!) te hiu körösztyen” X „boldoghsagat” [Bornemisza LVII—LVIII.] A lap nagy része hiányzik. — 32. 237^v—238^r [A nyolc] „boldogsagrol” „öueti uala” „Boldogok az kik lelki szegenyök” X „ötödik reszeben” — 33. 238^v—239^r [Eredetileg üres lapokra későbbi bejegyzés:] „Serkeny föl oh aldot kössegh” X „zöngedőzesokban. Amen” — 34. 239^v [Ugyanúgy] „[E]l iüt az örömek napja” X „örökken Amen”

XXV. 240^r—304^v „Szent David Soltaribol Harmadik rend”

1. 240^r—v „1. Soltar” „Boldogh az olyan embör az Istenben” X „utallya” [Bornemisza LXXIX.] — 2. 240^v—241^v „V Soltar. Ur Isten az en imadsagom, kerlek, uögyed” X „oltalmazod” [Szcenci M. A. ford.] — 3. 241^v—243^r „VI Soltar” „Gre[gorius] Szegodj [Szegedi Gergely] Szent Daud kirally bünei ellen ig’ panaszolkidik (!) ... Hatalmas Isten nagy haragodban” X „Istenben” [RMKT VI. 218—220., 311. l.] — 4. 243^r—v „Azon Soltar” [Szcenci Molnár Albert: VI. zsoltár] „Vram te nagy haragodban” X „kialtasom” [Vége hiányzik.]

243—244. fol. közt hiány.

5. 244^r—v [VII. zsoltár. Eleje hiányzik.] „nem aianlod igaz iteletödet” X „Szent Daud irta ... könyvenek hetedik reszeben ... ez enekben” — 6. 244^v—246^r „VIII. Soltar. Regen ó törüenben Moisesnek könyveben” X „Istennek” [Bornemisza LXXXII—LXXXIII.] — 7. 246^r—247^v [Szegedi Gergely:] „X. Soltar. Tekencz ream Istenem” X „enekleny” [RMKT VI. 220—222., 374. l.] — 8. 247^v—248^v „XII. Soltar. Oh Ur Isten tekincz hozzank” X „mondg’ak ninczen” [Vége hiányzik. Bornemisza LXXXIII—LXXXIII.]

247—248. fol. közt egy levél hiányzik.

9. 248^r—v [Sztárai Mihály: 12. zsoltár. Eleje hiányzik „Szabadits meg és tarts meg” „Rauaszszaghban” X „szam kiuetesben” [Versfőkben: ... RAI MIHAL] [RMKT V. 77—78. l.] — 10. 248^v—249^r „XIII. Soltar. Szent Daud kiraly haborusagaban ... Meddigh Ur Isten” X „eletunkben” [Szcenci M. A. 1607-i zsoltárkiadásának toldalékában. Stoll 72.] — 11. 249^r—250^r „XV Soltar. Nota Nagy banatban Daud mikoron ... Sokan uadnak most” X „tanusagunkra adta” [Versfőkben: STARINUS IE. A szöveg nem pontosan azonos Sztáraiéval.] [RMKT V. 79—80., 344. l.] — 12. 250^r—v „XXIII Soltar. Az Ur ennekem öriző pasztorom” X „hazaban” [Szcenci M. A. ford.] — 13. 251^r—252^v [Sztárai Mihály: 23. zsoltár] „Szent Daud Propheta eneklő könyuenek huszo[n] harmad reszeben” X „boldoghsaghban” [Versfőkben: STARAI MIHAL] [RMKT V. 80—81. l.] — 14. 252^v—253^v „Azon Soltar. Az Ur Isten ennekem edes taplalom” X „diczere” [Bornemisza LXXXVII—LXXXVIII.] — 15. 253^v—254^v „XXV Soltar. Sziuemet hozzád emelem” X „hozzad” [Szcenci M. A. ford.] — 16. 254^v—255^v „XXVI. Soltar. Legy itelöm Uram” X „seregeben” [Szcenci M. A. ford.] — 17. 255^v—256^v „XXX. Soltar. Nota Irgalmaz Ur I[ste]n imaro[n]” [Szegedi Gergely:] „Daud Prophetanak imadkozassarol ... Szama ninczen Uram az en büneimnek” X „diczerny” [RMKT VI. 222—223., 374. l.] — 18. 256^v—257^v „Azon Soltar. Diczerlek Uram tegödet” X „magasztallak” [Szcenci M. A. ford.] — 19. 257^v—259^r „XXXI. Soltar. Nota örök I[ste]n fig’elmezzel azen (!)” [Thordai Benedek:] „Benned biztam Uram Isten” X „reszeben.” [Versfőkben: BNEDICTUS THORDENSIS VERTI. — RMKT II. 246—248. l.] — 20. 259^r—260^r „XXXI. Soltar. Nota Zugodik (!) dulful magaban ez vilag” [Szegedi Gergely: XXXII. zsoltár] „Boldogh az olyan ember ez uilagon” X „probalta lelkeben.” [RMKT VI.

224—225., 374. 1.] — 21. 260^r—261^v „XXXIII. Soltar. Nota Ur I[ste]n aldg.” „Noszsa Istenfelő szent hiuek” X „teged uarunk.” [Szeneci M. A. ford.] — 22. 261^v—263^r „XXXV. Soltar.” „Pöröly Uram pörölöimmel” X „minden üdöben.” [Szeneci M. A. ford.] — 23. 263^r—264^v [Sztárai Mihály:] „XXXVI. Soltar. Sok niluan valo bizonsagokkal” X „öröksegekben.” [Versfökbek: STARINUS FACIEBAA (!) — RMKT IV. 91—92., 346—347. 1.] — 24. 264^v—266^v „XXXVIII. Soltar, Gerego. Szeged, Nota szam kiuetesre.” [Szegedi Gergely:] „Nagy banatban Daid ... Uram ne fegy megh” X „szüksegeben.” [RMKT VI. 228—230. 1.] — 25. 266^v—268^r „Azon Soltar. Haragodnak nagy uoltaban megh induluan” X „iduössegem.” [Szeneci M. A. ford.] — 26. 268^r—^v „XLII. Soltar. Mint az szep hiues patakra” X „en Istenöm.” [Szeneci M. A. ford.] — 27. 268^v „XLIII. Soltar. Itely megh.” [Csak ennyi van, Szeneci M. A. ford., a többi hiányzik.]

268—269. közt hiányzó lapok.

28. 269^r [Hartyáni Imre: 51. zoltár, „Háborusága Dávid királynak” Eleje hiányzik.] „Hogy ha kiuannod aldozatomat” X „be irta uala.” [RMKT VIII. 3—4. 1.] — 29. 269^r—270^v „Azon Soltar. Ur Isten kegyelmez megh” X „tulkokat tesznek.” [Szeneci M. A. 51. zoltár ford.] — 30. 270^v—271^v „Ugyan azonrol. [51. zs.] Nota Attyanak bölcsesege ... Mindenható Ur Isten szüünk röttögh” X „boldoghsagh.” [Bornemisza CII—CIII.] — 31. 271^v—273^r „LV Soltar. [Végkecskeméti Mihály:] Mikoron Daid nagy busultaban barati miat uolna” X „igy uersökben.” [Versfökbek: MICHAEL UEG KECKEMETI ... — RMKT IV. 48—50., 285—288. 1.] — 32. 273^r—274^v „LVII. Soltar. Irgalmaz Ur Isten immaron” X „mönyben.” [Versfökbek: ISTVAN DEAK KESE. — RMKT VIII. 4—6. 1. — A 274. fol. csonka.] — 33. 274^v—275^r „LVI. Soltar. „[K]ialtassom hald meg Isten” X „ő nekie.” [Szeneci M. A. ford.] — 34. 275^r—277^r [Skaricza Máté:] „LXIII. Soltar. Saulnak az Daidhoz io szerelme” X „soltaraban irta.” [Versfökbek: SCARICEVS MATTHEIEE.] — 35. 277^r—^v „LXX. Soltar. Nota Benned biztam Uram.” „Örök Isten fig’elmezzel” X „uesződelmeben aldót.” — 36. „277^v—279^v „LXXI. Soltar.” „Ur Isten legy most mi uelünk” X „hetuen egyedik reszeben.” [Versfökbek: URAMNAK NEMETINEK ENEKE MS. — RMKT VI. 230—233., 375. 1. — Az évszám a mi szövegünk végén hiányzik.] — 37. 279^v—281^r „LXXIV. Soltar. [Skaricza Máté:] „Hogy Ierusalemnek draga Templomat” X „igy intetek.” — 38. 281^r—282^v „LXXIV. Sol[ta]r. Nota. Urnak szolgálai no diczerietok” „Felseges Isten neköd ielőntyük” X „reszeben” [Bornemisza CXIII—CXV.] — 39. 282^v—283^v „LXXXIV. Soltar. Oh seregöknek Istene möly kedues” X „Istenben” [Szeneci M. A. ford.] — 40. 283^v—285^r „LXXXVI. Soltar. Az io hitü embör szilid” (!) X „ebben” — 41. 285^r—286^r „XCI. Soltar. Az ki ueti segödelmet” X „Istenben” [Bornemisza CXV., itt XC. zoltár] (a 286. fol. csonka.) — 42. 286^v—287^v „[XCIV. S]oltar ... erős bosszu allo” X „ueszti” [Szeneci M. A. ford.] — 43. 287^v—289^v „CIII. Soltar. Az ki az Istent megh ismerheti” X „hossa ueszön” [Névtelen szerző. RMKT IV. 71—74., 295—296. 1. Az utolsó versszakban levő 1548 évszám kéziratunkban hiányzik.] — 44. 289^v—290^v „CXII. Soltar. Nota Mit bizik ez uilagh ő” „Boldogh az ferfiu ki feli” X „országaban” [Bornemisza CXVIII.] — 45. 291^r—^v „Nota Az ki az Istent” „CXXI. Soltar. Ier emléközzünk körösztyen nepek” X „halakat ada” [RMKT VI. 17—18., 289—290. 1. Névtelen fordító, 1549. Az évszám kéziratunkban hiányzik.] — 46. 291^v—292^v „CXXVII. Soltar. Az Izrael nepe regönten” X „inseghben” — 47. 292^v—293^r „CXXIV. Soltar. Mindenek megh hallyak” X „Isten etc.” [Névtelen fordító. RMKT VI. 256—257. 1.] — 48. 293^r—^v „CXXVIII. Soltar. Boldogok azok kik Istent” X „diczőseghben” — 49. 293^v—294^r „CXXXIV. Soltar. Urnak szolgálai mindnyaian” X „mindönöket” [Szeneci M. A. ford.] — 50. 294^r „Azon Soltar. Urnak szolgálai no diczerietek” X „sze[n]t három-

sagban" [Bornemisza LII.] — 51. 294^{r-v} „Azon Soltar. Ti körösztyenek diczerietők Istent" X „Istent" [Bornemisza LIII.] — 52. 294^v—296^v „CXXXVII. Soltar. Izraelnek meg szomoródot nemzetsége" X „szaz es harmincz hetedikben" — 53. 296^v—298^r „CXLIII. Soltar Halgasd megh Attya Isten" X „tanullyunk ebben" [Bornemisza CXXVI—CXXVII.] — 54. 298^r—299^v „CXLV. Soltar, Nagy hala adással magasztallak" X „szüünkben" [Versfőkben: NOIM ÖPVS FRANCISCI NEMEI] [RMKT VII. 163—165. 1.] — 55. 299^v—300^r „CXLVI. Soltar. Diczerd az Istent mostan" X „lelkünkben" [Bornemisza CCLIII.] — 56. 300^r—301^r „Azon Soltar. Diczeried aldgyad en lelkem" X „mönyben" — 57. 301^r—302^v „CXLVII. Soltar. [Skaricza Máté:] Draga dologh az Ur Istent" X „arra uonta" — 58. 302^v—303^v „CXLVIII. Soltar. Diczült (!) helyeken mennyei Paradiczomban" X „aldas" [Decsi-énekeskönyv szerint Kanizsai Pálfi János. Stoll 25.] — 59. 303^v—304^v „Nota Pöröly Uram porloimmel" „Ur Isten mely sokan uadnak" X „fellyenek" XXVI. 304^v—306^v „Responsoria Dominicalia" [Hangjegyekkel.] „Jesus Christus" X „Irgalmaz mi nek [ünk]

Töredékek: 1—21. fol.

I. 1^r—6^v Himnuszok. [A Graduale mostani első részének az elejéről. Hangjegyekkel.] 1. 1^r [Istentől választott népek] „pokoltul, sem büntül" X „Ugy legyön" — 2. 1^v „Halgassuk figyelmetos" X „az szamadasb" ... — 3. 2^r [Jer hirdessük mi Urunknak] „inlek az mi büneink" X „Ugy legyön" — 4. 2^v „Keresztyen nepek uiga" X „meg mente karho" — 5. 3^r „ri im te neköd" X „Ugy legyön" [virágvasárnapról] — 6. 3^v „Himny P" „Oruendözzu [nk] ... [Keresz]tyenök, mert" X „mönyorszagban" — 7. 4^r „Tegödöt kerünk Ur Isten, ez iduösseghnek ideien" X „Ugy legyön" — 8. 4^{r-v} „Ez uilaghnak fenyö[s]sege" X „Ugy le" — 9. 4^v „Hymnus Ad---am in die" [Csonka lap, folytatása hiányzik.] — 10. 5^r „ö orszagaua, es raitunk" X „Ug leg" — 11. 5^v „Himnus" „Vrnak uegh uaczora" X „kellemetös" — 12. 6^{r-v} „be esek christus neki igertete" X „Ugy leg'ön" — 13. 6^v „Ier hirdessük mi Urunknak nagy dicző" X „halalban"

II. 7^{r-v} A Graduale 243—244. levelei közé való:

1. 7^r „megh halgata sirassom" X „nag' hirtelenséggel" — 2. 7^r—8^r „LXXXI: Soltar. Öruendözzetok az erős Istennek" X „attam uolna" [Szenczi M. A. ford.] — 3. 8^{r-v} „VII. Soltar. [Szegedi Gergely:] Szam ki vetesre Daud" X „iot tettem" [Csak az első fele. Versfőkben: SEGEFI LERI ...] [RMKT VI. 371—372. 1.]

III. 9^{r-v} A Graduale 247. és 248. levele közé való (közvetlenül csatlakozik.)

1. 9^{r-v} „Istentek, tü nektek" X „diczőséggel" [XII. zsoltár.] — 2. 9^v „Azon Soltar [Sztárai Mihály: XII. zsoltár] Szabadicz megh es tarcz megh" X „szolnak" [csak az első 3 versszak. Versfőkben: STA ...] [RMKT V. 77. 1.]

IV. 10^r—11^v A Graduale 268. és 269. levele közé valók. (Mind a két levél közvetlenül csatlakozik, de a pótlapok közt hiány van.) 10^r felső lapszáján „ao 1631"

1. 10^r „Itely megh engömet Ur Isten" X „leuen" [Szenczi M. A. ford.] — 2. 10^{r-v} „XLVI. Soltar. Nota Vr Isten ki menyben" „Mikor Senacherib" X „magat uelünk" [csak az első 5 versszak.] — 3. 11^{r-v} [Hartyáni Imre: LI. zsoltár. Háborúsága Dávid királynak] „nekem irgalmassagodert" X „hallanal" [Versfőkben: ... RTIANI IMRŐ] [RMKT VIII. 3—4. 1.]

V. 12^r—18^v A Graduale 150. folióval kezdődő részébe tartozó lapok, közelebbi helyüket nem sikerült megállapítani. A 12—14. fol. közvetlenül kapcsolódnak egymáshoz.

1. 12^r „Mondg'atok diczeretet körösztyenek" X „szentegyhazban" — 2. 12^{r-v} „Aldot legy Ur Isten az magas mönyben" X „örökke Amen" — 3. 12^v—13^r „Oh

mennyei nagy boldogság" X „megh diczösseged” — 4. 13^{r-v} „Ur Iesus Christus ne hadgy el uezszünk” X „örökke” [Bornemisza LVIII.] — 5. 13^v—14^r „Halgasd megh mostan” X „Istennek” [Bornemisza LIII.] — 6. 14^{r-v} „Ebredgyel fel uilagh búneidből” X „szent Haramsagh” — 7. 15^{r-v} [Paniti János:] „Istennek szent lelke illeti” X „magasztaljuk” [Versfőkben: IOHANNES PAN . . .] [RMKT VI. 191—192. l.] — 8. 16^r „az elő uiz adassek” X „Isten” — 9. 16^{r-v} „Tegöd Ur Isten mi körösztyenek” X „Istennel” [Bornemisza LXXI.] — 10. 16^v „Halgas megh minket Ura[m] Isten, tekincz reank” X „Halgas megh” [Audi, benigne Conditor. Ch 1449—1451. ford. — Bornemisza CCLIII.] — 11. 17^{r-v} „fölsegedhoz mi fohaszkodunk” X „mönyorszagiban” — 12. 17^v [Batizi András:] „Ier mi kerünk szent lelket” X „tanits minket” [Csak az eleje. RMKT II. 69. l.] — 13. 18^r „Istenünknek mindenben akarattat” X „nepeden” — 14. 18^v „Iarullyunk mi az Istennek szent Fiahoz” X „eletet” VI. 19^{r-v} Ismeretlen részhez tartozó töredék.

1. 19^r „szüünkben, az szent lelek tegyen lelkünk” X „mennyorszagiban” — 2. 19^{r-v} „Halgas megh minket nagy Ur Isten” X „igereteden” — 3. 19^v „Adgy Ur Isten szent lelket” X „tekincz”

VII. 20^{r-v} A Graduale 304—305. levelei közé való. „Ki el iöttel hirdetni” X „Irgalmaz mi”

VIII. 21^{r-v} Az egyes ünnepekre való rövid imádságok (?) „El tölt immar az tellyes üdö” X „Az ő Tanitv”

A régi kéziratári katalógus, hibás olvasás alapján, „Szegetői-codex v. másképp Kecskeméti-codex” néven írja le. — Kiegészíti az a 21 levélből álló töredék, amelyet az OSzK vásárolt (Nö. napló 1959/27) és az MTAK-val elcserélt. — A ma egy kötetben levő graduale (és a töredékek) eredetileg valószínűleg két különböző kötetből állt, ma a bekötés sorrendje is hibás. Az első kötet, Szegedi István írása, 1637-ben és 1638-ban készült, eredeti sorrendje ez lehetett: fol. 116—149 (1637), töredékek fol. 1—6., graduale 1—7. (más kéz), 8—17., 39—40., 18—19., 41—56., 20—38. (Szegedi István írása 1638). A másik kötet, ugyancsak Szegedi István írásával 1631-ben készülhetett, énekeket és zsoltárokat tartalmaz, eredeti sorrendje: 150—306., 59—105. Későbbi betoldások, vagy az eredetileg üresen maradt lapokra történt bejegyzések: 103—105. Passio S. Stephani, írója B. K. 1652. — 57—60., 105^r., 114^r. Lamentatio Adami és énekek Verboy Istvántól, 1677., illetve 1681-ből.

Tulajdonos: Tomory Szabó Sándor, a kecskeméti ref. kollégium tanára vásárolta és 1841-ben az MTA-nak ajándékozta (RAL 42/1841), úgy látszik azonban, hogy Toldy Ferencnél maradt, mert a katalóguslapon levő följegyzés szerint az ő hagyatékával került a könyvtárba.

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Szabó T. A. I. 78. sz. — Stoll 58. sz.

Mikrofilm: Mf. 1817/I.

K 75 (Régi jelzete: Magyar Codex 2° 84.)

FÁBIÁN-KÓDEX. [XVII. század.] — Magyar és latin nyelven.

Papír. — (88) fol. — 190×290 mm. (82—86. fol. csonka.)

Írás: folyóírás.

Kötés: egészvászson, MTA, XIX. sz.

Készült: Magyarország.

Bocskai felkelésére és az 1608-i országgyűlésre vonatkozó iratmásolatok gyűjteménye. — Inc.: „Ferendum et Sperandum ...”

1. 2^r „Iuramentum Stephani Bocskay En Bochkay Istuan”

2. 2^v—4^v „Propositiones a Stephano Bochkay Cassouiae 13 Decembris Anno 1606 ... extradatae. Miuel hogy soha ...” [MOE XI. 155. 1.]

3. 4^v—5^r „Confirmatio Articulorum Viennensium Imperatoriae Majestatis.” [MOE XII. 571—572. 1.]

4. 5^r—v „Exemplum Imitationum Assecuratoriarum Suae Serenitatis.” [1608. febr. 1.]

5. 5^v—6^r „Mandatum Imperatoris, ut Conuentus Posonien[sis] per Archiducem Matthiam indictus solvatur.” [1608. jan. 23.]

6. 6^r—7^r „Responsum Regnicolarum ex Conuentu Posoniensi.” [1608. febr. 1.]

7. 7^r—v „Secundarium Mandatum Imperatoris.” [1608. febr. 23.]

8. 7^v—8^r „Literae benignae Sere[nissi]mi Archiducis ad Regnicolas datae. [1606. ápr. 30.] [MOE XI. 787—789. 1.]

8^v üres.

9. 9^r—v „Plenipotencia Archiduci Matthiae ... ad pacificationem concessa.” [1605. máj. 8.]

10. 9^v—16^r „Articuli Bochkaiani ad requisitionem Archiducis missi. Nem chiak az megh romlott”

11. 16^r „Decretum no[mi]ne Bochkay ad secundariam domini Pograny Legationem, ut ... ad tractandas indutias Commissarios Leuchoviam mitteret ... Megh ertette eó felsege” [1605. szept. 13.]

12. 16^v—21^v „Resolutio Archiducis ad praecedentes articulos facta. Az meny romlast” [Mátyás főherceg megbízottainak válasza Bocskai javaslataira.]

13. 21^v—22^v „Ad haec Bochkay hoc tenore scripsit.” [1605. okt. 17.]

14. 22^v—27^v „Statuum atq[ue] Ordinum Regni Hungariae Replicatio ad resolutionem ... Archiducis ... Chiazar Vrunck eo felsegetől” [1605. dec. 3.] [Katona, Stephanus: Historia critica. XXVIII. 436. 1. és Victorinus de Chorebo (=Sinay Miklós): Sylloge actorum publicorum. — Latin fordítását kiadta: MOE XI. 482—494. 1.]

15. 27^v—28^r „Paria literarum Bochkaianar[um] ad D[omi]num Illeshazy 24 Octobris datarum An[n]o 1605. Tegnap ereztettük”

16. 28^v—29^r „Passa Budensis ad Bochkay. Felsegednek minden hozzam illendő” [1605. dec. 14.]

17. 29^v—31^r „Tractatus Galli Caesar, cum Passa Budensi ... Az fő commissarius Vr”

18. 31^v—39^v „Querela, Excusatio et Protestatio Regni Hungariae praesertim partium superiorum coram Deo ac toto orbe Christiano. [MOE XI. 168—184. 1.]

19. 39^v—51^v „Relatio ... Conventus inter Serenissimum Hungariae Transilvaniaeq[ue] Principem et inter Mahumetern Vezeriam habiti in campo Rakos ... die 11. Nouembris ... 1605. ... Per Johannem Bocatium” [1605. nov. 26.]

20. 52^r—56^v „Tractatio Viennensis inter Bochkaium et Archiducem Matthiam de pace ferenda facta.” [1606. febr. 9.] [MOE XI. 851—864. 1.]

21. 57^r—59^r „Replicatio ad articulos Viennae conclusas ex Dieta Cassouien[sis] ... Mikor Vrunck” [1606. máj. 10.] [1606. ápr. 27-i dátummal MOE XI. 764—769. 1.]

22. 59^r—65^r „Secundaria Resolutio Viennensis ad praecedentem Cassouiensem Replicationem scripta.” [1606. jún. 23.] [MOE XII. 511—524. 1.]

65^v üres.

23. 66^{r-v} „Deliberationes ex Parte Germanorum ... Consensus utrorumq[ue]”.
67^r üres.
24. 67^v—68^r „Assecutoriae Regni Hungariae.” [1606. szept. 23.] [MOE XII.
686—688. 1.]
68^v üres.
25. 69^{r-v} „Assecutoriae Regni Bohemiae.” [1606. szept. 26.]
26. 70^r—71^r „Conditiones pacis cum Turcis initae.” [1606. nov. 9.]
71^v üres.
27. 72^r Bocskay István oklevele 1606. nov. 22. „... Noha Istennek nagy kegiel-
messegeből”
72^v üres.
28. 73^r—74^v „Articuli foederis Turcici, Vngarice.” [1606. nov. 11.]
29. 75^r Bocskay István levele Mátyás főherceghez. [1606. nov. 28.]
30. 75^v—76^v „Diploma super collatione Principatus ... Stephano Bochkai da-
tum.” [MOE XII. 692—697. 1.]
31. 77^r—81^r Bocskay megerősíti az 1606. dec. havi kassai országgyűlés végzéseit.
[1606. dec. 23.] [MOE XII. 742—754. 1.]
32. 81^v—82^r „Propositio Serenissimi Archiducis Matthiae in Conuentu Poso-
nien[si]. [1608. jan. 16.]
33. 82^r—84^v „Replicatio Statuum et Ordinum”. [1608. jan. 30.]
34. 84^v—85^r „Confoederatio Austriacorum et Hungarorum”. [1608. febr. 1.]
35. 85^r—86^r „Paria literarum ad vicinas prouincias datarum.” [1608. febr. 1.]
36. 87^r—88^r Tartalomjegyzék, későbbi pótlás.

Tulajdonos: Fábrián Gábor ajándékozta az MTA-nak, 1853.

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Akad. Ért. 13 (1853), 255. 1.

Mikrofilm: Mf. 3767/VI.

K 76 (Régi jelzetei: Hellebrant 137. — Magyar Codex 2° 73.)

GYÖNGYÖSI LATIN—MAGYAR SZÓTÁRTÖREDÉK [XVII. sz. első fele.]

— Magyar és latin nyelven.

Hozzákötvve a következő ősnymtatványhoz: Balbus, Iohannes: Catholicon. Ve-
nezia 1487. Liechtenstein. GW 3193.

Papír. — 285 × 194 mm. — (39) fol. — 2 hasábban, a sorok száma változó (39—58.)
Folio-számozás, custos nincs.

Írás: folyóírás, 5 kéz.

Kötés: egész bőr, vaknyomásos háttal. Con[ventus] Gyön[gyösiensis] Ord[inis]
Min[orum]. 1758. Körülvágás miatt a szöveg megsérült.

Készült: Magyarország. Másolat 1538—1556 közt, valószínűleg valamelyik pálos
(talán dunántúli) kolostorban készült eredetiről.

1^r [5 sorra terjedő A betű helye üres.] „[A]bba sirum non” X „Cilones ... sunt.
Lapys feiwuek.”

37^v—39^v üres.

Tulajdonos: Gyöngyösi ferencesek (1758). — Tőlük kapta ajándékba az MTA 1836-
ban.

Megjegyzések: Melich J. a másolatot a szerkesztéssel közel egykorúnak veszi, de az írás típusa alapján jóval későbbre kell tennünk.

Kiadás: Melich János: A Gyöngyösi Latin—Magyar Szótár-töredék. Budapest, 1898.

Bibliogr.: [Szily Kálmán]: Egy feledésbe ment régi latin—magyar szótárról. Akad. Ért. 4 (1893), 694—696. l. — Melich János: A Gyöngyösi latin—magyar szótár-töredék. Akad. Ért. 9 (1898), 119—128. l. — Bartha József ism. Melich könyvéről. Magy. Könyvszle. 6 (1898), 198—203. l. — Zolnai Gyula ism. ugyanarról. Magyar Nyelvőr 28 (1899), 262—270. l. — Melich János: A magyar szótárirodalom. Budapest, 1907. (Nyelvészeti Füzetek 46. sz.) 83—93. l. — Simonyi Zsigmond: Szótáraink történetéhez. Magyar Nyelvőr 38 (1909), 424—426. l. — Fokos Dávid: Szótárirodalmunk történetéhez. Magyar Nyelvőr 53 (1924), 74—76. l. — Szabó: Nyeml. 64. l.

Mikrofilm: Mf. 3601/VIII.

K 77 (Régi jelzete: Magyar Codex 2° 74.)

HELTAI GÁSPÁR: KRÓNIKA [XVII. sz.] — Magyar nyelven.

Papír. — 314×191 mm. — (72) fol. Eleje, vége csonka, közbül hiányok vannak. Eredeti folio-számozás csak 31—48-ig van. Az 1575-i kiadás szövegének fol. 30^r 24. sorával kezdődik és a 122^r 7. sorával végződik. Közben hiányok: az új foliálás 3—4 közt 2 levél, 11—12 közt 2 levél, 14—15 közt 2 levél, 43—44 közt 1 levél, 53—54 közt kb. 12 levél, 71—72 közt kb. 12 levél. Hibás kötés miatt sorrendhiba is van.

Írás: folyóírás.

Kötés: félbőr, 1956 (Sasvári, aki az erősen rongált kéziratot a lapok teljes átragasztásával konzerválta.)

Készült: Magyarország.

Heltai: Chronica az magyaroknak dolgairul. (Kolozsvár 1575.) szó szerinti, de eltérő helyesírású másolata.

1^r „Megh hazasula” X „nagy hamarsaggall”

Tulajdonos: Koos Károly, Torna vármegye másodalispánja ajándékozta 1840-ben a MTA-nak.

Mikrofilm: Mf. 3768/I.

K 78 (Régi jelzete: Magyar Codex 2° 78.)

VERESMARTI MIHÁLY AJÁNLÓLEVELE A DEBRECENIEKHEZ 1643. — Magyar nyelven.

Papír. — 304×199 mm (2 levél kisebbméretű, pótlás) — (7) fol.

Írás: folyóírás, Veresmarti autográf.

Kötés: vászon, XIX. sz.

Készült: Magyarország, Pozsony.

1. 1^r—6^r [Dedicatoria ad Debrecenienses] „Az tiszteletes es böczületes ferfiaknak, a debreczeni bironak eskűttivel” X „Irtam Posonba, Szent Benedek napjan, 1643. esztendőben ... Vörösmarti Mihaly Posoni Canonok”

2. 6^r—7^v „Az Olvasónak: Ezeknek, e' zablát nem szenvedhető nyelvök miat" X „Ez irasnak rendi Vörösmarti e[t]c"

Veresmarti Mihály „Megtérése históriája" kísérőlevele és ajánlása. Fogalmazvány.

Tulajdonos: Jakab Elek szerint valószínűleg Sinai Mihály gyűjteményéből, amelyet a Telekiek vettek meg, került az MTAK-ba. Ez azonban nem az elküldött kézirat, hanem fogalmazvány, amely 1861-ben vétel útján került ide. (K 857: 34/1861.)

Megjegyzések: Annak ellenére, hogy a háromszor is olvasható aláírás a szokásos „Veresmarti" helyett „Vörösmarti", az írás, összehasonlítva Veresmarti M. és Szerdahelyi István 1625-ben kelt oklevelével (MTAK Kézirattár, Analecta) autográfnek látszik.

Kiadás: Jakab Elek: Veresmarti Mihály kitérési öngazolásának eredeti kéziratáról. Magy. Könyvszle 1891., 199—219. l.

Bibliogr.: Jakab Elek: A Magyar Tud. Akadémia kézirattárának rendezéséről. Magy. Könyvszle 1891., 28—30. l.

Mikrofilm: Mf. 3768/II.

K 79 (Régi jelzete: Magyar Codex 2° 15/b.)

LORÁNTFFY ZSUZSANNA VÉGRENDELETE. — I. RÁKÓCZI GYÖRGY
LEVELE 1644—1659. — Magyar nyelven.

Papír. — 304 × 193 és 292 × 197 mm. — (22) fol.

Írás: folyóírás, a végrendelet leírója ismeretlen, a levél Rákóczy Gy. autogr.

Kötés: XIX. sz., félvászon, félbőr tokban.

1. 1^r—20^v Lorántffy Zsuzsanna végrendelete. Sárospatak, 1659. október 30. „Atyanak, Fiunak" X „Susanna Lorántfy mp." (Fekete viaszpecsét.)

10^r—20^r üres.

20^v XVIII. századi írással: „Testamentum Principissae Susannae oli[m] Lorantffy"

2. 21^r—22^v I. Rákóczy György erdélyi fejedelem levele feleségéhez, Lorántffy Zsuzsannához. 1644. október 20. „In castris gestel positis." „Az ur isten szent fianak" X „Az te szerelmes urad edesem R Georgiüs mp." — 22^v címzés: „Ill[ustrissi]mae" ... (Vörös viaszpecsét.)

Tulajdonos: Az MTAK-ba kerülésének időpontjára nézve eddig nem sikerült adatot találnunk.

Kiadás: A levél kiadva: A két Rákóczy György fejedelem családi levelezése. Szerk. Szilágyi Sándor. Budapest, 1875. 272. l.

Mikrofilm: Mf. 357/VII.

K 80 (Régi jelzete: Magyar Codex 2° 60.)

TAHY EMÁNUEL KÜLDEMÉNYE 1632—1671. — Magyar nyelven.

Papír. — Különböző méretű lapok 304/200 × 208/155 mm., egybekötve. — (7) fol.

Kötés: papírkötés, félbőr tékában.

Készült: Magyarország, Sáros és Bereg (?) megye.

A tahvári Tahy család levéltárából kiválogatott iratok.

1. Perneszy Gáborné Dessewffy Klára nyugtája Dessewffy Lászlónak, juhok áráról. Déda (Bereg m.?) 1632. 1 fol. rányomott viaszpecséttel.

2. Breznay János recognitioja a nyírjesi (Sáros m.) határban levő földjei jogtalan használatáról. Nyírjes 1688. 2. fol.

3. Sándor András sármegyei szolgabíró bizonyáglevelé gr. Forgách Zsigmondné és Bártfa város közti tárgyalásról, Kapossy Jánostól vett ház és major ügyében. 1671. XVIII. századi hiteles másolat, rányomott viaszpecséttel.

Előttük Tahy Emánuel levele Schedel [Toldy] Ferenc titkokhoz az adományozásról. 1836. jún. 23.

Tulajdonos: Tahy Gáspár levéltárából ajándékozta az MTA-nak Tahy Emánuel 1836-ban.

Mikrofilm: Mf. 3601/II.

K 81 (Régi jelzete: Magyar Codex 2° 58.)

GYÖNGYÖSI KISS ANTAL KÜLDEMÉNYE 1645—1689. — Magyar nyelven.

Papír. — Különböző méretű lapok. 324/310×209/190 mm., egybekötve. — (14 fol.)

Kötés: papírkötés, félbőrtékában.

Készült: Magyarország, Gyöngyös, Jászberény.

Jogi természetű iratok.

1. Váczi János és testvérei kötelezvénye arról, hogy solymosi szőlejeket Golcza Mihálynak adják. 1645. 1 fol., 3 rányomott viaszpecséttel.

2. Tercsi János és felesége Kónya Anna eladják gyöngyösi házukat. 1656. 2 fol., 6 rányomott viaszpecséttel.

3. Özv. Deli Gergelyné eladja gyöngyösi házát Asztalos Jánosnak. 1664. 2 fol., 6 rányomott viaszpecséttel.

5. Vaácz Mihály és testvéreinek szerződése rokonukkal, Simonyi Szabó Alberttal. Jászberény 1655. 2 fol., 5 rányomott viaszpecséttel.

6—7. Bódi György és Gergely jászkiséri lakosok Simon Szabó Albert gyöngyösi iakossal folytatott perének iratai. 1689. 2 db, 4 fol. Egykorú másolat. — Előttük Gyöngyösi Kiss Albert kísérőlevele Döbrentey Gáborhoz, 1836.

Tulajdonos: Gyöngyösi Kiss Albert ajándékozta az MTA-nak 1836-ban.

Megjegyzések: Az ajándékozólevél szerint akkor még 8 darabból állt a küldemény, volt benne egy irat 1606-ból is. Ez ma hiányzik.

Mikrofilm: Mf. 3601/III.

K 82 (Régi jelzete: Magyar Codex 2° 59.)

GOLESSÉNYI PANTALEO NAGYSZOMBATI FERENCES GWARDIÁN KÜLDEMÉNYE 1652—1746. — Magyar nyelven.

Papír. — Különböző méretű lapok 390/171×290/150 mm. — (15 fol.) egybekötve.

Kötés: papírkötés, félbőr tékában.

Készült: Magyarország, Pozsony és Bars megye.

A nagyszombati ferences könyvtár anyagából kiválasztott magyar nyelvű iratok.
1. Izrael János és Rusa Jutka nyugtája Szőcs Mihálynétól kölcsönvett pénzről. 1746. 1 fol.

2. Eszterházy Ferenc, Miklós és Sándor kötelezvénye a nagyszombati ferenceseknek 100 Ft. megfizetésére vonatkozólag, amelyet anyjuk hagyott a konventnek. Galánta, 1652. 1 fol.

3. Farkas Imre kötelezvénye Petesházi János esztergomi kanonoknak 8 Ft. megfizetésére vonatkozólag. 1681. 1 fol.

4. Eszterházy Zsigmond és Miklós elismervénye arról, hogy a nagyszombati gvardiántól visszakapták azokat az iratokat, amelyet néhai bátyjuk, Ferenc adott át megőrzésre. Nagyszombat, 1670. 1 fol., 2 rányomott viaszpecséttel.

5. Hegyi István kosuti lakos kötelezvénye Üreghi Jánostól fölvett kölcsönről. Vízkelet, 1696. 1 fol.

6. Nemes Nagy János és Kovács Márton kosuti lakosok kötelezvénye Üreghi János nagysallói plébánostól vásárolt gabona árára vonatkozólag. 1698. 1 fol.

7. Spizar János nagyszöllősi lakos végrendelete a nagyszombati ferences konvent javára. 1699. 1 fol., rányomott viaszpecséttel.

8. Vörös János kosuti lakos kötelezvénye Üreghi Jánostól és testvéreitől fölvett kölcsönre vonatkozólag. Kosut. 1699. 1 fol.

9. Özv. Lendvai Lászlóné Madvesányi Ilona kötelezvénye adósságáról. Vízkelet, 1706. 1 fol., rányomott viaszpecséttel.

10. Miloikovich Miklósné Halkovich Anna végrendelete. 1659. 4 fol., 4 rányomott viaszpecséttel.

11. Az esztergomi káptalan Kovacsovics György nagyszombati ferences gvardián kérésére átírja Listius Borbála végrendeletének őket illető pontjait. 1699. 1 fol., rányomott viaszpecséttel. (Az átíró oklevél latin, a végrendelet magyar nyelvű.)

Előttük Mindszenti László levele a kéziratok megküldéséről 1836.

Tulajdonos: A nagyszombati ferences gvardián kézikönyvtárának anyagából ajándékozta az MTA-nak Golessényi Pantaleo gvardián 1836-ban.

Kiadás: nincs.

Mikrofilm: Mf. 3601/IV.

K 83 (Régi jelzetei: Magyar Codex 2° 69. — K 779.)

WITTNYÉDY ISTVÁN LEVELESKÖNYVE. I—II. 1647—1664. — Magyar, kis részben latin és német nyelven.

Papír. — 313/328 × 205, 320 × 205/210 mm. — (287; 494) fol.

Írás: folyóírás, több kéz, kis része Wittnyédy autogr.

Kötés: új, félbőr.

Készült: Magyarország, Sopron.

Wittnyédy István leveleinek másolatát tartalmazó (hiányos) kézirat.

Tulajdonos: Wittnyédy István. — Gróf Szirmay József ajándékozta az MTA-nak 1864-ben.

Megjegyzések: Legnagyobb számúak a Zrínyi Miklóshoz írt levelek (152), a nagyszámú fontos címzett közül megemlíti a következőket: Zichy István (66), Thököly István, Draskovich János, Esterházy Pál, Keczer Ambrus, András és Menyhért,

Káldy György, Mednyánszky Jónás, Nádasdy Ferenc, Wittnyédy Pál. — A II. kötet végéhez csatolva egy latin nyelvű pasquillus II. Rákóczy Györgyről: „Adsta viator paululum ...” (476^{r-v}), néhány levélfogalmazvány, amelyet Wittnyédy Zrínyi Miklós nevében, illetve neve alatt írt és két levélfogalmazvány a királyhoz 1678-ból és 1682-ből. (Üres lapok: I. 8^v., 10^{r-v}., 17^v., 20^v., 44^v—49^v., 98^v—99^v., 209^v., 213^v., II. 280^v., 318^v., 319^r., 371^v., 462^v—463^v., 486^r—487^v., 490^{r-v}., 491^v.)

Kiadás: Fabó András: Vitnyédy István levelei. Magyar Történelmi Társulat XV., XVI. 1871. (Válogatott.) — A Zrínyi-levélfogalmazványok: Zrínyi Miklós összes művei. 2. Levelek. (Kiadja Csapodi Csaba—Klaniczay Tibor). Budapest, 1958. 252., 254., 255., 256., 263. sz.

Bibliogr.: Mészöly Gedeon: A költő Zrínyi ügyvédjének leveleskönyvéről. Magyar Nyelv 14 (1918), 106—110. l. (A jelzet itt tévesen M. Cod. 2° 60.) — Csapodi Csaba: Zrínyi-levelek, amelyeket nem Zrínyi írt. ITK 62 (1958), 19—24. l.

Mikrofilm: Mf. 3601/V—3603/I.

K 84 (Régi jelzete: Magyar Codex 4° 32.)

[ÁRKOSI BENEDEK:] IMÁDSÁGOS KÖNYV [XVII. sz. 1658-nál nem előbb.] — Magyar, kis részben latin nyelven.

Papír. — 190×160 mm. (287) fol. — Folio-számozás nincs, custos van.

Írás: folyóírás, egy kéz. A 240. fol.-tól kezdve az eredetileg üresen hagyott leveleken bejegyzések több kéztől.

Kötés: pergamen, XIX. sz.

Készült: Magyarország, Erdély.

Unitárius hittani oktatás a Szentháromságról. Imádságok és elmélkedések a hét minden napjára.

I^v Jakab Elek bejegyzése Árkosi Benedekről.

I. 2^r—240^v Árkosi Benedek imádságos könyve. „Az Hétfélt minden napokra irattatott, és sokféle szövegeinkhez alkalmaztatott imádságos könyv; melyben az Imádságoknak előtte uadnak ... elmélkedések.” X „Haec ex Volchelio [Johann Volkel] praesertim et Grotio [Hugo Grotius.]

II. 240^r—287^v Vegyes tartalmú, latin nyelvű bejegyzések. (XVIII—XIX. sz.) Közük: 256^r „Literae Joannis Someri [Sommer] Scholae Claudiopolitanae Lectoris praefixae Thesibus, in quibus iudicare conatus est Auctores Dogmatis vulgo recepti de Trinitate, una cum Thesibus ipsis.” — 263^r ismeretlen személy saját tanulmányaira és családjára vonatkozó feljegyzései 1797—1817. — 264^v „A Tordátfalvi [Udvarhely m.] Eccl[esi]ában lévő bér adoknak Neveik” X „abstinentia.”

Felajdonos: [Tordátfalvi unitárius lelkész?] — „Samuelis Agoston.” — 1830-ban Jakab János. Ugyanebből az évből bejegyzett nevek még: Fekete Gábor, Boros János, Lukátsi Béni, Gombos Márton. — Jakab Elektől vásárolta 1891-ben az MTA. (RAL Utlvány könyv 1891. VI. 13.). Gyarap. 10/1891.

Megjegyzések: A datálás alapja: 5^r „Oh mely boldog uolnál te is edes hazánk Erdely” — 6^r „Az mi országunk pusztasagra jutott, Varosink es Faluink tűzzel meggettettek.” — 175^r „megh romlott szegény hazánkban Erdelyben ... mivel hogy ... feoekppen ez nehany esztendőkb[e] 1657, 1658 etc. az Isten eo felsege olyan Nepekot bocziatta országunkra, kik ... felette igen pusztitak.” — Szinnyi 1891-ben

még (Magyar Írók I. 250. l.) azt írja Árkosinak erről a munkájáról, hogy „nem kerül-
vén még napfényre, valószínűleg kéziratban maradt.”

Kiadás: nincs.

Mikrofilm: Mf. 3768/III.

K 85 (Régi jelzetei: Magyar Codex 2° 62 — M. Cod. 128. — M. Kézirat 128.)

**GYULAI PÁL: TANÁCSI TÜKÖR. CSEPREGI TURKOVITZ MIHÁLY
ELŐSZAVÁVAL** [XVII. sz. vége, 1663-nál nem előbb.] — Magyar nyelven.

Papír. — 195 × 160 mm. — (12) fol.

Írás: folyóírás.

Kötés: félvászon, XIX. sz.

Készült: Magyarország, Erdély.

Gyulai Pál erdélyi fejedelmi tanácsos levele Sibrik György váradi főkapitányhoz
„tisztiiben hiven és dicséretesen való eljárásra” 1585-ben. Az előszót 1663-ban Nagy-
szebenben csatolta hozzá Turkovicz Mihály, aki nyomtatásban is kiadta.

1^r „Tanacsi Tükör” X „nála nem fog”

Tulajdonos: Az MTAK-ba kerülésére vonatkozó adatot nem sikerült találnunk,
mindenesetre a múlt század 90-es éveitől, mert a Jakab E. készítette katalógusban
benne van.

Megjegyzések: Hogy a levél eredetileg latin nyelvű lett volna és csak Turkovicz
fordította magyarra, „mint kitetszik az előszóból” (Szabó K. alább i. m., Szinnyi
IV. 147. h., SzK I. 1006), ez félreértésen alapszik. Gyulai valószínűleg magyarul
írta. Lehetséges, hogy ez a másolat a nyomtatott kiadásról készült, de az is lehet,
hogy még Turkovicz kéziratáról.

Kiadás: Nagyszeben, 1663. SzK I. 1006.

Bibliogr.: Szabó Károly: Az erdélyi könyvtárak régi magyar könyveiről. Az Erdélyi
Múzeum-Egylet Évkönyve. 5 (1868—1870), 137. l. — Gárdonyi Albert: Abafáji
Gyulai Pál. Századok 40 (1906), 901. l.

Mikrofilm: Mf. 3603/II.

K 86 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 19.)

**ZRÍNYI MIKLÓS: AZ TÖRÖK FATUM [ÁFIUM] ELLEN VALÓ ORVOS-
SÁG** 1664. — Magyar nyelven.

Papír. — 148 × 95 mm. — (44) fol. A 39^v-től végig üres lapok.

Írás: folyóírás, valószínűleg Zichy György autogr.

Kötés: pergamen, egykorú.

Készült: Magyarország.

1^r „Symbolum ... Nicolai a Zrinyo” X „benedicite Domino. Amen.” — 38^r
„In Consensum Epigramma. Arma paret ... Azon Magyarul. I. Fegyvert s bator
szíuet kel annak szerzeni” X „kivánsága”

Tulajdonos: „Georgy Zichy, de eadem Archidiaconi Zoliensis et Canonici Strigo-
niensis. 1664.” — Francisc[us] Katona” (XVIII. sz.) — 1906-ban vásárolta az MTA.
A gyarapodási napló nem mondja meg, kitől. (Gyarap. 835/1906.)

Mikrofilm: Mf. 37/V.

K 87 (Régi jelzete: RUI 8° 12/II.)

ZRÍNYI MIKLÓS: ADRIAI TENGERNEK SYRENAIA [XVII. sz. vége] — Magyar nyelven.

Papír. — 159×103 mm. (A—N) 214 p. Hiányzik 133—134. és 215-től végig, eleje is csonka. Hibás lapszámozás: 132 helyett 122. p., az első 3 levél széle csonka.

Írás: folyóírás, egy kéz.

Kötés: félvászon, XIX. sz.

Készült: Magyarország.

Zrínyi munkájának átdolgozott (javított) másolata.

1^r „mast im jomra” X „hogy sem az gyöngé”.

Tulajdonos: Sem régi tulajdonosáról, sem az MTAK-ba kerüléséről nem találtunk adatot. 1891-ben már mindenesetre itt volt, mert katalóguscédulája Jakab Elek működésének idejéből való. A kötetben alkalmazott bélyegző típusa miatt viszont 1870 előtti dátum valószínűtlen.

Megjegyzések: A kézirat címlapja és az ajánlás hiányzik (mintegy 4 levél). Az 1. idillium 9. versszak 3. sorával kezdődik, a 2. idillium nincs benne. A Szigeti veszedelem a XI. ének 21. versszakáig bezárólag van meg. — Az ismeretlen, jó tollú átdolgozó főleg a sormetszetek ismeretes egyenetlenségeit igyekezett kiküszöbölni. (Nem csak egy-két helyen módosítani, mint Clauser mondja alább i. h.) Nyelvjárása í-ző.

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Mészöly Gedeon: Gróf Zrínyi Miklós Szigeti Veszedelmének új életrehozása. Napkelet 5 (1927), 965—966. l. — Clauser Mihály: A Zrínyiasz sorsa. Budapest, 1934. 15. l. — Horváth János: Vitás verstani kérdések. Budapest, 1955. 34—35. l. — Stoll 75. sz.

Mikrofilm: Mf. 3603/III.

K 88 (Régi jelzete: RUI 4° 190.)

VIETORISZ-KÓDEX [c. 1670.] — Magyar, szlovák, latin, olasz, lengyel nyelven.

Papír. — 194×152 mm. — (148) fol. (Hibás folilálás miatt 1a, 2a, 113a is van, ezért számozás fol. 1—145.)

Írás: 6 kéz. A hangjegyek írása Ammerbach-féle német orgonatabulaturás írás, elvétele a mai 5 soros rendszerrel.

Kötés: Pergamen, XX. sz.

Készült: Magyarország, Felvidék.

Vegyes tartalmú zenei gyűjtemény, egyházi és világi, magyar, latin, szlovák énekek, táncok, hangszerek darabok.

1^r üres. — 1^v bejegyzés: „Raro doctus erit, qui semper otiam querit.

1. 1a^r Ritmusjel-magyarázat „I tale signum unus tactus ...

1a^v üres.

2. 2^r—10^r „Notae Hungaricae Variae.

2^v—3^r üres.

3^v „Tery megh bujdossasidbul.” — „Bum el felejtésére.” — „O kedves fülemilécze.” — „Sokan szolnak most én reám.” — 4^v „Két feir hattyurul veszek enis most példát.” — „Egő lánghban forogh szívem.” — „Mint sir az Feir Hattyu.” — 5^v „Széllel az

sok vitéz." — 6^v „Hová készülsz szivem tülem" — „Prop[ortio]". — „Ssýposs." — 7^v „Ýa sem osamela od Mýleho vzdalena." — 8^v „Egő Lakha" (?) — 10^v—18^v üres.

3. 19^r—30^r „Current[es] et id genus Alia." [Szvit-táncok.]

19^v „Pargamasca." — „Corant." — „Galiarda." — 20^v „Duna." — „Curant." (2 db.) — „Corant." (3) — 21^v „Sara[banda]." — „Mascarada." — 22^v „Darauff." — „Saraban[da]." — „Corant." — „Sylwýga." — 23^v „Ach smutna Sýra." — „Sstesty gest nestale nema." — „Sara[banda]." (2) — 24^v „Curant." — „Galiar[da]." — „Polidora." — 25^v „Runda." — „Coranda." — „Aria." — „Alia." — 26^v „Lília mia cor mio." — „Corant M. D." — „Fortuno. ctnostna." — 27^v „Aria." — „Vos ventorum." — „Variatio 4ta." — 28^v „Coranda." — „Corant." — „Praeludium." — „Sarabanda."

30^v—39^r üres.

4. 39^v—40^v „Dobra noc Ma mila." — „Eadem."

5. 40^v—57^r „Choreae." — „Hagnal." — „Prop[ortio]."

41^v „Chorea Polo[nica]." — „Alia." — „Porp[ortio]." — „loni[ca]." — „Prop[ortio]." — 42^v „Polo[nica]." (3) — „Prop[ortio]." (11) — „Chorea." (2) — „Alia. Prez hag." — 45^v „Alia Ga puogdem pod." — „[Proportio]." (2) — 46^v „Chorea Sponsae." — „Prop[ortio]." — „Pregmaný." — „Lopatkowany Tanecz." — „Klobucký Tanecz." — „Proportio." (3) — „Alia Netakes mý mlunel." — „Prop[ortio]." (3) — 48^v „Alia, Na pecy Garnussek hluchý." — „Alia Polo[nica]." — „Prop[ortio]." — „Alia Gyssla dýewečka do geze[ra]." — „Alia. Nerada robýla szen." — 49^v „Alia. Na wognu puogdem." (2) — „Alia Hunga[rica]." — „Prop[ortio]." — „Ganuss moga." — 50^v „Tantz." — „Prop[ortio]." (7) — 52^v „Alia Hungarica sequ[ur]it[ur]". — „Porp[ortio]." (5) — „Olach Tanecz." — „Prop[ortio]." — „Germanica Chorea." (3) — „Alia moja pani matko." — „Alia" (10).

57^v—58^v üres.

6. 59^r Külön beragasztott lapon befejezetlen címzése Esterházy Pál nádornak. „Serenissimo DEI gratia Sacri Romani Imperij Principi D. D. Paulo Esterhazy ... Palatino ..."

60^r—65^v üres.

7. 66^r—68^r „Cantiones De Adventu D[omi]ni."

66^v „Hospodýne Otce zadu." — „Krýste pane nass." — „Swatý Dusse Bože zadu." — „Budýž Cwala." — „Et in ter[ra] A na zemý Budiž." — „Credo. Werýme." — „Po zlem padu cloweka hriss[neho]." — 67^v „Wesele spýwegme Bo[ha]." — „Mocz Boží dýwna." — „Zdrawa gen sý poz[drawena]." — „Poslan gest Archangel." — „Büh mnohe slýbý." — „Sudneho dne Oznamený."

68^v üres.

8. 69^r—74^r „Cantiones de Nativitate Domini."

69^v „Hospodýne studný." — „Krýste gedýný." — „Hospodýne ohný." — „Et in terra. Slawa bud B[ohu]." — „Zwestugem wam radost. Credo. werýme srdec[ne]." — „Nobis est nat[us] hodie." — „Kazdý krestan ma se slussne." — 70^v Sýn Boží se nam na[rodil]." — „Pro Elevatione. K tobet wolame." — „Krýst[us] Sýn Boží na[rodil] sa." — „Jýž slunce z hvezdý wýss[lo]." — „Eý panenka zmýlene." — „Slawa bud Bohu nane[bi]." — 71^v „Nastal nam čas." — „W meste bethlem." — „Wesel se Lýdske st[worený]." — „Büh se nam nýnj." — „Posluchagte krestane." — „Chtýcz aby spal." — 72^v „Wesel se Nebeska." — „Spiwegmez wssichný wesele." — 73^v „Narodýl se man spasýtel." — „Wesel se nebeska." — „Eý nuž nýný z radostý." — „Dýte mýle. Z čeho Rag." —

74^v—75^v üres.

9. 76^r—80^r „Cantiones Quadragesimales.”

76^v „Hospodýne Otče.” — „Krýste genž pro.” — „Dusse dobrý.” — „Et in terra Sicut, Gestit psano.” — „Credo. Wermez B[oha].” — „Ad Elevatio[nem] Zdraw bud.” — 77^v „Stabat Mater dolorosa.” — „Kryst[us] prýklad pokorý.” — „Gensý Trpel zanas spasý.” — „Podekugmež panu.” — „Nebeský pan at.” — „Rozmýssleg mež mý.” — „Vmučený nassehó pa[ne].” — 78^v „O Gezu Kryste spa[siteli].” — „Ach Otče mug z hlednýž name.” — „O Beranku Bozý Smrtý.” — „O Gezýssý negsladssý.” — „Pro Eleva[tione]. Mý ktobe wolame zluhokosti.” — 79^v „Ach mug Bože na krýzý zarmu[ten].”

80^v üres.

10. 81^r—85^r „Cantiones de Resurrectione Domini.”

81^v „Pane Mocný Bože večný.” — „Eý wtento den chwały pan[a].” — „Gýž gest slawne wskrýssený.” — „Et in terra. A na zemý.” — „Aliud. Slawa na wýsostech Bohu.” — „Credo Otče náymilostyweg[šihó]” — „Bože w Býtu (?) gedem ty gsý.” — 82^v „Surrexit Chris[tus] hodie.” — „Radugme se wssyc[hni].” — „Tretiho dne”. — „Wstal gest tegto Chwý[le].” — „Wskrýssenemu kry[stu].” — 83^v „Wskrýssený spasýtele.” — „Gezýss Krýstus.” — „Resurgenti D[omi]no Jubile[mus].” — „Pro Elevatione Gýž wdussých Žima mýnula.” — 84^r „Protoz mu wzdegme Chwalu.” — 84^v „Plesseg male stadečko. Wýznaweg ho giz smele.” — „Weselte se sprawed[liwi].” — „Magýc w srdcy ute[šeni].” — „Wstabt gest zmrtwých Krýst[us] dnes.”

85^v üres.

11. 86^r—88^r „Cantiones De Ascensione D[omi]ni.”

86^v „Hospodýne večný Otče nebe.” — „Krýste Týs po wýrezstwý.” — „Dusse Swatý sstedrý darce.” — 87^v „Stupýl gest Krýst[us] Na nebe.” — „Wstupýl gest Kryst[us].”

88^v üres.

12. 89^r—91^r „Cantiones De Spiritu Sancto.”

89^r „Stworitelý Bože Dusse Swatý”. — „Týs panný ctu poswetýl Býse.” — „O darce daruw predrahých spase.” — „Duch pane swu Swatu mý[losti].” — „Poprosmež Ducha swateho.” — „Tessýtelý Dusse swatý”. — 90^v „Prýgdýž Dusse Swatý napl nas.” — „Otče nass mýlý pane deg nam.” — „Regina Coeli.”

91^v üres.

13. 92^r—94^r „Cantiones De Beata Virgine.”

92^v „O maria Tuum de.” — „Nitida stella Alma Puella.” — „Sanctissima Mater Dei.” — „O gloriosa D[omi]na.” — „Mundi delitiae Salvete.” — 93^v „Kwýtku roskossný wuný a ctnostý, Tis nasse vtočýste Sama sý.”

94^v üres.

14. 95^r—106^r „Cantiones Comunes.”

95^v „Hospodýne wssechmohucý”. — „Krýste Z nebe poslaný.” — „Alio modo Hospodý[ne].” — „Krýste Z nebe”. — „Et in terra. Ana zemý budýž lýdem.” — 96^v „Credo”. — „Aliud. wermez w Boha.” — „Ad Elevati[onem].” — „O Gezýssý mýlý.” — „Aliud. Wýtag Mýlý Gezy Krys[tus].” — „Stwatý.” — „O Gezýssý milý” — „Alia Melodia”. — 97^v „Owssechmohucý Bože nass”. — „Otče Bože wssechmohucý.” — „Mýnula Nočný hodýna pok[oja].” — „Hospodýne uslýss hlas mug.” — „Hospodýne uslýss zlas.” — 98^v „Chwalýž pana gýž nýný dusse.” — „Gezýssý večny Bože.” — „Ma dusse se nespusteg.” — „Pane prchlýwosty twe.” — „Ač gest me srdce smutne.” — „Büh Ohnem Swateg swetlo[sti].” — 99^v „Wssechmohcý večný Bože.” — „Taklýž ga pred. Tripla debet esse.” — „Patien[tia].” — „Mýlý pane deg hodne.” — 100^v „Jesu dulcis Memoria.” — „Cur Mund[us] Militat sub.” — „Wzdegmež čest Bohu swemu.” — „Dobrotý laský plný.” — 101^v „Ach

mug Bože pewna weže." — „Bůh pro nasse zlostý." — „O blahoslawený člowek." — „Ač mne pan Bůh račý." — „Uslýss prozbý nasse Bože." — 102^v „Gežýssý ma Radost." — „Ach co Smutný nam czýnitj". — „Kdež mam hledat Gežýsse." — „In Elevatione[m]". — „Salve Cordis gaudiu[m]". — 103^v „Bůh gest Sam nasse utočýste". — „Sprawedlýwý plesegte." — „Wssýchný genž skladagi u panu." — „Wtomto nassem sužený." — 104^v „Otcze Bože wsseh[mohucý]". — „Witeg Mily Gezu Kriste." — „Otcze Bože." — 105^v „O salutaris hostja."

106^v—110^r üres.

15. 110^v—112^v Cantiones Clarino.

110^v „O gloriosa." — „Ave mari[s] Stella." — „Nitida Stella." — „K tobet wola me." — „Sanctissima". — 111^v „Quam gloriosa."

113^r—117^r üres.

16. 117^v—118^v „Praeambulium." (3)

118^v üres.

17. 119^r—140^v „Pro Clarinis."

120^v „Lustik" — 121^v „Hagnal." — 124^v „Swete s tebu". — 129^v „Zc[e]lleho srdce sweho". — „Rano stawagice welicy ý malý." — 141^v „Praeludium". — Közben 140^r üres.

141^r—143^r üres.

18. 143^v „Litania. De Nomine Jesu. — Alia. De Beata Virgi[ne]". — „Cadencia." — 144^r—146^v üres, csak egy bejegyzés: 145^r „1679 attam Cornelnek F 23 D 75 kisucaj ... tesen (?) hoza F 2 D 25".

Tulajdonos: Állítólag a Vietorisz család könyvtárából került a Ranschburg (Budapest) céghez, itt vette Fränkel [Fabó] Bertalan, tőle pedig az MTAK (5/1903.).

Megjegyzés: A kötet végén bejegyzés 1679 évszámmal, a kézirat tehát ez előtt készült. Az 59. fol.-ként beragasztott egykorú írás (Esterházy Pál címzése) és az írások összehasonlítása alapján egyesek föltételezték, hogy a kötet Esterházy P. tulajdona volt, de ez valószínűtlen. — Az eredeti kötéstáblából kiáztatott töredékeket l. alább: K 89. Vietorisz II. kódex.

Kiadás: Csak részben: Szabolcsi Bence: A XVII. század magyar világi dallamai. Budapest, 1950. — Bónis Ferenc: A Vietorisz-kódex szvit-táncai. (Zenetudományi Tanulmányok 6. Budapest, 1957. 265—336. l.) — Burlas—Fišer—Horejs: Hudba na Slovensku v XVII storici. Bratislava, 1954.

Bibliogr.: Csiky János: Egy magyar lantkönyvről. Pesti Hírlap 1903. dec. 15. — U a.: Régi magyar művészi zene. Magyar Könyvszemle 13 (1905), 131—132. l. — Frenkel [Fabó] Bertalan: Régi magyar táncok. Budapesti Hírlap 1904. aug. 6. — Fabó Bertalan: A magyar népdal zenei fejlődése. Budapest, 1908. 91—110. l. — Fabó Bertalan: Az Esterházy tabulaturás könyv kora. Magyar Könyvszemle 19 (1911), 289—292. l. — Szabolcsi és Bónis fönt i. m. — Stoll 107. sz.

Mikrofilm: Mf. 1082/I.

K 89 (Régi jelzete: RUI 4° 190. melléklete.)

VIETORISZ II. KÓDEX [XVII. sz. második fele.] — Szlovák és latin nyelven. Papír. — 195×148 mm. (8) fol. + (9—24) 16 db különböző méretű töredék. A fol. 1. és 2., 3—5., 7—8. folyamatosan csatlakoznak egymáshoz, a 2. és 3., 5. és 6., 6. és 7. közt hiány van. A töredékek egymásutánját nem sikerült megállapítani.

Írás: 2 kéz, a hangjegyek írása részben ugyanaz az Ammerbach-féle orgonatabu-

laturás frás, mint a Vietorisz-kódexben, a többi töredéken 5 soros kottaírás. Az 1. kéz azonosnak látszik a Vietorisz-Kódex írójával.

Kötés: félpérgamen téka.

Készült: Magyarország, Felvidék.

Szlovák és latin egyházi énekek. A Vietorisz-kódex egyik forrása (fogalmazványa?)

1^r Ötvonalas hangjegyek, szöveg nélkül.

1^v—2^r „Sýn Božý se nam narodýl.” — „Nobis est natus hodie.”

2^v „Zwestugem wan radost pre[milû]” — „Giz slunce z hvezdý wýslo.” — „Krys-tus Sýn Božý.” — „Bůh se nam nýný narodýl.” — „Nastal nam čas welmý weselý.” — „Eý panenka zmileneho sinka nam.” — „W meste Bethlem nere.”

3^r „Duse dobrý Swatý.” — „Et in terra pax” — „Credo.”

3^v—4^r „Ach mug B[ože] na krýžý zarmu[ten]”. — „O pane genz sý Trpel.” — „Zdraw bud predrahý” — „O pane O pane mug prosýmýa.” — „Nebeský pan at by dokazal k nam, dobro.” — „O Beranku Božý Smrtý.” — „Rozmisslegmež mý mý wernj ...”

4^v—5^r „Krýstus pryklad pokory Bůh nass.” — „O welýka mýlost Sýna Božý.” — „Gestýt psano dawnym Rokem.” — „Vmučený nasheho pana my [lostného]. — „Genz gsý trpel za nas.” — „Podekugmez panu Bohu.” — „Nebeský pan at by dokazal.” — „O gezu Krýste Spasýtý.” — „Wermez w B. gedneho.” — „Credo sequit[ur].”

5^v „Kyrie. De resurrectione Pane Mocný Boze wečný.” — „Ey wtoento Den chwalý pan.” — „Et in terra. Slaw ... wylose ...” — „Credo” — „Et in tera”. — „Surrexit Christ[us] hodie.” — „Wstal gest tegto chwýle.” — „Radugme se wssýchný nýný.”

6^r Csak hangjegyek.

6^v „Kyrie de Ascensione D[omi]ni Hospodine wečný Otce Nebe zeme.” — „Dusse Swatý sstedrý darce.” — „Stupýl gest krýstus na nebe.” — „Wstupýl gest Krýstus na nebe.” — „Kyrie de Spiritu.” — „Stworýtely Boze dusse Swatý.” — „O Darce daruw predrahých ...” — „Gloria. Credo. Sanctus ...” — „Hospodyne nass”

7^r Csak hangjegyek.

7^v—8^r „[Ge]zyssy milý ... uslechty [ly]” — „atý Swatý --- nas” — „stiva ... Can ... Bose ...” — „... Nočny ... pohle.” — „... Wermez ... wizoha Otce uscho” — „... pane deg ... slysety.” — „... ty lasky ...”

8^v „Kyrie Comune. Hospodyne wssechno hucý. Kyrie. Z nebe poslaný.” — „Et in terra. A na zemý budýz Lýdem.” — „Alio modo. Hospodyne wssechmohucý.” — „Credo.” — „Kyrie Alyud Dominicale. Kyrie Boze nass.” — „Otče nass Boze nass.”

9^v Töredékes szavak.

A töredékeken: 10. „Organa” — „proč wzalj pana meho” — 11. „Triumphum D[omi]no” — „Solo” — „Radugse u Secho...” — 12. „Kdo Odwalj kamen ...” — „Proč su wzalj ...” — „Surrexit” — „Angelicos testes...” — „Surrexit.” — „Prae-cedit vos in Galileam.” — „Radugse ...” — 13. „Maria.” — 14. „E tumulo Christ-[us]” — 15. „Bonum est Confiteri Do[mi]no.” — „... nstitues eos ab.” — 16. „Te[que] unum Honoramus.” — „Item Festivalis.” — 17. „Dicite Victoria[m]” — „Alleluja.” — 22. Töredékes szavak.

Megjegyzések: Az 1—8. levelek tartalmi beosztása megfelel a Vietorisz-kódex 8—14. részének, de fejezetcímek nélkül. Az énekek nem mind azonosak, a sorrend is csak részben ugyanaz, mint a Vietorisz-kódexben. — Ugyanolyan vízjelű papíron, mint a Vietorisz-kódex. Ezért valószínű, hogy ugyanott készült. — A Vietorisz-kódex kötéstáblájából került elő.

Mikrofilm: Mf. 1082/I.

K 90 (Régi jelzete: Magyar Codex 8° 19.)

SENTIVÁNYI MÁRKOS DÁNIEL: URVACSORAI AGENDÁK 1676. — Magyar nyelven.

Papír. — 177×110 mm. — (16) fol. Vége csonka, folio-számozás nincs. Custos van.

Írás: folyóírás, Szentiványi Márkos D. autogr.?

Kötés: XIX. sz. vége, pergamen.

Készült: Magyarország, Erdély. Kolozsvár.

Unitárius tanítások az Úrvacsoráról, imádságokkal.

1^r „Az Ur Vatsorajanak rendes osztogatása ... Colos varatt Sz: Ivani M: Daniel által 1676 Esztendőben.” X „az ki segítségünkre jűjön.”

Tulajdonos: Jakab Elektől vásárolta az MTA (RAL Utalvány könyv 1891. jún. 13. — Gyarap. Napl. 6/1891.)

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Gál Kelemen: A kolozsvári unitárius kollégium története. 2. köt. H. n. 1935. 402—403. l.

Mikrofilm: Mf. 3768/IV.

K 91 (Régi jelzetei: Irodalom 8° 164. — K 687.)

GYÖNGYÖSI ISTVÁN: PALINODIA 1681 (?) — Magyar nyelven.

Papír. — 205×157 mm. — (12) fol. — Folio-számozás nincs, custos van.

Írás: folyóírás.

Kötés: félbőr, c. 1950.

Készült: Magyarország.

1^r „Maga gymoltalanságát kesergő ... Nympha Az melyel Magyar Országgh mostani állapottyát példázza Es azt ... Groff Esterházy Pal Urnak ... aianlya ... Sopronban 1681 esztendőben Gyöngyössy István. X (12^r): „... Kivanom sziveszen (!)”
12^v üres.

Tulajdonos: Kisfaludy Társaság — MTAK (Gyarap. Napl. 66/1953.)

Megjegyzések: A Kézirattár katalógusában régebben Gyöngyösi autográfként szerepelt, de más kéz írása. Mindenesetre nem a nyomtatott (1695) kiadás másolata, ennél az időpontnál korábbi kézirat, mert a „Palinodia” cím még hiányzik. Stoll 110. sz. tévesen azonosítja a kismartoni Esterházy-kézirattal. (A mi kéziratunkban az Esterházy-címer helye üres!)

Kiadás: Első kiadása Lőcse, 1695.

Bibliogr.: Stoll. 110. sz.

Mikrofilm: Mf. 3768/V.

K 92 (Régi jelzete: RUI 4° 62.)

K. F[RÁTER] I[STVÁN]: PARAPHRASIS RHITMICA AZ AZ VERSES MAGYARÁZAT 1684. — Magyar nyelven.

Papír. — 187×155 mm. — (23) fol.

Írás: könyvírás, „Descripta per manus Stephani Ujhelyi” (3^r).

Díszítés: Díszes tollrajzú lapszélkeret: 3^r. — Fejlécek: 5^r., 9^v., 14^r. — Záródíszek: 9^r., 10^r., 12^r., 13^v., 18^r., 19^v., 20^r. — Iniciálék: 5^r., 9^v., 10^v., 14^r., 18^v., 19^r., 20^r. [Ujhelyi Istvántól.] — Címer: 3^v.

Kötés: aranyozott bőrkötés. „A. M. V. SZ. TELEKI V. A. K. F. I. 1684.”

Készült: Magyarország. Huszt vára.

1^r—2^v üres. — 3^r Címlap: „Paraphrasis rhithmica az az verses magyarazat K: F:I:H:K: által MDCLXXXIV. Esztendőben.” — 3^v Fráter István címere.

4^r—^v üres.

1. 5^r—13^v Gnómaversek. „Sit Christus vitae scopus . . . Földi eletednek s tantorgó hitednek” X „kell mindenkor félni.”

2. 13^v—18^r „Következnek Nemelly joságos tselekedetekről s vetkekről is-irt Szent Írásbéli példás Versek.” „Engedetlenség. Engedetlenségnek szomorú plédája” X „eszedben juthat.”

3. 18^v „Szent Pál oldalában hegyes ösztön” X „ditsőség s Amen.”

4. 19^r—^v „Felseges Ur Isten hozzád kiált lelkem” X „jegyeztetik. Amen Amen.” [Versfőkben: FRATER ISTVAN].

5. 20^r „Az olvasohoz. Mint setét Bányából” X „En is Hvszth Várának kösziklás tetején Írák ez Verseket fejem szédelegvén.” [Monogram: S[tephanus] F[rater] C[astrum] H[uszt].]

20^v—23^v üres.

Tulajdonos: Az első tábla belső oldalán Fráter István ajánlószorai Teleki Mihályhoz, „per me compositum, manu quidem aliena descriptum . . . Ex Arce Huszt 28. Febr. 1685 transmittit . . . Stephanus Frater.”

Kiadás: Alszegehy Zsolt: K. Fráter István versei Teleki Mihályhoz 1684-ből. ITK 27 (1919), 201—214. l.

Bibliogr.: u o. — Stoll 113.

Mikrofilm: Mf. 3603/IV.

K 93 (Régi jelzete: Magyar Codex 4° 34.)

KÖRMENDI-KÓDEX 1684. — Magyar, kevés latin nyelven.

Papír. — 192×150 mm. — (I—III.) fol. + 200 p. + (IV—V.) fol.

Írás: részint kurzív könyvírás, részint folyóírás. — Baksai Takács György.

Díszítés: 19 díszes tollrajzú iniciálék: 3., 27., 33., 43., 53., 69., 81., 89., 95., 105., 113., 117., 123., 131., 137., 141., 155., 165., 182. p. — Záródísz 199. p.

Kötés: Aranyozott pergamenkötés. Fabró József, c. 1950.

Készült: Magyarország, Körmend.

Verses magyar krónika a török háborúkról, imádságok, énekek, versek.

(1^r üres, 1^v „Procul e[ste] Fures”)

1. II^r—III^v Ajánló vers. „Ezekett, az Eőrvendező Magyar Strophákatt, seu:

Versekett; A Nemes, es Nemzetes Thaba János Nagy Jó-Akaró, Becsületes Vrának Szivessen ajánlly; A' Körmöndi Orthodoxa, és Reform[ata] Scholának p[ro]t[em]pore] Méltatlann Directora: Baxai T. György ad Diem 27. [Decem]br[is] ... 1684." „T-itok Tanácsosa: A' Mennyei Kiral-J" X „Amentt." [Versfőkben: THABA, az első sorok végbetűiben JÁNÓS.]

2. 1—25. p. „Magyar Cronica ... A' mellyben megh-irattatik a' Török Nemzetnek Origója, és ... a' Magyar Országnak-is sok izben e' miatt lett Püsztulása ... A' Die 15. July ... 1684. inchoata Quermendini." [2. p. üres.] 3. p. „Imé Jó Nagy Ieten!melly nagy jayra jútánk!" X „Finis ... Die 19. July Anno ut supr[a]."

3. 26. p. „Karácsoni Ének. Syon áldgyad Uradatt" X „Q[ue]Rmend. Dje 16. [Decem]br[is]. Anni 1684."

4. 27—88. p. Elmélkedések a Miatyánkról. „Következnek Az Uri Imádságnak Kérésinek számok szerint" X „Finis ... Dje 3. [Septem]br[is] 1684. Q[ue]Rmendini." [Közben énekek:] —41—42. p. „Cantio Natalis. Dicsősség helyen Menyben az Isternek" — 51. p. „Latina Cantio Natalis. Ad Not: Dicséretes a' Gyermekek. etc. Dies est Laetitia in ortu Regali" [Ch. 4610.]

Közben a 80. p. üres.

5. 89—93. p. „Cantio Elegans. Okosan a' Dávid mutatya időnkett" X „el-vehesünk; Amen!!!" [Bornemisza CCLVIIIb.]

94. üres.

6. 95—103. p. „Közdnséges Imádságh. Eörök mindenható Isten! minden Irgalmasságnak" X „Qui es in Coelis"

7. 103—104. p. „Hajnali, avagy: Reggeli Enek. Jésus Christús az Igaz Hajnal" X „1684. Q[ue]Rmendini." [Bornemisza CCLVIIIb.]

8. 105—112. p. „Estvéli vallástétel ... Mennyei Kegyelmességnek Istene" X „Qui es in Coelis"

9. 113—116. p. „Reggeli Imádságh. Oh Izraelnek Pásztorá" X „Qui"

10. 117—122. p. „Estvéli hálá-adó Imádságh. Ur Isten! mi Mennyei Szerelmes Szent Atyánk!" X „Mi Atyánk, Ki"

11. 123—129. p. „Új esztendőre való imádságh. Oh Jesus Christús! Élo Isten[n]-nek és Szűz Máriának" X „Qui es"

12. 129—130. p. [Péceli Király Imre:] „Cantio Natalis. Christus Wrunknak áldott születésén" X „Q[ue]Rmend ... 1684" [RMKT XVII. 2. 34. 1.]

13. 131—136. p. „Húsvét táján mondandó áhitatos Imádság. Oh mi Kegyelmes Idvöztönk" X „P[ate]r n[oste]r Q[ui] es]"

14. 137—140. p. „Pro aegris et Captivis ... Oh Uram! nem csak mi magu[n]-kért" X „Qui"

15. 141—146. p. „Oratio Vespertina. Oh igen szoros igasságú" X „Finis"

16. 147—154. p. „Inventio Antiquorum Doctorum. Mesterséges találmánt" X „Bono Deo"

17. 155—159. p. „Cantio Elegans ac Tristissima. Búban úszó gondban" X „eörömb[en]. Amen."

18. 160—164. p. „Strena Uy Esztendőbéli Ajándék ... A' Magyarországi Koronas Király Vránk" X „Qvermendini"

19. 165—177. p. „Táncz Javallójának Isten ellen való cselekedetiért meg-piron-gattatása ... Sir bennem a' Lélek" X „ut supr[a]"

20. 178—200. p. [Gyöngyösi István: Palinodia]. „Maga Gyámolatlanságátt Kersergő ... Nympha" X „kévánó szivessen!!! Finis." — „Hujc Incepto Labori a Die 15. July Anni Gra[t]ia 1684. Apposuit Finem Die 23 [Septem]br[is] Anni ut

Supr[a] Georg[ius] Text[or] Baxai." „In Gratiam ... Johannis Thaba ... Q[ue]-Rmend."

200. p. üres.

21. IV^r—V^v „Rendi avagy mutató Táblája” X „Hic Jam Finis.”

Megjegyzések: A 3., 4., 7., 12. alatti versek utólagos bejegyzések, de még ugyancsak 1684-ből, a bejegyzés dátuma mindig jelölve. — Az eredeti kötetátlából kiáztatott töredékek (34 db) külön tékában [K 93/a.]: Iskolai vonatkozású, magyar és latin nyelvű följegyzések. Egy nagy része kisebb formátumú, kézírásos latin nyelvtanból való, ezzel a bejegyzéssel: „Sum Johann[is] Szent Györgj Völgji. Ecce ... Nomen huc pono Quia librum perdere nolo. Emi hunc libru[m] a Thoma Császár Vna[m] Balassam Dedi pro isto libro ...” A többi, nagyobb formátumú anyagban imádságrészletek, egyéb vallásos jegyzetek magyar, latin, német levélformula-részletek, valószínűleg büntetési feladatok, azonos mondatok sokszor leírva, nagy betűkkel; versek: „I[ste]n hozzád karolykám gyönyörű szép Violám”. „Mikoron minden csalárdok ...”, „Szakatsod legyen Rosa Pohartöltő viola ...”, „Mennel én kezemmel ... Vagy en solymotska[m] ...” „Siralmas nekünk minden Életünk ...”, „Az lo mind addig fut, a’ mig oda ne[m] jut ...” Nevek, az itt is többször előforduló Szentgyörgyvölgyi Jánoson kívül: „Michael Sartoris Anno 1684.” „Sum Johannis Thaba”, levélformula-címzésben „Peter Cohari”, füleki generális neve. — Egyik lapon, amely valószínűleg a Körmendi-kódex előzéke lehetett, orvosi recept „Szem fajas ellen ...”, alatta más írással „Mich. Pataki”.

Tulajdonos: Taba János, 1684. — Pataki Mihály. — Szűcs János drávahidvégi ref. lelkész. — Kálmán Farkas, ennek a könyvtárából vásárolta az MTA. Gyarap. Napl. 4/1906.

Kiadás: nincs, csak az 1., 2., 3., 4/2., 16., 17., 18. tételek (Dézsi Lajos: Régi magyar verseskönyvek ismertetése. VIII. A Körmendi kódex. ITK 38 (1928), 225—251. 1.)

Bibliogr.: Dézsi fönti műve. — Erdélyi P. 265. 1. — Szabó T. Attila II. 167. — Stoll 114.

Mikrofilm: Mf. 3768/VI.

K 94 (Régi jelzete: Magyar Codex 8° 20.)

KEOPECI N. GYÖRGY IMÁDSÁGAI 1689—1690. — Magyar nyelven.

Papír. — 157×100 mm. — (6) fol. Eleje csonka. Folio-számozás nincs. Custos van.

Írás: kurzív könyvírás és folyóírás, Keopcezi autogr.

Kötés: félpergamen, XIX. sz.

Készült: Magyarország, Erdély. Torda. (Torda-Aranyos megye.)

1. 1^r—1^v „az mü derekainknak Te ellened valo kemenjseget” X „Allelujat mond Te neked. Ammen.”

2. 1^v—4^r „Fel tamadasnak Ura, es Istene” X „ez volt az Te tetczesed. Ame[n]. Composita p[er]me Georgiu[m] N. Keopeci Anno 1689. 27. Mar[tii]. Thordae.”

3. 4^v—6^r „Anno 1690. 30. Decembris Gratiarum actio p[ro] Benefica Dei Provisione. Elet[ne]k Ura, minden megh maradasunk[na]k” X „dicherhessünk tegedet ... Composita p[er]me Georgiu[m] N. Keopeci Thordae.”

Bejegyzések: 6^r—6^v „Materiae Causis Nuptialibus servientes ...” — 6^v „In Nomine D[omi]ni 1691. die 26 Aprilis ... Feror et auguror ad ... ministerium

pastorale in Ecc[lesi]a[m] Bagyense[m]. [Bágy. Udvarhely vm.] — „Sepultura” [temetési adatok].

Tulajdonos: 1891-ben Jakab Elektől vásárolta az MTA. (RAL Utalvány napló 1891. jún. 13. — Gyarap. Napl. 7/1891.)

Kiadás: nincs.

Mikrofilm: Mf. 3771/I.

K 95 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 10.)

GYÓGYSZEREK. I. [XVII. sz.] — Magyar nyelven.

Papír. — 145×90/95 mm. — (22) fol. Folio-számozás nincs. A 9—10. fol. közt bizonytalan mértékű hiány, mert a custos nem egyezik meg a következő lap kezdetével. A 20—21. fol. közt egy levél kivágva. Custos van.

Írás: folyóírás, több kéz.

Kötés: félpergamen.

Készült: Magyarország, talán Felsőbánya vidéke.

1^r „Francusnak valo R. 4 font ” X „igen io vele kótni.”

Tulajdonos: Lugossy József ajándékozta az MTA kéziratgyűjteményének 1842. III. 1. Lugossy valószínűleg Máramarosszigeten, vagy Felsőbányán szerezte. (RAL 61/1842.)

Kiadás: nincs.

Mikrofilm: Mf. 3771/II.

K 96 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 9.)

GYÓGYSZEREK. II. [XVII. sz.] — Magyar nyelven.

Papír. — 192×147 mm. —2— (28) fol. (1., 3., 6., 8., 25. fol. hiányzik, a 28. számozatlan.) Folioszámozás, custos van.

Írás: kurzív könyvírás, 1 kéz.

Kötés: félbőr, XX. sz.

Készült: Magyarország.

Orvosságreceptek.

1. (Fol. 1. hiányzik.) —2^r—19^v „Mesz fel font” X „ad megh innya. jo jo jo.”

2. 20^r—28^v „Medicina ex aliorum Doctorum libris collecta: Hurutrol. Az Csukart vesd Talban” X „el hagy az hurut.”

Tulajdonos: Lugossy József ajándékozta az MTA-nak 1842-ben. Lugossy vagy Máramarosszigeten, vagy Felsőbányán szerezte, ti. Máramarosszigeten 1842. III. 4-én kelt levelében ír a főtitkárnak arról, hogy igyekszik megszerezni, de arról is ír, hogy a felsőbányai városi levéltárból készít és küld másolatokat. (RAL 61/1842.)

Megjegyzések: Az állománybavételkor Toldy Ferenc azt írta bele, hogy XVI. századi, de az írás és helyesírás alapján inkább XVII. századnak látszik.

Kiadás: nincs.

Mikrofilm: Mf. 3771/III.

PETRŐCZI KATA SZIDÓNIA (GR. PEKRY LŐRINCÉNÉ) VERSEI [XVII. sz. vége]—1802. — Magyar nyelven.

Papír. — 139×90 mm. — (81) fol. Hibás kötés folytán az 5. fol. a 12. és 13. közé került. A 68. fol. számozása tévesen 78. — Eleje csonka.

Írás: 1—36^r könyvírás, 36^v-tól kezdve folyóírás. — A szerző versei autográfok, a többi több más kéz írása.

Kötés: új, félbőr, de az eredeti puha, színes papírkötés az új kötésen belül megvan.

Készült: Magyarország.

Petrőczy Kata Szidónia versei és egy ismeretlen XVIII. századi szerző kesergő versei.

I. (Eleje csonka.) 1^r—36^r Petrőczy Kata Szidónia versei.

1. 1^r—2^r „Meg valloim Istennem gonoszt tselekedte[m]” X „adatik üdvösség s boldogság amen.” [Versfőkben: ... ZI KATA SZIDONIA.] — 2. 2^v „Üdvöz légy jó Jézus” X „Szép Jézus edes Reménségem.” — 3. 2^v „Siralmas vált tudom az én Születésem” X „bánatim lángja gyul.” — 4. 2^v—4^r „Kezdetnek Uj Énekek ... Nótája Mint az Törbe kerétet árva.” „Szejinj fejem mulnak napjaim” X „Soha nem volt nekem sem[m]i örööm. [Vége hiányzik.]

4^v üres.

5. 5^r—7^v [Fol. 5. téves bekötés folytán a fol. 12. után van.] „Meg bantotot Atjam” X „Tied az hatalmasag.” — 6. 7^v—8^v „Keseredet szívem immar” X „örömben” — 7. 8^v—9^r „Forog az szerencse. Nótájára” „Sebes árvizek[ne]k kegyetlen szeleknek” X „könyhullásimot” — 8. 9^r—10^v „Notája. Minden nap Jó Reggel” — „Sűrű könyvhullással” X „lelkemet” — 9. 11^r—12^r „Nótája Áldot vagy Méheczke” „Szomorúságimnak mikor lészen vege” X „keg[ye]lmébül” — 10. 12^r—v „Haloti Notara kit szoktak trambitálni (!)” „Oh én bódogtalan es keserves sorsom” X „sirban tesz[ne]k” — 11. 13^r [Eleje csonka.] „Azért hogy szívembe” X „ki múlásomot” — 12. 13^r—15^v „Fakagy meg bár szemem hulló könyv (!): Notájára” „Oh kedves violám hogy kezgyem el szómat” X „légyen” — 13. 15^v „Igaz Isten ne hagy türesre erőt agy” X „nevedet” — 14. 15^v—16^v „Notája Aldot vagy Miheczke” „Oh én bódogtalan jai mire jutottam” X „örök jómot” — 15. 17^r—v „Ugjan azon Notája” „En sok sohaitásim valljon mikor szüntök” X „I[ste]nem van” — 16. 18^r „Alhatatlanságba álando Szerentse” X „tekincze” — 17. 18^r—v „Vérembül származot Jai” X „gjötrelmem[ne]k” — 18. 18^v—20^v „Notája Sokan szólnak most” „Bágyadt szívem csendesegjél” X „reménségedet” — 19. 20^v „Oh ki kirkedhetnék” X „szomszédinak” — 20. 20^v—22^r „Notája Az musák szallasi” „Jai szívem gjötrelmi” X „lelek” — 21. 22^v—23^r „Az Szomorú Szivet ki Vigasztalhatya” X „halálának” — 22. 23^r „Gondolatim árja bus Fejemre áradot” X „nyereséghe” — 23. 23^v „Sok ezer gondolatjai” X „aggaszt” — 24. 23^v—24^v „Valamint Sismunda” X „ellene” — 25. 24^v—25^r „Apácza notara” „Milehet (!) világba már annál” X „végezem” — 26. 25^r—26^r „Egy Török Nótára” „Bánat tengerébe merült” X „könyvemnek” — 27. 26^r—27^v „Kemény János Erdélyi Fejedelem Nótájára” „Mulnak Esztendeim” X „bánatja” — 28. 27^v—29^v „Nótája Az Musak Szalási” „Az ki vizbe haló” X „nyugotván” [Utána: „Vers” és 18 olvas-hatatlanul kitörölt sor.] — 29. 30^r—31^v „Notája, Forog az szerentse, mit” „Világi sok buba sértegető gondba” X „vóltábul” — 30. 32^r „Mint hogy verseimbe” X „Inségembe” — 31. 32^r „Bekességes türest agy” X „keresztmem” — 32. 32^r—34^r „Notája Oh én reméntelen” „El bagjat lelkek[ne]k” X „koronáját. Amen” — 33. 34^r—v „Keresztján halal meg” X „tisztelljen” — 34. 34^v—36^r „Notája. Egekbe lakazo

szenteges Haromság Balassa Bálin [t]. Panaszólkodásimnak sok Inségébül" X „örvendhessek" [Versfőkben: PETRŐCZI KATA SZIDONIA] — 35. 36^{r-v} „Konjebseget erzek" X „menybe Amen"

II. 36^v—44^r Vallásos énekek. [Petrőczy K. Sz. ?]

1. 36^v—38^r „Mit bizik evilág" „Oh Irgalmas Isten ki vagy te népednek" X „ménket, Amen" — 2. 38^r—39^r „Mas egy Tót Enek Schlubokosti Serca meho-Nota" „Oh hogy adhassak hálákat" X „reménségem Amen" — 3. 39^r—40^v „Notaja Anazomi ludiz Li dem" „Oh lelkünk világossága" X „menjbe Amen" — 4. 40^v „Sok titkos gondolat" X „köny hullatasimmal" — 5. 40^v—42^r „Németből fordítót Uj Enek Ach wie Nichtig Oh mulandó s változando" X „szivemet" — 6. 42^r „Nyomoruságidben kesergü" X „dicziretére" — 7. 42^v „Vale haszontalan" X „busulásim" — 8. 42^v—44^r „Németből fordítót uj Enek O Jesu Christ mein lebens licht Jesus életem vilaga" X „szinedet" — 9. 44^v „Az Párkak fonala" X „szörnyüségel"

III. 44^v—81^r Kesergő versek.

1. 44^v—46^r „A kegyesség hasznos néked" X „engedelmess"

44^v—50^r üres.

2. 50^v—51^r „Emésztődve így tünődve" X „kegyetlenséget" — 3. 51^v—52^v „Mi történt mit láttál" X „nem ölel" — 4. 53^r „Könyv hullással, Jajgatással" X „Emésztetetz" — 5. 53^v—54^v „1796 Utolbi (?) estveje" X „kegyelmét" — 6. 54^v—56^r „Im melj nehéz Napok" X „boldogtalanságom" — 7. 56^v—71^r „Szagatja Szivem Bánatom" X „Panaszidatt" — 8. 71^v—77^r „Tündér Szerentsének Szeless tsapásai" X „ditsérve"

77^v—78^r üres.

9. 78^v—79^v „Siralmas volt nékem Világra születnem" X „Jut Vege" — 10. 79^v—80^r „Sok but árasztot szivemben" X „kilints. Vege"

80^v üres.

11. „Oh mirhititlen (!) hatalom" X „meg mentő"

81^v üres.

Tulajdonos: Petrőczy Kata Szidónia. — Br. Radák Istvánné Rhédey Klára (Pekrykastély, Magyar-Ózd, Alsó-Fehér megye.) — MTAK Gyarap. Napl. 49/1951.

Megjegyzések: A kéziratot Radákné Rhédey K. fedezte fel és küldte Gyulai Pálnak, aki 1864-ben Toldy Ferencnek, 1865-ben Thaly Kálmánnak adta tovább. Toldy is, Thaly is lemásoltatták. (A Toldy-féle másolat: MTAK Kézirattár RUI 4° 24.) Ezután lappangott. 1950-ben találta meg Berlász Jenő az MTA Történeti Bizottságának iratai közt.

Kiadás: Harsányi István — Gulyás József: Petrőczy Kata Szidónia versei. ITK 25 (1915), 190—206., 311—327., 445—457. l. (A Toldy- és a Thaly-féle másolatok alapján; csak P. K. Sz. versei.)

Bibliogr.: Antalffy Endre: Petrőczy Kata Szidónia élete és munkái. Budapest, 1904. — Harsány—Gulyás i. m. — Lakos Géza: Hol vannak Petrőczy Kata Szidónia versei? ITK 21 (1911), 120. l. — Erdélyi P. 66. sz. — Szabó T. A. II. 244. sz. — Stoll 149. sz. — Sólyom Jenő: Petrőczy Kata Szidónia életrajzához. ITK 64 (1960), 358—359. l.

Mikrofilm: Mf. 892/I.

K 98 (Régi jelzetei: Ms 10.497. — Magyar Codex 77.)

UNITÁRIUS PASSIONALEK [XVII. sz.] — Magyar nyelven.

Papír. — 332 × 228 mm. — (57) fol. (Hiányzik elől 2 levél, a 3—4., 23—24. fol. közt egy-egy levél, a 26—27. közt legkevesebb egy levél.)

Írás: könyvírás, neumákkal.

Díszítés: Díszes, tollrajzú iniciálék: 13^v., 27^r., 38^v. A második részben vörös kezdőbetűk voltak, ma már teljesen elhalványultak.

Kötés: egészbőr, 1964. (Vörös Gyula). Az egész kézirat laminálva (Országos Levéltár műhelye, 1964.).

Készült: Magyarország, Erdély.

I. (1^r tulajdonos-bejegyzések, 1^v üres.) — 2^r—26^v Passionale. (Csonka.) „kel vala. Első napjá[n]” X „pedigh mely az”

II. 27^r—57^v Passionale.

1. 27^r—52^r „Az mű Vrunck Iesus Christusnak kenszenvedese ... az Szent Evangelistáknak irasok szerent.” X „Eorzoeköt környülle hagyván.” — 2. 52^v—57^v „Oratio Jeremiae Prophetae. Jermias Prophetanak Imadsaga: [E]mlekezzel meg Uram” X „Jerusálem, mire hogy meg sem [tersz] meg a te Uradhoz Istenedhez.”

Tulajdonos: „Anno Millesimo Septingentesimo nono die 2 April[is] ... obtulit Ecclesiae Csegeziensi [Csegez, Torda-Aranyos megye] Samuel ...” — „Georgii Jako” [XVII. sz.?] — Filep Imréből vásárolta az MTAK (Gyarap. Napl. 42/1963.)

Megjegyzések: Eredetileg két külön, azonos szövegű Passionale. Valószínűleg az első a régebbi, a második valamivel későbbi. A jelenlegi első levél, amelyen a csegezi egyháznak való adományozás olvasható, eredetileg valószínűleg a másodikhoz tartozott. Nyelvjárásilag érdekes szövegmélekek.

Kiadás: nincs.

Mikrofilm: Mf. 3603/V.

K 99 (Régi jelzete: Ms 10.550.)

KÓRÓDY-ÉNEKESKÖNYV [XVII. sz. vége.] — Magyar nyelven.

Papír. — 325 × 210 mm. — (9) fol.

Írás: könyvírás, egy kéz.

Díszítés: színes iniciálék 1^v., 2^r., 5^v., 6^v., 7^r., 7^v. A többi helyen az iniciále helye üresen maradt, később ügyetlen rajzzal pótolták.

Kötés: félbőr tékában.

Készült: Magyarország, Erdély.

Unitárius énekeskönyv töredéke.

1. 1^r [Thordai János: 148. zsoltár. Dicsérjétek az Istent mennyben élők] „... Ez földnek Fejedelmi” X „száz négyven nyolczadik ének ezt mondgya [áthúзва, helyette:] menyből áldását panasz nélkült (!) adgya.” [RMKT XVII. 4. 388—389. l.]

2. 1^r [Thordai János: 150. zsoltár] „Nota Mindenek meg hallyák” „Ditsirjétek Istent az ő szentségével” X „ditsősegeben üll.” [RMKT XVII. 4. 390—391. l.]

3. 1^v „Nota: Egy lelekkel mostan aldott hivek.” „Ebredgyél fél világ büneidből.” [CsT 692. l.] X „Tanitok. ném” [csonka]. fol. 1. és 2. közt hiány, talán 2 fol.

4. 2^r „Te le fektedben és fel költödben” X „aldott szent nevet.” [Töredék.]

5. 2^{r-v} „Nota: Követi vala népnek sokaságá etc.” „Felseges Isten hozza Kialtunk” X „örök életett.” [A 130. zsoltár változata. — CsT 649. 1.]
6. 3^r „Nota: Felseges Isten neked hálát adunk.” „Felseges Isten Menynek Földnek Ura” X „minden időben.” [CsT 666. 1.]
7. 3^{r-v} „Felseges Isten néked hálát adunk” X „édes Atyankat.” [RMKT XVII. 4. 60—61. 1.] → 3. és 4. közt hiányzik valószínűleg 3 levél.
8. 4^r „[H]alga még minket Ur Isten” X „tégedd örök Isten” [Audi benigne conditor Ch 1449—1453. ford. — CsT 670. 1.]
9. 4^{r-v} „Nota: Istenünkhöz fohaszkodván.” „Halat adván vallást tészünk” X „tiszteljük az Istent.” [75. zsoltár. RMKT XVII. 4. 278—279. 1.]
10. 4^v—5^r „Nota: Eröss várunk nekünk az Isten.” [Thordai János: 127. zsoltár] „Ha az bölts mindenható Isten” X „könnyen-el.” [RMKT XVII. 4. 361—362. 1.]
11. 5^v „Nota: Istent sziböl aki tisztilli.” [Thordai János: 134. zsoltár.] „Isten házának gondviselői” X „ezt mondgya.” [RMKT XVII. 4. 369. 1.]
12. 5^v—6^r „Nota: Az ki veti segedelmet.” [Thordai János: 2^c zsoltár.] „Itélly meg Uram engemet” X „[jóté]teményedertt.” [RMKT XVII. 4. 1^c—195. 1.]
13. 6^v—7^r „Nota: Felseges Isten hozza kialtunk.” „Követi vala népnek soksága” X „Szent Mathe ... Könyvének ötödik reszeben.” [CsT 662. 1.]
14. 7^{r-v} „Nota: Adgyunk halat az Atya Istennek.” [Szegedi Lajos:] „Legy irgalmas Ur Isten mi nekünk” X „szinedet látniá.” [CsT 628. 1.]
15. 7^v—8^r „Nota: Felseges Isten Menynek Földnek Ura” „Menynek és Földnek nemés teremőye” X „jesus neveben.”
16. 8^{r-v} „Nota halasd még Ur[am] az én könyörgesém.” „Meg bantunk Istén szüntelén” X „Lelkeddel.” [Bornemisza LVI. — CsT 680. 1.]
17. 8^v „Ad notam: Adgyunk hálát az Urnak mert.” „[M]indén hü kereszt[y]jenek még haljátok” X „Amén.”
18. 9^r „Nota Dicsirjetek Istent az ő szent.” „[M]indenek még hálják” X „és üdvesség.” [A 126. zsoltár fordítása a Zayugróci névtelentől. CsT 650—651. 1.]
19. 9^{r-v} „Mondgyatok dicsiretet” X „dicsőseg legyen az etc.” [CsT 646. 1.]
20. 9^v „Notá Hájts le Ur Isten az te füldeidet.” „Mostan Ur Isten hozza kialtunk” X „meg” [Csonka.] [CsT 646. 1.]

Tulajdonos: Kóródy István. — Kóródy Bélától vásárolta az MTA (Gyarp. Napl. 2/1963.)

Megjegyzések: Mivel ez az unitárius énekeskönyv Kóródy István erdélyi iratai közül került elő, valószínű a kéziratnak erdélyi eredete. 1627-nél régebbi nem lehet, mert Thordai J. zsoltárfordításai vannak benne (a többi szöveg XVI. századi). Viszont az 1697-i énekeskönyv előtt készülhetett, mert bár nagyjából egyezik azzal, (Isteni dicséret 1697. 464—499. lapok anyagát tartalmazza a töredék), de nem teljesen azonos: Többet a töredékben a 6^v—7^v „Követi vala”. A 3^r „Felseges Isten” „Nota”-ja más mint a nyomtatottban. — A nyomtatványból hiányzó éneknek befejező része van a 2^r lapon.

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: RMKT XVII. 4. 538. 1.

Mikrofilm: Mf. 3603/VI.

K 100 (Régi jelzetei: Tört. 2° 156. — Díszművek 263.)

CSEREI MIHÁLY HISTÓRIÁJA 1698—1714. — Magyar nyelven.

Papír. — 303×190 mm. — (A—B), 228 (6) p. Az 55/56. lap alsó fele, szöveggel együtt levágva.

Írás: folyóírás. — Cserei M. autogr.

Kötés: egykorú, egészsbőr.

Készült: Magyarország. (Erdély.) Brassó.

Erdélyi események története 1661—1712-ig.

[A] „In Nomine Sacro Sanctae Trinitatis ... 2. Januar [ii] A[nno] 1698. in Nagi Ajta” [Cserei Mihály életrajzi adatai 1697-ig.]

[B] „Ezer hat száz hatvan egi Esztendőől fogva Mitsoda fatumokon forgot Erdelj dolga” [Verses bevezetés.] — 1. p. „Minekutánna a Kuruczoknak erőszak-tételi miat ... ide Brassóban recipialtam volna magamat ... fogtam ez íráshoz in Anno 1709” X „Mosa László.”

230—232. p. üres.

Bejegyzések: az első tábla belső oldalán a Cserei család egyes tagjainak a neve. — 233. p. Cserei M. családi följegyzései (1698—1714) és utólagos bejegyzés tőle 1719-ből. — 234. p.: „Fileræ septuaginta.”

Tulajdonos: Cserei Mihály. — H. szentmártoni Gedő József (bélyegző: 1842.) ajándékozta 1852-ben az MTA-nak. (Akad. Ért. 12 (1852), 26. l.)

Megjegyzések: Az üres kötetbe, úgy látszik, Cserei először, 1698-ban csak életrajzi adatait jegyezte be, s egy évtized múltán kezdte írni, a lap hátsó oldalán kezdve, a Históriat.

Kiadás: Nagyajtai Cserei Mihály históriája. A szerző eredeti kéziratából Kazinczy Gábor által. Pest, 1852. (Újabb Nemzeti Könyvtár.)

Bibliogr.: Szigethy Lajos: Cserei Mihály és Históriaja. Erdélyi Múzeum 11 (1894), 445—446. l.

Mikrofilm: Mf. 481/IV.

K 101 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 4.)

PÓSAHÁZI JÁNOS: A HEIDELBERGAI KATEKIZMUSNAK RÖVID MAGYARÁZATJA 1703. — Magyar, kis részben latin nyelven.

Papír. — 155×100 mm. — (224) fol.

Írás: folyóírás, egy kéz.

Kötés: egykorú, vaknyomásos bőrkötés.

Készült: Magyarország, Kassa.

1^r—5^v üres.

6^r—209^v „A' Heidelbergai Catechismusnak rövid Magyarázattya Posahazi János által. Irattatott Cassán 1703.” X „dologh Tit. 18. Quaest. XII.” [Közben üres 6^v., 51^{r-v}.] 210^r—224^v üres.

Tulajdonos: Pápólci György. — Διαχου Ιωάννου Βάρταγι [Bótagi János?] — 1880 Bük László. — Az MTAK-ba kerüléséről nem sikerült adatot találni, valószínűleg 1880—1890 közt.

Megjegyzések: Póсахázi kéziratban maradt munkájának másolata. Egyéb másolatok még: Budapest, Országos Széchényi Könyvtár: Duodec. Hung. 21. — Sárospatak 182., 183.

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Czeglédy Sándor: A Heidelbergi káté magyarországi másolatainak története 1791-ig. 151—156. l. (Tanulmányok a magyarországi református egyház négyszázéves történetéből. I. A Heidelbergi Káté története Magyarországon. Szerk. Bartha Tibor. Budapest, 1965.)

Mikrofilm: Mf. 3771/IV.

K 102 (Régi jelzete: Magyar Codex 16° 3.)

EGYNÉHÁNY SZÉP IMÁDSÁG XVIII. sz. eleje. — Magyar nyelven.

Papír. — 104×80 mm. — (7) fol.

Írás: folyóírás, egy kéz.

Kötés: papírkötés, XIX. sz.

Készült: Magyarország.

Imádságok esőért, jó termésért stb.

1^r „Edgy nihany szép Imatsag. I. Szarazság idejen Essőért. Ur Isten kiben élünk”
X „Jesus Kristus-attal Amen.”

Tulajdonos: „Telekiek alapítványa.” (K 857: 48/1861., vásárlás.)

Mikrofilm: Mf. 3771/V.

K 103 (Régi jelzetei: MTA Történelmi Bizottsága, Kazicz Gábor hagyatéka. — K 665a.)

CSEREI MIHÁLY JEGYZŐKÖNYVE. I. 1716—1733. — Magyar, kevés latin nyelven.

Papír. — 205/210×167 mm. — (398) p. Custos többnyire van.

Írás: folyóírás. Cserei M. autogr.

Kötés: aranyozott egészsbőr, 1953 (Sasvári D.).

Készült: Magyarország. Erdély. Nagyajta (Háromszék megye).

Felesége és gyermekei informálása céljából összeírt, főleg birtokügyi följegyzések, iratmásolatok.

I. 1. p. Bevezetés.

„Anno 1716. die 5. Mensis Decemb[ris] Én Nagy Ajtai Miklosvárszéki Cserei Mihaly” X „a dolognak.”

II. 2—225., 267—296. p. Birtokaira vonatkozó iratmásolatok, följegyzések. „Idvezült első édes Lelkem Jo Feleségem” X „akarnak venni biz”

III. 226—238. p. „In Anno 1726. Irtam le ... adossagaimot ...” X „Felesegemmel vagion 5”

IV. 239—250. p. ... „Groff Altorjai Apor István ... Testamentuma ...” (1698.) X „egi test vir volt”

V. 251—266. p. „Az Levelek ... Registruma.” (Szerződések, okiratok jegyzéke.) X „obligatoria”

VI. 297. p. „Mostani Felesegem Szetei Susanna Geneologiaja.” X „Annya”

VII. 299—398. Pótlások 1728-tól.

1. 299. p. Bevezetés. „Mikor in A[nn]o” — 2. 300. p. ... „valaki az én Koporsomra fel írhatja ezeket a töllem életemben csinált verseket. Bűnös Atyám s Anyám ... — Akár igazán ely ... — Igazán enekli Balassa Bálint Ne várd hát éltedben ...” — 3. 301—303. p. Önéletrajzi adatok. „En Nagy Ajtai Cserei Mihály” — 4. 303—310., 321—322. p. Lányai kelengyejegyzékei. „Mikor a Leányomot Mariskót” — 5. 311—319. p. Cserei Mihály végrendelete. „En Miklosvár Széki” — Közben három rövid latin verse, magyar fordítással együtt: „Coelitus auxilium” — „Istentől oltalmat” — „Sis animo” — „Mind belől mind kívül” — „Noli facere omnia” — „Ne cseleked mind” [Történelmi Tár 1881. 148—157. l.] — 6. 319—320. p. Az 1709-i pestisben meghalt jobbágyok nevei. — 7. 320. p. „Az én Familiam[na]k kezdeti” — 8. 323—341., 344. p. Ingóságainak jegyzéke. — 9. 342—343. „Könyveim Registruma.” — 10. 345—398. Birtokügyi följegyzések, iratmásolatok stb. „Következnek magam” X „nem adatna.”

Üres lapok: 14., 36., 84—86., 98., 114., 168—169., 177., 191., 262., 278., 298., 364., 372., 375., 378., 381.

Tulajdonos: Cserei Mihály. — Gróf Mikó Imre. — Kazinczy Gábor hagyatékával 1886-ban került az MTA birtokába.

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Abafi Lajos: Cserei Mihály, a történetíró. Történelmi Tár 1880. 567—570. l. — Szádeczky Lajos: Cserei Mihály jegyzőkönyvei. Századok 37 (1903), 895—897. l. — Lukinich 79—80. l.

Mikrofilm: Mf. 3603/VII.

K 104 (Régi jelzetei: MTA Történelmi Bizottsága, Kazinczy Gábor hagyatéka. — K 665.)

CSEREI MIHÁLY JEGYZŐKÖNYVE. II. 1723—1755. — Magyar nyelven.

Papír. — 163×105 mm. — (378) fol.

Írás: folyóírás, Cserei autogr.

Kötés: tárcaszerű, puha bőrborítás, a gerincen kívül fűzőzsinórok (egykorú), elől két rányomott, címeres viaszpecsét.

Készült: Magyarország, Erdély. Nagyajta (Háromszék megye).

Főleg gazdálkodásra vonatkozó följegyzések, számadások (jobbágynévsorokkal), ezeken kívül orvosságreceptek, főleg állatok számára, több helyen a fiának adott könyvek jegyzékei.

1^r „Cserej Mihály Anno 1723 Jedcző Könyve” X „meggjogjul.” 60^v—64^v., 376^v—377^v üres lapok. A 378. fol. különálló levéltöredék.

Tulajdonos: Cserei Mihály. — Gróf Mikó Imre. — Kazinczy Gábor hagyatékával került 1886-ban az MTA birtokába.

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Abafi Lajos: Cserei Mihály, a történetíró. Történelmi Tár 1880. 561. l. — Szádeczky Lajos: Cserei Mihály jegyzőkönyvei. Századok 37 (1903), 895. l. — Lukinich 79. l.

Mikrofilm: Mf. 257/I.

CSEREI MIHÁLY JEGYZŐKÖNYVE. III. 1724—1748. — Magyar és latin nyelven.

Papír. — 178 × 110/113 mm. — (183) fol. — Custos legtöbbnyire van. — Hiányok: a 12—13., 62—63., 135—136., 174—175. fol. közt.

Írás: folyóírás, Cserei autogr.

Kötés: tárcaszerű puha bőrborítás, gerincén fűzőszinórokkal, egykorú.

Készült: Magyarország. Erdély. Nagyajta. (Háromszék megye.)

1^r üres (későbbi bejegyzéssel.)

I. 1^v—5^v Latin közmondások, jogi és erkölcsi axiómák. „Agit humane vim” — Közben: 3^r „Máttjás Kiraly Epitaphiuma. Meg hol Mattjas kiralj, el mult az igas-sagh” — „Bocskai István Fejedelem Epitaphiuma. Vajha Szent Istvannak” [Ferenczi Zoltán: Cserei Mihály néhány ismeretlen verse. ITK 1891. 454. l.] — „Bethlen Gabor Fejedelem Epitaphiuma. Bethlenből királljá érdemmel” [u. o. 455. l.] — 4^v „Michaelis Cserei ... Symbolum ... Bűnös Atyám”

II. 6^r—7^v „Magam körül valo nevezetes dolgok.” [Életére, családjára vonatkozó följegyzések, erdélyi tisztségviselők.]

III. 8^r—9^v „Nevezetes Casusok az én időmben.” [1689—1746, csillagászati események, elemi csapások stb.]

IV. 4^r., 10^r—58^v Jogi kézikönyv. „Ezt a Könyvet mind nagi tudos Juristak, Justianus, Decius, Kitonics s mások írásiból ... mind penigh magam inventiojaból igi szedegtettem s irtam egiüvé ab Anno 1712 ... Ezeket penig ... irasimból in hoc Anno 1724 in Nagi Ajtai házamnál ... irtam ebben a könyvben.” — 10^r „Ennek az könyvnek ebben az első résziben le irt nevezetes dolgoknak Indexse (!) Titulusok szerint.” (1—102.) X „szabados es dicseretes” — [Hiányzanak: 1—4/4., 22—38., 61—102.]

V. 59^r—180^r Politikai iratok, törvények, rendeletek stb. (főleg erdélyi vonatkozásúak) másolatai. (1—32.)

1. 59^r „Copia Decreti Caesarei pro Catholicis in Transylvania.” 1699. — 2. 59^r—60^r „Copia Decreti Pro unitis Pastorib[us] Valachis.” 1699. — 3. 60^v—61^r „Resolutio Regii Gubernii in negotio Sacerdotum Valachorum.” 1699. — 4. 61^r—v „Copia Decreti Super Praecedentiis Transylvanor[um].” 1696. — 5. 61^v—62^r „Copia Decreti Super titulo Vulgo Nagisagos.” 1696. — 6. 62^r—v „Copia Resolutionis Caesareae super compositione inter Saxones et alias nationes Tran[silva]nicas.” [vége hiányzik.] 7—9. hiányzik.

10. 64^v—65^r „Formula Jurandi Gubernatoris Regii.” — 11. 65^r—66^v „Instructio Caesareo Regia pro Cancellario Regio.” — 12. 66^v—67^r „Formula Juramenti Cancellarii.” — 13. 67^r—v „Instructio pro Generale Transylvanicae Militiae.” — 14. 67^v—68^r „Formula Juramenti Generalis Tran[silva]nici.” — 15. 68^r—71^r „Instructio pro Thesaurario Regio Tran[silva]niço.” — 16. 71^r „Formula Juramenti Regii Thesaurarii.” — 17. 71^r—73^r „Instructio Caesareo Regia pro Consiliariis ... in Regio Gubernio ...” — 18. 73^r—v „Haller Janos. Csaki László, Cserei Janos a mint Nota alol fel szabadultak.” — 19. 73^v „Protestatio Regni Transylvaniae Super excessibus militiae ... 1695” — 20. 74^r—75^r „Arcanum Politicum Transylvaniae A szegény Groff Bethlen Miklos conceptussa.” — 21. 75^r—79^r „Groff Bethlen Miklos titkos Projectuma Erdelj Orszaganak Statussarol.” 1704. — 22. 79^v—83^r „A Császár és a Rakoczi Ferencz Fejedelem Pártjan levő magyarok közt valo Bekesség Copiaja.” 1711. — 23. 83^r—94^r „A Magyar Országí Jesuitak expulsiojarol valo munkaja Rakoczi Ferencz Fejedelemnek.” — 24. 94^r—v „A mint a Posoni giülésben A Romai Császár Fiu Ag defectussan a magyar Kiraliságnak devo-

lutioja az Spanyol király Ferfi Agara kötetik.” 1722. — 25. 94^v „Joseph Császár Jumentumának Formulája.” — 26. 94^v–95^v „Az Andras Király Decretumának 31. Articulusának ki töröltetéséről való Articulus.” — 27. 95^v–115^v „Az Erdélyi egész Szász Natio Municipale Jussa, mellyet ... confirmalt ... Bathori Istvan. Statuta Jurium Municipaliū Saxonum” — 28. 116^r–135^v „Projectum a me elaboratum et D. D. Generali Commendanti Tran[silva]niae Comiti a Königsberg transmissum De Reformatione Abusuū Transylvanicorum in omnibus oeconomicis politicis et juridicis. A. 1723.” [vége hiányzik.] — 29. [Eleje hiányzik] 136^r–143^r [Cserei valamelyik másik Projectuma.] — 30. 143^v–152^r „A Háromszéki Papok Privilegiuma iránt való Projectum én concipialtam in Ao. 1724.” — 31. 152^v–164^v „A Császárnak küldött Memorialisom.” 1722. — 32. 164^v–180^r „Nemes Marus Széknek Constitutioi in Anno 1718.” X „ketelenek leszünk”

VI. 180^v–182^v „Halotti Epitaphiumok” (Apor István, Mikes Mihály, Teleki Pál, Teleki Mihály, Teleki József, Cserei Mihály, Wesselényi István, Bánffy Kata, Bethlen Sámuel, Zejk Mózesné Cserei Krisztina, Bethlen Ádám. (1704–1748.) X „dicsőségben. Amen.” — 115^v., 183^r orvosi följegyzések. 183^v üres.

Tulajdonos: Cserei Mihály, „Ladislai 'Suky Ao 1776.” — Az unitáriusok kolozsvári főtanodája. — A kolozsvári unitárius consistorium ajándékozta az MTA-nak 1853-ban. (K 836/1.)

Megjegyzések: Szádeczky Lajos alább (i. m.), aki a kéziratot a kolozsvári unitárius kollégium könyvtárában természetesen hiába kereste, mint elveszett, vagy lappangó kötetet ismerteti, Kazinczy Gábor másolata alapján. (MTAK Ms 4871.)

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Káli Nagy Elek: Cserei Mihálynak az unitáriusok kolozsvári főtanodája könyvtárában levő jegyzőkönyve. Új Magyar Múzeum 3 (1853), 46–55. 1. — Akad. Ért. 13 (1853), 112. 1. — Abafi Lajos: Cserei Mihály a történetíró. Történelmi Tár 1880. 566–567. 1. — Szádeczky Lajos: Cserei Mihály jegyzőkönyvei. Századok 37 (1903), 891–895. 1.

Mikrofilm: Mf. 3771/VI.

K 106 (Régi jelzete: Magyar Codex 4° 38.)

LÁNYI ELEONÓRA-KÓDEX 1729. — Hangjegyek, csak kevés német és latin szóval.

Papír. — 277 × 189 mm. — 32 fol.

Írás: két kéztől.

Kötés: egykorú, aranyozott egész bőr.

Készült: Magyarország, valószínűleg valamelyik felvidéki város.

146 zenemű: lengyel, magyar táncok, német dalok stb. hangjegyei.

1^r „Istrumenten schlagen” X „Violino Imo.” — 1^v és az utolsó levél üres.

Tulajdonos: „Ao 1729. Eleneora (!) Susanna Lanyi. de. Elenora (!) Susanka Lany.” — Pastinszky Miklós. — Farkas Jenőttől vásárolta az MTAK. Gyarap. Napl. 35/1951.

Megjegyzések: Tartalma így oszlik meg: 21 lengyel tánc, 22 menüett, 3 induló, 4 cím nélküli darab, 46 „Saltus”, 17 dal német szövegkezdettel, 12 ária szöveg nélkül, 8 trombitadarab, 6 „Steyerisch”, 7 „Saltus Hung[aricus]”.

Kiadás: Csak a magyar táncok: Kodály alább i. m.
Bibliogr.: Kodály Zoltán: Magyar táncok 1729-ből. Új Zenei Szemle 3 (1952), 6. sz. 1—5. l.
Mikrofilm: Mf. 3772/I.

K 107 (Régi jelzete: RUI 4° 191.)

KOHÁRY ISTVÁN: SOK OHAJTÁS KÖZBEN SZERZETT VERSEK [XVIII. sz. első fele.] — Magyar nyelven.

Papír. — 234 × 177 mm. — (8) 71 (1) (2) 177 (1) p. — Custos van.

Írás: folyóírás.

Díszítés: díszes tollrajzú iniciáléval kezdődik.

Kötés: egykorú egészsbőr-kötés, gerincén aranyozás.

Készült: Magyarország.

(1—4) p. üres.

(5.) p. „Sok ohaItás közben Inség VlseLésben, éhség szenVeDésben keserVes rabságban MVnkáCs kő-Varában szerzet Versek. Mellyeket, szerzője ... Most ki-nyomtatottat.” „Az ezer hét száz hVszadIk esztenDőben éLtVnket eLfoLyó s enYé-sző VDőben.”

(6—7) p. üres.

1. (8)—44. p. „VDőnk MVLására bVnk táVoztatására VerseInket kohoLLYVvk.” X „Az ezer hat szazban s nyolczvan harmadikban ... Munkács kő várában ... csináltam ... sóhajtottam”

2. 44—71. p. „Rabsagban heVerVe bánat MVheLYeben faraDVa henYeLés ta-Voztatására kohoLt Versek.” X „Verseknek Vége”

(72) p. üres.

3. (1)—21. p. „Az bV enYhóDésére terhénekIs kőnnYebeDésére a VagY eL keserVLt s-eL epeDet szIVnek pIhenésére szerzet Versek.” X „Io Vége”

(22.) p. üres.

4. 23—88. p. „A' Meg gYVkerezett rabsagos bánatnak keserVes bVsVLással eLterleDet ágaIn ki-nőtt fVzfa Versek.” X „Várására”

5. 89—107. p. „KesereDet rabnak bVban VsZVa s-annak terhét hVzVa ébren aLVVa Látot álma MeLLYet heVertében rabságos VgYében szVunnYadozása közben Le Ira Versekben annak szives Jó-akarója.” X „Vége.”

6. 108—177. p. „Üdő mulatás közben szerzet versek.” X „KereM azért Az FöL-séges Istent Légyen hazánknek Csendessége s Rontásnak Vége. VÉGE.”

178. p. üres.

Tulajdonos: „Ex Libris Francisci Horváth.” — Ismeretlen „szegény asszony” Keszthely. — Szily Dezsőné Háczyk Aranka. — MTAK Gyarap. Napl. 2/1904.

Megjegyzések: A kézirat végén „Admittitur. Viennae 1791. Maji 27ma Szekeres mpria für Ungarn. Imprimatur. Hoffinger mpria Secret.” — Melléklet: Szily Kálmán: E kézirat történetéhez. Ebben arra hívja föl a figyelmet, hogy az OSzK Quart. Hung. 196. sz. kézirata ugyanezt a szöveget tartalmazza, de más címlappal, amely szerint Jankovich Miklós 1791-ben Pozsonyban Patzko Ágoston nyomdájában kinyomatta, de a kötet nem jelent meg, mert a cenzúra nem engedélyezte Koháry nevének feltüntetését (OSzK példány), hanem csak anonymként (MTA példány). Szily magyarázata indokolatlannak látszik. Hogy a kötet miért nem jelent meg, nem tudjuk.

Annyi bizonyos, hogy bár 1791-ben terjesztették a cenzúra elé kiadás céljából az akadémiai példányt, maga a példány jóval korábbi; az írás és kötés alapján a XVIII. sz. első felére tehető.

Kiadás: Év nélkül, 1720 táján, valószínűleg Nagyszombatban jelent meg, füzetek alakjában.

Mikrofilm: Mf. 3772/II.

K 108 (Régi jelzete: Magyar Codex 8° 15/I.)

IZIDOR-KÓDEX (PÉCHI SIMON IMÁDSÁGOSKÖNYVE) 1740. — Magyar nyelven.

Papír. — 158×98 mm. — (226) fol. (Eredeti lapszámozás 1—72. p.) Hiányok: fol. 10—11. közt 9 levél, 50—51. közt talán 1 levél, hiány van még fol. 53—54. közt.

Írás: folyóírás, több kéz.

Díszítés: néhány egyszerűbb tollrajzzal díszített kezdőbetű.

Kötés: egykorú, vaknyomásos egészsbőr, „a könyvtáblák szegletein vörös bőr volt”. (L.: Deák alább i. m.)

Készült: Magyarország, Erdély.

(1^r eredetileg üres, később ismeretlen család bejegyzései.) 1^v „Ez kő könyv (I) kezdődik iratni az 1740 die Mense Aprilis.” — 2^r „Az imatságról így kel gondolkodni” X „paraditsom gyümölcsej[iel] [áthúzá]l juiel Amen es Amen.”

Üres lapok: 19^v—20^r., 22^r., 33^v—34^r., 81^v., 192^v., 201^v., 226^v.

Tulajdonos: Eisen Izidor marosvásárhelyi tanár szerezte Udvarhely megyében és ajándékozta az MTA-nak 1875-ben.

Megjegyzések: A részek sorrendje eltér a szokásostól.

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Akad. Ért. 9 (1875), 219. l. — Deák Farkas: A szombatosok szertartáskönyvéről. Századok 9 (1875), 412—414. l. — Erdélyi P. 261. l. — Thury 17. sz. — Szabó T. A. I. 174. sz. — Stoll 202. sz. — RMKT XVII. 5.: 91—95., 109., 138., 140. sz.

Mikrofilm: Mf. 3772/IV.

K 109 (Régi jelzete: Magyar Codex 8° 17.)

KÖRMÖTZI JÓZSEF: PRÉDIKÁCIÓK 1748/1749. — Magyar, részben latin nyelven.

Papír. — 175×108 mm. — (24) fol. Folio-számozás nincs, custos van.

Írás: folyóírás, Körmötzi autogr.

Kötés: XIX. sz., perg.

Készült: Magyarország, Erdély. Magyarsáros, Kisküküllő megye (?)

1^r „Idea Conc[ionis] . . . az én szolgálóm meg holt” X „így adunk kedves Dezmát I[ste]n[ne]k Amen.” — 5^v „A[nn]o 1748 per Joseph[um] Körmötzi Rect[orem] M. Sarosien[sem] ibid[em].” — 9^r „Jos. Körm. 1749.” — 13^r „1749 in K Saros Sub offic[io] Rectorat[us] M. Joseph. Körmötzi.”

Tulajdonos: Jakab Elektől vásárolta 1891-ben az MTA (RAL Utalványkönyv 1891. jún. 13. — Gyarap. Napl. 8/1891.)

Kiadás: nincs.

Mikrofilm: Mf. 3771/VII.

K 110 (Régi jelzete: Magyar Codex 8° 15/II.)

PÉCHI SIMON SZOMBATOS IMÁDSÁGOSKÖNYVE [XVIII. sz., 1757 előtt.] — Magyar nyelven.

Papír. — 161 × 103 mm. — (225) fol. (ebből XIX. századi pótlás: 1—10., 30—41., 57—64., 96—101., 120—121.)

Írás: kurzív könyvírás és folyóírás. Több kéz.

Díszítés: többé-kevésbé díszes tollrajzú kezdőbetűk.

Kötés: egykorú, egész bőr.

Készült: Magyarország, Erdély.

1^r „Az ujhold első napjait” X „ez minden hato urba.” Közben üres lapok: 64^v., 100^v., 207^r., 219^v., 220^v. Bejegyzés: 220^r: „An[n]o 1757dik Esztendob[en] ...”

Tulajdonos: Dux Adolf (?) — MTAK Kt. Levelestár. Szilády Áron levele Szily Kálmánhoz 1908. okt. 12. A Bözödujfalusi kódex megvásárlásával kapcsolatban írja „Ügy emlékszem, hogy a Dux Adolf-tól az Akadémia könyvtárába jutott kéziratok közt terjedelemre egy hasonló kézirat van.” Mivel a másik hasonló kézirat, a K 108. 1875-ben Eisen Izidor ajándékként került a Könyvtárba, csak erről lehet szó. Sajnos hiteles adatunk nincs. Mivel Dux Adolf 1881-ben halt meg, a kódexnek az Akadémiára kerülését kb. erre az időre tehetjük.

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Szabó T. A. I. 168. (Az 1740. évszám valószínűleg a K 108-cal való összevetés alapján került ide.) — Thury 19. sz. — Stoll 253. sz. — RMKT XVII. 5.: 4., 14., 15., 20., 23., 24., 26., 29., 30., 91., 94., 113., 116., 130., 133. sz. — L. még: Péchi.

Mikrofilm: Mf. 3773/I.

K 111 (Régi jelzete: Magyar Codex 8° 18.)

UZONI FOSZTÓ ISTVÁN: UNITÁRIUS VAGY-E? 1773 előtt. — Magyar nyelven.

Papír. — 180 × 110 mm. — (21) fol. — Custos van.

Írás: folyóírás, egy kéz.

Kötés: pergamen, XIX. sz.

Készült: Magyarország (Erdély). Torockószentgyörgy?

Unitárius katekizmus és imádságok.

1^r „Unitárius vagy? En a Vagyok” X „Szent házadot gjakorolhatnám.”

Tulajdonos: „Revesi Marton”. — Jakab Elektől vásárolta az MTA 1891-ben. (Gyarap. Napl. 9/1891., RAL Utalvány könyv 1891. jún. 13.)

Megjegyzések: A szerző neve nincs rajta a kéziraton, de a beszerzési naplóba így

vezették be, föltehető, hogy az akkori, eredeti kötésen, vagy borítólapon volt rajta. Az 1773. évszám más kézzel a 16^v felső szélére van írva, tehát akkor már megvolt a kézirat. Az írás alapján kb. akkoriban is készülhetett a kézirat. Fosztó I. 1774-ig Torockószentgyörgyön volt pap.

Kiadás: nincs.

Mikrofilm: Mf. 296/VIII.

K 112 (Régi jelzete: Magyar Codex kis 8° 18.)

PAP MIHÁLY MELODIÁRIUMA 1779. — Magyar, kis részben latin ny.

Papír. — 164×97 mm (haránt). — (38) fol. (Eredeti lapszámozás: (3)2—33., 2 üres levél, 47—73., (5) p. A 19—20. fol. közt hiányzik 4 (valószínűleg üres) levél.

Írás: Pap Mihály autogr.

Díszítés: nincs.

Készült: Magyarország, Debrecen.

Kötés: Eredetileg színes virágmintás papírkötésben volt (most fol. 1. és 38.), most vászonkötés.

44 (genfi) zsoltár, református egyházi népénekek, kis részben világi énekek, ötszólamú dallamjegyzéssel (8—10 vonalas rendszerben; a szövegeknek kevés kivétellel csak a kezdete).

1. 1^v (a papírkötés belső oldalán) „Diarium pro Cantionibus destinatum Michaelis Pap A [nn]o 17[7]9.” — Alatta a 38. zsoltár basszus szólama.

2. 2^{r-v} „Series” (= az énekek betűsoros mutatója M betűig.)

3. 3^r—35^v Énekek.

3^r „[Ps]al[mus] 99. Az VR Országol és regnál nagy jól”. — „81. Örvendeztetek”. — „141. Te hozzád kiáltok”. — 3^v „CVIII. Vr I[ste]n kész az énszivem” — 4^r „XLVII. No minden népek” — „Jaj szegény be fázik.” [Murányi 76.] — 4^v „L [Psalmus] Az erős I[ste]n Vr.” — 5^r „A’ kereszténységbe[n]. [Cantus Catholici. 18. l. 3. sz.] — 5^v „[Ps]al. 87. Az Vr I[ste]n az ő lako hajlekát”. — 6^r „En Istenem sok ’s nagy bűnöm”. [Murányi 51.] — „Óh I[ste]ne[m] a’ magassag” — „[Ps]al. 84. O’ Seregek[ne]k Istene.” — 6^v „3. O’ mélyly sokanvagy[na]k”. — 7^v [116.] „Szeretem és áldom az VR I[ste]nt”. — „Jaj e’ világ melly igen mulandó.” [Murányi 54.] — 8^r [Psalmus] „LI. VR I[ste]n kegyelmez meg énnekem.” — 8^v „Jövel Sz[ent] Lelek I[ste]n.” [Murányi 58.] — 9^r „Vram botsassad el” [Murányi 69.] — [Psalmus 83.] „Vram ne halgass illy igen”. — 9^v „Arripe iam grave munus”. [Murányi 78.] — 10^r „A’ minap hazadba h[ogy] bé ültem”. [Murányi 84.] — „Tartsd meg kérünk beke-segb[en] v[agy] Elbé mégyünk”. [Murányi 67.] — 10^v „Ally közelébb hald meg elébb”. [Murányi 79.] — 11^r „O’ artatlansag báránya”. [Murányi 64.] — [Psalmus 104.] „Aldjad lelkem”. — 12^r „[Ps]al. 38. Haragodnak nagy voltában.” — „Eletem-nek vedső napját.” [Murányi 52.] — 12^v „Nints olly szempillantás.” [Murányi 82.] — „[Ps]al. CL. Ditsirjetek az Vrat”. — 13^r „Légy irgalmas”. [Murányi 60.] — 13^v „Én gyenge ág”. [Murányi 81.] — 14^r „Valasz minket megad[na]k” [Murányi 70.] — 14^v „Szorgalmatos az ur”. [Murányi 66.] — 15^r „Tartsd meg kérünk békesség-b[en]”. [Murányi 68.] — [Psalmus 132.] „Emlékezzél meg Vr I[ste]n Davidról.” — 15^v [55.] „Halgasd meg az én könyörgésemet.” — 16^r „Sz[ent] Sz[ent] Sz[ent] a seregek[ne]k ura.” [Murányi 73.] — 16^v „Nyomorúsagink[na]k ideje”. [Murányi 72.] — „Vigyáz hala[lo]dra halandó.” [Murányi 71.] — [Psal.] „XCVII. Az Vr

I[ste]n regnal.” — 17^r „Buneink terhes soldjat”. [Murányi 50.] — „Butstút venne[m] el kell menne[m]”. [Murányi 49.] — „Midőn eljő az én órá[m]”. [Murányi 62.] — 17^v „Jesusom hiv.” [Murányi 57.] — „Jesus [Christu]s mi kegyelmes hadnagyunk.” [Murányi 56.] — 18^r „[Ps]al. LV. Halgasd meg az én könyörgésem.” — „CXXXIII. Ime melly jó.” — 18^v „Adjon I[ste]n szerentsét Telb[en] melegkementzét.” [Murányi 77.] — 19^r „Ohajtással tel[ne]k el kelnekel”. [Murányi 80.] — „Mig élek szép lelek”. [Murányi 75.] — 19^v „Bagyadt szerelmitől.” [Murányi 48.] — „Lelkem terhe valamon.” [Murányi 74.] —

Fol. 20—21. üres.

22^r „Külde az Vr I[ste]n”. [Murányi 59.] — Sz[ent] Vr Isten”. [Murányi 65.] — 22^v „[Ps]al. 84 O Seregek[ne]k Istene.” — 23^r „Már bútsút vészek tölled.” [Murányi 61.] — 23^v [Psal. 110.] „[Az Ur Isten] monda az én Vramnak.” — „A nap el jó nagyharaggal.” [Murányi 46.] — 24^r [Psal. 33.] „Nosza I[ste]n félő Szent Hivek.” — 24^v „[Ps]al. LVI. Kegyelmez m[eg] nékem.” — 25^r „XLVta Egy szep dolgot hoz.” — 25^v „[Psal. 39.] Magamban el végezém.” — 26^r „Ditsérünk teged I[ste]n. etc LXXV. [Ps]al.” — 26^v „Minden teremtetett allatok.” [Murányi 63.] — 27^r [Psal.] „CII Halgasd m[eg] Vra[m].” — 27^v „Vltimu[m] Vale. Ad not[am] Midőn el jó az én Órá[m].” „Demum[m] properante fato ...”. — 28^r [Psal.] „XCIV. O’erős boszszú (!) álló I[ste]n.” — 28^v „Ez Eszeendőt meg aldjad.” — 29^r „Ditsérünk teged VR I[ste]n.” [Murányi 85.] — 29^v „[Ps]al XXXVIII. Haragodnak nagy vóltában.” — „148. Nő ditsérjeteke mindnyajjan.” — 30^r „Adjunk halat minyajjan.” [Murányi 47.] — 30^v „[ps]al. 79. Öröködben Vram pogányok jöttek.” — 31^v „XXIX. Mostan ti hatalmasak.” — „LVIII [LVII.] Irgalmaz Vra[m].” — 32^r „LXVI. Örvendj egész föld.” — „LXXXVI. Hajtsd hozzám vram füledet.” — „XXXIX. Magamban el vegezem.” — 32^v „Sz[ent] Sz[ent] Sz[ent] ...” [Murányi 83.] — „[Ps]al. 43. Itély meg engemet” — 33^r „LXV. A’ Sionak heg[yén].” — 33^v „LXXXVIII. Vr I[ste]n én idvességem.” — „CL Ditsérjétek az V[rat]”. — 34^r „IV. En igasságom[na]k I[ste]ne.” — 34^v „121 Szemem az hegyekre vetem.” — 35^v „Jaj siralom fárasztja.” [Murányi 55.]

36^r üres.

4. 36^v Összhangzattani utasítások. „Soni impossibiles...”

37^r üres.

5. 37^v Dallam nélküli vers. „Mig tele konyhája vólt ...” X „... álhatatos szerelem.” — 38^r (a papírkötés belső oldalán:) „Domine in Te speravi! ne erubescam.”

Tulajdonos: Pap Mihály. — Kálmán Farkas. Az ő könyvtárának eladásakor vásárolta meg az MTAK 1906-ban. (Gyarap. Napl. 5/1906.)

Megjegyzések: A kézirat évszámából hiányzik az évtizedet jelölő számjegy, de az Akadémiára kerülésekor valószínűleg még olvasható volt, mert a Gyarapodási napló és az Akad. Ért. alább i. h. 1779-et ír. Életrajzi adatokból is erre az évre következtet Murányi.

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Kálmán Farkas: Egy régi partitúra. Zene- és Színházművészeti Lapok. 1896. 2. sz. — Kézirat. Halotti énekek hangjegyekkel. Akad. Ért. 17 (1906), 703. l. — Bartha Dénes: Hangjegyes verseskönyvek jegyzéke 1770—1820. ITK 42 (1932), 282. l. — Stoll 386. sz. — Murányi Róbert Árpád: Pap Mihály melodiáriuma. Magyar Zenetörténeti Tanulmányok. 2. köt. Budapest 1969. 113—129. l.

Mikrofilm: Mf. 3772/III.

K 113 (Régi jelzete: Magyar Codex 8° 22.)

BŐZÖDUJFALUSI SZOMBATOS KÓDEX. (PÉCHI SIMON IMÁDSÁGOS-KÖNYVE.) [XVIII. sz. vége.] — Magyar nyelven.

Papír. — 165 × 100 mm. — 13+185 fol. (Az első 13 levél későbbi pótlás, kék-színű papírból.)

Írás: kurzív könyvírás, egy kéz.

Diszítés: nincs.

Kötés: egykorú, vaknyomásos egésszbőr.

Készült: Magyarország (Erdély).

Helyenként erősen kivonatos, néhol meg pótlással kiegészített szövege Péchi S. imádságoskönyvének.

1. Pótlás: 1^r—4^r üres. 4^v „Én pedig Ur Istenem . . .” X „... és mongyák az po . . .” 12^r—13^v üres.

2. 1^r—185^v „És mondgyák vallják a pogányok . . .” X „... Igazak számára el reytettél es rendeltél Ammen.”

Tulajdonos: 1908-ban vásárolta az MTA (Gyarap. Napl. 6/1908. — L. még: Szilády Áron levele Szily Kálmánhoz 1908. okt. 7. MTAK Kézirattár. Levelestár.

Megjegyzések: A végén más írással írt bejegyzés „Készült 1608ba Szt. András havába B: Ujfaluba.” félreértésen alapszik, mert Péchi S. munkáját 1624—1638 közt írta.

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Péchi S. — Thury 27. sz. — Szabó T. A. I. 21. sz. — Stoll 488. sz. — RMKT XVII. 5. 91—95. sz.

Mikrofilm: Mf. 3773/II.

K 114 (Régi jelzete: Magyar Codex 12° 1.)

ROHONCI-KÓDEX [c. 1830?] — Nyelve nincs megállapítva.

Papír. — 120 × 100 mm. — (224) fol.

Írás: ismeretlen.

Diszítés: 57 tollrajzú kép.

Kötés: tárcaszerű bőrkötés, félbőr tokban.

Készült: Magyarország (?)

Tulajdonos: A rohonci Batthyány Könyvtárból 1838-ban került az MTAK-ba.

Megjegyzések: Valószínűleg XIX. századi hamisítvány, a XVI. század elejéről való papíron. A képek vallásos tartalomra (Ó- és Újszövetség) utalnak. Valószínűleg ősi magyar nyelvű kódexnek akarták föltüntetni. — Mellékletek: Jülg Bernátnak 1885-ben Innsbruckból Hunfalvy Pálhoz küldött levelezőlapja, a megfajtési törekvésekkel kapcsolatban; 2 db. vízjelfénykép, a papír kormeghatározásával Némäti Kálmántól.

Kiadás: nincs.

Bibliogr.: Szabó Károly: A régi hun-székely írásról. Budapesti Szemle 6 (1866), 123—124. l. — Fejérpataky László: Irodalmunk az Árpádok korában. Budapest, 1878. 3. l. — Némäti Kálmán: A Rohonci-Codex Ábécéje. Magyar Nevelő 1889. — U. a.: A Rohonci-Codex tantételei. Budapest, 1892. — Pintér I. 43., 724—725. l. — Gyürk Ottó: Megfejtethető-e a Rohonci-kódex? Élet és Tudomány 25 (1970), 1923—1924. l.

Mikrofilm: Mf. 1173/II.

A TULAJDONOSOK (POSSESSOROK) MUTATÓJA

- Aemylius, Georgius 39, 40
 Ágoston Sámuel 83
 Andorka Gyula 51
 Balassa Mária Erzsébet Viktória 21, 23
 Baloghy István 34
 Bánffy Farkas 9
 Báthory István, ecsedi 43
 Bencés apácák 15
 Benedek szováti plébános 8
 Beniczky Antal 41
 Beniczky Ferenc 57
 Beszterce-Naszód vármegye levéltára 7
 Bótagi János 99
 Brankovics György despota 8
 Budapesti jezsuita rendház 13
 Bük László 99
 Császár Tamás 93
 Csemiczky Gábor 42
 Cserei Mihály 99, 101, 103
 Csesznek György 63
 Csoma István 64, 65
 Csíksomlyói ferencesek 56
 Czech János 61, 62
 Cziakoj Balas 43
 Dajka Jos. Ign. 23
 Domonkosrendi apácák 31
 Domonkosrendi apácák, Margitsziget
 16, 17, 21, 26, 30
 Drágffy János 23
 Draskovich (IV.) János 35, 37
 Duchoni János 57
 Dux Adolf 106
 Eisen Izidor 105, 106
 Erdődy Ferenc 37
 Érsek Péter, somoskőújfalvi 40
 Érsekújvári ferencrendiek 21, 30
 Fábíán Gábor 78
 Fabó Bertalan 88
 Farkas Jenő 103
 Ferencrendiek 12, 13
 Ferencrendiek, Csíksomlyó 56
 Ferencrendiek, Érsekújvár 21, 30
 Ferencrendiek, Gyöngyös 15, 78
 Ferencrendiek, Nagyszombat 82
 Ferencrendiek, Óbuda 10
 Filep Imre 97
 FP 42
 Gedő József 99
 Guary család 46
 Guary család levéltára 11
 Guary Károly 46
 Guary Miklós 11
 Gyöngyös, Ferencrendiek 15, 78
 Gyöngyösi Kiss Albert 81
 Győri György 40
 Hoggiai Márton 40
 Horovitz Fülöp 38
 Horvát István 10
 Horváth Ferenc 104
 Istvánffy Miklós 37
 Jakab Elek 43, 51, 83, 90, 94, 106
 Jakab János 83
 Jakó György 97
 Jancsó Imre 56
 Jankovich Miklós 38
 Jezsuiták, Budapest 13
 Jezsuiták, Nagyszombat 13
 Jezsuiták, Pécs 13
 Jósika család 43
 Kálmán Farkas 93, 108
 Kalmár István 41
 Kapucinusok, Máriabesnyő 13
 Kata, Soror 30
 Katalin apáca 19
 Kazinczy Gábor 101
 Kemény József 12, 33
 Kinizsi Pálné Magyar Benigna 21
 Kisfaludi Pál 46
 Kisfaludy Társaság 90
 Kisvárdai Miklós 37
 Klarisszák, Nagyszombat 21, 26, 30
 Klarisszák, Pozsony 22
 Klarisszák, Szentjános (Nagyvárad
 mellett) 26, 30
 Kolozsvár, unitárius főiskola 103
 Koos Károly (1840) 79
 Kóródy Béla 98
 Kóródy István 98

- Körmötzi József 105
 Krechmer János 37
 Kriza János 31, 43
 Kukuljevics Iván 38
 Kuun Géza 61
 Lányi Eleonóra Zsuzsanna 103
 Lányi Károly 23
 Lázár Márton 19
 Lázár Zelma 19
 Literati alias Ferencfi Basilius 40
 Literati Nemes Sámuel 38
 Literatus, Stephanus Vörösmartinus 57
 Lucz Miklós 8
 Lugossy József 40, 65, 94
 Lukács Ferenc 32
 Madách Magdolna 63
 Magyar Benigna, Kinizsiné 21
 Margitsziget, domonkosrendi apácák 16, 17, 21, 26, 30
 Maria Victoria, Soror 21
 Máriabesnyői kapucinusok 13
 Mednyánszky József 23
 Mesztreczki Emerencia 11
 Mikó Imre 101
 Musinich Ferenc 38
 Nagynyedi református kollégium 9
 Nagyszombati ferencrendiek 82
 Nagyszombati jezsuiták 13
 Nagyszombati klarisszák 21, 26, 30
 Nicolaus Lucz 8
 Óbudai apácák 17
 Óbudai ferencrendiek 10
 Pap Mihály 107
 Pápólci György 99
 Pastinszky Miklós 42, 103
 Pataki Mihály 93
 Payor 12
 Pécsi jezsuiták 13
 Péterfalvy János 9
 Pethő Pál, gersei 37
 Pethő Péter, gersei 37
 Petrőczy Kata Szidónia 96
 Piry Cirjék 13
 Polány Sándor 46
 Pozsonyi klarisszák 17, 22
 Premontrei apácák 15
 Premontrei apácák, Somlóvásárhely 22
 Pribizer Márton 47
 Radák Istvánné Rhédey Klára 96
 Ranschburg-cég, Budapest 88
 Rasoris, Stephanus 57
 Revesi Márton 106
 Rimay János 63
 Schönfeld-gyűjtemény, Wien 65
 Sinai Mihály 80
 Somlóvásárhelyi premontrei apácák 22
 Soror EZ 27
 Suky László 103
 Szent György Völgyi János 93
 Szentjánosi klarisszák 26, 30
 Szerdahelyi János 51
 Szily Dezsőné Háczy Aranka 104
 Szirmay József 82
 Szücs János 93
 Tahy család levéltára 81
 Tahy Emánuel 81
 Tahy Gáspár levéltára 81
 Teleki-alapítvány 14, 40, 41, 80, 100
 Teleki család gyömrői levéltára 10
 Teleki Domokos 57
 Teleki (III.) János 9
 Teleki József (1790—1855) 10
 Teleki Mihály 91
 Thamas György 19
 Thaba János 93
 Thuri Nagy János 40
 Tiszalöki plébánia 17
 Toldy Ferenc 23, 76
 Tomory Szabó Sándor 76
 Tordátfalvi unitárius lelkész 83
 Vektorisz család könyvtára 88
 Vlassich Katalin Franciska 23
 Wathay Ferenc 46
 Wittnyédy István 82
 Wörösmarti István 57
 Zolominus (Zólyomi?) Márton 47

A SCRIPTOROK MUTATÓJA

A. L. 34
 Anthonius de Endreffalwa 8
 B. K. 66, 69, 76
 Baksay Textor (Takács) György 91
 Báthory István, ecsedi 43
 Beniczky Péter 57
 Bettffalvi János 51
 Csatáry Péter 57, 59
 Cserei Mihály 99—102
 Csoma István 63
 Darabos Gergely 38
 Detsi István 48
 Endrefalvi Antal 8
 F[rater] M. 20
 Gábor deák 52
 Gatay Pál, fráter 31
 Georgius de regno dicto Sclauonye 7
 Istvánffy Miklós 35
 Johannes de Peterfalwa 8
 Kálmáncsehi László 22
 Keopeczzi N. György 93
 Körmötzi József 105
 Ladislaus presbyter de Kalmanchey 22

Nagy Miklós 57, 59
 Petrőczy Kata Szidónia 95
 Pribizer Márton 46
 Rákóczy György, I. 80
 Sövényházi Márta 24, 25, 27
 Staindl Pál 38
 Szacs vay Mihály 43
 Szegedi István 66, 67, 69, 76
 Szenczi Molnár Albert 39
 Szentiványi Márkos Dániel 90
 Szlavóniai György 7
 Tolnai István 52, 55
 Ujhelyi István 91
 Várad i János 52
 Vér András 10
 Verboi István alias Sartor Ovariensis 66,
 68, 69, 76
 Veresmarti Mihály 79
 Wathay Ferenc 44
 Wittnyédy István 82
 Zak Péter 52, 55
 Zichy György 84

NÉVMUTATÓ

- Abafi Lajos 101, 103
 Adonyi Péter 49
 Adorján, Szent 25
 Aemylus 39
 Ágoston, Szent 11, 15, 21, 25—30, 47
 Albert, Szent 18, 25
 Alsóörs (Veszprém megye) 61
 Alszeghy Zsolt 91
 Alvinci Énok 53
 Ambrus, Szent 29, 59
 András, Szent 56
 Angyal Endre 46
 Anna, Szent 21, 28
 Antalffy Endre 96
 Antoninus Florentinus 25
 Apollonius királyfi 51
 Apor István, Altorjai 100, 103
 Aranyszájú Szent János ld. Chrysostomus
 Aristoteles 25, 42
 Árkosi Benedek 83
 Arnulphus de Lovanio 20
 Asztalos János 81
 Atanáz, Szent 69
 Augustinus, Aurelius ld. Ágoston
 [Pseudo-] Augustinus 25
 Ázsia 45
 Bakos János 51
 Baksai Textor (Takács) György 92, 93
 Balassi Bálint 49, 58—60, 93, 96, 101
 Balbus, Johannes 78
 Ballagi Aladár 40
 Bánffy Kata 103
 Baranya vármegye 61
 Barát István 48, 72
 Barbara, Szent 28
 Bárdos Gy. József 22
 Bars vármegye 81
 Bartakovics Albert 17
 Bartha Dénes 108
 Bartha József 79
 Bartholomaeus de Pisis 16
 Basirius (?) Casparus 47
 Báthory András 36
 Báthory Erzsébet 33
 Báthory István, Ecsedi 43
 Báthory István király 103
 Batizi András 49, 51, 68, 70, 71, 76
 Batthyány család 34
 Batthyány könyvtár, Rohonc 109
 Batthyány Ferencné Bánffy Kata 37
 Batthyány Ferencné Poppel Éva 37
 Batthyány Kristóf 34
 Batthyány Lajos (1753) 38
 Batthyány Pál 34
 Bécs ld. Wien
 Békefi Remig 22
 Bekény János 55
 Bél Mátyás 47
 Bembo bíboros 62
 Bencsencsi Imre 50
 Benda Kálmán 46
 Benedek pápa (?) 29
 Benedek fráter 34
 Benedictus monachus 33—34
 Beniczky Péter 6, 56, 57
 Bereg vármegye 80
 Berger Albert 7
 Berlász Jenő 96
 Bernardinus Senensis 11, 20, 31
 Bernát, Szent 28, 30
 [Pseudo-] Bernhardus 30, 60
 Besztercei Szójegyzék 7
 Bethlen (Szolnok-Doboka vármegye) 56
 Bethlen Ádám 103
 Bethlen Gábor 51, 102
 Bethlen Miklós 102
 Bethlen Sámuel 103
 Bettfalvi János 51
 Bigotius, Gulielmus 39
 Bihari János (1607) 47
 Bocatius, Johannes 47, 77
 Bocskai Erzsébet 33
 Bocskai István 50, 77, 78, 102
 Bódi György 81
 Bogáthi Fazekas Miklós 52
 Boghdanocz 37
 Bona György 35
 Bonaventura, Szent 17, 25

- Bonifác pápa (?) 29
 Bónis Ferenc 88
 Borbála, Szent 27, 28
 Bornemissza Miklós 58
 Bornemissza Péter 70—76, 92, 98
 Boros Alán 22
 Boros János 83
 Bosiako 37
 Botth Lőrinc 51
 Bözödújfalú 109
 Bözödújfalusi-kódex 106, 109
 Brankovics György 9
 Brassó 99
 Breznay János 81
 Brigitta, Szent 15, 19, 20, 22, 27, 31
 Buda 46, 50
 Budai Péter 51
 Burlas 88
 Bydy György 35
 Cantalycius 39
 Celesztin pápa, V. 30
 Chrysostomus Id. János, Szent Aranyszájú
 Clauser Mihály 85
 Constantinus (mondai) 34
 Constantinus Magnus 39
 Cornides Dániel 9
 Crescentiis, Petrus de 14
 Csáktornya 37
 Csáky István 34
 Csáky László 102
 Csapodi Csaba 83
 Császár Edit, M. 13
 Császár Elemér 16, 30
 Csegez (Torda-Aranyos vármegye) 97
 Csehország 78
 Cserei család 99
 Cserei János 102
 Cserei Mihály 6, 99—103
 Cserei Mihályné Szetei Zsuzsanna 101
 Csery Balázs 34
 Csíksomlyó 56
 Csiky János 88
 Csizió 8
 Csoma-kódex 63
 Cyza (?) folyó 38
 Cyrus 45
 Czech János 21, 22, 26
 Czech-kódex 20, 30
 Czegléd Sándor 100
 Czémeki Mátyás 58
 Czenstochowa 36
 Cziapan Ferenc 50
 Dacsófalva (Hont vármegye?) 34
 Dacsókeszi (Hont vármegye) 34
 Dacsólám (Hont vármegye) 34
 Darabos Gergely 38
 Daróczy Király Imre 50
 Dávid Ferenc 72
 Deák Farkas 105
 Debrecen 9, 65, 107
 Decs (Tolna vármegye?) 48
 Décsy Gyula 42
 Decius 102
 Déda (Bereg vármegye?) 81
 Dedalus 45
 Deli Gergelyné 81
 Desith Miklós 35
 Dessewffy László 81
 Dessewffy Virginia 17
 Detsi István 49, 50
 Detsi-kódex 48
 Dézsi András 64
 Dézsi Lajos 39, 46, 51, 58—61, 65, 93
 Dobai András 64
 Dobó István 36
 Dobokai Miklós 32
 Domonkos apácák, Margitsziget 24, 27.
 Döbrentey Gábor 10, 11, 16, 21, 33, 56, 81
 Drágffy János 32
 Drágfi Ferenc 23
 Draskovich család 34, 38
 Draskovich György 36
 Draskovich János 34, 37, 82
 Drávai Névtelen 64
 Ebeczky Mátyás 36, 37
 Eckhardt Sándor 63
 Ecsed vár 43
 Eger 38, 41
 Egyed, Szent 16
 Ellebodius, Nicasius 36
 Erdély 7, 8, 17, 41, 43, 50—52, 56, 57, 83,
 84, 97, 102, 103, 105, 106, 109
 Erdélyi Máté 64, 69, 71
 Erdélyi Pál 56, 65, 93, 96, 105
 Erdődy család 34
 Erdődy Erzsébet 34
 Erdődy Ferenc 37
 Erdődy György 34
 Erdődy Péter 36
 Erdőhegyi Balás 10
 Erdősy Sylvester János 71
 Érsekújvár 13
 Érsekújvári-kódex 23
 Esterházy Pál nádor 82, 86, 88, 90
 Esztergomi káptalan 82
 Eszterházy Ferenc (1652) 82
 Eszterházy Miklós nádor 60
 Eszterházy Miklós (1652, 1670) 82
 Eszterházy Sándor (1652) 82
 Eszterházy Zsigmond (1670) 82

- Fabó András 83
 Farkas Imre 82
 Fehéregyháza (Nagy-Küküllő vármegye) 56
 Fejérpatak László 109
 Fekete Gábor 83
 Fekete János 35
 Fekete-tenger 44
 Fekete Torony 44, 45
 Felnémet (Heves vármegye) 38
 Felnémeti Névtelen 6
 Felsőbánya 94
 Felvidék 85, 89, 103
 Ferenc, Szent Asszisi 11, 16, 17, 19, 29
 Ferenczy Zoltán 62, 63
 Festetich-kódex 21
 Finály Henrik 7
 Fišer 88
 Flórián, Szent 25
 Fodorházi Péter 32
 Fodroczy 37
 Fokos Dávid 79
 Forgách Zsigmondné 81
 Franciscus Literatus 50
 Frangepán Katalin 35
 Fráter Gáspár 59
 Fráter István, K. 91
 Fruzsina asszony (Galaczy Istvánné) 33
 Gábel Asztrik 23
 Gál Kelemen 90
 Galac (Beszterce-Naszód vármegye) 33
 Galacfalva (Beszterce-Naszód vármegye) 33
 Galaczy Istvánné 33
 Galata 44
 Gálcz Mihály 81
 Gáldi László 8
 Galgóczi Jakab 62
 Gárdonyi Albert 84
 Gerézdi Rabán 16
 Gergely, Szent 19
 Gersei Pethő Pál 37
 Gersei Pethő Péter 37
 Gius Márton 58
 Glareanus, Henricus 39
 Goelanius, Rodolphus 42
 Golssényi Pantaleo 21, 26, 30, 81, 82
 Gombos Márton 83
 Gondán Felicián 22
 Gömöry-kódex 30
 Görgény-Adorján (Maros-Torda vármegye) 56
 Gregor Ferenc 8
 Gregorius, S. Id. Gergely, Szent
 Gregorius Heltensis 8
 Grotius, Hugo 83
 Guary-kódex 10
 Guido de Monte Rocherii 38
 Gulyás József 96
 Gyalu (Kolozs vármegye) 56
 Gyarmat (?) 51
 Gyöngyös 78, 81
 Gyöngyös patak 47
 Gyöngyösi István 90, 92
 Gyöngyösi Kiss Albert 81
 Gyöngyösi Latin-Magyar Szótártöredék 6, 78
 Gyöngyösi-kódex 14
 Gyulavár 58
 Gyulai János 36
 Gyulai Pál 96
 Gyulai Pál, abafái (XVII. sz.) 84
 Gyulay Mihály 32
 Gyürk Ottó 109
 Hajduszovát (Hajdu vármegye) 8, 9
 Hajmási László 65
 Haller János 102
 Haluszka Margit 7
 Háromszék vármegye 43, 103
 Harsányi Imre 48
 Harsányi István 96
 Hartyáni Imre 74, 75
 Hayeková, Matilda 8
 Heeresdorf (Beszterce-Naszód vármegye) 33
 Hegyi István 82
 Heidelberg 39
 Heinlein István 13
 Heinrich Gusztáv 9
 Hellebrant Árpád 12, 38
 Hellowoeus, Valentinus 41
 Heltai Gáspár 79
 Heltau 8
 Heltay [Hellowoeus], Valentinus 41
 Henricus de Hassia 38
 Hercegszöllős 61, 62
 Hermann, Josephus 20
 Heródes 24
 Herolt, Johannes 11, 17, 18
 Herzog, Johann Friedrich 63
 Hieronymus Florellus 35
 Hoffinger cenzor 104
 Hoggiai Márton 39
 Holik Flóris 37
 Holub József 37
 Homonnay Bálint 50, 51
 Homoródjánosfalva (Udvarhely vármegye) 32
 Hont vármegye 34
 Horánszky András 33
 Horánszky, P. 47
 Horejs 88
 Horvát István 11, 16
 Horváth András 33

Horváth Cyrill 9, 22, 26
 Horváth János 10, 26, 39, 85
 Horváthné 13
 Hugiecsék András 67
 Hugo de Sancto Caro 16, 38
 Hunfalvy Pál 109
 Hunyadi Ferenc 64
 Hunyadi János 52
 Huszár Gál 70
 Huszt vár 91
 Ibrahim basa 45
 Illésházy István 50, 77
 Innsbruck 109
 Ipolynyék (Hont vármegye) 34
 István deák 48, 74
 István, Szent I., király 102
 István, Szent, vértanú 12, 56, 69
 Istvánffy Miklós 33, 37
 Istvánffy Pál 36
 Iványi Béla 10
 Izidor-kódex 105
 Izrael János 82
 Jablonkay Gábor 13, 14
 Jacobus Philippus Bergomensis 16
 Jakab Elek 9, 43, 80, 83
 Jakubovich Emil 7, 9, 13, 32
 Jancsó-kódex 52
 Jankaffy Magdolna 32
 Jankovich Miklós 65, 104
 János, Szent, Aranyszájú 14
 János, Szent, Evang. 18, 24, 56
 János, Szent, Keresztelő 64
 János pápa, XII. 29
 János presbyter 8
 János Zsigmond 50
 Jánosfalva (Udvarhely vármegye?) 32
 Janus Pannonius 36, 39
 Jászberény 81
 Jeromos, Szent 17, 25
 Jeruzsálem 21
 Jó Albert 58
 Johannes Leo Mutinensis 36
 Johannes Presbyter 8
 József, Szent 15
 József I. császár és király 103
 Jösz, Albertus 58
 Juhász László 37
 Justinianus 102
 Jüllg, Bernhard 109
 Kádas György 64
 Kádoni 59
 Kákonvi Péter 64, 65
 Káldy György 83
 Kálti Nagy Elek 103
 Kálmán Farkas 108
 Kalmár Elek 7
 Kanizsai Pálfi János 49, 75
 Kanyaró Ferenc 10
 Kányavár 47
 Kapisztrán János 29
 Kapossy János 81
 Karácsonyi János 11, 23
 Kardos Tibor 35
 Károli Gáspár 68
 Kassa 77, 78, 99
 Kátai Mihály 50
 Katalin, Szent, alexandriai 21, 25, 28
 Katalin, Szent, sienai 25
 Katona István 77
 Katona Lajos 11, 13, 17, 19—22, 26, 30, 31
 Kazinczy Ferenc 9
 Kazinczy Gábor 99, 103
 Kecskemét 66
 Kecskeméti graduál 66
 Kecskeméti-kódex 76
 Kecskeméti W. Péter 40
 Keczer Ambrus 82
 Keczer András 82
 Keczer Menyhért 82
 Kelemen pápa, VIII. 35
 Kempis 19
 Képes Krónika 8, 9
 Kerecsényi Dezső 40
 Keresztur 37
 Keresztury Dezső 37
 Keszthely 104
 Király György 26
 Király Pál 17
 Kisázsia 45
 Kisdevecser (Szolnok-Doboka vármegye) 33
 Kisjenő (Arad vármegye) 10
 Kiskanizsa (Zala vármegye) 38
 Kismarton 90
 Kissolymos (Udvarhely vármegye) 52, 55
 Kisszeben (Szepes vármegye) 49
 Kiss Áron 62
 Kitionich 102
 Klaniczay Tibor 83
 Klenovnik 34, 37
 Kniezsa István 10
 Kodály Zoltán 104
 Koháry István 104
 Koháry Péter 93
 Kolozsvár 49, 83, 90
 Komárom 38
 Komáromy Lajos 17
 Konstantinápoly 44—46
 Kónya Anna 81
 Koppány (Székelyföld) 32

- Koppan Jenő 30
 Kóródy-énekeskönyv 97
 Kosut (Pozsony vármegye) 82
 Kovács Dezső 57
 Kovács Márton 82
 Kovacsovics György 82
 Kóvári Anna 34
 Kóvári László 34
 Königsberg generális 103
 Köpeczi N. György 93
 Körmend 91, 92
 Körmendi-kódex 91
 Körmendi Lukács 59
 Körmöti József 105
 Kőszeg 44, 46, 47
 Krakkói Demeter 41
 Kraków 43
 Kriza-kódex 31
 Kuun-kódex 57
 Laczkó Géza 7
 Lakatos Péter 49
 Lakos Géza 96
 Lányi-kódex 22
 Lányi Eleonóra-kódex 103
 László, Szent 14
 Lazar nyomda, Krakó 43
 Lázár Béla 26
 Lázár Zelma-kódex 17
 Lázárfalva (Csík vármegye) 56
 Ledniczky Jeremiás 62
 Légrad 38
 Lendvai Lászlóné Medvesányi Ilona 82
 Leó pápa, XI. 35
 Leo archipresbyter 8
 Lévai Névtelen 64
 Lilienkron, L. R. 37
 Liszty Borbála 82
 Liszty János 36
 Likava vár 33
 Liptó vármegye 42
 Lorántffy Zsuzsanna 80
 Lőcse 77
 Ludolphus a Saxonia 24
 Lugossy József 56, 65
 Lugossy-kódex 40
 Lukátsi Béni 83
 Lukinich Imre 101
 Luther 47
 Magyarország 39, 44, 50
 Magyarózd (Alsó-Fehér vármegye) 96
 Magyarsáros (Kisküküllő vármegye) 105
 Major János 13
 Manlius, Jacobus, de Bosco 42
 Máramarosziget 94
 Margit, Szent, antiochiai 18
 Margitsziget, domonkos apácakolostor 27
 Mária, Szent, egyiptomi 25
 Mária Magdolna 25, 28, 29
 Máriabesnyői Töredék 13
 Marina, Szent 25
 Márkos Dániel, Szentiványi 90
 Marosszék 103
 Márton, Szent 25
 Marus, Stephanus 30
 Mátfői Pál 52, 55
 Mátyás főherceg (később II. Mátyás) 77
 Mátyás király, I. 14, 102
 Medárd, Szent 36
 Mednyánszky Jónás 83
 Medvevár 37
 Melich János 7, 9, 42, 79
 Méliusz Juhász Péter 7, 72
 Mészöly Gedeon 23, 35, 83, 85
 Mezőmehes (Torda-Aranyos vármegye) 56
 Mezőszilasi Basilius 69
 Mihalik Sándor 40
 Mihály, Szent 21
 Mihliovics György 37
 Mikes György 58
 Mikes Mihály 103
 Mikó László 64
 Miloikovich Miklósné Halkovich Anna 82
 Mindszenti László 82
 Mlinarow, Elias 63
 Mokus Gyula 62
 More Ferenc 32
 Morus Tamás 35
 Mosa László 99
 Motessiczky, Caspar 63
 Munkács vár 104
 Murányi Róbert 107, 108
 Musinich Ferenc 38
 Nádasdy Anna 37
 Nádasdy Ferenc 83
 Nádasdy Pálné Révay Judit 37
 Nagy Iván 10, 34, 42
 Nagy Sándor (makedón király) 8, 25
 Nagy Sándor (irodalomtörténész) 64
 Nagy Sebestyén 32
 Nagyajta (Háromszék vármegye) 100—102
 Nagybesenyei Ferenc 34
 Nagydisznód (Szeben vármegye) 8
 Nagyenyei-kódex 8
 Nagykanizsa 38
 Nagysalló 82
 Nagysolymos (Udvarhely vármegye) 52
 Nagyszeben 84
 Nagyszombat 35, 82, 105
 Nagyszőlős 82
 Nagyváthy Ferenc 35

- Nagyvázsony, pálos kolostor 21
 Nagyvázsony (Veszprém vármegye) 20
 Nándorfehérvár 44, 46
 Némäti Kálmán 109
 Némei Ferenc 75
 Nemes Nagy János 82
 Németsország 40
 Nicodemi Evangelium 24
 Novacivitas Austriae ld. Wienerneustadt
 Nyék (Hont vármegye) 34
 Nyirjes (Sáros vármegye) 81
 Óbuda 10
 Octavius Cleophilus 39
 Okolicsnó (Liptó vármegye) 38
 Oláh Miklós 35
 Oláhfenes 43
 Olaszliszka (Zemplén vármegye) 49
 Orehóczy Gáspár 33
 Oroszi (Valkó vármegye) 50
 Oroszvár (Moson vármegye) 47
 Orsolya, Szent 26
 Országos Széchényi Könyvtár 100, 104
 Pais Dezső 7
 Pál, Szent 56, 91
 Palást (Hont vármegye) 34
 Palásthy Benedek 33, 34
 Palásthy Benedekné Kóvári Anna 34
 Palásthy János 34
 Palásthy Kristóf 34
 Palásthy Mihály 34
 Palásthy Zsófia 34
 Palatich György 48
 Pálbíró 15
 Pálffy Imre 37
 Páncélcseh (Szolnok-Doboka vármegye) 32
 Pániti János 76
 Pankotai Tamás 54
 Pap Benedek 49
 Pap Mihály 107
 Paraldus, Guilelmus 11
 Páris, trójai királyfi 64
 Páty (?) 64
 Patzkó Ágoston 104
 Pázmán Társasága 13
 Péchi Simon 53, 54, 105, 106, 109
 Pécseli Király Imre 50, 61, 69, 92
 Pécsi János 34
 Pekry János 33
 Pekry Lajos 32, 33
 Peraldus Guilelmus 11
 Perneszy Gáborné Dessewffy Klára 81
 Péter, Szent 28
 Petesházi János 82
 Pethő Pál, Gersei 37
 Pethő Péter, Gersei 37
 Petrőczy Kata Szidónia 6, 95, 96
 Petrus Illicinus 36
 Philelphus, Franciscus 39
 Pictorius 39
 Pintér Jenő 109
 Piry Cyrjék 13
 Piry-hártya 12, 13
 Pius pápa, V. 3
 Plinius 42
 Pogany 77
 Polány Sándor 44
 Pósházi János 99, 100
 Pozsony 35, 36, 77—79, 81, 102, 104
 Prémontré 22
 Pribizer Márton 46, 47
 Pusch Ödön 11
 Rába 47
 Radetius, Stephanus 35, 36
 Rákóczi Ferenc II. 102
 Rákóczy György, I. 80
 Rákóczy György, II. 83
 Rákosmező 47
 Rechelius, Johannes 39
 Rimay János 49, 58—60, 62, 63
 Rohonczi-kódex 109
 Roma 35
 Rómer Flóris 10, 40
 Rusa Jutka 82
 Rusztán császár 64
 Sági István 7
 Salamon (Öszösvetség) 7
 Sambucus ld. Zsámboky János
 Sándor András 81
 Sannazarius 36
 Sárközi Máté 58
 Sáros vármegye 80
 Sárospatak 41, 100
 Sartoris, Michael 93
 Sasvári Dezső 43, 61, 66
 Schedius Lajos 10
 Sempite 37
 Sibrik György 84
 Simay Miklós 77
 Simon Szabó Albert 81
 Simonyi Szabó Albert 81
 Simonyi Zsigmond 7, 79
 Sinan vajda 37
 Sitkei György 45
 Sixtus pápa, IV. 30
 Skaricza Máté 74, 75
 Soldner, Elisabeth 47
 Soldner, Johannes 47
 Súlyom Jenő 96
 Somlóvásárhely (Veszprém vármegye) 22
 Sommer, Johannes 83

Somorja 67
 Sopron 82
 Spizar János 82
 Staindl Pál 38
 Stoll Béla 39, 44, 46, 51, 56, 61, 63, 65, 85,
 90—91, 93, 96, 105, 106, 109
 Szabó Dénes 8, 10—14, 17, 22, 27, 79
 Szabó Flóris 20, 22, 27
 Szabó Károly 84, 109
 Szabó T. Attila 46, 61, 76, 93, 96, 105,
 106, 109
 Szabóky Alajos 26
 Szabolcsi Bence 37, 88
 Szacsavay Mihály 43
 Szádeczky Lajos 101, 103
 Szakmárdi János 34
 Szalay László 23
 Szaniszló, Szent 37
 Szanthal János 47
 Szántó György 72
 Század (Hont vármegye) 34
 Szegedi Ferenc 35
 Szegedi Gergely 48, 59, 72—75
 Szegedi Lajos 72
 Szegítői-kódex 76
 Székelyföld 43
 Székelyudvarhely 56
 Szekeres cenzor 104
 Székesfehérvár 44
 Szentci Molnár Albert 6, 39, 40, 73—75
 Szendrei Névtelen 65
 Szentiványi Márkos Dániel 90
 Szentpáli András 32
 Szentpétersvára 8
 Szepes vármegye 47
 Szerdahelyi István 80
 Szerdahelyi Mihály 49
 Szerémy Illés 59
 Szerencs (Zemplén vármegye) 56
 Szigethy Lajos 99
 Szikszai Fabricius Balázs 41
 Szikszai Helopoeus Bálint 41
 Szikszó 49
 Szilády Áron 9, 12, 26, 30, 39, 106, 109
 Szilády Jenő 63
 Szilágyi Mihály 65
 Szilágyi Sándor 10, 80
 Szilvásy András 32
 Szily Kálmán 17, 20, 22, 79, 104, 106, 109
 Szinnyi József 83, 84
 Szinán basa 37
 Szkhárosi Horváth András 50, 64, 72
 Szőcs Mihályné 82
 Szőkefalvy János 32
 Sztárai Mihály 38, 48, 49, 70, 72—75

Szuhány (Hont vármegye) 34
 Tagányi Károly 7
 Tahy Emánuel 80
 Tállya (Zemplén vármegye) 50, 64
 Tamás, Szent, apostol 56
 Tamás, Szent Aquinoi 18, 31
 Tamás, Szent, Canterburyi 19
 Tamás Lajos 7
 Tardi György 49
 Telegdi Miklós 36
 Teleki József (1790—1855) 10, 13
 Teleki József (XVIII. sz. első fele) 103
 Teleki Mihály 91, 103
 Teleki Pál (XVIII. sz. eleje) 103
 Teleki-kódex 9
 Temes folyó 45
 Temesvár 45
 Temesvári Pelbárt 12, 16, 18, 19
 Temesváry István 64
 Tercsi János 81
 Thaba János 92, 93
 Thaly Kálmán 49, 51, 64, 65, 96
 Thewrewk József, ponori 46
 Thewrewk-kódex 27
 Thordai János 97, 98
 Thököly István 82
 Thuróczy János 8, 9
 Thuróczy-kódex 9
 Thury György 36
 Thury Zsigmond 105, 106, 109
 Thurzó Szaniszló 37
 Timár Kálmán 11—14, 16, 17, 19, 20, 22,
 23, 26, 27, 30, 31
 Tinódi Lantos Sebestyén 36, 50
 Titus császár 25
 Tokaj 47
 Toldy Ferenc 9, 13, 26, 31, 38, 39, 44, 57,
 81, 96
 Tolna (város) 57
 Tompa Imre 43
 Torda (Torda-Aranyos vármegye) 93
 Torda Zsigmond, gyalui 35
 Tordai Benedek 73
 Tordátfalva (Udvarhely vármegye) 83
 Torockószentgyörgy (?) 106
 Tóth Demeter 50, 58
 Török Ferenc, enyingi 36
 Török István, enyingi 44
 Törökország 44, 63
 Trója 64
 Tuba Mihály 71
 Turkovics Mihály, csepregi 84
 Turrecremata, Johannes 15
 Újfalu (Sáros vármegye) 49
 Újfalvy Imre 41

Ursinus Velius 39
 Usaly Péter 33
 Uzoni Fosztó István 106, 107
 Óreghi János 82
 Vácz János 81
 Vácz Mihály 81
 Varasd 37
 Vargha Damján 26, 31
 Vasady Pál 33
 Vásárhelyi András 28, 60
 Vásáry 61
 Végkecskeméti Mihály 74
 Vér András 10
 Veresmarti Mihály 79, 80
 Vergilius 65
 Veszelin Pál 65
 Veszprém 47
 Vietorisz-kódex 85, 88, 89
 Vincentius Ferrer 25
 Virginia-kódex 16
 Vitéz András 32
 Vitéz Tamás 32
 Vízkelet 82
 Volf György 16, 21, 23, 24, 26, 30, 31
 Vörös Gyula 97
 Vörös János 82
 Waldapfel József 26
 Walkay Borbála 32
 Wathay Ferenc 44—46
 Wesselényi István 103
 Wien 35, 77
 Wienerneustadt 36
 Winnai István 47
 Wittnyédy István 83
 Wittnyédy Pál 83
 Wörösmarty István 57
 Zágráb 37, 38
 Zalay Boldizsár 35
 Zarka Pál 35
 Zayugróci Névtelen 98
 Zejk Mózesné Cserei Krisztina 103
 Zichy István 82
 Zoliominus, Mathias 47
 Zolnai Gyula 7, 10, 11, 13, 16, 17, 22, 23,
 26, 30, 31, 79
 Zólyomi Mátyás 47
 Zrínyi család 34, 38
 Zrínyi Miklós (szigetvári) 36
 Zrínyi Miklós (költő) 34, 37, 82—85
 Zrínyiné Frangepán Katalin 35
 Zsámboky János 35, 36
 Zylwasy András 32

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

Akad. Ért.	Akadémiai Értesítő
AkNyÉrt.	Értekezések a MTA Nyelv- és Széptudományi osztálya köréből
AkTörtÉrt.	Értekezések a MTA Történettudományi osztálya köréből
Archaeol. Ért.	Archaeologiai Értesítő
Balassi—Rimay	Balassi Bálint—Rimay János istenes énekei. Pozsony, 1676.
BB	Balassi Bálint összes költői művei. Összeáll. Eckhardt Sándor. 1—2. köt. Bp., 1951—1954.
BMC	Catalogue of Books Printed in the XVth Century now in the British Museum. 1—9. London, 1908—1962.
Bornemisza	Bornemisza Péter: Enekek három rendbe. Detrekő 1582. — Facsimile kiadás: Varjas Béla. Bibliotheca Hungarica Antiqua. 6. Bp., 1964.
Bp.	Budapest
Cantus catholici	Cantus catholici Latino—Hungarici. Cassoviae 1674.
Ch	Chevalier, Ulysse: Repertorium hymnologicum. T. 1—6. Louvain, 1892—1920.
Codexeink forrásai	Codexeink forrásai I—III. ITK 1896. 199—203., 377—379., 498—500. l.
Dézi	Dézi Lajos: Régi magyar verseskönyvek ismertetése. V. A Kuun-codex. ITK 1916. 50—74. l.
EPhK	Egyetemes Philologiai Közlöny
Erdélyi P.	Erdélyi Pál: Énekeskönyveink a XVI—XVII. században. Magy. Könyvszle. 1899. 40—63., 111—133., 244—269. l.
GW	Gesamtkatalog der Wiegendrucke. Bd. 1—7. Leipzig, 1925—1938.
Gyarap. Napl.	A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára Kézirattárának gyarapodási naplója
Hain	Hain, Ludovicus: Repertorium bibliographicum, in quo libri omnes ab arte typographica inventa usque ad a. MD. typis expressi . . . recensentur. T. 1—2. Stuttgart—Paris 1826—1828.
Hain—Copinger	Copinger, W. A.: Supplement to Hain's Repertorium bibliographicum. T. 1—2. London, 1895—1902.
Hellebrant	A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában levő ősnymtatványoknak jegyzéke. Budapest, 1886.
Horváth J.	Horváth János: A magyar irodalmi műveltség kezdetei. Bp., 1944.
ITK	Irodalomtörténeti Közlemények
Katona Lajos	Katona Lajos: Újabb adalékok kódexeink forrásaihoz. ITK 1906. 105—120., 191—201., 332—347., 1.
Kisgy. jk.	Kisgyűlési jegyzőkönyvek (L: MTAK Kt.)
Kniezsa: HirTört.	Kniezsa István: Helyesírásunk története a könyvnyomtatás koráig. Bp., 1952. (Nyelvészeti tanulmányok 2.)
Magy. Könyvszle.	Magyar Könyvszemle
Magyar Tudós Társ. Évk.	A Magyar Tudós Társaság Évkönyvei
MOE	Monumenta Hungariae Historica. III. osztály. Magyar Országgyűlési Emlékek. 1—12. köt. Bp., 1874—1917.
MTA	Magyar Tudományos Akadémia
MTAK	Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára
MTAK Kt	Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, Kézirattár

Murányi	Murányi Róbert Árpád: Pap Mihály melodiáriuma. Magyar Zenetörténeti Tanulmányok. 2. köt. Bp., 1969. 113—129. l.
Nagy Iván	Nagy Iván: Magyarország családai. 1—12. köt. Pest, 1857—1865.
Nyelvtud. Közl.	Nyelvtudományi Közlemények
Nytár	Nyelvemléktár
Öreg Gradual	Keserői Dajka János—Geleji Katona István: A keresztényi üdvözítő hitnek egy nyomban jaro ... öreg gradual. Gyula-fehérvár, 1636.
Péchi S.	Péchi Simon szombatos imádságoskönyve. Kiad. Guttman Mihály, Harmos Sándor. Bp., 1914.
Pintér	Pintér Jenő magyar irodalomtörténete. 1—8. köt. Bp., 1930—1941.
RAL	MTAK Kt Régi Akadémiai Levéltár
Rimay	Rimay János összes művei. Kiad. Eckhardt Sándor. Bp., 1955.
RMKT	Régi Magyar Költők Tára
RMKT ²	Régi Magyar Költők Tára 2. kiad. (Horváth Cyrill.)
RMKT XVII.	Régi Magyar Költők Tára XVII. század. 1—5. köt. Bp., 1959—1970.
RMNY	Régi magyarországi nyomtatványok 1473—1600. Bp., 1971.
RMNye	Régi Magyar Nyelvmélekek
Stoll	Stoll Béla: A magyar kéziratok énekeskönyvek és versgyűjtemények bibliográfiája (1565—1840). Bp., 1963.
Szabó: Nyeml.	Szabó Dénes: A magyar nyelvmélekek. 2. kiad. Bp., 1959.
Szabó Flóris	Szabó Flóris: A hóraskönyvek hatása irodalmunkra. ITK 1967. 163—167. l.
Szabó T. A.	Szabó T. Attila: Kéziratok énekeskönyveink és verses kéziratunk a XVI—XIX. században. Zilah, 1934.
Szenczi M. A.	Szenczi Molnár Albert
Szinnyei	Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. 1—14. köt. Bp., 1891—1914.
SzK	Szabó Károly: Régi Magyar Könyvtár. [I. köt.] Bp., 1879.
Thaly: Vit. én.	Thaly Kálmán: Régi magyar vitézi énekek és elegyes dalok a XVI-ik, XVII-ik és XVIII-ik századbéli eredeti kéziratokból és régi szétosztott nyomtatványokból. 1—2. köt. Pest, 1864.
Thury	Thury Zsigmond: A szombatos kódexek bibliográfiája. Mezőtúr, 1912.
Tímár K.: Adalékok	Tímár Kálmán: Adalékok kódexeink forrásaihoz. ITK 1926. 42—53., 169—184., 264—270. l.
Tímár K.: Kódex-családok	Tímár Kálmán: Magyar kódex-családok. ITK 1927. 60—67., 210—224. l.
Tud. Gyűjt.	Tudományos Gyűjtemény
Zolnai: Nyelvmélekeink 1894.	Zolnai Gyula: Nyelvmélekeink a könyvnyomtatás koráig. Bp., 1894.
Zolnai: Nyelvmélekeink 1905.	Zolnai Gyula: Nyelvmélekeink a könyvnyomtatás koráig. Bp., 1905. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 1.)

KONKORDANCIA-JEGYZÉK

Régi jelzet	Cím	Új jelzet
Magyar Codexek		
2 ^o 1.	Oklevelek a régi magyar nyelvemlékekhez (másolatok)	Ms 10.351
2 ^o 2.	Musztafa pasa levelei (másolatok)	Ms 10.352/a
2 ^o 3.	A Mérey nemzetség levéltárából (másolatok)	Ms 10.352/b
2 ^o 4.	Miskolc város levéltárából (másolatok)	Ms 10.352/c
2 ^o 5.	A nagyszombati levéltárból (másolatok)	Ms 10.352/d
2 ^o 6.	A Kállay nemzetség levéltárából (másolatok)	Ms 10.352/e
2 ^o 7.	A Zay grófok levéltárából (másolatok)	Ms 10.352/f
2 ^o 8.	Nagyszombat város levéltárából (másolatok)	Ms 10.352/g
2 ^o 9.	A Semsey-nemzetség levéltárából (másolatok)	Ms 10.352/h
2 ^o 10.	Nemzeti múzeumbeli másolatok	Ms 10.352/i
2 ^o 11.	Szepesmegye levéltárából (másolatok)	Ms 10.352/j
2 ^o 12.	Szabolcs megye levéltárából (másolatok)	Ms 10.352/k
2 ^o 13.	Régi magyar íráások (másolatok)	Ms 10.353/a
2 ^o 14.	Elegyes magyar kéziratok (Döbrentey Gábor gyűjteménye, másolatok)	Ms 10.353/b
2 ^o 15a.	Musztafa pasa levelei (másolatok)	Ms 10.353/c
2 ^o 15b.	Lorántffy Zs. végrendelete	K 79
2 ^o 16—18.	A jászói levéltárból. (Döbrentey Gábor gyűjteménye, másolatok.)	Ms 10.354/a—c
2 ^o 19.	Sopron vármegye levéltárából (másolatok)	Ms 10.354/d
2 ^o 20.	Prothocollum Bathorianum (másolat)	Ms 10.354/e
2 ^o 21—22.	A gyulafehérvári könyvtár kézírataiból (másolatok)	Ms 10.354/é—f
2 ^o 23.	A Zichy grófok levéltárából (másolatok)	Ms 10.354/g
2 ^o 24.	A csornai konvent levéltárából (másolatok)	Ms 10.355/a
2 ^o 25.	A győri káptalan levéltárából (másolatok)	Ms 10.355/b
2 ^o 26.	Sopron város levéltárából (másolatok)	Ms 10.355/c
2 ^o 27.	Veszprém megye levéltárából (másolatok)	Ms 10.355/d
2 ^o 28.	A pannonthalmi levéltárból (másolatok)	Ms 10.355/e
2 ^o 29—30.	Nemzeti múzeumbeli kéziratok (másolatok)	Ms 10.355/f—g
2 ^o 31.	Brassó város levéltárából (másolatok)	Ms 10.355/h
2 ^o 32.	A ferencrendiek gyöngyösi és pozsonyi könyvtárából (másolatok)	Ms 10.355/i
2 ^o 33.	Gyergyószentmiklósi másolatok	Ms 10.355/j
2 ^o 34.	Borsodmegyei másolatok	Ms 10.355/k
2 ^o 35.	Debrecen város levéltárából (másolatok)	Ms 10.355/l
2 ^o 36.	Lasztócziak oszláslevele (másolat)	Ms 10.355/m
2 ^o 37.	Kassa város levéltárából (másolatok)	Ms 10.355/n—o
2 ^o 38.	Abaúj vármegye levéltárából (másolatok)	Ms 10.356/a
2 ^o 39.	A pozsonyi káptalan levéltárából (másolatok)	Ms 10.356/b
2 ^o 40.	A Sztárayak levéltárából (másolatok)	Ms 10.356/c
2 ^o 41.	A pozsonyi káptalan levéltárából (másolatok)	Ms 10.356/d
2 ^o 42.	Tornavármegye jegyzőkönyveiből (másolat)	Ms 10.356/e
2 ^o 43.	Komárom város jegyzőkönyvéből (másolatok)	Ms 10.356/f
2 ^o 44.	Lőcse város levéltárából (másolatok)	Ms 10.356/g
2 ^o 45.	Nomina episcoporum Varadiensium (másolat)	Ms 10.356/h
2 ^o 46.	Többféle levéltárból való kivonatok	Ms 10.357/a
2 ^o 47.	A Károlyi grófok levéltárából (másolatok)	Ms 10.357/b

Régi jelzet	Cím	Új jelzet
2 ^o 48.	Szent Brigitta 15 imádsága (Gyöngyös, másolat)	Ms 10.357/c
2 ^o 49.	Nagyenyedi kalendáriumtöredék (másolat)	Ms 10.357/d
2 ^o 50.	Versek Sz. Miklós tiszteletére (másolat)	Ms 10.357/e
2 ^o 51.	Orvosságok 1531—1542 (másolat)	Ms 10.357/f
2 ^o 52.	Pozsony városához írt levelek (másolatok)	Ms 10.357/g
2 ^o 53a.	Bereg vármegye levéltárából (másolatok)	Ms 10.357/h
2 ^o 53b.	Szent-benedekrendi levéltárból kiadott magyar oklevelek (másolatok)	Ms 10.357/i
2 ^o 54.	A Nemzeti Múzeumból (másolatok)	Ms 10.357/j
2 ^o 55.	Abaúj vármegye levéltárából (másolatok)	Ms 10.357/k
2 ^o 56.	Másolatok a pannonhalmi levéltárból	Ms 10.357/l
2 ^o 57.	Szeged város levéltárából (másolatok)	Ms 10.357/m
2 ^o 58.	Gyöngyösi Kis Antal küldeménye	K 81
2 ^o 59.	Gollessényi Pantaleo küldeménye	K 82
2 ^o 60.	Tahy Emánuel küldeménye	K 80
2 ^o 61.	Levelezés Erdély régi kézírataira vonatkozólag (másolatok).	Ms 10.357/r
2 ^o 62.	Gyulai Pál: Tanácsai tükör	K 85
2 ^o 63.	Szent István legendája	Ms 10.357/sz
2 ^o 64.	Landor Fejérvár elvesztése (másolat)	Ms 10.358
2 ^o 65.	Nagyszombat város levéltárából (másolatok)	Ms 10.359
2 ^o 66.	Döbrentey-féle másolati gyűjtemény	Ms 10.360
2 ^o 67.	Batthyány-kódex másolata	Ms 10.361
2 ^o 68.	Erdélynek XVI. századbeli országos végzése (másolat)	Ms 10.362
2 ^o 69.	Wittnyédy-leveleskönyv	K 83
2 ^o 70.	Pataki Hymnarium (másolat)	Ms 10.363
2 ^o 71.	Patay-féle Pataki Graduale (másolat)	Ms 10.364
2 ^o 72.	(Ez a közelebbiről meg nem nevezett tétel a régi katalógus szerint vétel útján 1902-ben átkerült az Orsz. Levéltárba.)	
2 ^o 73.	Wesselenyi Ferenc, Lippay György, Nádasdy Ferenc. etc. írásban feltett oktatásai. (Lőcse, 1705. Másolat.)	Ms 10.365
2 ^o 73. (bis)	Balbus: Catholicon. 1487. (Benne: Gyöngyösi Latin—Magyar Szótár töredék)	K 76
2 ^o 74.	Heltai krónikája	K 77
2 ^o 75.	Jancsó-kódex	K 66
2 ^o 76.	Kecskeméti Gradual	K 74
2 ^o 77.	Döbrentei-kódex (másolat)	Ms 10.366
2 ^o 78.	Veresmarti Mihály ajánlólevele	K 78
2 ^o 79.	Szent Domonkos élete (másolat)	Ms 859
2 ^o 80.	Szent Ferenc élete (másolat)	Ms 854—855
2 ^o 81.	Érsekújvári-kódex	K 45
2 ^o 82.	A Münchener-kódex másolata	Ms 857
2 ^o 83.	Welyikei Gergely zsoltárkönyve (másolat)	Ms 858
2 ^o 84.	Fábián-kódex	K 75
2 ^o 85.	Bogáti Fazekas Miklós szombatos énekeskönyve (másolat)	Ms 856
2 ^o 86.	Szabács viadala (fényképmásolat)	Ms 10.367
4 ^o 1.	Az ág híres Nilus (másolat)	Ms 860
4 ^o 2.	Szent Krisztina élete (másolat)	Ms 861
4 ^o 3.	Nádor-kódex (másolat)	Ms 862
4 ^o 4.	Jordánszky-kódex (másolat)	Ms 863
4 ^o 5.	Cornides-kódex, Példák Könyve, Sándor-kódex (másolatok)	Ms 864
4 ^o 6.	Érsekújvári-kódex (másolat)	Ms 865
4 ^o 7.	Debreceni-kódex (másolat)	Ms 866
4 ^o 8.	Horváth-kódex (másolat)	Ms 867
4 ^o 9.	Kazinczy-kódex (másolat)	Ms 868
4 ^o 10.	Révai (Bécsi)-kódex (másolat)	Ms 869
4 ^o 11.	Pozsonyi-kódex (másolat)	Ms 870
4 ^o 12.	Másolatok és hasonmások	Ms 871
4 ^o 13.	Szent László legendája (másolat)	Ms 872
4 ^o 14.	Veszprémi-kódex (másolat)	Ms 873
4 ^o 15.	Virginia-kódex (másolat)	Ms 874
4 ^o 16.	Imádságok 1506 tájatt (másolat)	Ms 875

Közi jelzet	Cím	Új jelzet
4° 17—19	Nagyszombati kézirat (másolat)	Ms 876
4° 20.	Érdy-kódex (másolat)	Ms 877
4° 21.	Nagyszombati-kódex (másolat)	Ms 878
4° 22.	Imádságok (másolat)	Ms 879
4° 23.	A kopaszság dicsegete (másolat)	Ms 880
4° 24.	Virginia-kódex	K 40
4° 25.	Guary-kódex	K 34
4° 26.	Dávid Ferenc és Hittai Gáspár unitárius énekeskönyve (másolat)	Ms 881
4° 27.	Az Háromságról (másolat)	Ms 882
4° 28.	Lipcsei-kódex (másolat)	Ms 883
4° 29.	Wathay Ferenc énekeskönyve	K 62
4° 30.	A Rohonci-kódex ábécéje	Ms 884
4° 31.	Magyar Miatyánk, ciril betűkkel (fényképmásolat)	Ms 885
4° 32.	Árkosi Benedek imádságoskönyve	K 84
4° 33.	Besztercei Szójegyzék	K 31
4° 34.	Körmendi-kódex	K 93
4° 35.	Codex Cumanicus (nyomtatott kiadás)	Ms 886
4° 36.	Beythe István: Magyar prédikáció (másolat)	Ms 887
4° 37.	Piry-hártya, Máriabesnyői töredék	K 36, 37
4° 38.	Lányi Eleonóra-kódex	K 106
8° 1.	Faludy Ferenc versei (másolat)	Ms 888
8° 2.	Döbrentei-kódex (másolat)	Ms 889
8° 3.	Gyöngyösi-kódex	K 39
8° 4.	Festetich-kódex (másolat)	Ms 890
8° 5.	Peer-kódex (másolat)	Ms 891
8° 6.	Czech-kódex (másolat)	Ms 892
8° 7.	Vitkovics-kódex (másolat)	Ms 893
8° 8.	Vér András menedéklevele	K 33
8° 9.	Szent Emerencia és Szent Anna élete (másolat)	Ms 894
8° 10.	Teleky-kódex (másolat)	Ms 895
8° 11.	A kenyérmezei diadal (másolat)	Ms 896
8° 12.	Tihanyi Kézirat (másolat)	Ms 897
8° 13.	Lányi-kódex (másolat)	Ms 898
8° 14.	Csiksomlyói prédikációk	K 67
8° 15/I.	Izidor-kódex	K 108
8° 15/II.	Péchi Simon szombatos imádságoskönyve	K 110
8° 16.	Apáztai Cseri János: Magyar logikácska (másolat)	Ms 899
8° 17.	Körmöti József: Prédikációk	K 109
8° 18.	Uzoni Fosztó János: Unitárius vagy-e?	K 111
8° 19.	Szentiványi Márkos Dániel: Urvacsorai agendák	K 90
8° 20.	Keöpeczi N. György imádságai	K 94
8° 21.	Gömöry-kódex (másolat)	Ms 900
8° 22.	Bözödjfalusi-kódex	K 113
Kis 8° 1.	Pribiczter Márton iskolai jegyzetei	K 63
Kis 8° 2.	Kriza-kódex (másolat)	Ms 901
Kis 8° 3.	Dévai Mátyás: Tíz parancsolat (másolat)	Ms 902
Kis 8° 4.	Pósházi János: A Heidelbergi Katekizmus	K 101
Kis 8° 5.	Vergilius: Georgicon	K 73
Kis 8° 6.	Kuun-kódex	K 69
Kis 8° 7.	Csoma-kódex	K 72
Kis 8° 8.	Hercegszöllősi kánonok	K 70
Kis 8° 9.	Gyógyszerek II.	K 96
Kis 8° 10.	Gyógyszerek I.	K 95
Kis 8° 11.	Lányi-kódex	K 43
Kis 8° 12.	Detsi-kódex	K 64
Kis 8° 13.	Rimay János imádságoskönyve	K 71
Kis 8° 14.	Kriza-kódex	K 47
Kis 8° 15.	Némely ötvösi jegyzések	K 56
Kis 8° 16.	Református katekizmus	K 57
Kis 8° 17.	Thewrewk-kódex	K 46

Régi jelzet	Cím	Új jelzet
Kis 8° 18.	Pap Mihály melodiáriuma	K 112
Kis 8° 19.	Zrínyi Miklós: Az török fátum ellen való orvosság	K 86
Kis 8° 20.	Szlovák orvosi könyv	K 59
12° 1.	Rohonci-kódex	K 114
12° 2.	Czech-kódex	K 42
16° 3.	Egynéhány szép imádság	K 102
16° 4.	Lázár Zelma-kódex	K 41
Latin Codex		
4° 12.	Nagyeniedi-kódex	K 32
Oklevelek		
643	Drágffy János végrendelete	K 44
681	Zálogoslevél	K 48
738	Szőkefalvy János és Gyulay Mihály oklevele	K 49
755	Pekry Lajos oklevele	K 50
756	Fruzsina asszony levele	K 51
767	Palásthy Benedek végrendelete	K 52
Magyar Nyelvtud.		
16° 6.	Sziksai Fabricius Balázs: Nomenclatura	K 58
RUI		
2° 9.	Ecsedi Báthory István kéziratai	K 61
4° 62.	Fráter István: Paraphrasis	K 92
4° 125	Szacsvay Mihály versei	K 60
4° 127.	Bettffalvi János énekeskönyve	K 65
4° 190.	Vietorisz-kódex	K 88, 89
4° 191.	Koháry István: Sok ohajtás közben...	K 107
4° 241.	Horvát—magyar emlékek	K 53
8° 12/II.	Zrínyi Miklós: Adriaai tengernek syrenaia	K 87
8° 139.	Petróczi Kata Szidónia versei	K 97
Irodalom		
8° 164.	Gyöngyösi István: Palinodia	K 91
Történelem		
12° 156.	Cserei Mihály Históriája	K 100
Történelem, Naplók		
8° 12.	Cserei Mihály jegyzőkönyve. III.	K 105
K (Díszművek)		
231	Cserei Mihály jegyzőkönyve. III	K 105
243	Bettffalvi János énekeskönyve	K 65
263	Cserei Mihály Históriája	K 100
532	Ecsedi Báthory István kéziratai	K 61
665	Cserei Mihály jegyzőkönyve. II.	K 104
665a	Cserei Mihály jegyzőkönyve. I.	K 103
687	Gyöngyösi István: Palinodia	K 91
701	Petróczi Kata Szidónia versei	K 97
779	Wittnyédy István leveleskönyve	K 83

Régi jelzet	Cím	Új jelzet
Ms		
10.496	Unitárius Passionalék	K 98
10.550	Kóródy-énekeskönyv	K 99
Nyomtatott könyvek		
Inc. 114	Petrus de Crescentiis	K 38
Inc. 360	Henricus de Hassia	K 54
Inc. 374	Temesvári Pelbárt	K 35
RM III. 88b	Philelphus	K 55
Nyelvt. F. 45	Dictionarium Graeco-Latinum	K 68

DIE „UNGARISCHEN KODIZES“ GENANNT SAMMLUNG

Die Sammlung mit der Benennung „Ungarische Kodizes“ stellt die älteste Sammlung der Handschriftenabteilung dar. Sie enthält im Gegensatz zu ihrem Namen keinesfalls nur Kodizes in ungarischer Sprache, sondern ein ziemlich heterogenes Material. Ursprünglich wollte man wahrscheinlich in dieser Gruppe die ungarischen Sprachdenkmäler zusammenfassen, ungeachtet dessen, ob es sich um Originalhandschriften oder um für die Akademie gefertigte Abschriften handelt und ohne daß man diesbezüglich irgendwelche genauen chronologischen Grenzen festgelegt hätte, was man eigentlich als Sprachdenkmal betrachten soll. Als dann 1950 die Handschriftenabteilung eingerichtet wurde und man die Gesichtspunkte des Bestandschutzes zur Geltung bringen konnte, fanden die „Ungarischen Kodizes“, — die ungarische Sprachdenkmäler und andere repräsentative und wertvolle Stücke der alten ungarischen Literatur enthalten, — in der Panzernische der Handschriftenabteilung einen geeigneten Platz. Diese Unterbringung zog aber nach sich, daß die Kopien von den Originalstücken getrennt werden mußten. Wegen des kleinen Umfanges der Panzernische wäre es nämlich unzumutbar gewesen, in ihr auch Abschriften aus der ersten Hälfte des vorigen Jahrhunderts aufzubewahren, die seit der Anwendung des Photoverfahrens kaum mehr einen wissenschaftlichen Wert besitzen. Hingegen wurden zahlreiche ungarische Handschriftenbände aus den verschiedenen Fächern unter den „Ungarischen Kodizes“ aufgestellt. Die durch die Aussonderung zahlreicher Kopien lückenhaft gewordene und auch ansonsten komplizierte Signaturen entsprachen nicht mehr den praktischen Erfordernissen. Die Sammlung haben wir demnach in die fortlaufende Zahlenreihe der K-Serie der Handschriftensammlung unter den Signaturen K 31—K 114 eingereiht. Innerhalb der Sammlung stellten wir die einzelnen Stücke in chronologischer Reihenfolge auf. Wenn die Sammlung auch einige unbedeutende Stücke enthält, ist sie dennoch eine der wertvollsten Sammlungen der ungarischen Sprachdenkmäler und der älteren ungarischen Literatur und stellt die kostbarsten Schätze unserer Handschriftensammlung dar. Dementsprechend waren wir bestrebt, im vorliegenden Katalog die Handschriften ausführlich zu beschreiben. In der Ausführlichkeit der Beschreibung gibt es natürlich zwischen den Kodizes des 15. Jahrhunderts und den Handschriften des 18. Jahrhunderts einen Unterschied.

Die Sammlung „Ungarische Kodizes“ besteht aus den folgenden Stücken:

- K 31. Besztercei Szójegyzék. — Wörterverzeichnis von Beszterce. (Lateinisch—ungarisches Wörterbuch für die Schule.)
- K 32. Nagyenyedi-kódex. — Kodex von Nagyenyed. (Kodex in lateinischer Sprache. Inhalt: Kopie des Textes der „Bilderchronik“, Johannes Presbyter: Epistola de ritu et moribus Indorum, Leo Archipresbyter: Historia Magni Alexandri. Enthält außerdem einen Cissioianus, ungarisch. Das letztere Denkmal gab den Grund dazu, den Band in diese Sammlung einzureihen.)
- K 33. Vér András menedéklevele. — Quittung von András Vér. (In ungarischer Sprache.)
- K 34. Guary-kódex. (Sammlung religiöser Betrachtungen.)
- K 35. Glosszák. — Glossen. (In ungarischer Sprache, in einem Wiegendruck.)
- K 36. Piry-hártya. — Pergament von Piry. (Kodexfragment über die Passion Christi, wahrscheinlich Fragment eines Mysteriendramas in ungarischer Sprache.)
- K 37. Máriabesnyői Töredék. — Fragment von Máriabesnyő. (Wie K 36. Möglicherweise ursprünglich ein Teil desselben Kodexes.)
- K 38. Magyar növénynevek. — Ungarische Pflanzennamen. (Eintragungen in einem Wiegendruck.)
- K 39. Gyöngyösi-kódex. — Kodex von Gyöngyös. (Gebetbuch für Nonnen.)
- K 40. Virginia Kódex. (Für Nonnen geschriebener Kodex gemischten Inhaltes: Beichtspiegel, Leben des Hl. Franziskus und Ägidius, Ordensregel.)
- K 41. Lázár Zelma-kódex. (Gebetbuch für Franziskanerinnen.)
- K 42. Czech-kódex. (Gebetbuch für Nonnen, Arbeit eines Paulinermonches.)
- K 43. Lányi-kódex. (Ordinarium für Premonstratenserinnen.)

- K 44. Drágffy János végrendelete. — Testament des János Drágffy.
- K 45. Érsekújvári-kódex. — Kodex von Érsekújvár. (Für Dominikanerinnen geschriebener Kodex gemischten Inhaltes: Evangelien, Predigten, Legenden usw.)
- K 46. Thewrewk-kódex. (Gebetbuch für Dominikanerinnen.)
- K 47. Kriza-kódex. (Gebete für Dominikanerinnen.)
- K 48. Zálogoslevél. — Pfandbrief.
- K 49. Szőkefalvy János és Gyulay Mihály oklevele. — Urkunde des János Szőkefalvy und Mihály Gyulay. (Vereinbarung.)
- K 50. Pekry Lajos oklevele. — Urkunde des Lajos Pekry. (Über seine Güter.)
- K 51. Fruzsina asszony, Galaczy Istvánné levele. — Brief der Frau Fruzsina, Frau des István Galaczy. (In Besitz-Angelegenheiten.)
- K 52. Palásthy Benedek végrendelete. — Testament des Benedek Palásthy.
- K 53. Horvát—magyar emlékek — Kroatisch—ungarische Denkmäler. (1. Wahre Liebe von Constantinus und Victoria. Lustspiel. 2. Lateinische Gedichte des Miklós Istváffy. 3. Ungarische Briefe und Urkunden aus dem 16—18. Jahrhundert.)
- K 54. Felnémeti névtelen. — Der Anonyme aus Felnémet. (Schmähschrift in Versen gegen die protestantischen Pastoren.)
- K 55. Szenczi Molnár Albert versei és glosszái. — Verse und Glossen des Albert Szenczi Molnár. (In einem im 16. Jahrhundert gedruckten Buch.)
- K 56. Némely ötvösi jegyzések. — Einige Notizen für Goldschmiede. (Rezeptsammlung.)
- K 57. Református katekizmus. — Reformierter Katechismus.
- K 58. Szikszai Fabricius, Balázs: Nomenclatura Latino—Ungarica.
- K 59. Szlovák orvosi könyv. — Slowakisches Medizinalbuch.
- K 60. Szacsay Mihály versei. — Gedichte von Mihály Szacsay.
- K 61. Ecsedi Báthori István kéziratjai. — Handschriften des István Báthori von Ecsed. (Gebete und theologische Abhandlungen.)
- K 62. Wathay Ferenc énekes könyve. — Liederbuch des Ferenc Wathay. (Aus der Zeit seiner türkischen Gefangenschaft.)
- K 63. Pribizer Márton iskolai jegyzetei. — Schulnotizen des Márton Pribizer. (Größtenteils Übersetzungsübungen.)
- K 64. Detsi-kódex. (Sammlung von religiösen und historischen Liedern.)
- K 65. Bettfalvi János énekeskönyve. — Liederbuch des János Bettfalvi.
- K 66. Jancsó-kódex. (Psalmenübersetzungen und Gesänge der Sabbatarier.)
- K 67. Csiksomlyói prédikációs gyűjtemény. — Predigtensammlung von Csiksomlyó.
- K 68. Beniczky Péter három verse. — Drei Verse des Péter Beniczky.
- K 69. Kuun-kódex. (Sammlung von religiösen, historischen und Heldenliedern.)
- K 70. Hercegszöllősi kánonok. — Kanons von Hercegszöllős. (Synodialbeschlüsse und Predigten der Reformierten Kirche.)
- K 71. Rimay János imádságoskönyve. — Gebetbuch des János Rimay.
- K 72. Csoma-kódex. (Biblische Geschichten, Gebete, religiöse Gesänge, Versnovellen.)
- K 73. Vergilius: Georgicon. (Lateinisch und ungarisch.)
- K 74. Kecskeméti Gradual. — Gradual von Kecskemét. (Für die Reformierte Kirche.)
- K 75. Fábrián-kódex. (Aktenabschriften den Aufstand von Bocskai und den Landtag von 1608 betreffend.)
- K 76. Gyöngyösi Latin—Magyar Szótártörödé. — Fragment eines lateinisch—ungarischen Wörterbuches von Gyöngyös.
- K 77. Heltai: Krónika. — Chronik.
- K 78. Veresmarty Mihály ajánlólevele a debreceniekhez. — Empfehlungsschrift des Mihály Veresmarty an die Bürger von Debrecen. (Zur „Historie seiner Bekehrung.“)
- K 79. Lorántffy Zsuzsanna végrendelete. — Testament der Zsuzsanna Lorántffy.
- K 80. Tahy Emánuel küldeménye. — Übersendete Schriften von Emánuel Tahy. (Aus dem Archiv der Familie Tahy.)
- K 81. Gyöngyösi Kiss Antal küldeménye. — Übersendete Schriften des Antal Kiss von Gyöngyös. (Schriften juristischen Charakters.)
- K 82. Gólessényi Pantaleo küldeménye. — Übersendete Schriften des Pantaleo Gólessényi. (Ausgewählte ungarische Schriften aus der Franziskanerbibliothek zu Nagyszombat.)
- K 83. Wittnyédy István leveleskönyve. — Kopialbuch des István Wittnyédy.
- K 84. Árkosi Benedek imádságoskönyve. — Gebetbuch des Benedek Árkosi. (Unterricht in Religion, Gebete und Betrachtungen.)
- K 85. Gyulai, Pál: Tanácsai tükkör. — Ratgebender Spiegel. (Anweisungen an den Hauptmann von Nagyvárád bezüglich seines Verhaltens.)
- K 86. Zrínyi, Miklós: Az Török Fatum ellen való orvosság. — Arznei gegen das türkische Fatum.

- K 87. Zrínyi, Miklós: *Adriai tengernek syrenaia*. — Sirene des Adriatischen Meeres.
- K 88. *Vietorisz-kódex*. (Notensammlung ungarischer, lateinischer, slowakischer kirchlicher und weltlicher Gesänge sowie Tänze, Instrumentalstücke.)
- K 89. *Vietorisz II. kódex*. (Quelle oder Konzept des vorigen Bandes.)
- K 90. Szentiványi Márkos, Dániel: *Urvacsorai agendák*. — Agenden zum Heiligen Abendmahl. (Unitarischer Religionsunterricht und Gebete.)
- K 91. Gyöngyösi, István: *Palinodia*.
- K 92. Fráter, István: *Paraphrasis rhitmica*. (Ungarische Gedichte.)
- K 93. *Körmendi-kódex*. — Kodex von Körmend. (Ungarische Reimchronik über die Türkenkriege, Sammlung von Gebeten und Liedern.)
- K 94. Keöpeczi N. György *imádságai*. — Gebete des György N. Keöpeczi.
- K 95. *Gyógyszerek I.* — Arzneien. I.
- K 96. *Gyógyszerek II.* — Arzneien II.
- K 97. *Petrőczy Kata Szidónia versei*. — Gedichte der Kata Szidónia Petrőczy.
- K 98. *Unitárius Passionale*. — Zwei unitarische Passionale-Handschriften.
- K 99. Kóródy Énekeskönyv. — Liederbuch von Kóródy. (Fragment eines protestantischen Liederbuches.)
- K 100. Cserei Mihály *históriája*. — Historie des Mihály Cserei. (Aufzeichnungen über siebenbürgische Ereignisse 1661—1712.)
- K 101. Pósaházi, János: *A Heidelbergai Katekizmus magyarázatja*. — Erklärung des Heidelberger Katechismus.
- K 102. *Egynéhány imádság*. — Einige Gebete.
- K 103. Cserei Mihály *jegyzőkönyve I.* — Notizbuch I. des Mihály Cserei. (Besitz-Angelegenheiten.)
- K 104. Cserei Mihály *jegyzőkönyve II.* — Notizbuch II. des Mihály Cserei. (Hauptsächlich wirtschaftliche Aufzeichnungen.)
- K 105. Cserei Mihály *jegyzőkönyve III.* — Notizbuch III. des Mihály Cserei. (Rechtshandbuch, Abschriften politischer Schriften, Gesetztexte, Verordnungen, aus Siebenbürgen.)
- K 106. *Lányi Eleonóra-kódex*. — Noten (polnischer und ungarischer Tänze, deutscher Lieder.)
- K 107. *Koháry István versei* — Gedichte von István Koháry.
- K 108. *Izidor-kódex*. — (Sabbatarier Gebetbuch von Simon Péchi.)
- K 109. *Körmötzi, József: Prédikációk* — Predigten.
- K 110. *Péchi Simon szombatos imádságoskönyve* — (Sabbatarier-Gebetbuch von Simon Péchi.)
- K 111. *Uzoni Fosztó János: Unitárius vagy-e?* — János Fosztó von Uzon: Bist du Unitarier? (Katechismus und Gebete für Unitarier.)
- K 112. *Pap Mihály melodiáriuma* — Melodiarium des Mihály Pap. (Noten von Psalmen, Gesängen der reformierten Kirche, Noten weltlicher Gesänge.)
- K 113. *Bözödújfalusi-kódex* — Kodex von Bözödújfalú. (Gebetbuch des Sabbatariers Simon Péchi.)
- K 114. *Rohonci-kódex* — Kodex von Rohonci. (Fälschung aus dem Beginn des 19. Jahrhunderts. Der unbekannte Verfasser wollte der Handschrift wahrscheinlich den Anschein eines uralten ungarischen Sprachdenkmals verleihen.)

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA
KÉZIRATTÁRÁNAK KATALÓGUSAI

1. CSANAK Dóra, F.: Balázs Béla hagyatéka az Akadémiai Könyvtár Kézirattárában. Bp. 1966.
2. REJTŐ István: Zalka Máté kéziratok hagyatéka. Bp. 1966.
3. CSANAK Dóra, F.: Vörösmarty Mihály-levelezés — Csokonai Vitéz Mihály-levelezés — Ady Endre-gyűjtemény. Bp. 1967.
4. FRÁTER Jánosné: A Bolyai-gyűjtemény. Bp. 1968.
5. CSAPODI Csaba: A "Magyar Codexek" elnevezésű gyűjtemény. Bp. 1973.

27. Feb.